

Täysistunto

Tiistai 25.2.2025 klo 14.00—21.24

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.24.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00 ja 20.00—21.24), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.00—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.58—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 20.2.2025 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 78, 82, 84-86/2024 vp, 1-4/2025 vp.

3. Välikysymys arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta

Välikysymys VK 1/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Antti Kaikkosen ynnä muiden välikysymykseen VK 1/2025 vp arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta.

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson vastauksen ja edustaja Antti Kaikkosen puheenvuoron jälkeen välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa varmistaa jokaisen suomalaisen hyvän hoidon ja huolenpidon sekä nykyisille että tuleville su-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

kupolville. Kun väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa, on tärkeää, että yhteiset rahamme käytetään tehokkaasti. Jotta hyvinvointiyhteiskunnan palvelut voidaan turvata, hyvinvointialueiden toiminta ja talous on vakautettava.

Hallitus on tehnyt päämäärätietoisesti työtä, jotta alueiden tarvitsema kasvava rahoitus pystytään turvaamaan nyt ja tulevana vuosina. Raha ei kuitenkaan tule riittämään, jos alueet eivät kykene uudistamaan palveluita ja löytämään uusia tekemisen tapoja. Sote-uudistuksessa on koko ajan ollut kyse siitä, että luodaan leveämmät hartiat uudistumiselle. Hallitus turvaa palveluja helpottamalla osaajapulaa ja parantamalla hyvinvointialueiden edellytyksiä tuottaa lakisääteiset palvelut käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla.

Hallitus on vastannut väestön ikääntymisestä seuraaviin haasteisiin useilla eri toimilla. Ikääntyneiden palvelut olivat vuoden 2024 lopulla erityisteemana valtion ja hyvinvointialueiden välisissä lakisääteisissä neuvotteluissa. Ikääntyneiden palveluita kehitetään siten, että palvelutarpeiden syntymistä sekä tarvetta siirtyä raskaampiin palveluihin ehkäistään. Samalla ennaltaehkäisevän työn ja liikunnan merkitys huomioidaan. Toimintakyvyn tukemiseen panostetaan niin kunnissa kuin hyvinvointialueillakin. Hallituksen ohjelmassa on varattu ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen vuosille 2024—2027 yhteensä 27 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAn uusi Ikävoimaa-avustushjelma keskittyy haavoittuvassa asemassa olevien ikääntyneiden psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen. Avustushjelman toteutukseen vuosille 2025—2027 myönnettiin yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa.

Hallitus valmistelee parhaillaan kokonaisuutta, jossa tuetaan hyvinvointialueita, kuntia, seurakuntia ja järjestötoimijoita kehittämään ja ottamaan käyttöön yhteistyössä hyviä käytäntöjä iäkkäiden henkilöiden itsenäisen kotona asumisen mahdollistamiseksi ja palvelujen saatavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on myös vahvistaa iäkkäiden osallisuutta yhteiskuntaan ja itsemääräämisoikeuden toteutumista.

Palvelujen kattavuutta lisätään myös teknologiaa hyödyntäen. Muun muassa Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoituksella toteutetut kehittämishankkeet luovat uusia ratkaisuja, joilla palveluja voidaan tuottaa nykyistä kattavammin ja kustannustehokkaasti myös harvaan asutuille alueille. Hyvinvointialueita ohjataan varmistamaan, että iäkkäiden kotiin tuotavia palveluja, kuten kotihoitoa ja tukipalveluja, on riittävästi saatavilla ja niitä tarjotaan oikea-aikaisesti ja tarpeita vastaavasti. Näiden palvelujen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen väliin sijoitettavia palveluja tulee olla riittävästi saatavilla niille asiakkaille, jotka eivät voi enää asua omassa kodissaan. Ympärivuorokautinen palveluasuminen kohdennetaan niille, joiden terveydentila ja toimintakyky edellyttävät henkilökunnan jatkuvaa läsnäoloa. Palvelujen oikealla porrastuksella huolehditaan riittävästä palveluista kaikille niitä tarvitseville.

Tämän lisäksi palliatiivisen hoidon ja saattohoidon saatavuus ja laatu ovat parantuneet kaikilla alueilla valtionavustuksilla toteutettujen kehittämishankkeiden ansiosta. Tavoitteena on varmistaa oikea-aikainen ja yhdenvertainen hoito, hoiva ja huolenpito kaikille elämän loppuvaiheessa. Palliatiivisia keskuksia on perustettu lisää, kotisairaaloiden määrä on kasvanut ja saattohoidon osaaminen parantunut. Lisäksi hankkeissa on kehitetty digitaalisia palveluita. Oikeutta saattohoitoon, joka turvaa hyvän elämän loppuvaiheen, tullaan selkeyttämään säädöksiin vielä tällä hallituskaudella.

Palveluvalikoimaa ohjaavia periaatteita valmistellaan varmistamaan palvelujärjestelmän kestävyys. Käytettävissä olevat taloudelliset ja henkilöstöresurssit kohdennetaan

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

koko väestön näkökulmasta parhaan mahdollisen terveyshyödyn ja hyvinvoinnin tuottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan taloudellisen kestävyys turvaamiseksi jokaisen alueen on tehtävä kaikki voitavansa alijäämänsä sopeuttamiseksi. Hallitus ei valmistelee muutoksia sääntelyyn alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Perustuslaissa taatut riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut turvataan kuitenkin jokaiselle suomalaiselle kaikissa tilanteissa. Lainsäädännön muuttamisen sijaan on edettävä aluekohtaisesti. Voimassa oleva laki sisältää mekanismit myös siihen tilanteeseen, että alue ei saa alijäämiään katettua määrääjässä. Tällöin talouden tunnuslukujen perusteella tulee harkittavaksi mahdollisen arviointimenettelyn käynnistäminen. Menettelyssä selvitetään, onko alueella tehty kaikki tarvittavat toimet talouden tervehtyttämiseksi ja asukkaiden tarvitsemien palvelujen järjestämisen turvaamiseksi.

Henkilöstöresurssien riittävyys väestön ikääntyessä on keskeinen tekijä palvelujen saatavuuden varmistamisessa. Hyvän työn ohjelma vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa kehittämällä työnjakoa, joustavuutta ja henkilöstön osallistavaa johtamista hyvinvointialueilla. Lisäksi edistetään ammattilaisten urapolkuja ja koulutusmahdollisuuksia sekä tuetaan työyksiköitä, joissa on erityisiä haasteita henkilöstön pysyvyydessä.

Arvoisa puhemies! Omaisten rooli iäkkäiden läheistensä avunantajana on merkittävä. Hallitus haluaa vahvistaa iäkkäitä omaisiaan hoitavien tukea. Viime vuoden alussa käynnistettiin hyvinvointialueiden vuorovaikutusohjaus tavoitteena omaishoitajien jaksamisen tukeminen sekä yhtenäisemmät omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja muut käytänteet. Tänä vuonna käynnistyy kuusi valtionavustuksilla rahoitettua omaishoitajien hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävää hanketta.

Vuoden 2025 eli tämän vuoden alusta toteutetuilla asiakasmaksujen korotuksilla on osaltaan vahvistettu julkisen talouden kestävyttä. Maksukorotusten tutkittuun tietoon perustuvalla harkitulla kohdentamisella pyrittiin lieventämään vaikutuksia pienituloisiin ja varmistamaan jatkossakin mahdollisimman kohtuulliset maksut kaikissa terveyspalveluissa. Hyvinvointialue voi päättää periä laissa säädettyjä enimmäismääriä pienempiä maksuja. Asiakasmaksulainsäädännössä on useita asiakkaan asemaa turvaavia suojakeinoja, joiden käyttöön hyvinvointialueita on ohjattu. Maksukorotusten vaikutuksia tullaan seuraamaan ja arvioimaan.

Hallitus käynnistää yli 65-vuotiaiden valinnaisvapauskokeilun, jossa 65 vuotta täyttäneet pääsisivät yksityiselle yleislääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun suuruusella omavastuulla, mikä on noin 28 euroa. Tämän kokeilun piiriin pääsee noin puoli-toista miljoonaa suomalaista. Näillä kuvatuilla toimilla on kaikilla yhteinen maali: taata suomalaiselle ikääntyvälle väestölle laadukas ja oikea-aikainen hoito ja palvelut.

Arvoisa puhemies! Nykypäivän työelämässä omaa osaamista on kyettävä kehittämään myös työn ohessa. Kehysriihessä viime vuonna hallitus päätti kohdentaa työelämässä olevien täydennyskoulutukseen 10 miljoonaa euroa vuosittain vastaamaan erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin. Rahoitus on vuoden 2025 osalta kohdennettu Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen vastuulla olevan työn ohessa opiskelun pilotointi- ja kehittämishankkeen rahoittamiseen.

Henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi on tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla, jotka haluavat eläkkeelle siirtymisen jälkeen jatkaa työskentelyä, on siihen mahdollisuus. Jo tällä hetkellä vanhuuseläkkeellä työskentelevän työansioista kertyy uutta eläkettä 1,5 prosenttia vuosiansioista ylimpään syntymävuoden perusteella määräy-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tyvään eläkeikään saakka. Eläkkeellä olevat sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijät ovat asiasta tietoisia ja käyttävät tätä mahdollisuutta. Hyvän työn ohjelmassa laaditaan asiantuntijaselvitys tarvittavista toimenpiteistä muille aloille siirtyneiden ja eläkeläisten houkuttelemiseksi takaisin sote-alalle. Lisäksi hallitus on kaksinkertaistanut työtulovähennyksen enimmäismäärän korotuksen 65 vuotta täyttäneillä 600 eurosta 1 200 euroon. Muutos on tuntuvasti parantanut kannustimia eläkkeensaajien työnteolle. Muutoksen myötä yli 65-vuotiaiden tekemästä työstä jää eläkeläiselle merkittävästi enemmän käteen. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, 10 minuuttia, olkaa hyvä.

14.12 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Eräs suomalainen kirjoitti Helsingin Sanomiin viime torstaina muistisairaasta äidistään. Kun kävi selväksi, että yksin kotona asuminen ei enää onnistunut, tuli linjaus, että äiti kuuluu hoivakotiin. Koska sellaista ei ollut tarjolla, piti odottaa yksin kotona vielä kolme kuukautta.

Äidin tilanne vaikeutui pian hoivakotipäätöksen jälkeen. Hänet otettiin sairaalan akuuttiosastolle, jossa hoito on vuodelepoa ja lääkitystä. Ulos ei pääse, omia vaatteita ei saa käyttää ja paikoillaan pidetään vaikka väkisin. [Ben Zyskowicz: Toista se oli, kun te olitte hallituksessa! — Anne Kalmari: Ei kannata irvailla!]

”Äitini on odottanut akuuttiosastolla hoivakotipaikkaa kohta kaksi kuukautta. Hän kokee siellä olon kidutuksena. Muistipotilaan elämä akuuttiosastolla ei ole ihmisarvoista. Me kaikki vanhenemme, ja yhä useampi meistä päätyy muistipotilaaksi. Haluammeko kokea saman kuin äitini, vai voisiko hoivakotipaikkojen määrää lisätä, jolloin vanhus pääsisi suoraan asialliseen hoivakotiin ja välttyisi suurelta kärsimykseltä?”

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämä ei ole yksittäistapaus. Olen käynyt vanhusten palvelutaloissa ja sairaaloissa ympäri maan, voin sanoa. Olen kuunnellut ikäihmisiä, omaisia ja hoitajia — ja omaishoitajia. Huoli nykysuunnasta on kova. Moni pelkää vanhentua. Yhä useampaa kalvaa hätä lähimmäisen asemasta, lähimmäisen saamasta huolenpidosta tai sen puutteesta.

Jatkossa hallituksen leikkausten myötä sairaat joutuvat odottelemaan entistä kauemmin. Näin ei saa jatkua. Näin ei voi jatkua. Parempaan pitää pystyä. [Vilhelm Junnila: Kotikunta—maakunta-malli!]

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen perustelut ovat taloudelliset, on vaara, että taloudellisetkin tulokset ovat päinvastaiset kuin haettiin. Kun odotusaikoja pidennetään leikkauspäätöksillä, vaivat pääsevät pahenemaan, ja kun vaivat pahenevat, kasvaa myös kalliiden erikoishoitojen tarve. Se talouden kuntoon laittamisesta. Pitäisikö tätä nyt kuitenkin miettiä vielä kerran uusiksi? [Juha Mäenpään välihuuto]

Arvoisa puhemies! Myös talouspolitiikan arviointineuvosto on samaa mieltä: kyllä pitäisi, kyllä pitäisi. Sen mukaan hallituksen sote-linja ei ole kestävä taloudellisesti ja siitä on nyt syytä joustaa. Vanhustenhoidossa, terveysasemilla, lastensuojelussa tai vammaispalveluissa ei voida säästää sitä tahtia, jota pääministeri Orpo ja valtiovarainministeri Purra vaativat. Tästä ovat yhtä mieltä palveluja käyttävät ihmiset, heitä hoitavat ammattilaiset ja maan johtavat asiantuntijat, mutta tätä viestiä Orpon ja Purran hallitus ei halua kuulla. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Pelkäänpä, että tässä tulee vielä käymään huonosti. Näyttää ja kuulostaa siltä, että sana ei mene perille: joko ei kuulla tai ei halua kuulla. [Anne Kalmari: Leikkaukset on teidän leikkauksia! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!]

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Viime viikolla, arvoisa puhemies, paljastettiin, että hallitus väsää kaikessa hiljaisuudessa uusia leikkauksia nähtävästi vanhusten palveluihin ja muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin. [Petri Honkonen: Oho, sen kun tietäisi!] Niiden sisältö paljastetaan kuitenkin vasta huhtikuun vaalien jälkeen. [Keskustan ryhmästä: Aikamoista!]

Pääministeri Orpo, valtiovarainministeri Purra, te kyllä voisitte kertoa jo ennen vaaleja, mitä nämä lähes vuoden päivät valmistellut leikkaukset pitävät sisällään. Näin ehdokkaanne pääsisivät puolustamaan uusia leikkauksia vaalikentillä ja ihmiset ottamaan kantaa linjaanne äänestyskopissa. [Petri Honkonen: Varmasti löytyy halukkaita!] Vai onko tässä juuri se syy, jonka takia leikkaukset salataan vaalien yli? [Ben Zyskowicz: Mihin muihin salliin liittoihin uskotte?]

Puhemies! Se on selvää, että maailmanluokan palvelua Suomessa jatkossakin saa — nimittäin silloin, jos lompakko on paksu. Samalla tavallisen suomalaisen vanhuuden ja sairauden turva menee valitettavasti liian usein huonompaan suuntaan. Lähi- ja peruspalveluista leikataan. Yksityiselle terveysbisnekselle jaetaan ylimääräisiä tukia — lähemmäs puoli miljardia euroa on jo luvattu. Julkiselta puolelta leikkaatte, yksityiselle puolelle laittatte lisää. [Ben Zyskowicz: Julkiselle puolelle 2,2 miljardia lisää! — Eduskunnasta: Rikaille annetaan!] Terveysfirmat ovatkin käyttäneet hallituksen avokätisesti jakamia lisärahoja parantamiseen — nimittäin tulostensa parantamiseen. Hintoja on nostettu, voittoa on tehty. Kelan mukaan rahaa on palanut mutta tulosta ei ole tullut. [Ben Zyskowicz: Siksihän sitä systeemiä muutettiin!] Kelan mukaan ”käyntien määrä on tammi—kesäkuussa 2024 lisääntynyt noin kaksi prosenttia ja Kela-korvausmenot näistä käynneistä ovat kolminkertaistuneet viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon nähden”. Tästä tuli pannukakku ja aika kallis sellainen. [Keskeltä: Ja pahanmakuinen!]

Arvoisa puhemies! Asia on nyt niin, että pulassa ovat tavallisten suomalaisten julkiset palvelut, eivät kovaa tulosta takovat terveysfirmat. Eikö siis pitäisi vahvistaa vanhushoivaa ja terveyspalveluja eikä terveysjätettä? Korjausliikkeelle on korkea aika.

Arvoisa puhemies! Keskusta on ojentanut hallitukselle kuukaudesta toiseen yhteistyön kättä. [Mauri Peltokangas: Tyhjän paperin!] Olemme antaneet tukea asiantuntijoiden esityksille ja tuoneet esille suomalaisten viestejä vanhusten ja sairaiden palvelujen arjesta. Ja olemme tehneet esityksiä tilanteen viemiseksi parempaan suuntaan, kuten: kohtuullisempi aika vanhusten, sairaiden ja vammaisten hoivan kentälle säästöjen tekemiseen — kohtuullisempi aika. Norminpurusta koituvat säästöt pitää jättää palveluihin alueille sen sijaan, että ne imuroitaisiin hallituksen kassaan. Ikäihmisten epäinhimillinen siirtely pitkien matkojen päähän, se pitää muuten lopettaa. [Anne Kalmari: Mummoralli seis!] Pistetään tällainen mummoralli kuriin ja lähipalvelut kunniaan. [Juha Mäenpää: Keskustan halusta nämä HV-alueet!]

Arvoisa puhemies! Yksityisille terveysjäteille lapettavat satojen miljoonien eurojen lisätuet pitää käyttää julkisten lähi- ja peruspalvelujen parantamiseen ja tehdä totta keskustan esittämästä perhelääkärimallista. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kaikki asiantuntijoiden, hoitajien, potilaiden ja omaisten vetoamukset ovat kuitenkin olleet kuin veden valamista hanhen niskaan: ei tartu, ei ota kiinni. Orpon hallitus ei ole hälytyskelloja kuullut eikä ehdotuksille lämmennyt.

Hallitus ei aio tuoda tänäkään keväänä eduskuntaan lakiesityksiä, jotka parantaisivat vanhustenhoidon tai terveyspalvelujen tilaa. Päinvastoin: lehdistö on kertonut, että hallitus salaa jopa omien uusien säästöpäätöstensä sisällön kuntavaalien yli. Näistä syistä tämä välikysymys oli pakko tehdä. Pääministeri on jopa todennut, että ei hoivassa mitään kriisiä

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

ole ja siellähän tehdään hienoja asioita joka päivä. Ei tällaiseen itsepetokseen pitäisi olla nyt varaa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Ammattilaiset kyllä tekevät hyvää työtä, ihmeitäkin, joka päivä, mutta hoivassa ja hoidossa onnistuminen vaikeutuu liian monen ihmisen kohdalla niin kauan kuin hallitus jatkaa nykylinjallaan. [Vilhelm Junnilan välihuuto]

Valtiovarainministeri Purran mukaan asiantuntijoiden toivoma vastaantulo vanhus- ja terveyspalvelujen leikkauksissa lähettäisi väärän signaalin. No, hallituksen politiikka ainakin lähettää selkeän signaalin — signaalin, että hallitus ei aio toimia suomalaisten lähi- ja peruspalvelujen parantamiseksi vaan käytännössä jatkaa niiden heikentämistä. [Pia Sillanpää: Tyhjä paperi!]

Arvoisa puhemies! Suomen pitää olla maa, jossa ihmisten on turvallista elää ja ikääntyä, jossa inhimillisyydellä, empatialla ja yhteisöllisyydellä on sijansa, jossa vallitsee muutaakin kuin vahvemman oikeus ja oman edun tavoittelu ja jossa ihmisiä kohdellaan tasa-arvoisesti ikään, asuinpaikkaan tai varallisuuteen katsomatta. Ihmisen pitää mennä rahan edelle.

Pienen kansan tulee, arvoisa puhemies, pitää yhtä. Jokaisen pitää voida luottaa huomiiseen ja siihen, että hädässä ei jätetä ketään yksin. Omia ja läheisen vanhuudenpäiviä pitää voida odottaa luottavaisin mielin, ei pelon vallassa.

Puhemies! Suomalaisten turvallisuuden rakentaminen on meidän päättäjien tärkein velvollisuus. Turvallisuuttamme rakennetaan myös terveys- ja vanhuspolitiikalla. Kyse on ihmisten terveydestä, kyse on ihmisarvoisesta vanhuudesta, kyse on inhimillisestä kohtelusta, ja kyse on turvallisesta ja toimivasta yhteiskunnasta.

Arvoisa puhemies! Sisäinen eheys on valitettavasti vaarassa heikentyä, ja siinä iso tekijä on hallituksen väärä politiikka terveydenhuollossa, vammaispalveluissa ja etenkin vanhustenhoivassa. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Heikoimmat ovat vaarassa pudota kyydistä. Tähän pitää puuttua, menon pitää muuttua. Ja se on mahdollista, jos on poliittista tahtoa. [Mauri Peltokangas: Tyhjää paperia esitettiin!]

Täytyy sanoa, että hallituksen vastaus ei valitettavasti tyydytä. Puhetta on kuultu, mutta tekoja on nähty aivan liian vähän. [Petri Huru: Teiltä on nähty ainoastaan tyhjä paperi!] Siksi joudun tekemään seuraavan epäluottamuslause-esityksen: [Timo Heinonen: Kuuleeko kohan Saarikko?]

”Eduskunta toteaa, että Orpon hallitus on epäonnistunut suomalaisten vanhus- ja terveyspalvelujen hoidossa. Nykylinjan jatkuminen vie ihmisten palveluita väärään suuntaan ja lisää eriarvoisuutta Suomessa. Siksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.23 Mia Laiho kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhuus ei saa tarkoittaa taistelua palveluista tai pelkoa siitä, saako tarvitsemaansa hoivaa. Vanhuus ei saa tarkoittaa myöskään yksinäisyyttä. Jokaisella on oikeus ikääntyä turvallisesti, arvokkaasti ja elää omannäköistä elämää mahdollisimman pitkään. [Anne Kalmari: Jos on rahaa!]

Meillä kaikilla on muistoja isovanhemmistamme, vanhemmistamme, ikääntyneistä läheisistämme. Olemme nähneet, kuinka he ovat rakentaneet tämän maan, huolehtineet jälkeläisistään, tehneet työtä ja kasvattaneet seuraavan sukupolven. Nyt on meidän vastuulamme varmistaa, että he saavat viettää elämänsä viimeiset vuodet arvokkaasti ja turvallisesti.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa puhemies! Päivystyslääkärinä toimiessani näin liian usein vanhuksia, joille koti ei ollut enää inhimillinen paikka asua. [Ben Zyskowiec: Oliko se Orpon vika?] Olen tavannut omaishoitajia, jotka ovat uupuneet kohtuuttomasti, koska tuki on ollut riittämätöntä. Tämä ei saa olla suomalaisen vanhuuden kuva.

Meille kokoomuksessa arvokas vanhuus on sitä, että saa asua omassa kodissa niin pitkään kuin se on mahdollista. Arjen avun ja tuen pitää olla saatavilla kotiin tarpeen mukaan ja niin kauan kuin siellä on mahdollista olla. Tarpeiden muuttuessa palveluiden pitää kasvaa porrasmaisesti, ja jos kotona ei enää pärjää lisätyn avunkaan avulla, niin hoitopaikan pitää järjestyä sujuvasti. Omalle lääkärille pitää päästä, kun sille on tarve. Oma lääkäri tuo turvaa ja jatkuvuutta.

Kokoomus haluaa myös, että lääkärinsä saisi valita ja että hänelle pääsisi nopeasti. Yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilulla tuetaan myös tavoitetta puuttua terveysongelmiin ajoissa. Toimintakyvyn säilyminen ja puuttuminen terveysongelmiin varhaisessa vaiheessa ehkäisevät päivystyskäyntejä ja sairaalajaksoja. Kotisairaalan palveluja tulee olla saatavilla kaikilla hyvinvointialueilla ja kivunhoidon sekä saattohoidon laadukasta riippumatta hoitopaikasta. Arvokasta työtä tekeviä omaishoitajia tulee tukea.

Arvoisa puhemies! THL ennakoi, että ikääntyneiden palveluja tarvitsevien määrä kasvaa nykyisestä 33 000 asiakkaalla vuoteen 27 mennessä — siis vuoteen 2027 mennessä yli 30 000 uutta asiakasta. Nämä haasteet eivät ole kaukaisia, ensi vuosikymmenen lopulla tapahtuvia, vaan haasteet ovat nyt käsissämme. Siksi myös ratkaisuja tarvitaan tässä ja nyt — ja niitä tehdään.

Yle uutisoi maanantaina Pappilanrannan palvelukodista Etelä-Savossa. Se on esimerkki uudesta tavasta järjestää vanhustenhoitoa. Eriasteiset hoivamuodot on sijoitettu hyvin lähelle toisiaan. Hoivaa saa juuri sen verran kuin tarvitsee, ja hoivamuodosta toiseen siirtyminen on helppoa. Meille tämä Etelä-Savon esimerkki osoittaa, että palveluita voi uudistaa ihmislähtöisesti ja toimivasti, kun siihen on tahtoa. [Ben Zyskowiec: Ei kelpaa oppositiolle!] Meidän pitää paitsi kehittää palveluita kokonaisuutena Etelä-Savon esimerkin mukaisesti myös parantaa työn vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden parantaminen ei tarkoita, että juostaan kovempaa, vaan juostaan parempaa ja inhimillisempää reittiä määränpäähän.

Hyödyntämällä teknologiaa järkevästi ammattilaisten työtaakan helpottamiseksi, purkamalla työtä haittaavia normeja ja vähentämällä paperityötä esimerkiksi tekoälyn avulla voimme myös helpottaa hoitajien kokemaa eettistä kuormitusta. Eihän meidän sote-henkilöstömme ole hakeutunut alalle täyttääkseen lomakkeita vaan auttaakseen ihmisiä. [Anne Kalmari: Missä norminpurku?]

Hyvät keskustalaiset, sen sijaan, että jätte pitämään kiinni toimimattomista rakenteista ja vanhentuneista toimintatavoista, [Antti Kurvisen välihuuto] toivon, että myös teiltä löytyisi aitoa halua parantaa ja uudistaa ikäihmisten palveluita. Välikysymyksen perusteella ette vaikuta kannattavan edes viime kaudella tekemiänne uudistuksia. Perusteettoman pelottelun sijaan antakaa alueiden palveluille mahdollisuus uudistua tälle vuosituhannele.

Arvoisa puhemies! Sote-palveluiden on kehityttävä ajassa. Ei ole kestävää nojata loputtomasti vuokratyöhön ja velkarahaan, kun tiedämme, että suomalaisten palvelut kaipaavat pysyvää vahvistusta. Taloudesta huolehtiminen on myös hoivan turvaamista.

Suomalaisten sote-palvelut eivät tarvitse yhtään tällaista kriisipuhetta kuten tämä välikysymys. Tarvitsemme sen sijaan ratkaisuja ja tekoja hyvinvointipalveluiden turvaamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.28 **Mira Nieminen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Keskustan ja Liike Nytin välikysymys koskee tärkeää aihetta: ikäihmisten arvokasta elämää ja vanhushoivan tilaa Suomessa. Perussuomalaiset jakaa näkemyksen siitä, että jokaisella suomalaisella on oltava oikeus turvalliseen ja arvokkaaseen vanhuuteen. Tämä on yksi keskeisistä tavoitteistamme, ja olemme sitoutuneet turvaamaan hyvinvointivaltion palvelut myös tuleville sukupolville. [Anne Kalmari: Leikkaamalla!]

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä nostetaan esiin sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitukseen kohdistuvat säästöt. Korostamme, että talouden tasapainottaminen on välttämättöntä, jotta voimme ylläpitää hyvinvointipalveluita pitkällä aikavälillä. Suomessa väestö ikääntyy nopeasti, ja samaan aikaan julkisen talouden resurssit ovat rajalliset. Hallitus on tehnyt vaikeita mutta vastuullisia päätöksiä, joilla varmistetaan, että palvelut ovat kestävässä pohjalla myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! On väärin väittää, että hallitus olisi hylännyt vanhuspalvelut. Valtion talousarviosta noin kolmasosa ohjataan hyvinvointialueille. Hallitus on vastannut väestön ikääntymisestä seuraaviin haasteisiin muun muassa henkilöstön saatavuutta ja taloudellista kestävyyttä parantavilla sekä toiminnan sisältöjä kehittäville toimilla. Lisäksi olemme käynnistäneet toimenpiteitä, joilla kohdennetaan resursseja sinne, missä tarve on suurin. Esimerkiksi digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen ja ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen vähentävät raskaampien hoitopalveluiden tarvetta tulevaisuudessa.

Perussuomalaiset haluaa kiittää keskustaa ja Liike Nytä välikysymyksestä, [Antti Kaikkonen: Eipä kestä!] sillä se paljastaa vajavaisen ymmärryksenne sote-kentästä. Irrotatte yhden sektorin kokonaisuudesta, ja teette siitä välikysymyksen. [Välihuutoja] Sote on kuin palapeli, jossa jokainen pala — palvelut, rahoitus, henkilöstö, infrastruktuuri ja lainsäädäntö — vaikuttaa toisiin. [Antti Kurvinen: Missä todellisuudessa elätte?] Jos keskittyy vain yhteen osaan, kokonaisuus hämärtyy ja ratkaisut voivat jäädä puutteellisiksi tai jopa pahentaa muita ongelmia. [Jani Mäkelä: Nyt tulee opetus, kuunnelkaa!] Siksi sosiaali- ja terveydenhuollon kenttää on tarkasteltava laajasti ja moniulotteisesti. Yksinkertaistaminen keskustelun rajaamisella pelkkiin kustannuksiin tai yhteen sektoriin jättää väistämättä huomiotta muita tärkeitä tekijöitä. [Antti Kaikkonen: Edellinen välikysymys koski kokonaisuutta!] Sote kattaa sekä sosiaalipalvelut että terveydenhuollon, jotka molemmat palvelevat erilaisia tarpeita. Terveydenhuolto keskittyy sairauksien hoitoon ja ennaltaehkäisyyn, kun taas sosiaalipalvelut tukevat esimerkiksi vanhuksia tai vammaisia henkilöitä arjessa. Näiden tarpeet ja resurssit eroavat merkittävästi, joten yhden linssin läpi katsominen ei anna kokonaiskuvaa.

Arvoisa puhemies! Keskustan oma vastuu vanhusten hoivan tilasta on murskaava. Te olette aluevaltuustoissa leikkaamassa sieltä, missä hauraimmat tarvitsevat eniten. [Mauri Peltokangas: Juuri näin, joka puolella Suomea!] Keski-Suomessa teidän siunaamanne 53 miljoonan euron sopeutukset, joista osa osuu suoraan hoitajiin ja vanhusten arkeen, [Mauri Peltokangas: Oho!] eivät ole mikään vahinko, vaan tietoinen valinta. [Välihuutoja] Te olitte rakentamassa sote-mallia, joka oli jo syntyessään alirahoitettu, ja te aluevaltuustoissa jatkatte samaa linjaa: nostatte kokouspalkkioita, ryhmärahoja, leikkaatte hoivasta. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on teidän kädenjälkenne, ettekä te voi pestä sitä pois selittelemällä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset muistuttaa, että hyvinvointialueilla on merkittävä vastuu palveluiden järjestämisestä. Hallitus ei sanele yksityiskohtia vaan antaa alueille mahdollisuuden löytää paikallisiin tarpeisiin sopivia ratkaisuja. [Anne Kalmari: Leikkaamalla!] Välikysymyksessä peräänkuulutetaan leikkausten perumista, mutta kysymme vastavuoroisesti: mistä opposition mielestä rahat palveluiden rahoittamiseen ja tarvittava henkilöstö otetaan, jos emme tee rakenteellisia uudistuksia? [Antti Kurvinen: Eli keskittämällä! — Krista Kiurun välihuuto]

Kun nähdään, että terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin panostetaan riittävästi — esimerkiksi henkilöstön palkkaamiseen, koulutukseen ja välineisiin — se luo uskoa järjestelmän kantokykyyn. Jos budjettileikkaukset tai resurssipula hallitsevat keskustelua, epävarmuus kasvaa. Toistuvilla välikysymyksillänne pyritte ruokkimaan vain epävarmuutta.

Alueilla tehdään hyvää työtä, esimerkkinä ikääntynein maakuntamme Etelä-Savo: ikäihmisten kotiin vietäviä palveluja ja perhekotipaikkoja on lisätty. [Antti Kaikkonen: Tehdäänkö siellä hyvää vai huonoa työtä?] Alueelle on rakennettu lisää yhteisöllistä asumista, ja kuluvan kuukauden puolivälissä Etelä-Savossa oli jonossa ympärivuorokautiseen hoivaan vain kuusi asiakasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Hallitus ei ole kääntänyt selkäänsä ikäihmisille. Hallitusohjelman keskeinen tavoite on, että jokainen suomalainen voi luottaa siihen, että apua on saatavilla, kun sitä tarvitaan. Tämä edellyttää sekä rahoituksen priorisointia että palvelujärjestelmän uudistamista. Perussuomalaiset ovat valmiita tekemään töitä [Puhemies koputtaa] tämän tavoitteen eteen, myös yhteistyössä opposition kanssa. — Kiitos. [Krista Kiuru: Tässähän myönnettiin, että sote on alirahoitettu, ja silti leikataan lisää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.34 **Aki Lindén sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni meistä tuntee Uno Kailaan runon, joka alkaa sanoilla ”Raja railona aukeaa”. Sen kolmas säkeistö kuuluu näin: ”Öinen ulvova tuuli tuo / rajan takaa lunta. / Isäni, äitini, Herra, suo / nukkua tyyntä untä.” Miksi lausuin nämä säkeet? Siksi, että siinä yhdistyy kauniilla tavalla kaksi nytkin tärkeää asiaa: kasvava ulkoinen uhka — sen me torjumme yhdessä — ja toisena asiana turvallinen vanhuus, runoilijan sanoin. Meidän tehtävämme on huolehtia myös siitä.

Vanhempi sukupolvi on antanut vuosikymmenet työelämälle, perheelle ja yhteiskunnalle. He ansaitsevat kiitoksien lisäksi hyvät palvelut ja turvallisen elämän. Mutta tällä hetkellä näemme ja tunnemme kylmän viiman puhaltavan sosiaali- ja terveyspolitiikassa: ihmisille tärkeitä palveluita ja etuuksia leikataan, asiakasmaksuja korotetaan, työntekijöiden asemaa heikennetään, hoitoalan työttömyys kasvaa.

Ankara talouskuri on ylin laki. Sille uhrataan — heikoin tuloksin — hyvinvointi ja terveys. Rikkaita nämä uhraukset eivät koske. Hallitus leikkasi 121 miljoonaa euroa terveyskeskuksilta. Se on laskennallisesti kolmannes lääkäreiden vastaanotoista. Siksi hallitus pidentä lakisääteistä hoitotakuuta kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Tämä on järjettömän terveyspoliittinen päätös 80 vuoteen. Hallitus päätti karsia sairaaloiden päivystyksiä, vähentää henkilökuntaa hoivakodeissa, nostaa lääkkeiden arvonlisäveroa. Luettelo on loputon.

Viimeisin uutinen se vasta kylmäävää onkin: hallitus päätti vuosi sitten, että sosiaalipalveluista on leikattava 100 miljoonaa ja sairaalahoidosta 70 miljoonaa. Toistan puheenjohtaja Lindtmanin viestin: Hallitus, kertokaa rehellisesti ennen kevään kunta- ja aluevaaleja,

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

mistä tuo 170 miljoonan euron säästö aiotaan ottaa. Muutoin tämä on demokratian halveksimista.

Arvoisa puhemies! Tälle kaikelle on vaihtoehto. Se ei romuta valtiontaloutta. Me vaadimme, että hallituksen leikkaamat 121 miljoonaa palautetaan terveyskeskuksille. Jonot poistuvat. Voimme siirtyä nopeasti omalääkäri- ja omahoitajajärjestelmään. Me emme vain puhu siitä, me toteutamme sen.

Me vaadimme, että hoivapaikkoja ei saa vähentää. Hoitajien määrän tulee olla kaikissa työvuoroissa riittävä. Ikääntynyttä ei saa laittaa vaippoineen nukkumaan kello 18 siksi, että hoitajia on liian vähän. Vuosina 2021—2023 lisäsimme hoivakodeissa henkilöstöä 4 000:lla. Vanhukset saivat parempaa hoitoa. Henkilöstö jaksoi paremmin. Mitä tekee hallitus? Se vähentää henkilöstöä.

Myös kotihoidon tilanne on vaikea. Siellä tarvitaan nopeasti lisää työntekijöitä. Riittävä kielitaito on välttämätön. Mikä ratkaisee? Kunnan palkka, paremmat työolot, mahdollisuus koulutukseen, hyvä esimiestyö. [Pia Sillanpää: Miten meni viime kaudella?]

Omaishoitajat ovat korvaamattomia. Heille on järjestettävä riittävät vapaapäivät ja turvattu tukipalvelut: nimettävä lääkäri, sairaanhoitaja ja sosiaalityöntekijä.

Myös sairaalapalveluja tarvitaan: neurologiaa, kaihileikkauksia, tekoniveliä, sydämen-tahdistimia, syövänhoitoa.

Toimiva sote on käytännön yhteistyötä, ei byrokratiaa.

35 prosenttia yli 75-vuotiaista ei ole koskaan käyttänyt internetiä. Palveluiden digitalisoiminen on monelle ikääntyneelle ongelma — ei kaikille mutta monelle. Palvelut on aina saatava myös kasvokkain.

Muistisairaudet ja yksinäisyys ovat valtavia haasteita. Niissä näkyy sosiaalinen eriarvoisuus. Se on hälyttävää. Siksi tasa-arvoa on lisättävä ja köyhyyttä vähennettävä. Maksuttomia palveluita, neuvontaa ja tukea tarvitaan.

Arvoisa puhemies ja hyvät kuulijat! Hallitus on epäonnistunut ikäihmisten arvokkaan ja turvallisen elämän edistämisessä. Siksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää hallitukselle epäluottamusta. Kaiken voi tehdä reilummin — on suunnanmuutoksen aika.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.39 Hanna-Leena Mattila kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Millään kirjaimin ei elämää voi kirjoittaa yhtä kauniisti kuin noilla viivoilla, rypyillä sinun kasvoilasi.” Näin kauniisti Tommy Tabermann runoili aikanaan sellaisesta Suomesta, jossa ei tarvitse pelätä vanhenemista. Suomesta, jossa yhdenkään vanhuksen poski ei jää illalla silitämättä ajan tai rahan puutteen vuoksi. Suomesta, jossa voi elää ihmisen arvoista elämää, kunnes taivaan koti kutsuu.

Arvoisa puhemies! Uskon, että meistä jokainen toivoo pärjäävänsä mahdollisimman pitkään omillaan, tuntevansa, että minä olen vielä minä silloinkin, kun vaivoja tulee tai kun muisti tekee tepposia. Tässä maassa on paljon varttunutta väkeä, jolla on voimaa ja virtaa vaikka mihin. Se on ihan mahtavaa, ja se on arvokkaan ikääntymisen tavoitteena. Kaikki ei kuitenkaan ole kunnossa. Sydän särkyy, kun lukee lehdestä ulos pakkaseen vähissä vaatteissa harhailemaan lähtevistä muistisairaista vanhuksista. Kun muistisairaalta viikoittainen vertaisryhmätoiminta lopetetaan ja kerrotaan, että toimintaan voi jatkossa osallistua vain etänä, jos osaa käyttää mobiililaitteita. Kun ihminen soittaa hädissään hoivakodin lo-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

pettamisesta ja kysyy, kuinka kauas isä tai äiti viedään. Kun rakasta lähimmäistä hoitava omainen tulee itkien sanomaan, että minä en enää jaksa. Silloin sanat loppuvat.

Olen todella huolissani vanhustenhoidon tilanteesta. Kriteerit hoitopaikan saamiseksi ovat niin korkeat, että vain kaikista huonokuntoisimmat saavat hoitopaikan. Se tarkoittaa lisääntyntä hoivavastuuta ja kasvavaa huolta lähipiirissä. Pelkään, että tässä ankarassa säästämisvauhdissa on seurauksena hoidollinen katastrofi, kun läheiset uupuvat hoitotaakkansa alle. Saamani huoliposti enteilee vielä huonompia aikoja olevan edessämme. Miten omaishoitajia ja myös epävirallisia omaishoitajia autetaan jaksamaan hoitotyössä?

Kokoomuksen ja perussuomalaisten kuunteleminen tyrmistyttää: ylimielistä, kylmäkiskoista, epäkohtia vähättelevää. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Ei kerta kaikkiaan eletä samassa todellisuudessa tavallisten ihmisten kanssa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikaansa!] Siksi rahaa kai riittääkin siinä jo valmiiksi rypeville terveysfirmoille, ei mummojen ja pappojen kunnialliseen hoitoon ja hoivaan.

Arvoisa puhemies! Nyt apua tarvitsevat ikäihmiset ovat heitä, jotka ovat Suomen omalla työllään rakentaneet, kukin tavallaan. Jos meillä ei ole varaa pitää huolta heistä, hukkaamme suomalaisuudesta jotain korvaamattoman arvokasta — kunnioituksen edeltäviä sukupolvia kohtaan, inhimillisyyden, ihmisen arvoisen elämän. Eikä tämä maa ylipäättään ole nuorentumaan päin. Myös siksi meidän pitää parantaa vanhustenhoitoa.

Kokoomuksen ja perussuomalaisten politiikalle on vaihtoehto. [Sinuhe Wallinheimo: No niin, nyt kuunnellaan!] Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista. [Sinuhe Wallinheimo: Sieltähän se tuli!] Antaisimme hyvinvointialueille paremmin aikaa saada taloutensa kuntoon, jotta hoitajia ei jouduta irtisanomaan tai hoivakoteja ja muita lähipalveluja ajamaan alas. [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] Ympäri vuorokautista hoivaa pitää olla tarjolla joka kunnassa, lähellä omaisia. Lopettaisimme ”mummorallin” siirtämällä Kelan matkakorvaukset hyvinvointialueille. Parantaisimme omaishoitoa ja tukisimme omaishoitajia jaksamaan tärkeässä työssään. [Ben Zyskowitz: Miksi te ette tehneet tätä, kun olitte hallituksessa? — Puhemies koputtaa] Tekisimme totta omalääkäreistä ja -hoitajista, mikä auttaisi myös ikäihmisiä. Perustaisimme Suomeen myös ikäihmisten neuvolat, lastenneuvoloiden tapaan. Vahvistaisimme ennaltaehkäisevää toimintaa.

Arvoisa puhemies! Suunta vanhus- ja terveyspalveluissa on nyt väärä. Ikäihmiset ja heidän läheisensä ansaitsevat parempaa. Kannatan edustaja Kaikkosen tekemää epäluottamuslause-esitystä. [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.44 Bella Forsgrén vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juhlistimme viikonloppuna rakkaan isäni 70-vuotispäivää. [Ben Zyskowitz: Onneksi olkoon!] — Kiitoksia! — Päivään kuului lukemattomia ilon hetkiä. Kaiken juhlahumun ympärillä katseeni pysähtyi välillä pidemmäksi aikaa tutuille kasvoille, ja jäin pohtimaan vuosien tekemää muutosta meihin kaikkiin. Näin kasvoilla uusia juonteita, jotka kertovat eletystä elämästä. Samaan aikaan tunnistin, että me kaikki ikäännyimme vähän omaan tahtiin. Toinen ajaa autolla vielä yli kahdeksankymppisenä ja asuu edelleen itsenäisesti omassa kodissaan, kun taas toiselle puoliso toimii omaishoitajana. Toisaalla taas löytyy sopiva ratkaisu perhehoi-
dosta.

On hyvä muistaa, että valtaosa ikäihmisistä voi varsin hyvin. He ovat aktiivisesti mukana yhteiskunnan toiminnassa. He tukevat merkittävällä tavalla muiden hyvinvointia sekä

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

yhteiskunnan toimivuutta. Vanhuksista puhuttaessa yhteiskunnassa nousee usein sellainen käsitys, että kyse olisi pelkästään iän tai sairauksien kautta nähtävästä kuvasta. Jokainen ihminen on kuitenkin yksilö iästään riippumatta. Edes toimintakyvyn heikentyminen tai lisääntyvä avun tarve eivät vie oikeutta päättää omista asioistaan, vaikuttaa oman hoidon sisältöön ja tulla kuulluksi. Palvelujen saatavuuteen liittyvät haasteet, esteellinen ympäristö ja pienet tulot aiheuttavat kuitenkin vakavaa haittaa hyvin monelle iäkkäälle ihmiselle. Eri-tyisesti puutteita on kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien iäkkäiden oikeuksien toteutumisessa.

Vanhustenhoivasta on puhuttu paljon ja syystä. Viime vuosina on tullut ilmi anteeksiantamattomia laiminlyöntejä. Ympäri vuorokautisessa hoivassa henkilökuntaa on liian vähän, ja sinne on myös usein kohtuuttoman vaikea päästä. Myös kotihoidossa on monin paikoin merkittävää resurssipulaa. Omaishoitajien jaksamisesta huolehtiminen on jäänyt yhä riittämättömälle huomiolle.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella hallitus panosti ikäihmisten palveluihin. Me pyrimme korjaamaan, emme rikkomaan. Orpon hallitus romuttaa nyt tätä työtä.

Hallitus asettaa hyvinvointialueet kohtuuttoman säästöpaineen alle ja leikkaa myös sote-järjestöiltä. Tämä on valtava virhe. Ei auta, vaikka asiantuntijat ovat vaatineet hyvinvointialueille lisää aikaa alijäämän kattamiseen. Hallitus ei tunnetusti asiantuntijoiden lausunnoista näytä perustavan. En yksinkertaisesti voi hyväksyä sitä, että hallitus kohdistaa leikkauksiaan toistuvasti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien, toisten ihmisten avun varassa elävien ihmisten peruspalveluihin ja oikeuksiin. Hallituksen käsi ei hoivaa tai huolehdi, se kurittaa. Hallituksen käsi ei korjaa, vaan se rikkoo.

Arvoisa puhemies! Hallituksen rikkova politiikka tarvitsee nyt kipeästi suunnanmuutosta. Tarvitsemme paitsi taloudellisia panostuksia myös sosiaali- ja terveysalan henkilökunnan arvostuksen ja palkkauksen parantamista, koulutuksen lisäämistä sekä kokonaan uutta ajattelua, mitä tulee riittävän ja oikea-aikaisen hoivan toteuttamiseen.

Perhehoito on alikäytetty mahdollisuus, joka voisi tarjota kodinomaisen ympäristön osalle niistä vanhuksista, jotka eivät selviä yksin, mutta eivät tarvitse vielä laitoshoidoa. [Ben Zyskowicz: Tästä samaa mieltä!] Palvelu tukisi myös omaishoitajien jaksamista mahdollistamalla lakisääteisten vapaiden pitämistä siten, että iäkäs saa vapaiden aikana asua kotona tai kodinomaisesti. Perhehoito helpottaisi myös yksinäisyyden aiheuttamaa turvattomuutta, joka koskettaa tuhansia vanhuksia Suomessa. Palvelu edistäisi myös tasa-arvoa, sillä tiedämme, että hoivavastuu ei jakaudu tasaisesti sukupuolten välillä.

Suomessa elää tälläkin hetkellä tuhansia yksinäisiä vanhuksia: vanhuksia, jotka ovat vasta menettäneet puolisonsa, ehkä myös ystävänsä, mahdollisesti etäänntyneet lapsistaan tai asuvat kaukana suvusta ja läheisistä; vanhuksia, jotka asuvat yksin, joita kukaan ei käy katsomassa. Julkisessa keskustelussa ikäihmisten yksinäisyyden kuvaukset supistuvat herkästi pelkästään seuran kaipuuseen. Samaan aikaan yhä useammissa tutkimuksissa on tuotu esille, että yksinäisyys liittyy erityisesti turvattomuuden tunteen kokemukseen, tilanteeseen, jossa kannetaan huolta niinkin perustavanlaatuisesta asiasta kuin omasta arjesta selviytymisestä.

Tässäkin salissa moni on huolissaan ikäihmisten palveluiden tilasta ja syystä. Tätä huolta ovat viime päivinä lisänneet valtiovarainministeri Purran puheet. Valtiovarainministeri on nimittäin jo ehtinyt todeta, että vaalien jälkeisessä kehysriihessä tullaan leikkaamaan sosiaali- ja terveystalvuuksista vielä lisää — siis lisää. Tämä herättää kysymyksen, onko

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

hallituksen tavoite sittenkin romuttaa julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Jos näin on, se murentaa myös suomalaisen hyvinvointivaltion perustan.

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon tilanne koskettaa meitä kaikkia. Kun puhun ikäis-teni kanssa siitä, mistä he tällä hetkellä yhteiskunnassa eniten kantavat huolta, toteaa heistä moni olevansa huolissaan vanhuksista, siitä, miten heidän isovanhemmilleen tai vanhemmilleen tai meille itsellemme sitten joskus käy. Entä miten käy niille yksinäisille vanhuksille, joilla ei ole sukulaisia tai perhettä lähellä?

Me emme saa rakentaa järjestelmää niin, että arvokkaan vanhuuden ja ikääntymisen edellytykset ovat riippuvaisia omaisista tai omaisuudesta. Meidän on taattava, että Suomessa jokainen ihminen saa ikääntyä arvokkaasti. Se edellyttää, että korjaamme, emme riiko. Edellä mainituin perustein esitän, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.50 Johannes Yrttiaho vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon oikeistohallitus leikkaa vanhusten palveluita tänä vuonna lähes 140 miljoonalla eurolla. Samalla hallitus murentaa myös ikäihmisten toimeentuloa: 200 000 köyhimmän eläkeläisen asumistukea on leikattu, lääkekustannuksia lisätty ja sote-asiakasmaksuja korotettu. Leikkausten vaikutukset kasautuvat, ja niistä vakavimmin kärsivät heikossa asemassa olevat väestöryhmät, joiden on vaikea tai mahdoton itse huolehtia oikeuksiensa toteutumisesta. Hallitus ei ole tehnyt mitään vanhuspalveluiden ongelmien korjaamiseksi vaan on päinvastoin toimillaan pahentanut tilannetta ennennäkemättömällä tavalla. Koko hallituksen sosiaali- ja terveyspolitiikka näyttää tähtäävän ainoastaan terveysjättien voittojen kasvattamiseen.

Puhemies! Ympäri vuorokautiseen hoivaan jonotti vuoden 24 lopussa yli 2 200 vanhusta. Tarve kasvaa, mutta palvelut vähenevät. Ympäri vuorokautista palveluasumista ajetaan tällä hetkellä alas ja hoivakoteja lakkautetaan. Tilalle tarjottava yhteisöllinen asuminen ei vastaa kaikkien ikäihmisten tarpeita eikä voi korvata ympäri vuorokautista hoivaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei kai kukaan niin väittänytkaan!]

Myös kotihoidosta leikataan edelleen, vaikka palvelua on heikennetty jo vuosien ajan, käyntien määrä on vähentynyt ja kesto lyhentynyt. Tuhannet ihmiset jäävät ilman tarvitsemaansa palvelua. Tilalle kehitetään digitaalista etähoivaa, mutta parhaillaan irtisanottavaa hoitohenkilöstöä ei voi korvata tietokoneilla. Asiantuntijat varoittavat katastrofista. Kun te, pääministeri Orpo, vielä reilut pari vuotta sitten julistitte täällä vanhuspalveluiden olevan kriisissä, niin ettekö nyt näe, kuinka itse syvennätte kriisiä?

Keskeinen ongelma Suomessa on vanhuspalveluiden yksityistäminen ja alan keskittyminen terveysjäteille, jotka voivat toimia jo monopolin tai kartellin tapaan. Satojen yrityskauppojen myötä markkinat ovat äärimmäisen keskittyneet ja hoivajättien hinnoitteluvoi- ma kasvaa. Kun palvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille, suuret hoiva-alan ketjut irtisanoivat lukuisia sopimuksia voidakseen neuvotella hinnat uusiksi. Näiden ota tai jätä -neuvotteluiden myötä hoivakotien vuorokausihinnat nousivat pahimmillaan 30—40 prosenttia.

Ostopalveluihin käytettiin vuonna 23 jopa 11,9 miljardia euroa eli lähes puolet hyvinvointialueiden kaikista menoista. Summa on 2000-luvun aikana moninkertaistunut. Sijoittajille sote-ala on houkutteleva ja varmatuottoinen. [Sinuhe Wallinheimo: Te teitte semmoisen lain!] Vuoden 2019 hoivaskandaalin myötä sote-firmojen törkeät laiminlyönnit

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

vanhuspalveluissa herättivät laajaa huomiota, mutta kaikki tämä tuntuu unohtuneen, kun hallitus ajaa palveluita yhä vauhdikkaammin terveysjättien syliin. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Pääomasijoittajat hierovat käsiään, kun hallitus valmistelee hyvinvointialueille vielä niin sanottua oman palvelutuotannon velvoitteen keventämistä.

Puhemies! Vanhuspalveluiden alasajo pitää pysäyttää. Ikäihmisten toimeentuloon tehty leikkaukset pitää perua, ja lääkekustannuksia ja asiakasmaksuja tulee alentaa. Hoitajamitoitus on säädettävä 0,7:ään, ja tälle on osoitettava riittävä rahoitus. Tämä parantaa sekä alan työvoimatilannetta että hoivan laatua ja turvaa ihmisarvoisen elämän ympärivuorokautisessa hoivassa.

Holtiton ulkoistaminen ja yksityistäminen on lopetettava. Verorahat on käytettävä palveluihin, ei ulkomaalaisten sijoittajien jättimäisiin osinkoihin. Hoivamarkkinoiden keskittymiseen on puututtava, ja hyvinvointialueilta on edellytettävä riittävä omaa palvelutuotantoa. Voitontekoa ihmisten terveydellä ja hyvinvoinnilla tulee rajoittaa voimakkaasti.

Puhemies! Teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: ”Petteri Orpon hallitus on keskittynyt huolehtimaan sosiaali- ja terveysalan kansainvälisten suuryhtiöiden voitoista, ei ikääntyneiden ihmisten hyvinvoinnista ja oikeudesta arvokkaaseen vanhuuteen. Siksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.” — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

14.56 Henrik Wickström r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä katsomme, että ennaltaehkäisevien toimien ja joustavien ratkaisujen tulee olla vanhushoivan keskiössä. Meille on tärkeää, että jokainen vanhus saa tarvitsemaansa hoitoa ja hoivaa juuri hänelle parhaiten sopivalla tavalla. Kaikkien on saatava ikääntyä arvokkaasti ja turvallisesti.

Det handlar om att erbjuda mer flexibla boendalternativ och att se till att det finns stöd-tjänster och meningsfull dagverksamhet. För att i ett tidigt skede kunna ta itu med problem som ensamhet är det viktigt att vi satsar mera på den förebyggande vården.

Ärade talman! Vi i svenska riksdagsgruppen är övertygade om att förebyggande åtgärder och rätt stöd i rätt tid kan göra en enorm skillnad inom vården, särskilt inom äldre-vården, och det är bra att regeringen också gör den här prioriteringen. Genom att stöda en aktiv livsstil, erbjuda rehabilitering och förebygga sjukdomar skapar vi förutsättningar för en god livskvalitet. SFP har länge förespråkat seniorrådgivningar, som innebär regelbundna hälsokontroller för över 65-åringar. Vi har även goda erfarenheter av ambulerande enheter som samarbetar med äldre-vården genom att ge vård hos den äldre och samtidigt minskar trycket på akutjouren. I SFP vill vi att dessa enheter tas i bruk i varje välfärdsområde, och samtidigt måste vi trygga resurserna för förstavården så att ingen som behöver hjälp hamnar vänta för länge. Vi ser även egenläkarmodellen, som regeringen nu driver, som en viktig del av att trygga kontinuiteten inom vården, särskilt för äldre med flera sjukdomar. De kommer att gynnas av den här modellen.

Arvoisa puhemies! Me kaikki joudumme jossain vaiheessa pohtimaan, miten haluamme ikääntyessämme asua ja elää tai mikä olisi paras ratkaisu omalle ikääntyneelle vanhemmalle, perheenjäsenelle tai omaiselle. RKP:lle keskeistä on yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ja se, että valittavana on joustavia asumismuotoja. RKP:ssa näemmekin tärkeäksi sen,

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

että kaikille ikääntyneille on tarjottava turvallinen koti. Siksi toivomme, että kotona asumisen ja ympärivuorokautista hoivaa tarjoavien palvelukotien välimaastoon saadaan myöskin uusia välimuotoisia asumisratkaisuja. Kodikas ympäristö ja hyvä kohtelu ovat tärkeitä kaikenlaisessa asumisessa, ja haluamme nähdä lisää mahdollisuuksia perhehoitoon. Niiden ihmisten, jotka haluavat asua kotona, tulee voida tehdä niin, mutta meidän tulee muistaa, että turvalliseen kotona asumiseen tarvitaan kotihoitoa ja riittäviä tukipalveluita.

Omaishoitajat ovat ratkaisevan tärkeitä turvallisen kotona asumisen kannalta, ja heidän panoksensa on arvokas taloudellisesti mutta ennen kaikkea inhimillisesti. On hyvä, että hallitus pyrkii yhdenmukaistamaan korvaustason, mutta myös kuormituksen vähentämiseen ja hoitovapaakäytäntöjen parantamiseen liittyviä toimia on jatkettava, erityisesti ikääntyneiden omaishoitajien osalta.

Ärade talman! I SFP oroar vi oss över att äldres dagverksamhet i dag allt oftare ordnas på distans i digitalt format, trots att det i praktiken innebär att allt fler människor inte nås av verksamheten. Den sociala aspekten är en viktig del av helheten, och därför vill vi utreda ifall det behöver skrivas in i lagen att dagverksamheten alltid även kan erbjudas fysiskt. Digitala tjänster är ett gott komplement till vården, men de ska aldrig totalt ersätta de fysiska träffarna. Därför efterlyser vi i SFP en digigaranti för äldre för att erbjuda hjälp och utbildning så att ingen lämnas utanför det digitala serviceutbudet.

Inom svenska riksdagsgruppen har vi efterlyst en ändring av välfärdsområdenas finansieringsmodell för att uppmuntra satsningar på förebyggande vård. För att ytterligare stärka arbetet i hälsa och välmående har vi i SFP föreslagit att ett donationsavdrag till social- och hälsovårdsorganisationer införs. I samband med halvtidsgranskningen är det viktigt för SFP att den ekonomiska situationen för välfärdsområdena går igenom.

Arvoisa puhemies! RKP on korostanut, että hoitohenkilöstön saatavuus on olennainen kysymys Suomen tulevaisuuden kannalta. Niin sanotun tehtävienjakolain saaminen maaliin on ensiarvoisen tärkeää sen varmistamiseksi, että koko henkilöstön pätevyyksiä ja osaamista käytetään parhaalla mahdollisella tavalla. Tätä työtä hallitus valmistelee parhaillaan. Olemme valmiita etsimään myös uusia ratkaisuja henkilöstöpulaan, ja siksi pidämme hyvin tärkeänä hallituksen keinoja vuokratyövoiman kitkemiseksi. Hallitus nauttii ruotsalaisen eduskuntaryhmän luottamusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.01 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhuspalveluissa on kyse ennen muuta arvoista ja asenteista. Topeliuksen klassikkotarinassa vapiseva isoisä siirrettiin ruokapöydästä nurkkaan syömään omasta kaukalostaan. Perheen pojan alkaessa veistellä puukaukaloa vanhempiensa vanhuuden varalle omantunnon ääni puhui: ”Niin kuin te olette halveksineet isoisäanne hänen vanhaksi tultuaan, niin lapsennekin kerran halveksivat teitä, kun te itse vanhenette.” Se, miten tämän päivän aikuiset kohtelevat vanhuk- sia, on mallina lapsillemme. Topelius päättää tarinansa: ”Nyt me tiedämme, ettei koskaan saa unohtaa pyhää ja kaunista neljättä käskyä: kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.”

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Turvallinen vanhuus on ihmisoikeuskysymys ja kristillisdemokraateille sydämenasia. Puhumme samalla siitä, miten vanhempamme, isovanhempamme, läheisemme ja naapurimme saavat apua ja hoivaa, kun omat voimat eivät enää riitä.

Alue- ja kuntavaalien lähestyessä on myös tärkeää käydä tätä keskustelua. Pelkästään hallituksen hyvät toimet eivät ratkaise vanhustenhuollon haasteita, vaan päätöksiä ja arvovalintoja tehdään myös alue- ja kuntatasolla.

Ikäihmisten palvelutarpeissa on suurta vaihtelua. Toisille avun ja hoivan tarve on jatkuvaa, toiset taas ovat itsenäisiä ja halukkaita jatkamaan työelämässään vielä eläkeiän alettua.

Ikääntyvien suurimpia huolenaiheita on yksinäisyys. Tarvitaan yhteistyötä järjestöjen ja seurakuntien kanssa sekä mahdollisuuksia yhteisölliseen asumiseen. Palvelu- ja senioritalot tulee suunnitella siten, että ne tukevat itsenäisyyttä, turvallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä, ja tässä kunnat ovat avainasemassa.

Koti on usein mieluisin paikka asua, kun se on tarvittavien palveluiden puitteissa mahdollista. Kuntouttavilla ja ennaltaehkäisevillä palveluilla voidaan tukea toimintakykyä ja arjesta selviytymistä.

Me haluamme rakentaa lähimmäisyhteiskuntaa, jossa pidämme myös toisistamme huolta. Perheet ja läheiset ovat vanhustenhoidon keskeisimpiä kumppaneita.

Omaishoidon vahvistaminen on kristillisdemokraateille keskeinen tavoite. Omaishoito on inhimillistä ja samalla kustannustehokasta vähentäen tarvetta koti- ja laitoshiitoon. Omaishoitajien jaksaminen edellyttää tukea ja vapaata sekä riittävän taloudellisen tuen. Myös työn ja omaishoidon yhdistämistä tulee parantaa.

Kun kotona oleminen ei ole enää mahdollista, on päästävä ympärivuorokautisesti tuettuun asumiseen, jossa tulee turvata KD:n esittämät neljä takuuta: ulkoilutakuu, ruokailutakuu, hygieniatakuu ja yhteisötakuu.

Vanhuspalveluiden merkittävin ongelma tällä hetkellä ja tulevina vuosina ei ole pula rahasta vaan ihmisistä, hoitohenkilöstöstä. Siksi hallitus edistää Hyvän työn ohjelmaa ja lisää koulutusmääriä. 65 vuotta täyttäneitä kannustetaan työhön 1 200 eurolla korotetulla työtulovähennyksellä. Voimavarat on suunnattava hoitotyöhön, ei monen tason johtajien palkkoihin ja raskaaseen hallintoon, joita viime hallituksen sote-uudistus lisäsi. [Antti Kurvinen: Miksi ette tehneet parannuksia?] Työhyvinvointiin ja palkkaukseen panostamalla voidaan edistää työssäjaksamista ja alan houkuttelevuutta.

Perusterveydenhuoltoa vahvistamalla sekä panostamalla ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin, esimerkiksi seniorineuvoloihin, parannetaan hoitotuloksia ja vähennetään kalliiden erikoissairaanhoidon ja sairaalapaikkojen tarvetta.

Hallitusohjelman mukaisesti edistämme omalääkäri-, omahoitaja- ja omatiimimallien kehittämistä. Lisäksi hallitus tarjoaa hoitojonojen purkamiseksi Kela-pilottia, jossa yli 65-vuotiaat pääsevät yksityiselle yleislääkärille terveyskeskusmaksun suuruusella omavastuulla.

Inhimillinen ja hyvä saattohoito on turvattava kaikille tarvitseville asuinpaikasta tai sairaudesta riippumatta. Tässä on edistytty, mutta tehtävää vielä on.

Eduskuntaryhmämme haluaa turvata lähipalvelut hyödyntäen liikkuvia palveluja, digitaalisia palveluja ja uusia innovaatioita. Digitalisaatiolla tai tekoälyllä ei korvata ihmisiä hoitotyössä, mutta niitä hyödyntämällä lisätään hoitotyöhön käytettävissä olevaa aikaa. Samalla tulee turvata perinteiset palvelut niille, jotka eivät pysty digitaalisia palveluita käyttämään.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee töitä hyvän vanhustenhoidon varmistamiseksi. Hienoa, että myös oppositiosta löytyy valmiutta tukea näitä tavoitteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.06 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme antaneet ihmisille lupauksen, että pidämme hänestä huolen, kun hän ei enää pärjää kotonaan, ja tätä lupausta ei saa pettää, niin kuin nyt on tapahtumassa.

Jokainen suomalainen on arvokkaan vanhuutensa ansainnut. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa seuraavan viiden vuoden aikana merkittävästi, ja nyt osa vanhuksista on jo heitteillä. Meillä on yli puoli miljoonaa omaishoitajaa, ja ilman heidän pyyteetöntä huoltaan omista läheisistään koko meidän vanhustenhuolto olisi kaatunut jo aikoja sitten.

Omaishoitajia tarvitaan myös jatkossa, mutta heidän jatkuvaa, päivittäistä työtään pitää alkaa arvostaa aivan eri tavalla. Omaishoitajat tekevät jo kolmatta uraa. He ovat tehneet työtä, kasvattaneet lapset, ja nyt he hoitavat lähimmäistään.

Omaishoitajista vain joka kymmenes eli noin 50 000 ihmistä on hakenut kotikunnaltaan muutaman sadan euron korvausta, josta he vielä maksavat veroa. Omaishoitajat ovat yleensä eläkkeellä eli heidän eläkkeestään ja omaishoitokorvauksestaan pitää maksaa verot, kun he hoitavat lähimmäistään mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Turvallinen koti on paras mahdollinen paikka vanhenneville ihmisille. Myös yhteisöllistä asumista pitää lisätä. Lisäksi kotitalousvähennystä on korotettava ja kohdistettava vanhusten palveluihin.

Kun omaishoitajien ja kotihoidon palvelut eivät enää riitä, joutuvat vanhukset epäinhimilliseen tilanteeseen, koska hyvinvointialueet ovat lyhytnäköisissä säästöpaineeissaan vaikeuttaneet pääsyä ympärivuorokautiseen hoitoon. Tällainen pompottelu on johtanut tilanteisiin, joissa vanhukset ovat omissa kodeissaan maanneet sängyssä tai lattialla tuntikausia omissa eritteissään. Olen saanut henkilökunnalta useita viestejä tällaisista tapauksista ympäri maata, eikä ihmisiä oikeasti voi kohdella näin.

Tuntuu siltä, että sotien aikana syntyneitä halutaan rangaista vielä kerran. He nousivat köyhyydestä, rakensivat hyvinvoinnin, ja nyt heidät jätetään oman onnensa nojaan.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Lääkäreiden pitää saada keskittyä lääkärin työhön. Hoitotakuu voi olla enintään viikko. On täysin käsittämätöntä, että hoitotakuuta venytetään ja aiheutetaan sekä inhimillistä kärsimystä että lisäkustannuksia yhteiskunnalle. Meillä on Kelan korvaamia työaikaisia poissaolopäiviä 15—20 miljoonaa vuodessa, ja siitä syntyy monien miljardien yhteiskunnalliset menetykset vuodessa.

Hallitus pelottelee nyt alueita arviointimenettelyyn joutumisella. Miksi ihmeessä järkevät hankkeet pitäisi tehdä väkisin ja pakon edessä? Hallitus haluaa lakkauttaa monen sairaalan yöpäivystyksen muutaman miljoonan euron säästön takia, vaikka alueet ovat esimerkiksi moniin turhiin ja päällekkäisiin it-hankkeisiin panneet satoja miljoonia.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun hallitus ei saa sotea kuntoon, niin näistä voi aloittaa:

Kuntien valtionosuusjärjestelmä pitää laittaa kuntoon. Nyt kuntien rahoitus johtaa siihen, että kuntavero heittelee liikaa, ja se on täysin epäoikeudenmukaista.

Erikoissairaanhoidon järjestettävä viiden yliopistollisen sairaalan verkon kautta.

Hyvinvointialueiden rahoitus on järjestettävä niin, että alijäämäisten alueiden velvoitteita ei siirretä ylijäämäisille alueille.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Omalääkärimalli tuo tehokkuutta perusterveydenhuoltoon: hoitopaikka ja hoitoonpääsy heti tarpeen mukaan. Omalääkärimallia esitin jo edellisissä vaaleissa.

Sote-irtisanomiset julkisella sektorilla pitää lopettaa.

Eläkkeelle jääneille hoitajille on tarjottava verohuojennuksia, jotta heillä olisi syytä jatkaa töissään.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vanhat puolueet ovat kokonaan unohtaneet tärkeimmän. Vanhat puolueet ovat unohtaneet ihmisen — suomalaiset veronmaksajat, jotka tarvitsevat hoitoa ja hoivaa. Jokainen meistä tarvitsee elämänsä aikana hoitoa ja hoivaa. Ihminen on tärkein eikä hyvinvointialue.

Pidemmän päälle ei voi olla niin, että verot on kyllä maksettava, mutta hoitoa ja hoivaa ei saa. Sote pitää laittaa kuntoon. Sen olemme suomalaisille veronmaksajille velkaa. Olemme luvanneet pitää huolen heistä, jotka eivät enää pärjää kotonaan. Sitä lupautta ei saa pettää.

Edellä mainituista syistä yhdyn keskustan välikysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.12 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Välikysymyksellenne te haluatte antaa sellaisen kuvan, että kaikki on hallituksen vika, kaikki on hallituksen syytä. [Välihuutoja keskeltä — Antti Kurvinen: Emme ole niin sanoneet! — Puhemies koputtaa] Hyvinvointialueet toimivat tällä hetkellä monessa kohtaa todella hyvin. Monet palvelut ovat parantuneet siitä, mitä ne olivat ennen hyvinvointialueuudistusta. Kuten äsken kuulumme, niin joillakin hyvinvointialueilla vanhustenhuoltokin toimii ihan hyvin. Lainsäädäntö on kuitenkin kaikille sama. Kysymys on, miksi se jossakin toimii ja miksi se jossakin ei toimi. [Antti Kurvinen: Rahaa on liian vähän!]

Me olemme aivan varmasti samaa mieltä siitä asiasta, että Suomessa tulee pystyä meidän ikääntyneet hoitamaan arvokkaasti silleen, että voivat elää mahdollisimman arvokkaan ja tärkeän ja merkityksellisen elämän niin kauan kuin se on mahdollista. [Keskeltä: Westendissä voidaan!] Meillä on portaittaisia palvelumuotoja, on kotihoitoa, omaishoitoa, perhehoitoa, yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista asumista. Kaikkia näitä on. Kaikkia näitä te voitte hyvinvointialueilla käyttää.

Nyt te haluatte antaa kuvan, että hallitus on leikannut terveyskeskuksista. [Antti Kurvinen: Niinhän se on!] — Se ei ole näin, te väitätte väärin. Te annatte ihan virheellisen kuvan tilanteesta, koska teillä on yleiskatteellinen rahoitus ja hyvinvointialueet päättävät siitä, miten se rahoitus hyvinvointialueilla kohdistetaan. Toisilla alueilla hyvinvointialueet ovat säästäneet vanhuspalveluista, toisilla alueilla eivät, mutta lainsäädäntö on sama kaikille. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] — Pyydän edustaja Kurvista nyt istuutumaan, jotta saan puhua rauhassa. [Eduskunnasta: Oho! — Välihuutoja — Antti Kurvinen: Vastuunpakoilua!]

Siitä asiasta me olemme täysin yhtä mieltä, että meidän tulee pystyä turvaamaan arvokas ikääntyminen ja tarvittavat palvelut meidän vanhusväestölle, ja tästä asiasta ei ole erimielisyyttä. Te turhaan yritätte nostaa vastakkainasettelua ja syyttelette hallitusta asioista, mistä te itse päätätte siellä hyvinvointialueilla. [Pia Viitanen: Hallitus leikkaa rahat pois, arvoisa ministeri! — Puhemies koputtaa] Mikäli te tarvitsette lisää rahaa, niin teillä on mahdollisuus hyvinvointialueilla pyytää lisärahoitusta, jolloin me yhdessä valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

koputtaa] arvioimme sen, oletteko te käyttäneet rahat oikein, oletteko te pystyneet turvaamaan riittävät palvelut. Tämän voimme tehdä yhdessä. [Hälinää — Välihuutoja]

Sen sijaan te teette välikysymyksen, mikä on suoranaista populismia vaalien alla, tehdä välikysymys aiheesta, kun te itse voitte ne palvelut korjata siellä hyvinvointialueilla. [Hälinää — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Teillä on mahdollisuus pyytää lisärahoitusta, jolloin me arvioimme sen, tarvitsetteko te lisärahoitusta, pystyttekö te hoitamaan palvelut riittävästi ja perustuslain mukaisesti niin, että kaikkien vanhusten hoito turvataan. [Välihuutoja — Aki Lindén: Valtion budjetissa on yksi miljoona euroa sitä varten!] Tästä ei ole mitään erimielisyyttä. Kaikki me sitä haluamme. Suomessa pitää pystyä ikääntymään arvokkaasti. [Hälinää — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat, mölinä on niin kovaäänistä, että tännekin on vaikea kuulla ministerin vastausta, ja uskon, että se on yhtä vaikeaa myös tätä istuntoa läsnä tai etänä seuraaville kansalaisille, joten pyydän itsehillintää. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Annan vielä kahden minuutin vastauspuheenvuoron ministeri Ikoselle, ja edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta. — Olkaa hyvä, ministeri Ikonen.

15.15 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Hyvä ja turvallinen maa, sitä Suomi haluaa olla ikääntyneille ihmisille, ja me haluamme olla maa, jossa on hyvä elää arvokasta vanhuutta.

Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin on oikeastaan aika tärkeätäkin palauttaa mieleen se, että kun ihminen ikääntyy, niin hän ei muutu ainoastaan hoivan kohteeksi. Ihminen on edelleenkin aktiivinen yksilö, jonka itsemääräämistä meidän täytyy kunnioittaa siinä. Oikeastaan kääntäisin katseeni tässä kohtaa jo sinne kuntiin. Kunnissa tehdään jo todella paljon tärkeätä työtä ihan siinä, miten ihmisen toimintakyky ja hyvinvointi säilyvät. Se, miten siellä vaikkapa kaavoitetaan esteettömiä ympäristöjä, huolehditaan, että siellä on lähiliikkumisen mahdollisuuksia, kulttuuria, mahdollisuuksia harrastaa ja elää ylipäättään aktiivista elämää, luo myöskin hyvän pohjan sille aktiiviselle ikääntymiselle.

Sitten, kun hoivan ja palveluitten tarve kasvaa, myöskin hyvinvointialueet tulevat tueksi. Ne vastaavat näistä täällä puhutuista palveluista — kotihoidosta, yhteisöllisestä asumisesta, ympärivuorokautisista hoivakodeista tai esimerkiksi omaishoitajien vapaiden järjestämisestä — ja hakevat tällä hetkellä niihin myöskin uudenlaisia ratkaisuja. Vaikkapa eilen Ylen uutiset kertoi Juvalta hyvän esimerkin siitä, miten näitä eriasteisia palveluita on tuotu saman katon alle ja niiden välillä on helppo liikkua, kun palvelutarpeet muuttuvat.

Ja kun me katsomme tätä, niin ongelmiakin on paikoin siellä, ja niihin on puututtava, mutta yhä enemmän meidän pitäisi kiinnittää huomiota siihen, mitkä asiat toimivat, mitkä ovat niitä hyviä käytäntöjä. Meillä on hoivakoteja, joissa ihmiset voivat elää omannäköistään elämää, jossa toteutuu itsemäärääminen, yhteisöllisyys, lämpimät kohtaamiset, hyvä johtaminen. Opitaan niistä. Tai liikkuvia palveluita, jotka ehkäisevät sitä, että ikäihmiset joutuvat päivystykseen kerta toisensa jälkeen — palveluita, jotka menevät heidän luokseen. Tai ei vaikkapa digiaikaakaan pidä nähdä pelkkänä pelotteena. Kävin Etelä-Karjalassa ja tapasin siellä kotihoidon työntekijän, joka kertoi tällaisesta diginäytöstä, [Puhemies koputtaa] joka huutelee Taistolle, että Taisto, Taisto, olethan ottanut lääkkeitä käyntien välillä, [Puhemies koputtaa] tai että tulepa tänne ja pidetään jumppatuokio. [Aki Lindénin vä-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

lihuuto — Krista Kiurun välihuuto] Tämä on lisäarvoa, mitä voidaan tuottaa. [Puhemies koputtaa]

Ja, puhemies, jos saan ihan viimeisenä sanoa: Kun keskusta kritisoi tässä tätä rahoitusmallia, [Puhemies koputtaa] niin me toimimme hyvinvointialueilla teidän laatimallanne rahoitusmallilla, [Ben Zyskowicz: Ei ole totta! — Välihuutoja] ja se suurin haaste tällä hetkellä on osaajien puute. Siihen vastataan uudistamalla ja hakemalla uudenlaisia tapoja [Puhemies koputtaa] vastata palvelutarpeeseen. [Ben Zyskowicz: Saarikko ja Kiuru vastamaan kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.18 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueella tapahtuva palvelurakenteen muutos on paitsi väistämätön, se lisäksi on, keskusta, teidän itsenne tekemienne lainsäädäntömuutosten tulos. Viime kaudella olitte mukana säätämässä lakia, jonka tarkoituksena on ollut kehittää kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon rinnalle yhteisöllistä palveluasumista. Te jopa kiirehditte lain käsittelyä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jotta se varmasti saataisiin voimaan samaan aikaan hyvinvointialueuudistuksen kanssa. THL on arvioinut, että jopa neljäsosa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa olevista voisi sopia palvelutarpeensa perusteella paremmin yhteisölliseen asumiseen. Nyt kuitenkin te, keskusta, ihmettelette, miksi palvelurakenne hyvinvointialueilla muuttuu. Ettekö muista, mitä lakimuutoksia olette itse olleet päättämässä?

Kokoomus haluaa tukea alueita ja siellä tapahtuvia muutoksia. Ne ovat välttämättömiä, jotta ihmisten tärkeät palvelut ja arki pystytään turvaamaan. Kokoomus ja hallitus kantavat vastuunsa ikäihmisten [Puhemies koputtaa] palveluiden kehittämisestä. [Antti Kurvinen: Ei siltä näytä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.19 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on edessämme haastava tilanne. Väestö ikääntyy, hoidon tarve kasvaa, ja samaan aikaan talouden realiteetit pakottavat meidät tekemään kipeitä päätöksiä säästöistä, ja tämä yhtälö ei ole helppo. Säästöjä on löydettävä, ja se tarkoittaa toimintojen tehostamista, byrokratian karsimista sekä palveluiden priorisointia. Emme lupaa kaikkea kaikille, mutta voimme luvata, että teemme nämä päätökset harkitusti ja oikeudenmukaisesti.

Perussuomalaisen tavoite on säilyttää hoivan laatu ja samalla varmistaa järjestelmän kestävyys tuleville sukupolville. Toimet ovat välttämättömiä ja vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. On myös muistettava, että resurssimme eivät ole loputtomat. Kyse on tasapainosta, siitä, että pidämme huolta nykyisistä ikääntyvistä ja rakennamme samalla pohjaa tuleville lapsille ja tulevaisuudelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.20 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska tämä on vastauspuheenvuoro, vastaan enkä lue mitään valmiiksi kirjoitettua yhden minuutin debattipuheenvuoroa. — Tässä tuli kahdenkin ministerin toimesta nyt esille se, että kun on yleiskatteellinen rahoitus, niin sillä ei muka voida kohdentaa rahoja mihinkään tiettyyn tarkoituk-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

seen. Eihän se näin ole. Kun me säädämme hoitotakuulain ja me kiristämme sen esimerkiksi viikon mittaiseksi, silloin alueiden tulee noudattaa tätä lakia, ja siellä lain perusteissa on tarkasti laskettu, että tämä edellyttää 120 miljoonaa euroa lisää yleiskatteelliseen rahoitukseen, mutta se joudutaan käyttämään siihen. Aivan tätä samaa perustelua hallitus käyttää itsekin: Olen kuullut täällä kymmeniä kertoja, kun te kerrotte, että nyt me laitoimme terapiatakuuseen 25 miljoonaa euroa. Eikös se mennytään sinne yleiskatteelliseen rahoitukseen? Ei, kun se meni sinne terapiatakuuseen. [Sinuhe Wallinheimo: Se on eri asia!] Totta kai voi ohjeistaa lailla ja säätää mihin se raha käytetään. Älkää antako nyt tällaista väärää todistusta täällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.21 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on arviolta 300 000 ihmistä, jotka kantavat erittäin arvokasta hoitovastuuta apua tarvitsevista, usein ikääntyneistä läheisistään. Olen Omaishoitajaliiton hallituksen jäsenenä tyytyväinen siihen, että Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on useita omaishoitajien aseman parantamiseen tähtäviä lupauksia. Useat omaishoitajat ovat olleet yhteydessä minuun. He odottavat, että hallitus lunastaa heille antamansa lupaukset ja tuo omaishoitolain kokonaisuudistuksen puoliväliriiheen mennessä.

Ministeri Juuso, oletteko pitämässä omaishoitajille antamanne lupaukset? Milloin tuotte omaishoitajien asemaa parantavan kokonaisuudistuksen eduskuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

15.22 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä kovasti ministerin äskeistä puheenvuoroa. Miten te voitte vastuuttaa hyvinvointialueille sitä valtaa, mikä teillä on, [Ben Zyskowiec: Ei kun niillä on!] teillä koko hallituksella. Kyllä me tiedetään, mitenkä rahoitusmalli toteutuu. Kyllähän te tiedätte, että te laitate sen isomman summan eli mikä se katto on, ja sitten hyvinvointialueet joutuvat pelaamaan niillä korteilla, mitä on. Tämä on jotenkin todella härskiä. Tällä hetkellä hyvinvointialueet pakotetaan hätäkoityihin leikkauksiin, jotka johtavat palveluiden heikentämiseen. Tällä hetkellä irtisanotaan ihmisiä todella monella hyvinvointialueella. Ne heikentävät totta kai palveluita.

Olisinkin halunnut vielä tietää, mitkä ovat hallituksen tulevat suunnitelmat. Emme ole saaneet vieläkään vastausta valtiovarainministeri Purran nostamaan lausuntoon siitä, että vaalien jälkeen sosiaali- ja terveyspalveluista aiotaan leikata lisää. Onko näin? Tähän pitää saada vastaus. Ei kansalaisia voi tällä tavalla hyppyyttää ennen vaaleja. Kertokaa, tuleeko leikkauksia vai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.23 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Vanhuspalveluiden suorien leikkausten lisäksi hallitus edellyttää hyvinvointialueilta jopa miljardin euron tehostamista. Sen myötä vanhuspalveluista leikataan alueilla vielä lisää ja nimenomaan omia julkisia palveluita. Yksityisellä puolella tehdään tällä kriisillä rahaa. Kymmenessä vuodessa Suomeen on syntynyt vähintään sata sote-miljonääriä — on tehty jopa 620 yri-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tyskauppaa, joilla omistajat ovat rikastuneet, kun sote-jätit ovat ostaneet pienempiä toimijoita. Isot sote-yhtiöt vielä välttelevät yhteisöveroja lähipiirilainojen korkojärjestelyillä, ja silti te kuitenkin kaadatte rahaa puoli miljardia yksityisiin Kela-korvauksiin näille yhtiöille piittaamatta siitä, että hoitoonpääsy ei sillä parane.

Valmistelussa on vielä laki oman palvelutuotannon velvoitteen keventämisestä, mikä lisää yksityistä palvelua. Voitot kasvavat, ja tämän te teette [Puhemies koputtaa] muun muassa ikäihmisten hyvinvoinnin kustannuksella. Se on väärin, se on törkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

15.25 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Tässä salissa tämän eduskuntakauden aikana on aika monta kertaa käyty sote-keskustelua. On ymmärrettävää, että nämä sote-asiat herättävät keskustelua kansalaisten keskuudessa, mutta kyllä itse toivoisin ja me RKP:ssä toivotaan, että kun puhutaan näistä sote-asioista, niin huomattaisiin, että olisi tärkeää myöskin se, että me luodaan luottamuksen ilmapiiriä sote-palveluihin, koska tosiasia on se, että aika moni asia on mennyt myöskin parempaan suuntaan hyvinvointialueilla ja siellä aluepäättäjät ja osaava sote-henkilöstö ovat tehneet todella arvokasta työtä. Otetaan muutama esimerkki: Esimerkiksi Varsinais-Suomessa on itse lähdetty kehittämään ikäneuvolatoimintaa hyvään suuntaan. Länsi-Uudellamaalla on vaikkapa saatu vuokratyövoima lähestulkoon kitkettyä ja sitä kautta myöskin kustannustehokkuutta aikaiseksi. Eli monta hyvää asiaa on mennyt myöskin eteenpäin, ja tästä on pakko sanoa suuri kiitos myöskin kaikille aluepäättäjille.

Mutta nyt kun taloudesta puhutaan, niin on hyvä viestiä myöskin siitä, että nythän myöskin alueiden muutosohjelmat ovat lähteneet puremaan eli on nähty, sanotaanko, suunta kohti parempaa. Voisiko ministeri Ikonen nyt vielä avata koko tälle salille, että nyt ollaan menossa [Puhemies koputtaa] myöskin kohti parempaa monen alueen suhteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

15.26 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Väestön ikärakenteen muutos ja samalla hoitohenkilöstön lisääntyvä niukkuus ovat pakottaneet luomaan uusia tapoja tehdä työtä myös vanhuspalveluihin. Esimerkiksi Hämeessä omalla alueellani kotisairaala ja ensihoidon liikkuva yksikkö, jonka nimi on GerBiili, tuovat aivan suoraan vanhuksen luo kotiin tai sinne ympärivuorokautiseen palveluasumiseen avun ja vähentävät tarvetta pompottelulle päivystykseen. Tässäkin voidaan puhua mummorallista, jonka oppositio nosti esiin. Uudenlaisella ajattelulla ja uusilla tavoilla tehdä työtä voidaan edelleen kehittää palveluja, myös esimerkiksi saattohoitoa ja palliatiivista hoitoa.

On hienoa, että ministeri Juuso on valmistelemassa myös näitä säädöksiä, joilla varmistetaan oikeus saattohoitoon hallitusohjelman mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.27 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olen toiminut viisi kuukautta omaishoitajana minun veljelleni hänen lastensa kanssa, ja tiedän, kuinka raskasta se työ on. Toivoisin, että sitä arvostusta nostettaisiin.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Suomessa on satojatuhansia ihmisiä, jotka toimivat omaishoitajina. Miten, ministeri Juuso, aiotte nostaa heidän arvostustaan? Olisiko yksi mahdollisuus se, että siitä saatavasta pienestä korvauksesta ei maksettaisi veroa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.28 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanottiin, että tämä välikysymys on perusteetonta pelottelua. Ei tässä ole siitä kysymys, [Ben Zyskowicz: Ei, vaan vaalipropagandasta!] eikä myöskään siitä, että tässä syyllisiä etsittäisiin. Tässä on kysymys siitä, että on välttämätöntä tuoda nämä epäkohdat esiin, jotta te, joilla on valta ja vastuu, voisitte siihen puuttua ja tehdä tarvittavia korjauksia ja parannuksia.

Jos ette halua meitä uskoa tai kuunnella, niin kuunnelkaa edes asiantuntijoita: vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo sanoi aamulla televisiossa, että vanhus pääsee tällä hetkellä hoivaan aina vain huonommin ja huonommassa kunnossa ja samalla kotihoidon käyntimäärät vähenevät, vaikka kotihoitoa tarvitsevien ihmisten määrät kasvavat.

Arvoisa puhemies! Tämä sama viesti tulee myös monen ikäihmisen, vanhuksen, omaiselta. Ei ole tarkoitus pelotella. Tarkoitus on kertoa teille, hyvät hallitusherrat ja -rouvat, mikä tämä vanhustenhuollon tilanne on, mitä tuolla kentällä tapahtuu ja mikä on totta, että te kuuntelisitte, kuulisitte ja ymmärtäisitte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.29 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ylimielisyys vanhustenhuollon hädässä hallitusaitiossa on varsin ikävää katseltavaa. [Välihuutoja] On sanottava, että kun vanhustenhuolto oli kriisissä viime hallituskauden alussa, koko eduskunta oli yksimielinen siitä, että tarvitaan lisää hoitajia ja nämä hoitajat, jotka olivat siivonneet ja pyykänneet, tarvitaan hoito- ja hoivatehtäviin. Tästä syntyi iso vanhustenhuollon parantamishanke, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa te olette käyttäneet tilaisuutta hyväksi. 0,7:n mitoituksen nosto tarkoitti 4 000 hoitajan lisäystä. 4 000 hoitajan lisäys on käytännössä nyt tapahtunut, mutta te olette omalla toiminnallanne vähentäneet jatkuvasti hoitajia, ja se, kuinka paljon vielä tästä voidaan vähentää, on se päivän kysymys.

Tämä muutos, minkä olette saaneet aikaan, on ikävä yhtälönä: Tuhannet ihmiset odottavat paikkoja ympärivuorokautiseen hoivaan — niitä ei ole. Hoitajia on yt:issä, ja hoitajia on irtisanottu. [Puhemies koputtaa] Nyt ollaan tilanteessa, jossa satoja miljoonia on vähennetty vanhustenhuollon resursseja. Kysymmekin tässä: ettekö te pelkää, että vanhustenhuollon kriisi voi toistua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.30 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun käydään keskustelua vanhuspalveluista, niin on tärkeää tuoda esille se, että eihän ikääntyminen ja korkea eliniänodote ole ongelma, vaan se on se, mitä me olemme tavoitelleet, ja se on positiivinen asia. Mutta vaikka ikäihmiset ovat terveempiä kuin aikaisempina vuosikymmeninä, niin jokaiselle meille tulee se vaihe, kun tarvitsemme enemmän hoivaa ja sosiaali- ja terveyspalveluita. Ja Suomessa on ollut voimassa se yhteiskuntasopimus, että kun

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

maksamme veroja ja teemme työuramme, niin sitten yhteisvastuullisesti pidetään huolta niistä elämän viimeisistä vuosista ja kuukausista. Se on ollut luottamus. Se on ollut sivistisyhteiskunnan yhteiskuntasopimus, josta on pidetty kiinni.

Valitettavasti, arvoisa puhemies, todellisuus on tällä hetkellä se, että 2 200 — siis 2 200 — ikäihmistä odottaa pitkäaikaiseen hoivaan pääsemistä tällä hetkellä jonoissa. He eivät pärjää millään kotipalvelulla tai kotisairaanhoidolla tällä hetkellä. Me tarvitsemme mummorallille stopin, riittävästi vanhusten hoitopaikkoja. Ja kysynkin nyt hallitukselta — olisin pääministeriltä kysynyt, mutta hän lähtee, [Puhemies koputtaa] eli kysynkin nyt hallitukselta — mitä uusia leikkauksia aiotte vaalien jälkeen tehdä vanhuspalveluihin, [Puhemies koputtaa] ja milloin se omaishoidon parantamislaki tulee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

15.31 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa irtisanotaan hoitajia hoitajapulan keskellä. Voiko ihan hirveästi hullumpaa tilannetta olla? Vähintään yhtä hämmentävää on se, että täällä asiasta vastaava ministeri kertoo, että me oppositiossa voimme korjata vanhushoivan tilanteen, että hyvinvointialueet voivat korjata nämä haasteet, joita nyt on, vaikka te olette leikanneet ne rahat, joilla niitä haasteita voitaisiin korjata. [Ben Zyskowicz: Mutta eikö siellä päätetä rahojen käytöstä? — Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä] Hämmentävää on myös se ylimielisyys, joka tästä salista paistaa, kun puhutaan ihmisistä, jotka eivät voi vaikuttaa omiin tilanteisiinsa. Puhutaan ihmisistä, jotka viettävät viimeisiä vuosiaan. He eivät ole täällä enää tulevana vuosina, kun havahdutaan siihen, että tämä oli väärä suunta, että oli väärin irtisanoa hoitajia, leikata heidän hoivastaan.

Ministeri kuitenkin totesi, että hyvinvointialueet, me hyvinvointialuepäättäjät, saamme lisärahaa, jos sitä pyydämme. Kysynkin: onko siis nyt niin, että hyvinvointialueet leikkaavat turhaan vanhustenhuollosta ja lastensuojelusta ja irtisanovat henkilöstöään, jos kerta todellisuudessa lisärahaa saa, kun sitä vain pyytää? [Pia Lohikoski: Ei sitä saa, ollaan pyydetty!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Edustaja Siposella on puheenvuoro.

15.33 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet lakkauttivat useita yöpäivystyksiä eduskunnassa ennen joulua. Helsingin Sanomat haastatteli erästä yöpäivystyksen lääkäriä: ”Valtaosa yöpäivystyksen potilaista on sellaisia, jotka eivät tarvitse erikoislääkäreitä tai tehohoitoa. ”Me olemme täällä ottamassa vastaan potilaat, jotta erikoissairaanhoidon palveluita riittää niille, jotka niitä todella tarvitsevat.” ”Ruuhkainen päivystys on vaarallinen”, päivystyslääkäri lisää.”

Arvoisa puhemies! Erityisen katkeralta tästä lääkäristä tuntui sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson neuvo, kun hän kannusti ihmisiä hakeutumaan jatkossa lääkäriin päiväsaikaan. Lainausta jatkuu: ”Meidän yöpäivystyksen peruspotilaamme on ikäihminen, joka on öisellä vessareissullaan lentänyt nurin. Jatkossa sopii sitten jarrutella ilmalennon aikana, niin että kopsahtaa lattialle vasta aamulla.”

Arvoisa ministeri Juuso, [Puhemies koputtaa] ymmärrätkö, miltä näistä ikäihmisistä tuntuvat nämä puheenne siitä, [Puhemies koputtaa] että kannattaa hakeutua hoitoon päiväaikaan?

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.34 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samalla kun kiitän tässä edustaja Kaikkosta perustellusta välikysymyksestä, niin huomautan, että kun eduskunta viime syksynä käsitteli vanhuspalvelulain hoitajamitoituksen alentamista, keskusta antoi tukensa tälle päätökselle. [Antti Kaikkonen: Mutta emme rahojen viemiselle!] Siis keskusta tuki päätöstä, jonka myötä hoitajia on nyt entistä vähemmän vanhusta kohti.

Viime kaudella hoitajamitoitusta todellakin tiukennettiin, [Välihuutoja] ja valvontaviranomaistenkin mukaan sillä on ollut vaikutusta asiakasturvallisuuteen ja iäkkäiden palveluiden laatuun kokonaisuudessaan. Mitoitus siis toimii, mutta nyt te, arvoisa hallitus, olette sen romuttaneet.

Puhemies! Olisin kysynyt siitä, että kesäkuussa 2022 te, edustajat Laiho, Koulumies ja Sarkomaa, lähetitte tiedotteen, jossa vaaditte hallitusta heräämään vanhushoivan kriisiin. Nyt tässä tilanteessa, kun te olette leikanneet hyvinvointialueilta rahaa, jolla nimenomaan vanhuspalveluita parannettaisiin, [Ben Zyskowicz: Annettu 2,2 miljardia lisää!] kysyn: kuinka paljon nämä teidän tekemänne toimet ovat pahentaneet tätä kriisiä, joka oli vuonna 2022? [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä. [Krista Kiuru: Nyt olisi tiedotteen paikka!]

15.35 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ikäihmisten hoitoonpääsy, hyvä hoiva, on hallituksen ja meidän hallituspuolueiden keskeisimpiä tehtäviä ja tavoitteita. Oli hyvä kuulla ministereiden vastaukset, eli työtä tehdään, [Krista Kiurun välihuuto] jotta hyvinvointialueet onnistuisivat tehtävässään. Oli hyvä, että tänä vuonna kaksi miljardia euroa rahaa annettiin tuohon tärkeään tehtävään, että sote-palvelut, vanhuspalvelut, toimisivat hyvin.

On hyvä muistaa, että ikäihmiset ovat hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Valtaosa senioreista asuu kotona, ja kotitalousvähennys on mittavassa määrin ollut vanhusten käytössä. [Välihuutoja] Se on auttanut heitä asumaan kotona, pärjäämään siellä, kun apua tarvitaan, ja hallitusohjelmassahan on kirjattu, että selvitetään erityisesti vanhuksille kohdennettua kotitalousvähennystä. Kotitalousvähennys vauhdittaa myöskin yrittäjyyttä. Muistutan tässä nyt hallitusta, että kun valmistaudutaan puoliväliriiheen, [Välihuutoja] myöskin tämä asia olisi hyvä ottaa tarkasteluun.

Kiitän ministereitä, erityisesti ministeri Juusoa, että toitte esille niitä asioita, joita viette eteenpäin, [Puhemies koputtaa] erityisesti omaishoidon tukea. Omaishoitajien tukeminen [Puhemies koputtaa] unohtui täysin edelliseltä hallitukselta, ja nyt meidän on tässäkin tehtävä enemmän. [Vasemmalta: No mitä te teette?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.37 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin virkeä Annikki, 100 v, Puolangallakin miettii, mistä keskustellaan, mutta se on nyt selvää, että tämän päivän uutinen on, että lisää aikaa hyvinvointialueille alijäämien kattamiseen ei tule. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Kokoomuksen ryh-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

mäpuheenvuoron mukaan keskustan välikysymys on perusteeton pelottelu ja kriisipuhetta. Missä todellisuudessa hallitus elää, sillä vanhus- ja terveystalvet ovat kriisissä?

Puhemies! Hallitus on moukaroinut toden teolla suomalaisia palveluita, terveyden ja sosiaalihuollon palveluita. Ja mikä on hallituksen lääke tähän? Tehdään lisää leikkauksia.

Puhemies! Perussuomalaiset näyttävät liputtavan rakenteellisten uudistuksien puolesta kertomatta edes, mitä ne todella olisivat. Missä viipyy perussuomalaisten lupaama omaishoidon tuen verovapaus? Kumpi ministeri — ministeri Purra vai ministeri Juuso — tätä uudistusta jarruttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.38 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, olen todella pettynyt siihen, miten täällä sivuutatte ikäihmisten palveluitten hädän ja huolen. Haluaisin kysyä teiltä: voitteko kertoa yhdenkin asian, millä tavalla te parannatte ikäihmisten asioita? Nyt te ainoastaan leikkaatte henkilöstömitoituksesta, nostatte asiakasmaksuja. Ja täällä puhuu kokoomus kotitalousvähennyksestä, jota te, sitäkin, leikkaatte. Millä tavalla te otatte tästä huolesta vastuuta ja parannatte näitten ihmisten asemaa? Te ette voi pestä käsiänne tästä vastuusta, vaan teidän ministerinä on vastattava näille ikääntyneille ja tähän huoleen ja hätään, mitä on.

Ministeri Ikonen, nostitte digipalvelut hyvin vahvasti ja vastaatte ministerinä näistä. Esittäisin yhden konkreettisen esityksen liittyen ikäihmisten päivätoimintaan: Tällä hetkellä se ei kuulu hyvinvointialueille. Se pitäisi sinne laittaa. Ei ole oikein, että meidän mummut ja papat laitetaan kotiin päiden kautta päivätoimintaan. Se pitäisi palauttaa kasvokkain tapahtuvaksi hyvinvointialueitten vastuulle. Te vastaatte, Ikonen, [Puhemies koputtaa] tästä digipalvelusta. Millä tavalla aiotte puuttua tähän asiaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.39 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on välikysymyksessään huolissaan vanhustenhoivasta. On järkevää kummallista kuitenkin, että huoli loppuu siinä vaiheessa, kun jaossa ovat ryhmärahat omalle puolueelle hyvinvointialueilla. [Hälinää — Keskustan ryhmästä: Höpö höpö!] Ryhmärahaa eli niin sanottua piilopuoluetukea on jaettu hyvinvointialueilla miljoonia euroja joka vuosi sen jälkeen, kun keskusta sote-uudistuksen yhteydessä sen sinne sujautti. [Johanna Ojala-Niemelä: Onkohan vähän mittasuhteet hukassa?] Perussuomalaiset ovat vastustaneet ryhmärahaa alusta alkaen, koska haluaisimme käyttää nämäkin rahat potilaiden hyväksi.

Haluan kysyä varsinkin keskustan edustajilta: Eikö nämä miljoonat olisi voinut käyttää sote-palveluihin, esimerkiksi vanhuksille tai omaishoitajille? [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Eikö ole aika röyhkeää käyttää ryhmärahoja oman puolueen toimintaan, kun ne voisi käyttää vanhustenhoivaan? Esimerkiksi Lapissa ryhmärahaa puolueille on jaettu viime vuonna 166 000 euroa, josta keskusta on hakenut 62 000. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Pelkästään keskustan ryhmärahalla olisi voinut järjestää Lapissa vanhuksille 1 782 sairaanhoitajan kotikäyntiä tai 562 lääkärin vastaanottokäyntiä [Puhemies koputtaa] tai yhdelle vanhukselle ympärivuorokautisen palveluasumisen paikan vuodeksi. Kysyn vain: [Puhemies koputtaa] kuinka te kehtaatte? [Mika Lintilä: Aika epätoivoista! — Aki Lindén: Kysykää hallituskumppanilta!] — Kysyn teiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.40 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Itse vuorostani kysyisin perussuomalaisilta: tiedätekö, mikä ero on tuhannella eurolla, miljoonalla eurolla ja miljardilla eurolla? [Välihuutoja] Te toistuvasti väitätte tässä salissa ja tuolla vaalikentillä, että hyvinvointialueiden valtavia rahaongelmia voitaisiin ratkaista ryhmärahoilla, ja se vain osoittaa, miten ohutta ja heikkoa teidän ymmärryksenne taloudesta on. [Sara Seppänen: Arvovalintoja!]

Puhemies! Ministeri Juuso puhui hyvin lämpimästi ikäihmisistä, ja sitä puhetta oli ilahduttavaa kuunnella, mutta valitettavasti todellisuudessa moni hallituksen leikkauksista osuu ikäihmisiin ja erityisesti vähävaraisiin sellaisiin. Leikkaukset kohtuuhintaisesta asumisesta ovat leikkauksia myös ikäihmisiltä. Leikkaukset asumistuesta ovat myös leikkauksia ikäihmisiltä. Leikkaukset sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöjen työstä ovat myös leikkauksia ikäihmisiltä. Ja kun te leikkaatte hoitotakuusta, kun te korotatte terveydenhuollon maksuja ja kun te kiristätte lääkkeiden verotusta, niin nekin ovat leikkauksia ikäihmisiltä. Sen takia silloin kun ikäihminen sieltä kukkarostaan kaivaa niitä viimeisiä lanttejaan, [Puhemies koputtaa] ministeri Juuso, teidän puheenne eivät paljoa lämmitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

15.42 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vård och omsorg för äldre är ett väldigt viktigt tema. En värdig vård är någonting som berör oss alla någon gång i vårt liv, också som anhöriga. Behovet av vård och omsorg för äldre är ju uppenbart och naturligt, men samtidigt är pengakistan begränsad och tillgången på personal är ingen lätt ekvation på något sätt. Diskussionen om närståendevårdarna ser jag som en jätteviktig sak.

Kysyisin, meidän arvoisa ministeri Juuso: Tässä ennaltaehkäisevä työ on kunnilla, ja monissa kunnissa toteutetaan eri tavalla sitä, millä tavalla tätä ennaltaehkäisevää työtä tehdään. On ryhmäneuvontaa, on henkilökohtaista neuvontaa, etsivää työtä. Meillä kotikunnassani on jopa sellaista, voisi sanoa, harrastamisen Suomen mallia, mutta ikäihmisille. Voisiko ajatella tällaista mallia myös ikäihmisille, kun meillä on sellainen myös lapsille ja nuorille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.43 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, te kutsuite tätä välikysymystä populismiksi vaalien alla. [Ben Zyskowiec: No, sitähan se on!] Minä ihmettelen sitä, miten ministeri voi suhtautua näin vähättelevästi ja näin ylimielisesti siihen, kun oppositio haluaa nostaa esiin vanhustenhuollon tilanteen, josta te de facto leikkaatte. [Välihuuto keskeltä — Ben Zyskowiec: Sitä kutsutaan rehellisyydeksi!] Kolme esimerkkiä siitä: Te olette alentaneet vanhuspalveluiden hoitajamitoitusta, eli hoitajia on nyt vähemmän per vanhus. Te olette leikanneet 200 000 köyhimmältä eläkeläiseltä asustukea, ja te olette korottaneet lääkekustannuksia ja soten asiakasmaksuja. Ministeri Juuso, ei tämä ole populismia, tämä on faktaa, mitä te teette, hallitus tekee, ja minusta ministerillä ei kyllä ole varaa neuvoa kansanedustajia istumaan silloin, kun kansanedustajat nostavat esiin näitä asioita, joita hallitus tekee. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Teidän on varmasti nyt syytä lakata sysäämästä teille kuuluvaa vastuuta hyvinvointialueille ja kantaa vastuu itse, ministerinä te olette sitä joka tapauksessa tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

15.44 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos opposition puheita kuuntelee, niin voi saada sen kuvan, että julkiset palvelut ovat romahtamassa tämän kaiken huoli- ja pelkopuheen keskellä, [Antti Kurvinen: Kriisi on!] mutta arki kertoo vastaavasti muuta. Hyvinvointialueilla kehitetään palveluita, pidetään huolta julkisesta taloudesta ja tehdään parhaansa, jotta suomalaiset saavat ne tärkeät palvelut, mitä he taas vastaavasti tarvitsevat.

Tänä vuonna vaikean taloustilanteen keskellä, hyvät kollegat, soteen lisätään yli 2 000 miljoonaa euroa lisää rahaa. Voin kysyä teiltä, paljonko sitä rahaa nyt tulisi sitten lisätä joka vuosi — kolme miljardia, neljä miljardia, viisi miljardia? Meidän täytyy miettiä myös sitä, miten rahat saadaan riittämään ja saadaan pidettyä taloudesta huolta.

Mutta itseäni hämmästyttää erityisesti se, miten keskusta valuu nyt tuonne salin vasempaan laitaan. [Hanna-Leena Mattila: Miten niin? — Hälinää — Välihuutoja] Puhutaan Kela-korvauksista. Yli 65-vuotiaiden mahdollisuus päästä 28 euron omavastuulla lääkäriin — onko tämä teille ok, tuetteko te tätä muutosta? Ymmärrän, että SDP ei tue, [Puhemies koputtaa] mutta keskustan osalta kyllä hämmästelen teidän politiikkaa erittäin vahvasti. [Välihuutoja keskeltä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.45 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet täällä kokoomukselta ja perussuomalaisilta hienoja termejä: rakenteellinen uudistaminen, kehittäminen. Nämähän tarkoittavat, arvoisa puhemies, keskittämistä ja lähipalveluiden karsimista, ja sitä me emme hyväksy.

Puhemies! Kun kuuntelin edustaja Marttisen puheenvuoroja ja hallituksen puheenvuoroja, niin mietin, että onko teillä tuntemusta ihmisten arjesta, mikä on tilanne. [Keskeltä: Ei!] Kun väestö ikääntyy, hoitopaikkoja täytyy lisätä, niin ammatillisista pitää pitää kiinni hyvinvointialueilla eikä antaa heille potkuja. Keskusta olisi keskittänyt Kela-korvaukset esimerkiksi suun terveydenhuoltoon ja naistentautien hoitamiseen, joissa on kapeikkoa julkisissa palveluissa, [Ben Zyskowitz: Se kelpaa!] mutta me emme Lääkäriliiton tavoin kannata tätä teidän Kela-korvausten kylvämistä ja näitä malleja. Lääkäriliitto, joka käsitykseni mukaan ei ole mikään vasemmistolainen järjestö, ei kannata teidän lääkäriissäkäyntimallejanne.

Arvoisa puhemies! Kyllä kovasti ihmetyttää se, että suhtautuuko hallitus vakavasti ikäihmisten tilanteeseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä suhtautuu!] Aika ylimielinen suhtautuminen on ollut hallituspuolueilla tähän meidän välikysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

15.47 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hoitajamitoituksen laskusta itse olisin halunnut puhua. Aika paljon on tullut viestiä, kun kyselin tuossa ihmisiltä ja sain satoja vastauksia, että hoitajamitoituksen laskun jälkeen tilanne vanhus-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tenhoidossa on heikentynyt aika nopeasti. Ennenkin on ollut jo kiire, mutta tämän jälkeen on siirrytty aika paljon semmoiseen, että pystytään hoitamaan just ja just peruspalveluita, ja semmoinen kaikki ylimääräinen inhimillinen keskustelu on tosi vaikeata nykyisellä mitoituksella. Sain semmoisia viestejä, että tyyliin aamupalalle tai lounaalle keretään viimeiset kuivittaa yöunilta, ja illalla aloitetaan jo neljän viiden aikaan joissakin hoitopaikoissa yötä varten laittaminen, elikkä vanhuksille laitetaan kuivaa alle ja sitten laitetaan vähän niin kuin yöunille. Eli se tilanne on aika hurja siellä alueilla, joten minä en lähtisi tässä vähättelemään äskeisen puheen tavoin, että siellä ei ole mitään ongelmaa ja kaikki on hyvin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.48 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on hienoa, ja kansainvälisessä vertailussa olemme monissa asioissa maailman huippua. Tämä on monilta osin niiden ihmisten ansiota, jotka ovat aikanaan kasvattaneet lapsia, hoitaneet muita, tehneet työtä ja rakentaneet isänmaata. Tällä hetkellä he viettävät eläkepäiviä ja moni heistä on avun ja tuen tarpeessa. Parannettavaahan vanhustenhoidossa edelleen on, se on meille kaikille selvä, ja erilaisia toimia pitää tehdä. Yksikään vanhus ei saa jäädä ilman hoitoa, ja yksikään vanhus ei saa jäädä yksin.

Mutta näinhän se asia on, että nämä tilanteet eivät korjaannu pelkästään voivottelemalla ja valittamalla, ja, arvoisa puhemies, on erinomaisen hyvä asia, että hallitus nyt tarttuu esimerkiksi omaishoitajien tilanteeseen, niin kuin olemme tässä kuulleet. Omaishoitajia varten tänä vuonna kohdistetaan kuusi ja puoli miljoonaa euroa rahaa ja käynnistetään kaikkiaan kuusi heidän hyvinvointiaan edistävää hanketta. Haluaisin kysyä arvoisalta ministeriltä: miten nämä uudet toimet auttavat omaishoitajia ja myöskin näitä hoidettavia pärjäämään ja jaksamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.49 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osasta kokoomuksen ja perussuomalaisen edustajien puheenvuoroista ryhmäpuheenvuoroja myöten voisi kyllä saada sellaisen käsityksen, että tilanne on oikein hyvä, että vanhushpalvelut toimivat erinomaisesti kaikkialla Suomessa ja että jokainen apua tarvitseva saa sitä heti, että puheet huonokuntoisina kotona sinnittelevistä ikäihmisistä ovat kuvitelmaa, että puheet uupuvista omaishoitajista ovat liioittelua ja että puheet jaksamisen rajoilla työskentelevistä hoitajista ovat ihan keksittyjä, mutta valitettavasti näin ei ole. Kunpa näin olisikin, kunpa ne olisivat vain kuvitelmaa, mutta valitettavasti nämä esimerkit ovat meille suoraan kuvattuja ja kerrottuja.

Samalla kun moni ikäihminen toki saa tälläkin hetkellä hyvää hoitoa ja hoivaa ja tuhannet ammattilaiset tekevät parhaansa erittäin vaativissa oloissa, kyllä moni myös joutuu odottamaan tarvitsemiaan palveluja liian kauan. Siksi kysyn nyt hallitukselta: ettekö todella tunnista näitä ongelmia, joita tässä kuvaamme, ja milloin lopetatte ikäihmisiltä leikkäamisen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

15.50 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy todeta, että hävettää heidän puolestaan, jotka suhtautuvat tähän asiaan ylimielisesti. Vanhuspalvelujen saatavuus heikkenee ja hoivaköyhyys kasvaa, ikäihmiset jäävät ilman tarvitsemiaan palveluita ja hoitoon pääsee vasta kriisitilanteessa. Ei kenenkään pitäisi tarvita maata omassa ulosteessaan tai keskustella vain näyttöjen välityksellä. Ei se ole oikeudenmukaista. Se on epäinhimillistä. Hallitus on leikannut hyvinvointialueilta ja romuttanut hoitotakuun. Samaan aikaan rahaa ohjataan yksityiseen terveydenhuoltoon, nostetaan asiakasmaksut ja sitten kehdataan iloita siitä, kuinka alijäämiä saadaan kurottua. En jaksa kyllä uskoa, että se lämmittää ihmisten mieltä siinä tilanteessa, kun tilanne osuu omalle kohdalle ja palveluja ei ole saatavilla.

Arvoisa ministeri Juuso, ihmisiä aidosti pelottaa vanhuus. Mikä on teidän viestinne niille ihmisille, ikäihmisille, jotka nyt pelkäävät joutumista muiden armoille näiden teidän kovien leikkausten tähden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. —Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.51 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksinäisyys on yksi suurimmista ikäihmisten hyvinvointia heikentävistä tekijöistä. Se lisää vakavasti sairastumisen ja ennenaikaisen kuoleman riskiä. Joidenkin tutkimusten mukaan jopa joka kolmas vanhus kokee yksinäisyyttä Suomessa. Yksinäisyyden hintalappu on kallis. Yksinäiset vanhukset käyttävät lääkäripalveluja enemmän, yksinäisyys lisää sydän- ja verisuonisairauksien, muistisairauksien, masennuksen ja jopa syöpäsairauksien riskiä ja lyhentää elinikää.

Sen sijaan, että hallitus vahvistaisi ikäihmisten palveluita ja yhteisöllisyyttä, se tekee — te teette — juuri päinvastoin. Hyvinvointialueiden rahoitus on ajettu ahtaalle, kotihoidon resurssit eivät riitä, hoiva-asumista ei alueilla hankita tarpeeksi ja yksinäisten vanhusten elintärkeitä kohtaamispaikkoja ja vertaistukea ajetaan alas leikkaamalla sote-järjestöiltä. Jokaiselle vanhukselle tulisi turvata arvokas ja yhteisöllinen vanhuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.52 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa tänä vuonna vanhuspalveluista noin 140 miljoonaa euroa. Myös köyhimpien eläkeläisten asumistukia on leikattu, lääkekustannuksia ja asiakasmaksuja on leikattu. Yhä suuremman osan hoivaan tarkoitetuista verorahoista te aiotte valuttaa nyt yksityisen terveysbisneksen voittoihin.

Ihmiset tuolla toreilla kysyvät, mitä tämä tarkoittaa, että he pääsevät kolme kertaa lääkäriin, mutta ei siihen sisälly mitään laboratoriokokeita tai ei siihen sisälly jatkotoimenpiteitä. [Antti Kurvinen: Oho!] Mitä se tarkoittaa? Kertokaa se ihmisille. [Ben Zyskowitz: Kai te annatte oikeat ja rehelliset vastaukset!]

Te olette kertoneet, että vanhuspalvelut eivät myöskään ole kriisissä, kuitenkin samaan aikaan hoitohenkilökuntaa irtisanotaan ympäri Suomea. Te laitatte hyvinvointialueet tekemään oman likaisen työnne. Te laitatte ne toteuttamaan leikkauspolitiikkaanne, ja te kiristätte myös alueita, että ne eivät saa tehdä välttämättömiä investointeja vaikkapa pelastusasemiin tai vanhusten hoivayksiköihin. Mitä tämä tarkoittaa, kun te käskette [Puhemies koputtaa] siirtymään digipalveluihin? Moni vanhus on todella peloissaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.54 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todettava tuohon edustaja Sillanpään puheenvuoroon, että kun kerran hallitus onnistui säätämään lain, jolla lakkautettiin yöpäivystykset usealta paikkakunnalta, niin varmaan hallitus pysyisi myös säätämään lain ja lopettamaan nämä ryhmärahat. Nyt ollaan kuitenkin jo vaalikauden puolivälissä. [Ben Zyskowicz: Kannatatteko?]

Näissä sote-kysymyksissä on monesti kyse hyvin pienistä asioista, niin kuin esimerkiksi nyt jo edesmenneen, hoivakodissa olleen läheiseni osalta siitä, saako painesängyn, jolla ehkäistään makuuhaavojen syntymistä, kun on kyse jo liikuntakyvettömästä henkilöstä. No, se onneksi saatiin. On kyse tällaisista pienistä asioista, apuvälineistä, niistä hoivaavista käsistä. Tärkeää ovat nämä materiaaliset asiat ja tosiaankin se henkilökunta, mutta sitä ei ole ilman riittäviä resursseja ja ilman riittävää rahoitusta.

Siksi olisikin reilua ja oikein ihmisille, arvoisa hallitus, että nyt kertoisitte rehellisesti, aiotteko leikata näistä asioista, näistä välineistä, hoitajista, hoivaavista käsistä, [Puhemies koputtaa] aluevaalien jälkeen vai aiotteko lisätä rahoitusta. Voitteko nyt rehellisesti kertoa suomalaisille, miten tulee käymään? [Antti Kurvinen: Tämä on ydinkysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.55 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Vanhushoivassa on valitettavasti niitä kiistattomia ongelmia, [Keskeltä: Hyvä, että myönsitte!] joita täällä hyvin monessa puheenvuorossa on tuotu esiin. Ei ole riittävästi henkilökuntaa, ei ole loputtomasti rahaa. Tarvitaan myös niitä uudistuksia, joihin esimerkiksi edustajat Päivi Räsänen ja edustaja Laiho ovat kiinnittäneet huomiota. Sitä tarvitaan, ei keskustan ja vasemmisto-opposition vaalipopulismia, josta tässä, edustaja Koskela, on kiistatta kyse, ja jokainen tässä salissa tämän tietää.

Te korostatte täällä hyvinvointialueille tehtyjä säästöjä. Samaan aikaan tälle vuodelle, siis pelkästään tälle vuodelle, on annettu yli kaksi miljardia lisää rahaa. Kela-korvauksia, arvoisat vihreät ja kepu ja muut, annetaan neljässä vuodessa valtiolta 330 miljoonaa. Samassa ajassa annetaan hyvinvointialueille 100 miljardia. Edustaja Tynkkynen ja muut, ymmärrätekö näiden lukujen eron?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

15.56 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hieman häkeltynyt tästä keskustelusta — en siitä, että sekä hallitus- että oppositioedustajat puhuvat arvokkaan vanhuuden puolesta, sen me kaikki yhdessä jaamme, mutta meillä on yhteiskunnassa ilmapiiri siitä, että väestön ikääntyminen on suurin ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Me yli 65-vuotiaat olemme kuulemma passiiviväestöä. Hoivasuhde, huoltosuhde, heikkenee. Me olemme ikään kuin huollettavia lapsia, me yli 65-vuotiaat, ja me koemme itsemme aidosti liian monta kertaa toisen luokan kansalaisiksi, ja se näkyy myöskin näissä leikkauksissa. Ne tuntuvat suuntautuvan systemaattisimmin, suhteessa kaikkein eniten, meidän iäkkäisiin ihmisiin. Me puhumme tällä hetkellä eläkeindeksistä, sen leikkauksesta — me olemme tänään puhuneet siitä paljon — hoivan, terveydenhuollon heiken-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

nyksistä. Digisyrjäytyminen on aito ilmiö. Se on aito ilmiö, ja meiltä yli 75-vuotiaita ei edes kysytä mielipiteitä, mielipidetiedusteluissa on syrjintää.

Arvoisa ministeri Juuso: eikö tämä asenneilmapiiri Suomessa ole [Puhemies koputtaa] heikko, että meitä ei arvosteta ihmisinä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.58 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väite siitä, että tämä hallitus ei kantaisi huolta vanhuksista — sehän on ihan perätön. Minä mietin, että tällaisia puheita on tietysti hyvä heitellä tässä ennen vaaleja ja antaa kansalaisille semmoista kuvaa, että tämä hallitus ei välitä mistään. [Keskeltä: No välittää rikkaista!] Tämä on aivan käsittämätöntä.

Minä luen teille vähän tästä: Vuoden 2025 terveyden edistämisen määrärahan yksi sisällöllinen painopiste on iäkkäiden sekä omaishoitajien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen. Vuosille 24—27 tätä rahaa on osoitettu yhteensä 27 miljoonaa euroa. Hallituksen toimilla muun muassa edistetään muistisairauksien riskiryhmissä olevien iäkkäiden toimintakykyä, tuetaan iäkkäiden hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä ja uudistamalla toimintakykyä tukevaa ryhmämuotoista toimintaa sekä vahvistetaan iäkkäiden kulttuurista hyvinvointia.

Tämäkö on välinpitämättömyyttä ja julmuutta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.59 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! THL ja monet tutkijat ovat sitä mieltä, että sote-uudistus on paljon mainettaan parempi. Monet palvelut toimivat nyt paremmin.

Mutta samaan aikaan on pakko tunnustaa, että meillä on nyt kasvava ongelma kahdessa asiassa. Toinen on nämä ikäihmisten palvelut, joihin ei luottamus ole kovin vahva suomalaisilla ihmisillä, jotka ovat ikääntymässä, ja toinen on meidän perustason terveyspalvelut, joissa meidän yhteisen tehtävän pitäisi olla palauttaa suomalaisten luottamus niihin. Se luottamus ei palaudu puheilla tässä salissa, vaan se palautuu vain teoilla — konkreettisilla teoilla, joilla näytetään, että järjestelmää kehitetään siihen suuntaan, että me kykenisimme turvaamaan ihmisille vaikka perustasolla hoidon jatkuvuuden tai niin, että ei tulisi sitä niin sanottua mummorallia, että ikäihmiset pannaan kahden viikon välein eri hoivapaikkaan, jos tarvitaan ympärivuorokautista hoivaa. Minusta tätä huolta, mikä ihmisillä nyt on näistä, ei pidä vähätellä. Nämä keskustan puheenvuorot täällä ja tämä välikysymys osoittavat, että välittämistä voi olla ilman vasemmistolaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.00 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä on hallituksella tällä hetkellä kasassa? Tuhansia ihmisiä, käytännössä 2 200 vanhusta, odottaa paikkaa ympärivuorokautiseen hoivaan. Tuhansia hoitajia on vähemmän siitä 4 000:sta, jolla 0,7:n hoitajamitoitus toteutettiin, satoja miljoonia rahaa vähemmän. Tämä on se yhtälö, jossa me olemme. Me kysymme täällä: oletteko te huomanneet, että seuraava hoivakriisi voi olla

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

nurkan takana? Tilanne on paha. Tilanne on sen takia paha, että realismin pitää täällä kaikkilla olla hallussa.

Eduskunnan oikeusasiamies on aikaisemmin todennut useita kertoja, että ihmisillä pitäisi olla oikeus muuhunkin kuin siihen, että on katto pään päällä. Jokaisella ympärivuorokautisen hoivan ihmisellä pitäisi olla perusoikeutena jo perustuslain mukaisesti huolenpidon toteuttamista myös hygienian hoidossa, ulkoilussa, toimintakyvyn tukemisessa ja sosiaalisten toimintojen järjestämisessä. Ei riitä, että ihmiset laitetaan näillä resursseilla, joita kuvasin, [Puhemies koputtaa] kello 18 petiin.

Kysynkin: oletteko te, ministeri, sitä mieltä, [Puhemies: Aika!] että Suomessa saa inhimillisesti kestäväää vanhustenhuoltoa näillä resursseilla, jotka te takaatte? [Ben Zyskowitz: Ja mihin vuoteen verrattuna on satoja miljoonia vähemmän? Voitteko kertoa?] — Mihin vuoteen, vai? Katsokaapa budjettia, herra Zyskowitz.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman. [Hälinää] — Puheenvuoro on edustaja Östmanilla.

16.01 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa ajatella, mitä sanoo, ennen kuin sanoo, mitä ajattelee. Nimittäin sehän on niin, että jos puhutaan tästä hoitajamitoituksesta, niin minun muistini mukaan sen oli tarkoitus tulla voimaan nyt tällä hallituskaudella sellaisessa tilanteessa, kun meillä oli jo ennestään kriisi hoiva-alalla. Hoitajat olivat lähteneet, mikä johti sellaiseen tilanteeseen, että hyvinvointialueet joutuivat ostamaan palveluja näistä työvoiman vuokrafirmoista, mikä johti kasvaviin kustannuksiin. [Krista Kiuru: Nyt on kyllä ihan ihme juttu!] Eli tämä kriisi, joka on nyt hoiva-alalla, on osittain siitä. Kyllä se hoitajamitoitus olisi ollut ihan paikallaan, jos olisi ollut tarpeeksi paljon hoitavia käsiä.

Mitä sitten tulee tähän luottamuspulaan, kun vanhukset eivät luota tähän nykyjärjestelmään, se johtuu osittain myöskin siitä, millaista kielenkäyttöä me tässä salissa käytämme. Jos me pelottelemme jatkuvasti, niin kyllähän kohta kaikki vanhukset pelkäävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.03 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Etelä-Savossa, niin kuin tässä salissa on jo kuultu, on Suomen ikääntyneen väestö, mutta vanhusten hoitajajonoja ei juurikaan ole. Olemme rakennuttaneet yhteisöllisiä palvelutaloja, joista löytyy vuokra-asuntoja, yhteisöllisen asumisen yksikkö ja ympärivuorokautisen hoivan osasto samassa korttelissa. [Sinuhe Wallinheimo: Erinomainen!] Tilanne on todella hyvä moneen muuhun hyvinvointialueeseen verrattuna, koska olemme panostaneet näihin palveluihin. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Mutta Etelä-Savossakin löytyy haasteita, ja ne kiteytyvät siihen, että hallitus ei meillekään anna lisää aikaa alijäämien kattamiseen, vaikka entistä enemmän pitäisi panostaa ikäihmisten eriasteiseen hoiva-asumiseen. Leikkausten takia alueet eivät voi investoida vanhusien hoiva-asumiseen, vaikka tulevana vuosina tarve vain dramaattisesti kasvaa. [Ben Zyskowitz: No mites te saatoitte!] Tämä toimintalogiikka puuttuu teiltä, hyvä hallitus. Pakotatte hyvinvointialueet säästämään liian nopeasti, vaikka talouspoliittinen arviointineuvostonkin näkee järkevämmäksi sen, että alueille annetaan aikaa.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Puhutte, hallitus, kokonaisuuksista. Kysymys on kuitenkin ihmisistä, meidän isistämme, äideistämme, ukeistamme, mummoistamme. Ymmärrätekö, mitä leikkaukset tarkoittavat yksilöille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

16.04 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen väestö ikääntyy, emmekä nykymenolla pysty turvaamaan jokaiselle arvokasta vanhuutta. Hallituksen tehtävänä olisi etsiä ratkaisuja tähän tilanteeseen, mutta sen sijaan olette heikentäneet ikäihmisten asemaa lukuisilla eri tavoilla. Pelkästään tänä vuonna vanhuspalveluista säästetään noin 140 miljoonaa, ja tuleville vuosille säästöpainetta tulee lisää. Leikkaatte hoitajamitoituksesta ja näin heikennätte hoidon laatua ja pahennatte työvoimapulaa. Olette leikanneet 200 000:n köyhimmän eläkeläisen asumistukea samalla, kun olette nostaneet lääkkeiden hintoja ja korottaneet asiakasmaksuja. Leikkaatte myös sote-järjestöjen rahoituksesta, vaikka juuri siellä tehdään valtavasti töitä kaikenikäisten ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Tarvitaanko tässä edes mitään luottamusäänestyksiä? Kun hallitusta ei selvästi vastuunkanto suomalaisten palveluista kiinnosta, niin eikö olisi järkevintä tehdä tilaa niille, joita se oikeasti kiinnostaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

16.05 **Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palataanpa nyt vielä näihin Kela-korvauksiin: Siis tänä vuonna Kela-korvauksiin lisäys 80 miljoonaa euroa. Samaan aikaan julkisiin sosiaali- ja terveystalouteen lisäys 2 200 miljoonaa euroa, [Krista Kiuru: Viime hallituskauden päätöksillä!] joten tämä vasemmisto-opposition Kela-korvauspopulismi saanee loppua tähän.

Rouva puhemies! Erityisen hämmästyttävää on se, että kun hallitus on nyt kohdentamassa näitä julkisia panostuksia heihin, jotka käyttävät eniten julkisia sosiaali- ja terveystaloutta, eli ikäihmisiin, tarjoamalla mahdollisuuden tämän kokeilun kautta heille myös käydä yksityisessä terveydenhuollossa 28 euron omavastuulla — palvelussa on myös hintakatto, ja uskon, että tämä tulee olemaan erittäin suosittu ja hyvä tapa päästä nopeammin hoitoon — niin täällä kuulimme äsken, että keskusta, jonka luulisi kyllä tukevan nimenomaan monituottajuutta, ei siis kannata tätä yli 65-vuotiaiden kokeilua. Tämä on ehkä hyvä nyt sanoa pöytäkirjaan ja kaikkiin suomalaisiin koteihin. Tätä hallitus vie eteenpäin ja oppositio vastustaa. [Sinuhe Wallinheimo: Tämä oli päivän uutinen!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.07 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta ottaa lopullisen kannan siihen Kela-korvausmalliin täällä eduskunnassa sitten kun se tulee tänne. [Sinuhe Wallinheimo: Ahaa, vaalien jälkeen!] — Ei vaalien jälkeen, vaan sitten kun se tulee tänne eduskuntaan ja kuullaan asiantuntijoita.

Arvoisa puhemies! Haluan kertoa, mikä tässä on kaikista olennaisinta ja mihin myös Lääkäriliitto, kuten täällä viitattiin, on puuttunut: se on se hoidon jatkuvuuden varmistaminen. Ei ole mitään mieltä siinä, että perusteettomia odotuksia luodaan ikääntyville ihmisil-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

le, että pääsette nytten edullisesti yksityislääkärille, ja sitten kun hän käy siellä, niin hän huomaakin, että laboratorio ja kuvantaminen maksavatkin erikseen, ja sitten kun sinut ohjataan julkiselle puolelle, niin siellä taas uudestaan joutuu lääkäri tutkimaan saman potilaan, jolloin raha menee hukkaan.

Hoitakaa tämä esitys viisaasti niin, että hoidon jatkuvuus turvataan. Kehittäkää mieluummin tällä sitä omalääkärimallia, että saadaan tämä perhelääkärimalli Suomeen, jolloin tiedetään, että meillä hoito jatkuu ja sama lääkäri hoitaa sinua vuodesta toiseen. Tästä on tuore väitöskirjatutkimus Norjasta, kuinka tämä omalääkärimalli nimenomaan vähentää erikoissairaanhoidon käyttöä. Ei kannata julkisia varoja tuhлата. [Puhemies koputtaa] Se ei ole mitään oikeistolaisuutta, että tuhلاتaan julkisia varoja Kela-korvauksiin sinne tänne. [Ben Zyskowicz: Eli mikä se kanta nyt sitten olikaan?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.08 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on mainittu myönteisessä sävyssä viisi kertaa Etelä-Savo, ja sitten kun edustaja Strandman saa puheenvuoron, varmaan kuudennen kerran, ja se on minusta erinomainen asia. [Jaana Strandman: Aivan, juuri näin!]

Mutta otan nyt aivan esimerkin tässä, mitä tapahtuu näissä kahdessa eri mallissa Etelä-Savolle. Jos 70 miljoonaa euroa laitetaan Kela-korvauksiin, niin Etelä-Savo saa siitä yhden miljoonan, koska siellä on niin vähän yksityislääkäripalveluja tarjolla. Jos se sama 70 miljoonaa ohjataan hyvinvointialueiden rahoitukseen, jossa painokerroin on ikääntyvissä ihmisissä, niin Etelä-Savo saa kolme miljoonaa euroa. Siis Etelä-Savo saa kolme kertaa enemmän rahaa — kolme miljoonaa versus yksi miljoona — riippuen siitä, kummalla mallilla se raha jaetaan. Eli ei ainakaan Etelä-Savolle ole mikään kultakaivos tämä yli 65-vuotiaiden Kela-korvausmalli. [Ben Zyskowicz: Mistä te tiedätte, montako lääkäriä siellä sitten on?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä vaiheessa ministereiden puheenvuorot, he ovat niitä pyytäneet jo jonkin aikaa sitten. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Mitä tulee hoitajamitoituksen laskuun 0,6:een, niin se rahoitusvähennys oli 45 miljoonaa euroa, ja on laskettu, että vain noin yksi kolmasosa ympärivuorokautisen hoivan paikoista pystyy tähän 0,6:een. Toivon, että tämä myöskin hyvinvointialueilla huomioidaan, että palvelutarpeen mukaan pitää hoitajia olla, eli se pitää olla yli sen 0,6:n silloin, kun palvelutarve sitä edellyttää. Siitä, riittääkö se hoivaan, voidaan... Vertailin nyt itse omaa kokemustani ympärivuorokautisen hoivan sairaanhoitajana, jossa mitoitus oli 0,5. Mitään tukipalveluita ei ollut, vaan sillä mitoituksella tehtiin ruoka, siivottiin, hoidettiin pyykit ja kaikki se, ja se oli todella alhaista. 0,6 kuitenkin on viime kaudella säädetyn lainsäädännön mukaan välitön hoitotyöhön käytettävä aika, ja sen lisäksi pitää olla lähien henkilöistöä näihin muihin avustaviin tehtäviin. Eli katson, että tällä hetkellä tilanne on kuitenkin huomattavan paljon parempi kuin mitä se oli silloin, kun itse olin hoitotyössä.

Tässä valitettiin sitä, että hoitajia on työttömänä, ja sitten toisaalta sitä, että on työvoimapula. Kyllä, näin on. Meillä on alueita, joilla on pulaa työvoimasta, mutta meillä on myöskin alueita, missä meillä on tällä hetkellä työttömiä hoitajia. Yleensä tämä menee

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

niin, että harvaan asutuilla alueilla tarvitaan lisää hoitajia, erityisesti lähihoitajia, ja sitten taajamissa meillä on yt-neuvotteluiden tuloksena tällä hetkellä työttömiä lähihoitajia. Enustan kyllä, että tämä ei voi kovin kauan kestää, koska tarve tulee kasvamaan lähitulevaisuudessa, kuten kaikki tiedätte. Kyllä meidän tulee tehdä kaikki mahdollinen, että meidän vanhustenhoito toimii. Myöskin siihen, että hoitajat viihtyvät siellä työssään, täytyy panostaa siellä hyvinvointialueillakin, myöskin työtyytyväisyyteen ja siihen, että hoitajat pystyvät tekemään sitä työtä, mihin heidät on koulutettu, että se aika ei mene raportointiin ja lomakkeisiin ja kirjallisiin töihin vaan nimenomaan suoraan hoitotyöhön.

Mitä tulee tähän digitaaliseen päivätoimintaan, niin... [Puhuja pitää tauon — Vesa Kallio: Niinpä!] En pidä sitä erikoisen hyvänä ratkaisuna, mutta tämä ei ole hallituksen ratkaisu, vaan tämä ratkaisu on tehty siellä hyvinvointialueilla. Mielestäni kotihoidossa oleville henkilöille, joista osa on lievästi muistisairaita tai omaishoitajien hoidettavana, on erittäin tärkeää se päiväkeskustoiminta. Tiedän tämän, koska olen itse hoitanut omaa äitiäni 15 vuotta. Hän on osallistunut päiväkeskustoimintaan, hän on asunut perhehoidossa kaksi vuotta ja on tällä hetkellä ympärivuorokautisessa hoivassa. Nämä ovat hyvin selkeitä asioita minulle, ja väitän kyllä, että ymmärrän hyvin tarkkaan, mistä minä puhun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

16.12 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Vastaan näihin rahoitusta koskeviin asioihin:

Palautetaan mieleen tämä kokonaisuus, 26,2 miljardia, joka on tämän vuoden rahoitus-taso. Se on kolmasosa valtion budjetista ja kasvaa viime vuodesta 2,2 miljardia. Koko hallituksen kaudella tämä tarkoittaa yli sataa miljardia, tai kuten edustaja Zyskowicz täällä hyvin kuvasi, yli 100 000:ta miljoonaa. Se on valtavan kokoinen määrä.

Täällä kysyttiin tästä normien keventämisestä, ja tällä hetkellä on käynnissä esimerkiksi tällainen niin sanottu hukkajahti, jossa haetaan niitä tekijöitä, jotka vievät sitä asiakkaan kanssa vietettävää työaika. Kun yhdistämme sen, että tällaisia hallinnollista työaika vieviä normeja saadaan purettua ja että rahoitus kasvaa tässä kokonaisuudessaan, niin se tuo hyvinvointialueille siihen yleiskatteelliseen rahoitukseen liikkumavaraa, jolla hyvinvointialueet voivat paremmin kohdentaa sitä ja varmistaa niitten tavoitteitten toteutumisen.

Kysyttiin myöskin tästä käänteestä, mikä hyvinvointialueilla näyttäisi olevan tapahtumassa: Viime vuoden yhteenlaskettu alijäämä näytti vielä jossain kohtaa vuotta muodostuvan 1,4 miljardiin, mutta nyt näyttäisi, että se on jäämässä 1,2 miljardiin. Se tarkoittaisi sitä, että kehysvaraus riittäisi, niin että sen takia ei jouduttaisi lisäsäästöjä tekemään tämän jälkikäteistarkistuksen turvaamiseksi. Tätä käännettä kuvaa myöskin se, että tänä vuonna näyttäisi siltä, että hyvinvointialueitten yhteenlaskettu tulos olisi kääntymässä ylijäämäiseksi, mikä on tärkeä asia. Siinä näkyy tämä valtion kasvanut rahoitus ja se, että hyvinvointialueitten toimet ovat alkaneet vaikuttaa. Tässä taustalla on se tavoite, että me haluamme, että talous ja toiminta kulkevat käsi kädessä, ja nyt sitä käännettä näyttäisi ainakin varovaisesti arvioiden olevan tapahtumassa.

Huolena kuitenkin on se, että alueitten tilanteet ovat eriytyneet, ja siksi tämän yleisen lainsäädäntömuutoksen sijaan se oikea tie on lähteä hakemaan näitä aluekohtaisia ratkaisuja ja tarjota alueille kasvavaa tukea ja ohjausta, ja viime kädessä meillä on lainsäädännössä myöskin mekanismeja tulla sitten järeämminkin keinoin sinne alueiden tueksi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Viimeiseksi tästä digistä: Sote-digi tosiaan kuuluu ministeri Juuson vastuualueelle, mutta ajattelen myöskin sitä, että digitalisaatio ja digitaaliset palvelut voivat monella tapaa sujuvoittaa asiointia. Me näemme jo vaikkapa digiklinikoista hyviä käytäntöjä eri puolilla maata, ja ne voivat vapauttaa aikaa niihin kasvokkaisiin kohtaamisiin silloin kun niitä tarvitaan, mutta missään tapauksessa digipalveluilla ei voida kokonaan korvata kohtaamisia. Ihminen tarvitsee ihmistä jatkossakin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

16.15 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Ei meidän kannata täällä toisistamme vihollisia tehdä. Kyllä hyvä, inhimillinen, arvokas vanhuuden hoiva ja terveyspalvelujen toimivuus ovat ihan jokaisen kansanedustajan sydämen asia. Siksi mielestäni järkevämpää olisikin keskittää tämä keskustelu toimiviin käytäntöihin ja siihen, miten saadaan vanhushoiva Suomessa toimimaan paremmin, miten epäkohtiin päästään kiinni, miten valvontaa voidaan tehostaa, miten näihin hyviin ja tärkeisiin esimerkkeihin, jotka tuotiin tänne saliin, voidaan puuttua vastuullisesti, jotta hyvinvointialueet voisivat onnistua tehtävässään ja jotta saisimme kaikki soten resurssit käyttöön meidän ikääntyvän väestön palvelutarpeiden turvaamiseksi.

Niitä toimivia käytäntöjä, mitä hallitus ajaa, on omalääkärimalli. Se tuo sitä täällä paljon puhuttua hoidon jatkuvuutta, eli tuodaan mahdollisimman nopeasti hyviä käytäntöjä eri puolille hyvinvointialueita, missä olisi useammin tuttu lääkäri vastassa eli se oma lääkäri vastassa. Voi myös olla omatiimimalli. Se on monesti hyvin toimivaa moniammatillista työtä.

Sitten toimivana käytäntönä haluamme päästä kokeilemaan myöskin 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauspilottia. Siinä vastataan nyt myös moniin niihin kriittisiin huomioihin, joita tässä salissa on nostettu Kela-korvauksia kohtaan, eli varmistetaan, että asiakas hyötyy siitä, että eivät nouse terveyspalveluiden hinnat tai pääse valumaan sinne lääkäriyhtiöille nämä rahat. Kela-korvauksia maksetaan potilaille, ja tässä 65 vuotta täyttäneiden kokeilussa vahvuus on hintakatto, eli veronmaksajien rahoja käytetään vastuullisesti. Siksi ihmettelenkin ja ehkä kysyn, voisiko keskusta vielä harkita kantaansa, [Petri Honkonen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin että ette vasemmiston lailla suhtautuisi näin nihkeästi ja kriittisesti 65-vuotiaiden Kela-korvauskokeiluun, jolla lisätään iäkkään väestön, ikääntyvän väestön, perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta.

Puhuimme täällä hoidon jatkuvuudesta, mutta myös saatavuutta pitää turvata. Monin paikoin Suomessa ongelmana on se, miten pääsee ylipäättään lääkäriin, saa sen ensikontaktin yleislääkärille, ja tässä Kela-korvaus- ja valinnanvapauskokeilussa on myös se vahvuus, että asiakas pääsee itse vaikuttamaan, missä häntä hoidetaan ja kuka häntä hoitaa.

Ja jotta ei synny väärää käsitystä täällä, niin tämä kokeilu tulee kattamaan myöskin yleisimpiä laboratoriopalveluita 50 prosentin korvausosuudella, hintakatolla, millä varmistetaan, että kustannukset ovat kohtuullisia. Nämä kattavat siis yleisimmät lääkärin tälle ikäryhmälle määräämät laboratoriotutkimukset eli keuhkokuvan, sydänfilmin ja virtsatutkimuksen eli ne yleisimmät tätä kohderyhmää, ikääntyvää väestöä, koskevat terveysvaivat, joita jokaiselle eteen aika ajoin tulee.

Viime hallituskaudella tehtiin sote-ratkaisu. Tämä hallitus on sen sote-ratkaisun pohjalta pyrkinyt näitä epäkohtia korjaamaan, ja tätä työtä tehdään hyvinvointialueilla, mutta se, että te sysäätte tämän vastuun näistä hyvinvointialueiden ja teidän luoman hyvinvointi-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

aluemallin ongelmista kokonaan tälle hallitukselle, kuulostaa kyllä enemmän vaalien lähestymiseltä kuin siltä, että haluttaisiin asiallisesti löytää näihin ongelmiin ratkaisuja. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä keskustan ryhmästä]

Edellisellä kaudella tehtiin Marinin hallituksen aikana monia lakihankkeita, jotka tosiasiallisesti hyvästä alkuperäistarkoituksestaan huolimatta johtivat vuokralääkärityövoiman merkittävään kasvuun ja hyvinvointialueiden kasvaviin menoihin. Tähän on myöskin saatu löydettyä nyt toimivia ratkaisuja esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla, [Joona Räsänen: Käydäänkö läpi, miten se on mennyt? — Joona Räsänen pyytää vastauspuheenvuoroa] ja näitä hyviä käytäntöjä ja sitä Ruotsin mallia ministeri Kaisa Juuson johdolla viedään eteenpäin. Etsitään ratkaisuja.

Vielä nostan esiin Kanta-Hämeestä: Päivi Räsänen toi esiin yhden hyvän käytännön, joka on se, että siellä on pystytty yhdistämään ensihoidon ja kotisairaanhoidon toimintaa liikkuvaksi yksiköksi, jolla pyritään vähentämään ikääntyvän väestön joutumista turvautumaan päivystyspalveluihin ja viedään pikemminkin sitä kotisairaanhoidoa ja ensihoitoa kotiin, mikä on inhimillisempää, järkevämpää toimintaa ja vähentää sitä keskustan täällä esiin nostamaa... Mielestäni itse asiassa ei ole kovin hyvä sana tämä teidän ”mummoralli”. Hiukan siinä on halventava sävy. Kyllä me halutaan turvata ihan jokaiselle ne palvelut niin kuin ne tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

16.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt ihan ensiksi tästä Kela-korvauskokeilusta: On hyvä, että etsitään näitä keinoja, joilla voitaisiin näitä perusterveydenhuollon hoitonoja vähentää. Mutta tässä on nimenomaan — kuten edustaja Lohi edellä toi — se fundamentaalinen ongelma, että hoidon jatkuvuuden puute ei korjaannu tällä mallilla ollenkaan. Tämän on todennut usea tutkija, tämän on todennut myös Lääkäriliitto. Silloin kun olin lapsi omalla kotipaikkakunnalla, oli niin sanottu väestövastuumalli eli käytännössä omalääkärimalli, jossa jokaisella oli oman alueen lääkäri ja aluehoitaja. Tämä malli alkoi murtumaan silloin, kun ei saatu enää lääkäreitä, kun yksityinen terveydenhuolto vei ne osaajat. Lääkäriliitto on nimenomaan todennut, että tämä teidän Kela-korvauskokeilu tulee entisestään viemään niitä osaajia sieltä julkiselta sektorilta yksityiselle sektorille. Eli nyt voitaisiin puhua asiasta niin kuin se on eikä brändätä tätä hienoksi uudistukseksi.

Toiseksi: Tässä kun Marttinen ja muut valkopesevät lisäyksiksi näitä hallituksen uudistuksia, näitä rahoituspäätöksiä, niin todellisuudessa tämä kahden miljardin lisäys on vuoden 23 jälkirahoitusta ja indeksikorotusta. [Puhemies koputtaa] Ei se ole mitään hallituksen päättämää lisärahaa. [Krista Kiuru: Uutta rahaa ei ole!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän oikein hyvin, että näin vaalien alla hallitus haluaa hehkuttaa tätä plus 65-vuotiaille tekemäänsä kokeilua, mutta onko ne kaikki yli 65-vuotiaat hoidettu kahdessa vuodessa? Tämähän oli siis kahden vuoden kokeilu. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Kahdeksi vuodeksi taitaa olla rahat. Te hoitotakuuta heikensitte, siis vaikeutitte hoitoonpääsyä, ja nyt te ajattelette, että paikkaatte sitä sillä, että kahdeksi vuodeksi säädätte kokeilun. [Ben Zyskowicz: Ja Lindt-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

man ykkönen jatkaa!] Minusta ei kuulosta kovin järkevältä, mutta en kannatakaan teidän linjaanne.

Ministeri, sanoitte myös, että esimerkiksi hoitotakuun tiukkuus on johtanut siihen, että ostopalvelut ovat kasvaneet. Voin kertoa, että sillä alueella, jolla eniten on vähennetty ostopalveluita, on edelleen kahden viikon hoitotakuu voimassa. Se on Länsi-Uusimaa, ja se tehtiin muuten sellaisilla päätöksillä, joissa kokoomus ei ollut mukana — muiden puolueiden toimesta. Joten tätä kun seuraavan kerran hehkutatte, niin toivon, että muistatte nämä asiat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos. [Eduskunnasta: Ei ole paikalla! — Vesa Kallio: Meni leikkaamaan ammatillisesta koulutuksesta! — Naurua] — Edustaja Päivärinta.

16.22 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministeri Grahn-Laasoselle näistä loistavista esimerkeistä. Luettelohan oli pitkä siitä, mitä me hallituksessa tulemme tekemään vanhustenhuollon eteen ja terveydenhuollon eteen.

Mutta on pakko kysyä nyt keskustalta: Muistatteko te kolmen vuoden takaista ambulanssirumbaa, kun syöpäsairaita vanhuksia, muistisairaita vanhuksia, kuljetettiin kodin ja päivystyksen väliä? Kun he eivät pärjänneet enää kotona, heille sanottiin, että ottakaa ambulanssi ja menkää päivystykseen, ja päivystyksestä heidät lähetettiin takaisin kotiin. Ei ollut hoitopaikkoja, osastoja oli kiinni. [Anne Kalmari: Onneksi saatiin sote-uudistus!] Muistatteko te tätä? Minä muistan lopun elämäni. Minä muistan tämän lopun elämäni, mutta mitä te teette? Tilanne kalliine vuokralääkäreineen ja sote-himmeleineen on ollut juuri niin surkea, millaiseksi te sen loitte edellisessä hallituksessa [Hanna-Leena Mattila: Hallinto on vähentynyt!] ilman riittävää rahoitusta ja ilman riittävää henkilökuntaa, mutta niin kuin ministeri tässä kuvasi, me teemme nyt, me korjaamme sen, minkä te jätitte tekemättä. — Kiitos. [Petri Honkonen: Niitä hoitopaikkoja on, mutta niitä ei voi täyttää!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

16.23 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanhustenhoito — ja terveydenhuolto — on äärettömän tärkeää. Siitä käymme nyt keskustelua, ja minun mielestäni on erittäin hyvä asia, että laitettaisiin näitä ryhmärahoja, mitä nyt näillä hyvinvointialueilla menee tämmöiseen demokratia-asiaan... Se on aika iso määrä, niin että se on todella ikävää, että sinne menee vaikka 5 000 euroa valtuutettua kohti. Eliikkä meilläkin Pohjois-Savon alueella [Anne Kalmari: Olisipa perussuomalaiset hallituksessa!] puolueet saattavat saada 100 000 euroa demokratia-rahoja, ja se on niin kuin poliittista piilopuoluetukea. Olisi hienoa, että nämä demokratiatonnit käytettäisiin ihmisten hoitoon.

Olisi kiva kuulla myös keskustan suusta sellaista myönteistä palautetta, että annetaan nämä rahat terveydenhuoltoon, mihinkä ne kuuluvat. [Pia Lohikoski: Annoitteko tekin?] Perussuomalaiset eivät näitä demokratiatonneja halua. Se on ihan selvää, että me puollamme ihmisten hoitoa, ja me toivoisimme, että myös keskusta lähtisi tähän mukaan. Valitettavasti keskustalta ei ole tullut myötätuntoa. Toivoisin, että joku keskustalainen sanoisi, että me luovumme näistä demokratia-rahoista, demokratiatonneista. [Välihuutoja keskeltä ja vasemmalta] — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

16.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy nyt hieman vastata näihin väitteisiin, mitä ministeriäitiosta äsken esitettiin esimerkiksi liittyen tähän yli 65-vuotiaiden valinnanvapausmalliin. Se on saanut lääkäreiltä täystyrmäyksen, koska se ei lisää hoidon jatkuvuutta, jota ministeri Grahn-Laasonenkin tässä äsken peräänkuulutti. Lääkäriliiton toiminnanjohtaja on itse asiassa sanonut, että tämä on huono sekä potilaille että lääkäreille, mutta silti hallitus ajaa tätä kuin käärmettä pyssyyn.

Sitten tuli puhetta näistä ostopalveluista, ja minun ymmärryksenä on se, että tässä salissa itse asiassa kaikki puolueet ovat sitä mieltä, että tämä ostopalveluiden liiallinen käyttö on ongelma, ja ilmeisesti siksi hallitus on käynnistänyt selvityksen tästä asiasta. Mutta siitä selvityksestä on jo aika pitkä aika, [Krista Kiuru: Yli vuosi!] ja sen sijaan, että niitä vastauksia, joita siinä selvityksessä saatiin, oltaisiin ryhdytty laittamaan toimeen, mitä hallitus teki? Aloitti toisen selvityksen.

Ja nyt kun ministeriäitiosta peräänkuulutetaan sitä, että tässä ryhdyttäisiin yhdessä tekemään päätöksiä ja pohtimaan, miten saataisiin asioita paremmiksi, niin sitä kyllä edesauttaisi se, että te toisitte hallituksesta edes yhden esityksen, joka parantaisi hyvinvointialueiden tilannetta. Toistaiseksi sellaisia ei ole näkynyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.25 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää Lapin hyvinvointialuetta erittäin hienosta isovanhempieni kotihoidosta. Me omaiset ja itse asiakkaat olemme erittäin tyytyväisiä.

Kyllä minä ihmettelen näitä keskustan välikysymyksiä jälleen kerran. Eihän näitä voi ottaa enää tosissaan, vaikkakin aihe on tärkeä: [Välihuutoja keskustan ryhmästä] teidän kätilöimänne sote-malli, kitukasvuinen rahoitusmalli ja piilopuoluetuet; teidän ylivaltanne sote-alueilla, joilla päätetään yleiskatteellisen rahan käytöstä. Ja nyt te taas väitätte, että ongelmat johtuvat istuvasta hallituksesta. [Petri Honkosen välihuuto]

Vuodesta 2010 lähtien Suomessa yli 65-vuotiaiden määrä on kasvanut 400 000 henkilöllä, kun taas vuodesta 2010 työikäisen väestön määrä on vähentynyt 60 000 henkilöllä. Tämä on se meidän haasteemme. Edustaja Zyskowicz piti täällä hyvän puheen siitä, että ongelma on yhteinen.

Ja hyvä keskusta: kaksi miljardia euroa lisää rahaa soteen, [Puhemies koputtaa] useita hyviä hankkeita tilanteen parantamiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

16.27 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun arvon ministereitä kuunteli, niin tuntui, että se oli niin kuin enkelten laulua kuorossa: kymmenen hyvää ja yhdeksän kaunista. Mutta voin sanoa, että melkoista bluffia: se ero tuonne alueille on niin räikeässä ristiriidassa, mitä siellä joudutaan tekemään. Ollaan nyt lähestulkoon kaksi vuotta Orpon—Purran hoipertelevaa hallitusta seurattu, ja rekordi ei ole kyllä mairitteleva. Heikennätte voimakkaasti sote-rahoitusta, suljette päivystyksiä, nostatte lääkkeiden hintoja, korotatte asiakasmaksuja, pienennätte henkilöstömitoitusta ja heikennätte hoitotakuuta. Tässä on se teidän saldonne tältä hallituskaudelta.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Lisäksi saimme median kautta kuunnella — onneksi ministeri Juusokin on löytänyt takaisin aitioon, kolme viikkoa taisi olla poissa sieltä kyselytunneillakin [Ben Zyskowieczin välihuuto] — 200 miljoonan euron säästöstä. Ovatko tällaiset lisäsäästöt tulossa alueille vai eivät? Te kielsitte, että olisivat tulossa, ja Purra ehätti heti myöntämään, että ei, ovat tulossa. Kumpi on totuus tässä asiassa? [Puhemies koputtaa]

Ja kyllä minun täytyy sanoa valitettavasti noista ryhmärahoista, kun Lappi täällä nostettiin tikunnokkaan, [Puhemies: Aika!] että ei niillä herrain huonetta tässä tilanteessa rakenneta. Teillä ovat mittasuhteet täysin vääristyneet. [Pia Sillanpään välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

16.28 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä on oikeastaan todella hyvä. Toivottavasti suomalaiset kuuntelevat tätä keskustelua ja ennen kaikkea perussuomalaisten puheenvuoroja, joissa on useamman kerran nostettu nämä ryhmärahat suurena ratkaisun avaimena esille. Teillä ovat mittasuhteet ihan täysin hukassa. Oikeastaan kertoo perussuomalaisten sote-osaamisesta, että hallintohimmelit ja ryhmärahat ovat ne suurimmat huolenaiheet, kun meillä ovat vanhukset aivan sote-kriisitilanteessa. [Pia Sillanpään välihuuto] Ja tälle asialle pitäisi tosiaan yhteisesti pystyä löytämään ratkaisuja.

Hallituksen takana ovat sote-rahat ja mahdollisuus muuttaa näitä lakeja. Me olemme tuoneet ratkaisuesityksiä tässä pitkin tätä nykyistä hallituskautta, [Minna Reijonen: Luovuteko ryhmärahasta?] mutta kovin kovakorvaiselta on tämä näyttänyt.

Mutta nyt en anna periksi siitä, kun kysyn edellisessä kysymyksessäni omaishoitolain kokonaisuudistuksesta. Toivon, että seuraavassa puheenvuorossa ministeri Juuso vastaa tähän. Omaishoitajilla on kyllä oikeus kuulla, tuleeko puoliväliriiheen mennessä tähän joku esitys. [Pia Sillanpää: Näyttäkää mallia ja luopukaa ryhmärahoista! — Pia Lohikoski: Oletteko te luopuneet?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

16.29 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä perussuomalaisten puheenvuorot kuulostavat siltä, että demokraattista päätöksentekoa ei tarvitsisi rahoittaa — ei tarvitsisi niitä aluevaltuustojen kokouksia, ja välikysymyksiä ei saisi tehdä. Viime hallituskauden loppupuolella ennen eduskuntavaaleja seitsemän välikysymystä oppositiolta: kolme perussuomalaisilta, kolme kokoomukselta ja yksi KD:ltä. [Johanna Ojala-Niemelä: Se älähtää, johon kalikka kalahtaa!] Nämä ovat niitä demokratian työkaluja, ja niistä te koko ajan annatte kriittistä palautetta.

Edustaja Päivärinnalle oikeastaan tämä seuraava: Koko sen reilun 20 vuoden ajan, kun olen ollut itse politiikassa mukana, on ratkottu sitä tasapainoa, kuinka saada tuotua riittävästi tukea kotiin ja missä vaiheessa sitten saada se hoiva-asumisen paikka. Niitä paikkoja ei ole ollut missään kohtaa riittävästi. Nyt niitä olisi tarjolla, mutta alueilla ei ole resursseja ja mahdollisuutta niitä hankkia. Tätä on kutsuttu pyöröovi-ilmiöksi ja erilaisilla nimillä tässä vuosien varrella, mutta se ei ole valitettavasti tänäkään hallituksen aikana yhtään mihinkään poistunut. [Puhemies koputtaa]

Sitten taas ministeri Ikonen kysyi, millä me tehostetaan: [Puhemies: Aika!] on jo kotihoidosta mitattu matkoja, hankittu lukkoja ja ratkottu parkkeeraamista.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

16.31 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella satoja ympärivuorokautisen hoivan paikkoja suljettiin johtuen siitä, että tuli tämä hoitajamitoitus ja samaan aikaan henkilöstöpula. [Johanna Ojala-Niemelä: 2 200 on jonossa, mitä teette sille?] Se johti myöskin siihen, että meidän kotihoidon määrä on vähentynyt, vaikka väestö ikääntyy ja oikeasti kotihoitoa pitäisi alueilla lisätä. [Anne Kalmari: Olisiko vastuu teillä?] Tämä juontaa juurensa sinne edellisen hallituksen toimenpiteisiin, ja sen takia Orpon hallitus on korjannut näitä edellisen kauden virheitä.

Mehän kaikki täällä halutaan hyvää ikäihmisille ja turvata heidän hoitonsa ja hoivansa, ja sen takia täytyy ihmetellä, miksi SDP vastustaa yli 65-vuotiaiden valinnanvapausmallia, joka olisi yksi lisämahdollisuus heille saada hoitoa. Se ei poista omalääkärimallia millään tavalla, mutta me ei vain tässä hetkessä saada omaa lääkäriä kaikille, ja tätä Kela-korvausmallia voidaan kehittää jatkossa esimerkiksi ammatinharjoittajien tueksi sinne hyvinvointialueille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.32 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken ministeri perusteli sitä, miten 0,6:n hoitajamitoitus voisi riittää nykyaikana, ja nyt perusteet ontuvat, koska se maailma, ministeri, mihin te viittasitte aikoinanne työssä olleena, tai esimerkiksi se maailma, johon aikoinaan ministeri Kiuru nojasi 2021, on mennyttä. Meidän nykypäivän vanhukset eivät ole enää ympärivuorokautisessa hoivassa sellaisessa kunnossa, johon me olemme joskus aikanaan viittanneet. Tämän päivän ikäihmisten hoivassa ympärivuorokautisesti elävät sellaiset vanhukset, joiden keskimääräinen siellä olo saattaa painua vain vuoteen.

Hei herätään täällä edustajalaitoksessa, kun me puhumme näistä asioista. Siellä on niin vakavasti huonokuntoisia ihmisiä, että heidän elinodotteensa saattaa olla noin vuosi. Tämä on näin vakavaa. 2022 me odotimme, että he eläisivät keskimäärin noin kaksi vuotta vielä siellä. Me puhumme ihmisen aivan viimesijaisista päivistä, ja tämä keskustelu osoittaa, että niillä ei ole näköjään mitään merkitystä. [Puhemies koputtaa] Ministeri totesi, että 45 miljoonaa on leikattu ympärivuorokautisen hoivan mitoituksesta, mutta melkein 120 miljoonaa leikataan, koska siinä on se 0,7:n häntä. [Puhemies: Aika!] Toivoisin, että täällä pidetään tosiasioista kiinni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

16.33 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulle tekee pahaa, että ylimielinen hallitus ikään kuin Tuntemattomassa sotilaassa laittaa rätingit pöytään ja sanoo, että ei voi olla nälkä. Kaikille niille katsojille, jotka seuraavat tätä lähetystä ja eivät saa omaistaan hoitoon, vaikka he olisivat todella huonossa kunnossa siellä kotona ja jopa vessaan pääsy voi olla estynyt, pyydän, että otatte yhteyttä tuonne aitioon. Siellä ollaan niin kovakorvaisia, että ei tämä meidän viestimme täältä mene, mutta ehkäpä se sitten menee. Pyydän kaikkia hoitajia, jotka eivät enää jaksu työssään, kun on jouduttu irtisanomaan näitten leikkausten takia, ottamaan hallitukseen yhteyttä. Pyydän niitä ihmisiä, jotka palveluasunnossa kokevat, että nyt mennään liian lujaa ja voi olla, että koko paikka

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

suljetaan ja joutuu siihen mummoralliin, ottamaan yhteyttä, niin että tälle hallitukselle tulisi ymmärrys, missä mennään. [Puhemies koputtaa] Täytyy olla niin, että sivistisyhteiskunnassa pidetään huolta heikommista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

16.35 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt muikin oppositio yhtyy keskustaan ryhmärahojen puolustamisessa, niin täytyy kyllä kysyä teiltä, että tämäkö todella on koko teidän opposition arvovalinta näissä asioissa. [Petri Honkonen: Kertokaa, milloin tulee hallituksen esitys!] Puhutaan miljoonista, kyllä, mutta näillä miljoonilla saa useita tuhansia hoitajakäyntejä vanhuksille kotiin, näillä miljoonilla saa myös satoja jos ei jopa tuhansia lääkärikäyntejä. Näillä rahoilla saa ympärivuorokautisia asumispalvelupaikkoja kymmenille, sadoille vanhuksille. Kehtaatteko te täällä todellakin [Välihuutoja keskustan ryhmästä] puolustaa näitä ryhmärahoja, ja jos nämä kerran ovat niin vähäiset rahat, niin miksi te ette ole valmis niistä luopumaan? Sitäkin voi kysyä. Haluatteko te ennemmin kestitä itseänne siellä alueilla kuin käyttää nämä potilaiden hoitoon? [Keskustan ryhmästä: Oispa PS hallituksessa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

16.36 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen kokoomuksen puheita näistä Kela-korvauksista. 80 miljoonaako oli se lisäraha, mitä laitettiin sinne yksityisille terveysjäteille — se meni sinne palvelumaksuihin, meni sinne katteisiin, ja ajatelkaapa, mitä tällä rahalla oli saatu aikaiseksi täällä ikäihmisten hoivassa. Kävin tuolla Kuopion—Varkauden seudulla viikonloppuna, ja kyllä siellä tuli se viesti, että aivan kaikesta siellä säästetään niin hoivakodeissa kuin myöskin siellä kotihoidon puolella, päivätoiminnasta, ruoasta, jopa hygieniatarvikkeista — ja, arvoisa rouva puhemies, mikä kaikista pahinta, säästetään siitä ajasta siellä vanhuksen luona.

Kysynkin hallitukselta, että kun satoja miljoonia on nyt jo säästetty hoitajien määrästä, hoitoonpääsystä, niin eikö tämä jo nyt riittäisi? Mutta ollaan kuultu, että ilmeisesti uusia leikkauksia on vielä tulossa. Kyllä Suomen kansalla, ikäihmisillä, on oikeus tietää, mitä leikkauksia on vielä tulossa ikäihmisten hoivaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

16.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eikö se ole nyt kuitenkin niin, että pitäisi olla kunnia-asia, että vanhuksista pidetään hyvää huolta, ja on täysin väärä arvovalinta leikata vanhusten hoivasta. Tämä hoitajamitoituksen romuttaminen uuvuttaa henkilöstöä, se lisää ikäihmisten turvattomuutta. Tämä on tosiasia, ei tämä ole pelottelua. Tarvitaan lisäresursseja kotihoitoon, tarvitaan lisäresursseja hoitopaikkoihin. Tämä on se tie, millä pitäisi olla, ja nyt teemme päinvastoin.

Haluan myös omalta osaltani nostaa tämän digitaalisuuden esiin, sillä ei voi olla niin, että päivätoimintaa lopetetaan ja ikäihmiselle annetaan tabletti käteen ja sanotaan, että siinä digimaailmassa on sinulle ystävä. On liikaa yksinäisyyttä. Tarvitaan yhteisöllisyyttä, tarvitaan toista ihmistä.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Mutta, puhemies, tähän loppuun haluan sanoa, että minäkin haluan nyt, ennen vaaleja, arvoisa hallitus, arvoisa ministeri, kuulla teiltä, kun te olette puhuneet, että tulee sata miljoonaa lisää leikkauksia: se kohdistuisi varmasti vanhustenhoivaan myös, niin äänestäjillä on oikeus tietää, minkälaisia lisäleikkauksia hallitus suunnittelee. [Anne Kalmari: Tuleeko vai ei? Lupaatteko, ettei tule?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

16.38 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On ihan selvää, että myös ikääntyessään ihmiset voivat elää aktiivista ja arvokasta elämää. Ministeri Ikonen tuolla alkupuheessaan puhui aiemmin osuvasti kuntien roolista toimintakyvyn ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Tärkeää onkin, että palvelut ja toiminta toteutetaan niin, että ihmisillä on itsemääräämisoikeus ja todellista vaikuttamisen mahdollisuutta omiin palveluihinsa. Ihmisten palveluiden tarve muodostaakin jatkumon, ja meillä on oltava eri palveluita erilaisten ihmisten tarpeisiin. Kotihoidon yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen hoivan ja mahdollisten muiden palvelumuotojen tulee muodostaakin kokonaisuuksia, joiden sisällä ihmisten on turvallista ja mielekästä valita omien tarpeidensa mukaan.

Olisin kysynyt ministeri Juusolta vielä: millaisia konkreettisia toimia hallitus pyrkii edistämään siinä, että ihmisten itsemääräämisoikeus ja toisaalta valinnanvapaus palveluiden tuottamisessa toteutuvat ja jopa paranevat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lintilä.

16.39 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ministeri vastauksessaan otti esille tärkeän asian, omaisten roolin, ja myös kokoomuksen ryhmäpuheessa tuli tämä tuki kotiin. Valitettavasti sitten riihessä kuitenkin teitte päinvastaisen ratkaisun, eli leikkasitte kotitalousvähennystä, poistitte korotuksen hoitopuolelta, mikä oli äärettömän väärä ratkaisu, asiantuntijat kritisoivat sitä. No, toisaalta tiputitte oluen verotusta 25 miljoonalla.

Mutta sitten mielestäni keskeiseen kysymykseen eli hyvinvointialueitten alijäämien kattamiseen. Mielestäni siitä on tullut arvovaltakysymys. [Petri Honkonen: Kyllä!] Sen jälkeen, kun arvointineuvosto teki suosituksen, että sitä aikaa jatkettaisiin, ja kun ottaa huomioon, että sillä ei ole kansantaloudellista vaikutusta, vedottiin, että se on väärä signaali, jos annetaan lisää aikaa. Se ei ole missään nimessä väärä signaali, vaan se on puhtaasti signaali siitä johtopäätöksestä, joka vallitsevasta tilanteesta on tehty. [Puhemies koputtaa] Ja nyt tämä tilanne vaatisi sitä kahden vuoden jatkoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.41 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulen todellakin Etelä-Savon hyvinvointialueelta, Suomen ikääntyneimmästä maakunnasta, jossa on lähdetty hyvin eloisamaisen ketterästi kehittämään niin digipalveluita, liikkuvia palveluita kuin ikäihmisten palveluja. Juvan Pappilarannan palvelukoti on esimerkki uudesta tavasta järjestää ikäihmisen arvokas hoito, jossa erilaiset hoivamuodot ovat lähellä toisiaan,

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

mikä luo jatkuvuutta, muodot tukevat toisiaan ja asiakas saa elämäntilanteeseensa sopivaa palvelua.

Eloisan ympärivuorokautista hoivapaikkaa joutuu jonottamaan keskimäärin 30 vuorokautta, mikä on toiseksi vähiten Suomen hyvinvointialueista. Tässä helmikuussa jonossa oli vain kuusi asiakasta. Myös omalääkärimalli toimii kaikilla ikäihmisten palveluiden piirissä olevilla. Kaikki lääkärivirat on täytetty, ja siihen on vaikuttanut Eloisan hyvä johtaminen ja maine. Etelä-Savon hyvinvointialueella arvokas ikääntyminen ja hoiva on erittäin hyvällä tasolla, johon suuntaan myös muilla alueilla tulee mennä.

Tämä välikysymys on jälleen epätoivoinen keskustan ja opposition yritys kaataa hallitus ja pelotella kansalaisia sekä luoda tietoista eripuraa, mikä on mielestäni vastuutonta [Puhemies koputtaa] tässä maailmantilanteessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

16.42 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys pitkälti resursseista, niin henkilöstö- kuin taloudellisista resursseista, ja erityisesti hoitopaikkojen puutteesta. Minusta pari lukua osoittaa sen aika hyvin: Vuoden sisään on yli 75-vuotiaitten erikoissairaanhoidon kustannukset kasvaneet 20 prosenttia — se kertoo siitä, että hoivapaikkoja ei ole. Ja kun katsotaan kymmenen vuotta eteenpäin, niin ennuste on, että meillä noin 70 prosenttia kasvaa 85-vuotiaitten määrä.

Itse katson läheisenä ja omaisena kahden vanhuksen selviytymistä kotona. Ollaan noin vuosi yritetty saada heidät hoivapalvelu- tai palvelukotiin. On rollaattori, turvapuhelin, siivous, ruokapalvelu, kotiapu mukana, ja ensihoito käy viikoittain nostamassa heitä sitten pystyyn, kun he kaatuilevat. Ihan kohtalon ivaa: Tänään kun luin näitä papereita huoneessa, niin tuli ilmoitus erikoissairaanhoidosta — anoppini on siellä, oli kaatunut, lyönyt pänsä. Hänen osaltaan [Puhemies koputtaa] ei tarvitse nyt enää siitä hoivapalvelupaikasta huolehtia: hänet varmaan siirretään [Puhemies: Aika!] terveyskeskuksen vuodeosastolle sitten jatkoon. Tämä kertoo vaan siitä tilanteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.43 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Jokaisella ikääntyneellä on oikeus hyvään hoivaan ja arvokkaaseen vanhuuteen. Se tarkoittaa yksilöllisesti räätälöityjä palveluita, joissa teknologia ja uudet toimintamallit tukevat henkilöstön työtä ja mahdollistavat paremmat palvelut. Hoivatyön arjessa tämä tarkoittaa sitä, että mitä vähemmän aikaa kuluu hallintoon, sitä enemmän jää aikaa ihmisten kohtaamiseen ja hyvään hoitoon.

Eduskunnan ja tämän hallituksen tehtävänä on tukea hyvinvointialueita ja niiden päättäjiä kehittämään palveluja kestävästi. Kevään aluevaaleissa valittavilla valtuutetuilla on merkittävä rooli siinä, miten palvelut muotoutuvat tulevaisuudessa. Hallitus on sitoutunut tekemään työtä sen eteen, että hyvinvointialueilla on hyvät edellytykset tehdä päätöksiä, joilla varmistetaan laadukkaat ja kestävät palvelut kaikille ja erityisesti ikääntyville ihmisille, kunniakansalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

16.44 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tässä asiassa pitäisi nyt löytää eduskunnassa yhteinen sävel siitä, miten tämä iso ongelma hoidetaan kuntoon. Nyt on kysymys siitä, että se sukupolvi, joka on tämän maan rakentanut, on nyt kovan, vahvan hoivan tarpeessa. Meidän kaikki hyvinvointi on sieltä kautta tullut tähän maahan, ja meidän kunnia-asia on pitää tämä homma asiana numero yksi.

Meillä kun katsoo valtion talousarviota — toissa iltana sitä silmäilin vähän syvällisemmin, että mitä sieltä, millaisia rahoja tästä maasta, menee varsinkin pois — ja jos katsoo rehellisellä silmällä sitä kirjaa, niin kyllähän siellä valtavia rahasummia esimerkiksi tämän ilmastohumpan takia menee maasta pois, ja näköjään vauhti kiihtyy, kun ruvetaan näitä hommia lisää tekemään, että joudutaan maksamaan erilaisia päästöoikeuksia milloin minnekin, miljardeja. Ja Puolustusvoimien menot, nehan pitää hoitaa, totta kai ne pitää hoitaa.

Mutta nyt on tässä talossa löydyttävä yhteisymmärrys siitä, että nämä hoivapaikat saamme kuntoon. Ei ihmisiä voida siirtää paikasta toiseen kuin esineitä. He tarvitsevat hoivaa, huolenpitoa, ja on hyvä meidän kaikkien muistaa, että mekin vanhenemme, että olemme sitä kohtaa kohti menossa, [Puhemies koputtaa] ja toivomme, että löytyy ymmärrys siitä, mistä on kysymys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

16.46 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun keskellä syytelään kaikkia muita keskittämistä, niin kovin on lyhyt muisti. Vai yritätkö näin vaalien alla jotain silmänkääntötemppeä? Vuonna 2021 keskusta lupasi terveysasemien säilyvän. Miten meni? Te olette nimenomaan lakkauttaneet terveyskeskuksia ja muita palveluita lukuisissa paikoissa: Lumijoella, Siikajoen kylällä, hyvinvointipisteet Yli-Iissä ja Kuivaniemellä, Vaalasta vuodeosasto, Raahesta yöpäivystys. [Minna Reijonen: Oho!] Aluevaaleissa 21 te sanoitte, että ne ovat linjavaali lähipalveluiden ja keskittämisen välillä. Keskusta synnytti soten, keskustan lakkautti itse näitä palveluita, terveyskeskuksia. Ei tarvitse olla mikään fakiiri siinä, mitä tämä teidän ”pelastetaan palvelut” tarkoittaa. Lähtee varmaan viimeisetkin palvelut sieltä maaseudulta.

Arvoisa puhemies! Kyllähän keskustan iskulauseen pitäisi olla ”Keskusta, ne kahdet kasvot”.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.47 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu arvokkaasta, mutta irvokas-sana poikkeaa vain yhdellä kirjaimella — että ollaanko arvokkaita vai irvokkaita. Me ei nyt kuitenkaan onneksi bensiinin hinnalla mennä noihin aluevaaleihin, mutta tämä asian vierestä puhuminenhan onkin perussuomalaisten tällainen supervoima.

Helsingin Sanomien haastatteleman asiantuntijan mukaan sote-kriisiä ei ole vielä, mutta viimeinen hetki alkaa olla käsillä. Asiantuntijan mukaan edellisen hallituksen tekemä sote-uudistus ei ollut epäonnistunut, se vaan toi esille sen tosiasian, että sote-rahoitus yhdistettynä julkisen talouden kriisiin sekä siihen, mitä lait vaativat, ei ole tasapainossa.

Kokoomuslainen pääministeri lupasi vaalikauden alussa soteen korjaussarjan, ja siellä korjaussarjassa on ollut saket ja käyttöohjekirja siitä, kuinka sote-työntekijöitä voidaan julkiselta puolelta irtisanoa. Vanhan jutun hölmöläisten peitonjatkamisesta kaikki tunte-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

vat. Nytkin on peittoa leikattu toisesta päästä mutta siirretty se pala sitten lääkärifirmoille. Julkisella puolella paleltaa sekä päästä että varpaista. Hölmökin osaa leikata ja pahentaa asioita, mutta löytyisikö hallituksesta joku, joka osaisi kehittää? Kello käy, mutta ratkaisu- ja ei näy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

16.48 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Moni pohtii tällä hetkellä sitä, onko Suomessa enää varaa vanheta arvokkaasti. Vanhuspalveluiden resurssit on ajettu minimiin, kotihoito on riittämätöntä, omaishoitajat jätetään taistelemaan yksin ja lisää säästöjä on luvassa — tosin näihin hallitus palaa vasta vaalien jälkeen.

Jokaisen suomalaisen tulisi voida luottaa siihen, että hän saa tarvitsemansa hoivan ja avun, kun ikääntyy. Nyt luottamus on romuttunut. Ministeri Juuso, kyllä teillä on melkoinen homma hallituksen kanssa palauttaa kansalaisten luottamus siihen, että he saavat tarvitsemansa hoivan ja hoidon oikeaan aikaan, oikeassa paikassa, ilman pitkiä jonoja.

Hallitus, miten te aiotte estää sen, ettei ikääntyminen tarkoita epävarmuutta ja pelkoa — sitä, saako hoitoa lainkaan, vai makaako sitten ikääntyneenä siellä pissan ja ulosteen keskellä, kun kukaan ei käy ja digikään ei siinä kohtaa auta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

16.49 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit Juuso ja Ikonen, te siirrätte mielellänne, varsinkin tässä salissa, keskustelussa vastuuta hyvinvointialueille. Sanotte, että parhaat ratkaisut tehdään siellä hyvinvointialueilla. Nyt täytyy kyllä sanoa, että valitettavasti vain niissä asioissa, mitkä teille sopivat.

Tulen itse sieltä Savo-Karjalasta, alueelta, mistä lopetitte yöpäivystykset sekä Varkaudesta että Iisalmesta, ja voin kertoa, että siellä niin hyvinvointialueitten henkilökunta — sairaanhoitajat, lähihoitajat, lääkärit — kuin hyvinvointialueen päättäjät, kunnat ja laajat kansanliikkeet olivat sitä mieltä, että meidän alueellamme tarvitaan yöpäivystykset Varkaudessa ja Iisalmessa. Miksi ette silloin kuunnelleet hyvinvointialuetta? Se on valitettava asia. Luulen, että vasta tulevaisuudessa nähdään, mitä tämä hallituksen kovakorvainen päätös merkitsi.

Ja toinen asia: Olemme sanoneet koko ajan, että antakaa edes muutama vuosi lisääaikaa, niin meidän ei tarvitse tehdä mitään ratkaisuja, mitkä näkyvät myös negatiivisesti tulevaisuudessa. Miksi ette anna lisää aikaa, miksi ette kuuntele?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowiec.

16.50 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuunteli edustaja Räsästä, ja kun on kuunnellut opposition muita puheenvuoroja, niin tulee mieleen, että oli se Marinin hallitus, se ”rahaa on” -hallitus, mutta kun tämä hallitus on rehellisesti ”rahaa ei ole” -hallitus, niin monet, monet niistä toiveista, mitä täällä esitetään, ovat sillä tavoin mahdottomia, kun sitä rahaa ei ole.

No, sitten täällä sanotaan — ja kepu on nyt yhtynyt tähän vasemmiston Kela-populismiin, Kela-korvauspopulismiin — että kun teillä on rahaa antaa esimerkiksi neljässä vuodessa 300 miljoonaa euroa näihin Kela-korvauksiin. Ja siis samaan aikaan neljässä vuodes-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

sa annetaan 100 miljardia hyvinvointialueille, mikä on ihan oikein, koska siellähän ne sosiaali- ja terveystaloudet pääasiassa järjestetään. Mutta sitä ihmettelen, että keskusta on lähtenyt vastustamaan tätä Kela-korvauskokeilua. Jos käy ilmi, edustaja Räsänen — tuossa päässä Räsänen, Joonas — että se on huono kokeilu, [Puhemies koputtaa] niin ei jatketa. Jos käy ilmi, että hyvä, niin korjataan mahdolliset virheet ja jatketaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

16.52 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritin päästä mukaan tähän Kela-korvauskeskusteluun. Jos ministeri oli tarkkana, niin hän huomasi, että en ottanut sitä kovin voimakkaasti omista puheenvuoroistani tänään esille. Suhtaudun siihen aika maltillisesti ja tyynesti, koska se on vasta luonnosvaiheessa. Minulla on lausunnolla oleva luonnos tässä, ja sanoisin, että minun suhtautumistani siihen määrittää sana ”skeptinen”.

Tällä hetkellä Suomessa on yksityislääkärikäyntejä yli 65-vuotiailla 800 000, niistä yleislääkärikäyntejä on 200 000. Julkisella puolella yleislääkärikäyntejä on kaksi ja puoli miljoonaa. Eli meillä on varsinainen järjestelmä ja sitten meillä on järjestelmä, jota on tähän asti kutsuttu täydentäväksi. Mutta nyt halutaan tehdä 80 miljoonan euron lisäpanostus, se on se vuoden 26 summa. Puolet siitä sieltä Kelalta, eli meidän kaikkien maksamina sairausvakuutusmaksuina, ja puolet sitten siitä, kun myydään valtion omaisuutta, ja tämä on valtava suunnanmuutos. Eivät ne lääkärit tule sinne mistään muualta kuin nykyiseltä julkiselta sektorilta. [Puhemies koputtaa] Eli tähän haluaisin kiinnittää huomiota. [Puhemies: Aika!] Tämä on aika raakile malli vielä, mutta katsotaan mitä tästä nyt sitten lausuntokieroksella sanotaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

16.53 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän me olemme nähneet, että tälläkin hallituksella rahaa on ja rahaa löytyy, mutta ei kyllä suomalaisten sote-palveluihin. Kylmä tosiasia on se, että tämä hallitus on leikkannut vanhuspalveluista ja tämän leikkauksen johdosta hyvinvointialueet ovat siis irtisanoneet hoitajia, irtisanoneet sopimuksia myös yksityisten palvelutuottajien kanssa, jotka niin ikään ovat joutuneet irtisanomaan omia hoitajiaan, ja tämän kaiken johdosta Suomessa on nyt ennätysellisen suuri määrä työttömiä hoitajia ja itse asiassa samaan aikaan myös vapaita hoivapaikkoja samaan aikaan, kun meillä on siis tarve, kasvava tarve, näille palveluille. Mutta niihin ei voida ohjata, koska ei ole sitä rahaa, [Ben Zyskiewicz: Ja teillä sitä on!] koska hallituksen ruuvi on niin kireällä.

No, tämä on kyllä viime kädessä arvovalinta. Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä vanhuspalveluista. Tämä on keskustan selkeä linja ja arvovalinta. [Ben Zyskiewicz: Eikä sosiaaliturvasta eikä juuri muualtakaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

16.54 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Honkonen penäsi täällä lakialoitetta siitä, että ryhmärahoista luovuttaisiin, ja voinkin todeta, että sellainen on jo toimestani tehty ja tässä salissa käsitelty. Yllättäen keskusta ei sitä kan-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

nattanut, ja se ei toki itseäni yllättänyt. Mutta jos ne ovat teille niin merkityksettömiä, niin miksi niistä teidän mielestänne ei voisi luopua? Se minua kiinnostaa.

Arvoisa rouva puhemies! On surullista, että keskusta ei ilmeisesti arvosta omaa sote-uudistustaan tai omia aluevaltuutettujaan. Tämä on nimittäin ties kuinka mones välikysymys, joka on heille itselleen osoitettu. En tiedä, onko keskustalta päässyt unohtumaan, että vanhushoivasta vastuussa ovat hyvinvointialueiden aluevaltuustot. Keskustalaiset ovat ilmeisesti myös unohtaneet, että heillä on eniten aluevaltuutettuja kaikista puolueista. Keskusta on suurin puolue yhdeksällä alueella. [Perussuomalaisen ryhmästä: Oho!] Hallituksella ainoastaan kolmella alueella on enemmistö, oppositiolla 18 alueella. [Ben Zyskiewicz: Onko tuo totta? Ohhoh!] Teillä on siis valta.

Keskustan vaaliteema on ”Pelastetaan palvelut”. Härski slogan, kun ottaa huomioon, että himoitsemanne sote-uudistus on juuri keskittänyt lähipalvelut maakuntien keskuksiin. [Jenna Simula: Kuka keskittää?] Pitäisikö kysyä, pitäisikö pelastaa palvelut keskustalta. [Aki Lindén: Valtiolta ne rahat tulee eikä hyvinvointialueelta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

16.55 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun sitä rahaa ei meillä yhteiskunnassa ole, niin tämä asiantuntijoidenkin esittämä alijäämien kattamisvelvollisuuden pidentäminen hyvinvointialueille olisi oikea keino nyt tähän vaikeaan tilanteeseen. [Välihuutoja] Te olette kuitenkin kieltäytyneet siitä ja perustelleet sitä sillä tavalla, että se antaa väärän signaalin sinne hyvinvointialueille. Tarkoittaako se sitä, että te ette luota hyvinvointialueiden päättäjiin? Nyt kuitenkin, kun kuuntelin ministerin puhetta, niin tuntuu, että kaikissa vaikeissa asioissa te menette vähän niitten hyvinvointialueiden päättäjien taakse. Haluaisin kysyä: onko se nyt niin, että luotatteko te vai ettekö luota, ja jos luotatte, niin miksi tämä alijäämien kattamisvelvollisuuden pidentäminen ei nyt teille käy? [Ben Zyskiewicz: Te ette ainakaan luota, kun koko ajan arvostelette niiden päätöksiä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.56 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon kiistelty siitä, kuinka tätä ohjataan. Hallituksella on kaksi tapaa ohjata: toinen on rahoitus, ja toinen ovat ne minimisäännöt, mitä hallitus laittaa.

Hallitus on laittanut tälle vuodelle rahaa 2 200 miljoonaa, joista 1 400 miljoonaa on vuoden 2023 alijäämää ja vajaa 800 miljoonaa on sitä tarvetta, jota tulee palvelutarpeesta, palkkaratkaisusta ja muista. Se on noin kolme prosenttiyksikköä tällä hetkellä, ja se ei riitä siihen kaikkeen, mitä tässä talouskehityksessä on.

Toinen ohjauskeino ovat nämä minimisäännöt, joissa esimerkiksi tämä ympärivuorokautisen hoidon pudottaminen 0,6:een tarkoittaa vähemmän hoitajia siellä ikäihmisissä — tai sitten hoitotakuun pidentäminen 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen. Eli hoitoon pääsee vasta kolmessa kuukaudessa, ja tässä kuvitellaan, että ihmiset paranevat jonoissa. [Puhemies koputtaa] Se ei ole niin.

Eli kahdella tavalla. Hallitus tekee politiikkaa, joka heikentää [Puhemies: Aika!] kykyä hyvinvointialueilla hoitaa palveluita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

16.58 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rintamäen listaukseen tämän hallituksen satsaamisista iäkkäiden hyvinvointiin: Terveysten edistämisen määrärahan, 27 miljoonan, lisäksi myös vuosien 2025—2027 Ikävoimaa-avustusohjelma kohdistuu haavoittuvassa asemassa olevien ikääntyneiden psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemiseen. Avustusohjelman toteutukseen myönnettiin yhteensä 6,6 miljoonaa euroa. Ohjelmalle on varattu 13 hanketta, ja se hyödyttää etsivää vanhustyötä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi. Joukossa on ikääntyviä, joilla ei ole yhtään lähiomaista huolehtimassa tai auttamassa selviämään arjesta. Etsivä vanhustyö onkin tärkeä apu julkisen sosiaali- ja terveystyön toiminnan ohella tavoittamaan näitä henkilöitä.

Hyvinvointialueet saavat 2,2 miljardia lisärahoitusta tänä vuonna lisää, ja ne voivat sen kohdentaa parhaalla mahdollisella tavalla katsomaansa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

16.59 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen sosiaali- ja terveyspolitiikkaa ohjaavat nyt säästöt, ei ihmisarvo tai terveyspoliittisesti perustellut päätökset. Viitataan nyt siihen, että valtiovarainministeriön ohjaus maamme terveyspolitiikkaan on tiukentunut. Siinä eivät enää merkitse entiseen tapaan terveyspoliittisesti perustellut argumentit.

Me SDP:ssä emme hyväksy palveluiden heikentämistä. Jos puhutte, että ette leikkaa vanhustenhoidosta tai hyvinvointialueilta, niin tässä listaa: 121 miljoonaa euroa hoitotakuusta, 45 miljoonaa euroa henkilöstömitoituksesta, 150 miljoonaa euroa asiakasmaksuista, 30 miljoonaa euroa sairaaloilta ja päivystyksiltä. Sosiaalipalveluiden ja erikoissairaanhoidon 170 miljoonan säästön osalta valmistelu on laitettu jäähyllä.

Kysyn nyt ministereiltä: mitä tämä tuleva säästö merkitsee? Usea edustaja on tässä jo esittänyt tämän saman kysymyksen. Meillä on oikeus ja kansalla on oikeus tietää, mitä säästöjä vanhustenhoivaan on vielä odotettavissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.00 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmiselämä on arvokas kohdusta hautaan saakka, ja meidän tehtävämme on varmistaa, että näin on jokaisen kohdalla. Toivon, että täällä keskusteltaisiin vanhustenhoivasta ja arvokkaasta elämästä.

Sain jonkin aikaa sitten viestin eräältä ambulanssinkuljettajalta Oulusta. Hän näkee työssään päivittäin sen, että me emme arvosta vanhusten elämää sen ansaitsemalla tavalla. Aivan äskettäin he olivat joutuneet kuljettamaan lonkkamurtumasta toipuvan vanhuksen jatkohoitoon Oulusta Kärsämäelle, 125 kilometriä, ja kaikki omaiset asuivat Oulussa. Vastaavia tapauksia on vaikka kuinka paljon. Tälle pitää saada loppu.

Mitä hallitus on tähän asti tehnyt, ja mitä se aikoo tehdä? Missä on se korjaussarja, joten korjaussarja, josta pääministeri Orpo on maininnut? Ja miten saadaan tämä vanhusten kukaaminen ympäri maakuntia loppumaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

17.01 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ikääntyy nyt vauhdilla. Tulen itse hyvinvointialueelta, joka on yksi Suomen nopeimmin ikääntyvistä alueista. Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa Keski-Uudellamaalla prosentuaalisesti eniten koko maassa ensi vuosikymmenelle tultaessa. Digitalisaatiota tarjoillaan usein tässäkin salissa ratkaisuksi, jotta palveluita olisi tarjolla riittävästi kaikille palveluita tarvitseville. Silti palveluiden liian nopea digitalisoituminen aiheuttaa yhä suurempia hankaluuksia monelle ikääntyneelle Suomessa. Tilastokeskuksen mukaan yli 75-vuotiaista jopa 35 prosenttia ei ole koskaan käyttänyt internetiä. Se on todella suuri joukko aivan tavallisia ikäihmisiä eri puolilla Suomea.

Kysyisinkin vastuuministeriltä: miten aiotte huolehtia siitä, että myös sähköisiin palveluihin tottumattomat ikäihmiset Suomessa pysyvät tässä yhä voimistuvassa digitalisaatiokehityksessä mukana?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

17.03 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kun täällä salin vasemmalla laidalla niin usein toistetaan sanaa ”tavallinen ihminen”, niin toivon todella, että tavalliset ikäihmiset ovat tänään kuunnelleet ja katsoneet tätä keskustelua. Sieltä on tullut hyvin selväksi ilmi se, niin keskusta kuin SDP ja suuri osa vasemmistoliittoa, että te vastustatte tätä loistavaa hallituksen työstämää kokeilua, että kaikki 65-vuotiaat ja ylikin pääsisivät yksityiselle yleislääkärille 28 euron hinnalla.

Minä voin kertoa teille, että suurin osa suomalaisista ei vastusta tätä. Minä olen saanut tuhansia viestejä, jos katsoo kaikki some-tilit, että milloin tämä alkaa, milloin tämä alkaa, onko todella näin, että tällä hinnalla pääsee. Se on hyvä kansalaisten tietää, että te tätä vastustatte. Kun te vetoatte Lääkäriliittoon ja sanotte, että Lääkäriliitto vastustaa, niin päättäkää nyt sitten, kumpi argumentti on oikea, kun Lääkäriliitto sanoo, että lääkärit valuvat sitten yksityiselle, ja samassa tiedotteessa he sanovat, että tämä kokeilu ei varmaan toteudu, koska lääkärit eivät lähde yksityiselle näin halvalla hinnalla. Päättäkää nyt sitten. [Laura Meriluodon välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

17.04 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me toisia syyttelämällä saisimme täällä meidän sosiaali- ja terveyspalvelut kuntoon, niin varmasti rammattokin kävelisivät ja sokeat näkisivät tällä hetkellä. [Naurua]

Minusta on tärkeää ja iso askel on otettu, että sieltä ministeriaitiosta ei ole muuten jo enää pitkään aikaan lähdetty arvostelemaan tätä sote-uudistusta. Itse asiassa hallitushan ilmoitti Euroopan unionille, kun piti hakea tasapainottamiseen talouteen vähän lisää aikaa, että tämä sosiaali- ja terveysuudistus on se tärkein, jolla tämä laitetaan kuntoon. Minusta tämä on hyvä tunnustaa, ja on myös tärkeää se, että tiedetään, mikä se tilannekuva siellä kentällä on. Minusta tämä keskustelu vähän osoittaa, että ehkä ei ole oikea tilannekuva, jos täällä käytetään puheenvuoroja, että nyt hyvinvointialueet ovat saaneet 2,2 miljardia euroa tänä vuonna lisää rahaa, josta ne siellä yhdessä miettivät, mihinhän tämänkin nyt käyttäisi, mutta eihän se näin ole. Tämä rahahan on kustannusten nousua. Kun palkat nousevat, kustannukset nousevat, ja iso osa siitä, kuten ministeri erittäin hyvin tietää, [Puhemies koput-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

taa] on vuoden 23 jälkikäteistä tarkistusta kustannuksista, ei siis mitään rahaa lisää. [Aki Lindén: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Kiuru.

17.05 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa on ollut erityisen ihmeellinen piirre se, että hallituspuolueissa ei ollenkaan tunnuta tietävän, mitä on tullut tehtyä. Johtuuko se siitä, että muu porukka ei ollut saunassa sopimassa näistä leikkauksista, vai mistä se johtuu? Täällähän tosiasiaa vain yksi kansanedustaja totesi, että kyllä tässä leikataan vanhustenhuollosta. Minä yritin äsken sanoa, että ministeri ei edes kertonut kaikkia vanhustenhuoltoon kohdistuvia leikkauksia, joita on pelkästään mitoituksen osalta tuo 120 miljoonaa. Mutta tänne on tulossa lisää leikkauksia — 30 miljoonaa teknologian lisäämisestä, ja siten näistä vanhusten palveluista pois. Kukaan edes siellä työryhmässä ei usko, että tällaisista voi tehdä.

Sen lisäksi me kysymme täällä näistä sosiaalihuollon leikkauksista: miten me uskalletaan edes ajatella, että miksi täältä vielä voitaisiin leikata mitään lisää? Ja siihen päälle erikoissairaanhoidon leikkaukset, jotka saattavat kohdistua näihin samoihin ihmisiin. Eikä mitään vastauksia tule.

Nyt kysyn teiltä, ministeri, suoraan: aiotteko te puuttua siihen, että kenttä aikoo mennä 0,6:n henkilöstömitoituksella? [Puhemies koputtaa] Aiotteko te todella sanoa, että tämä ei ole mahdollista, [Puhemies koputtaa] koska se ei ole mahdollista? [Puhemies: Aika!] Teidän tehtävänne on saada valvojat myöskin valvomaan, että tämä ei toteudu näin. [Puhemies: Aika!] Aiotteko kantaa vastuunne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

17.06 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän aika pahalle tuntuu, ja varmastikin tuntuu pahalle myös omaishoitajista, kun äsken täällä salissa naurettiin, kun otin esille nämä demokratiarahat. Kyllä kuulkaa jokainen euro on tarpeen. Ja onhan tämä ihan hirvittävää. Esimerkiksi meidän alueella tosiaan 100 000 euroa voi joku puolue saada pelkästään demokratiarahoja, elikkä piilopuoluetukea, ja sehän tekee sitten valtuustokaudessa jo vaikka kuinka monta sataatuhatta, [Markku Siponen ja Petri Honkonen pyytävät vastauspuheenvuoroa] ja koko Suomen osalta miljoonia, niin ei tämä ole naurun asia. [Laura Meriluodon välihuuto — Krista Kiuru: No miksi te leikkaatte sitten vanhustenhoidosta?] Ja sitten ihmetellään, että mitä tähän voitaisiin tehdä. Meidän jokaisella hyvinvointialueella voidaan päättää, mihinkä ne rahat laitetaan. Jokaisella hyvinvointialueella voidaan itse päättää, ja suurinta osaa näistä alueista johtaa keskusta. Keskusta johtaa näitä. Voiko joku keskustalainen sanoa, ovatko he valmiita luopumaan kokonaan ryhmärahastaan? — Kiitos. [Aki Lindén: Puhuu kaupunginhallituksen jäsen!] — Kyllä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

17.07 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä ihmetellä tätä — varsinkin nyt perussuomalaisten piiristä tullutta — keskustelua. Tässä edustaja Lehtinen ja myöskin ministeri Juuso alussa kävivät syyttämään hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tialueita näistä tietyistä ratkaisuksista, joita he ovat joutuneet tekemään tilanteessa, jossa ei ole muuta vaihtoehtoa, kun hallitus ei anna tähän talouteen yhtään väljyyttä. Nostan yhden esimerkin — toivoisin, että perussuomalaiset kollegat nyt kommentoisivat tätä.

Hyvinvointiala HALIn mukaan on jopa tuhansia hoivakotipaikkoja tyhjänä tällä hetkellä. Te, edustaja Laiho, sanoitte, että tämä on edellisen hallituksen vika, että nyt on tuhansia hoivapaikkoja tyhjänä ja yli kaksituhatta ikäihmistä, haurasta ikäihmistä, odottaa tällaiseen hoivapaikkaan pääsyä ja myös heidän omaisensa sydän syrjällään sitä odottavat. Tähän esimerkiksi ei ole kuultu mitään vastauksia, millä tähän nyt etsitään niitä ratkaisuja. Sen sijaan syytellään hyvinvointialueita tästä tilanteesta, kun se asian pihvi on nyt nimenomaan se, että pitäisi antaa alijäämän kattamisvelvollisuuden osalta lisäaikaa, [Puhemies koputtaa] jotta hyvinvointialueet voisivat antaa näitä paikkoja niille suomalaisille ikäihmisille, jotka niitä kipeästi tarvitsevat. [Puhemies: Aika!]

Ja mitä tulee näihin keskittämispäätöksiin, niin juuri äskenkin eräs perussuomalainen hyvinvointialuepäättäjä on loikannut keskustaan. Että varmaan sieltä se vastaus löytyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.09 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käymme tänään tosiaan todella tärkeää keskustelua maamme rakentaneen sukupolven tilanteesta ja hoivasta. Valitettava tosiasia kuitenkin on, että hoivapalveluiden osalta hallituksen toimet ja toimettomuus ovat räikeässä ristiriidassa sen puheiden kanssa. Esimerkiksi viime vuoden lopulla nuijittu yöpäivystysten lakkautuspäätös olemattomien säästöjen nimissä osui erityisesti enemmän ja useammin apua tarvitsevaan vanhusväestöön koko maassa. Erityistä huolta tämä päätös aiheutti kotikaupungissani Salossa ja sen alueella, joka jo ennen onnetonta päivystyspäätöstä on joutunut kokemaan hallituksen leikkausten vaikutuksia, muun muassa terveysasemien lakkauttamisten osalta. Nekin päätökset vaikuttavat juuri vanhusväestöön. Nyt olemmekin sitten kuulleet näistä uusista leikkauksista, joista tiedottamisen hallitus on siirtänyt sopivasti vaalien yli. Mielestäni niin salolaiset kuin muutkin maamme kansalaiset ja erityisesti vanhusväestö ansaitsevat kuulla, mistä te seuraavaksi leikkaatte.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

17.10 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan seuraavan kymmenen vuoden aikana meidän yli 80-vuotias väestö puolitoistakertaistuu, ja meillä olisi aika kiire yhdessä löytää niitä ratkaisuja, millä me tähän hoivatarpeeseen vastataan — yhdessä toivottavasti, mutta siltä tämä salikeskustelu ei ole kuulostanut.

Ilman omaishoitajia Suomi olisi vielä syvemmällä tässä hoivakriisissä, ja kysyn uudestaan, koska me ei olla vielä saatu ministeriltä vastausta: onko tämä omaishoidon kokonaisuudistus etenemässä? Omaishoidon tuki on riittämätön, ja tuen myöntämisen kriteerit vaihtelevat hyvinvointialueittain. Se tekee järjestelmästä epäreilun ja epävarman. Omaishoidon tuen tulisi olla yhdenvertaisesti saatavilla koko maassa, sitä tulisi korottaa, ja omaishoitajien jaksamisesta tulisi huolehtia paremmin. Tarvittaisiin myös joustavampia työelämän ratkaisuja, jotta omaishoidon ja työn yhteensovittaminen olisi mahdollista ilman kohtuuttomia taloudellisia menetyksiä. Ja hoivataakan jakaantumista tasa-arvoisemmin pitäisi myös yhteiskunnassa tukea.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

17.11 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedämme kaikki ruuhkautuneet päivystyspisteet, ja te, hallitus, olette ruuhkauttaneet näitä edelleen päivystysten tason alentamisilla. Me hyvin tämä siellä Savonlinnassa tiedetään. Siellä on myös todella ikääntynyt väestö, ja se varsinaisesti ei ollut kovin hyvä ratkaisu.

Jos mennään tähän omalääkärimalliin:

Norjassa rakennettiin noin 20 vuotta sitten tämä malli, ja sen seurauksena lääkärivaje alkoi korjaantua nopeasti. Omalääkärille ei tarvitse joka kerta alkaa selittää vaivoja alusta, koska lääkäri tuntee potilaan historian ja taustan. Tämä omalääkäri myös parantaa ihmisten luottamusta terveydenhuoltoon.

Tähän 65-vuotiaiden valinnanvapausesityksen tietenkin pitää vielä tutustua, mutta josko satsattaisiin nekin kymmenet miljoonat hoitoonpääsyyn ja siihen, että lääkärit tuntisivat potilaansa ja päinvastoin, koska erityisesti ikäihmisillä on tärkeää hoidon jatkuvuus, mitä tässä valinnanvapauskokeilussa ei ole. [Puhemies koputtaa] Etelä-Savossa on kokeiltu omalääkärimallia ikääntyneille. Voisiko hallitus ajatella malliin satsaamista kaikille hyvinvointialueille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.13 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rakenteellinen muutosprosessi on yhä käynnissä, ja jo nyt nähdään tuloksia palveluiden parantumisesta. Palvelurakenteen monipuolistaminen on avainasemassa, jotta voimme turvata riittävän hoivan kaikille sitä tarvitseville. Terveydenhuollon vaikuttavuutta voidaan parantaa kohdentamalla resurssit suoraan potilastyöhön ja vähentämällä hallinnollisia rakenteita. Lisäksi tarvitsemme paremmat tietojärjestelmät, jotka kattavat koko Suomen, ja tieto kulkee, se on välttämättömyys. Omalääkärimalli on tehokas ja tarpeellinen toimintatapa, johon tulee siirtyä laajassa mitassa koko maassa. Monituottajamallit tehostavat palveluiden saatavuutta. Ennaltaehkäisevä työ on myös avainasemassa terveydenhoidossa ja vanhustenhoivassa parantaen hoidon ja elämän laatua kaikenikäisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

17.14 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Huoli sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuudesta on aiheellinen. Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta tutki omasta aloitteestaan Pohjois-Savon vanhustenhuollon tilaa. Hän on lähettänyt asiasta lausunto- ja selvityspyynnön Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Sakslin haluaa selvittää, millä tavoin Pohjois-Savossa turvataan ikääntyneille lain edellyttämät palvelut sekä kotiin että asumisyksiköihin. Esimerkiksi jono ikääntyneiden ympärivuorokautiseen asumiseen on ollut Pohjois-Savossa Suomen pisin. Lisäksi hoitajien määrää vähennetään ympärivuorokautisesta asumisesta viime vuoden puolella päättyneiden yt-neuvottelujen myötä, sillä eduskunnan päätöksellä henkilöstömitoitus laski 0,65:stä 0,6:een tämän vuoden alussa. Sakslinin kysymykset koskevat myös kotiin annettavia palveluita. Hän haluaa tietää myös sen, kuinka paljon henkilöstöä on tarkoitus vähentää esimerkiksi kotihoidosta.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa ministeri Juuso: Sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstömitoituksen lasku ja rahoituksen leikkaus oli täysin järjetöntä. Mistä vielä aiotte sosiaali- ja terveyspalveluista leikata?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.15 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omaishoito on yksi edullisimmista ikääntyvän väestön hoitomuodoista ja myös taloudellisesti kulanarvoinen. Hyvinvointialueet saavat valtion rahoitusta tänä vuonna 26,2 miljardia euroa eli 2,2 miljardia euroa enemmän kuin aikaisempina vuosina. Tästä yleiskatteellisesta rahoituksesta hyvinvointialueiden valtuustot päättävät, kuinka se kullakin alueella kohdistetaan.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue päätti demarivetoisesti juuri hiljattain leikata omaishoitajakorvauksesta. Palkkiot tippuivat siis 300 perheessä yli 130 euroa kuukaudessa. Myös Keski-Suomessa keskusta enemmistöllään siunasi omaishoidon leikkaukset. On siis varsin erikoista toimintaa, että tällaisia välikysymyksiä esitetään, kun keskusta ja demarit ovat monilla hyvinvointialueilla enemmistönä ja pystyisivät myös tähän esittämäänsä arvokkaaseen ikääntymiseen ja hoivaan vaikuttamaan. Hehän toimivat täysin päinvastaisesti ja vastuuttomasti [Puhemies koputtaa] sekä pelottelevat turhaan kansalaisia. [Krista Kiuru: Nythän se 0,6:n mitoitus tuli, teidän kauttanne!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

17.16 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Väestön ikääntyessä yhä useampi ikääntynyt asuu kotonaan vielä siinäkin vaiheessa, kun toimintakyky on heikentynyt, ja meillä on noin 50 000 virallista omaishoitajaa tekemässä tärkeää työtä. Vielä paljon suurempi määrä on niitä läheisiä, jotka toimivat epävirallisina omaishoitajina ja hoitavat ikääntynyttä tai muuta läheistä kotona ja mahdollistavat sen arjen asumisen. Arvioiden mukaan jopa 80 prosenttia hoivasta on Suomessa omaisten ja läheisten vastuulla.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä Orpon hallitusohjelmassa todellakin luvataan tämä omaishoidon kokonaisuudistus puoliväliriiheen mennessä. Kyllä me keskustalaiset olemme todella huolissamme, kun me olemme nyt melkein pari vuotta kuunnelleet lupauksia tästä omaishoitoasian kuntoon laittamisesta ja käytännössä mitään ei ole tapahtunut. Ja kyllä me nyt odotamme ministeri Juusolta täällä vastauksia: Onko tämä uudistus tulossa? Milloin se tulee, ja milloin nämä parannukset omaishoitajille tulevat?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt sitten ministereiden puheenvuoroihin. Kumpi haluaa aloittaa? — Ministeri Juuso, olkaa hyvä. — Ja näiden puheenvuorojen jälkeen menemme puhujalistaan. [Kaisa Juuso: Paljonko on aikaa?] — Viisi minuuttia.

17.18 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon säästöt, mitä viime kehysriihessä päätettiin, tuntuivat ensin siltä, että ne pitäisi pystyä löytämään helposti. Sosiaalihuollon kokonaiskustannukset Suomessa ovat noin kymmenen miljardia euroa, ja ajatuksena oli, että sata miljoonaa pitäisi pystyä sieltä suhteellisen helposti löytämään. Niitä säästöjä on nyt etsitty kisso-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

jen ja koirien kanssa, ja voimme todeta sen, että meidän tietopohja sosiaalihuollon palveluista on erittäin puutteellinen. Se vaikeuttaa huomattavasti sitä säästöjen etsintää, koska yhdestä asiasta säästäminen helposti nostaa kustannuksia jossakin toisaalla. Se on kuin neulaa heinäsuovasta etsisit, kun etsit joitain järkeviä säästöjä sosiaalihuollon palveluista. Sen vuoksi olen ottanut tässä valmistelussa aikalisän ja vien tämän puoliväliriiheen uudestaan.

Sama koskee myöskin erikoissairaanhoidon säästöjä. Sairaalaverkkouudistuksessa toinen vaihe lakkautettiin viime kehysriihessä, ja ne korvaavat säästöt on suunniteltu seuraaville kausille, mutta niidenkin etsiminen tai ainakin löytäminen niin suuressa mittakaavassa kuin mitä on suunniteltu on vaikeaa. Toki edelleenkin niitä valmistellaan ja etsitään järkeviä kohteita, mistä niitä olisi helppo löytää, mutta ennustukseni on, että tällä hetkellä emme tule sellaisiin summiin pääsemään kuin mitä viime kehysriihessä päätettiin.

Se on totta, että säästöjä pitää löytyä, näin on ministeri Purra linjannut. Mutta tällä hetkellä en osaa sanoa, mistä ne säästöt siinä mittakaavassa löytyvät, joten meidän täytyy hallituksen kanssa keskustella siitä uudestaan. Meillä ei ole mitään listaa, minkä me tuomme vaalien jälkeen, että näistä säästetään, ei todellakaan, vaan tämä on ihan avoin, ja tilanne muuttuu koko ajan, ja me keskustelemme tästä puoliväliriihessä.

Omalääkärimallista on paljon puhuttu tässä. Totta kai kaikki kannatamme omalääkärimallia, ja tälläkin hetkellä seitsemällä hyvinvointialueilla on kokeilussa, pilotoidaan jonnäköisiä omalääkärimalleja: joko on puhdas omalääkäri- tai omatiimi- tai ammatinharjoittajamalli. Myöskin hallitus edistää tätä työtä. Me olemme asettaneet johtoryhmään omalääkäriohjausryhmän, joka vie asiaa eteenpäin. Kannustamme kaikkia hyvinvointialueita tähän toimintaan satsaamaan. Mikään lainsäädäntö ei estä omalääkärimallin tuomista hyvinvointialueille. Kaikki on mahdollista, mutta me haluamme tietysti tätä toimintaa kiihdyttää ja hoputtaa, jotta mahdollisimman monella olisi tämän hallituskauden päättyessä omalääkäri. Tämä on meidän kaikkien yhteinen toive.

Tässä samassa voin todeta, että kun Suomessa on sote-uudistusta leivottu se 15—17 vuotta, me olemme jääneet kehityksessä jälkeen muista EU-maista huomattavasti. Meillä on todella iso kehitysvaje, ja sitä me kuromme nyt kiinni, ja sitä kehitystä on tapahtunut huimasti jo ensimmäisen kahden vuoden aikana. On digitaalisia lääkärivastaanottoja. Tekoäly tulee vahvasti mukaan koko ajan. Uusia toimintatapoja kehitetään.

Sitä kehitystä oikeasti tapahtuu. Kiersin tammikuun aikana yhteistyöalueittain, kaikkien hyvinvointialueiden johtohenkilöitten kanssa keskustelin, ja pidimme learning café -tilaisuuksia. Keskustelimme tilanteesta, hyvästä johtajuudesta, hyvistä käytännöistä, monesta asiasta, ja minulle jäi hyvinkin positiivinen kuva siitä, mihin päin me olemme menossa. Se virkahenkilöiden näkemys siihen tilanteeseen ei ole niin synkkä kuin mikä politiikoilla on. [Aki Lindén: Sehän on sitten hyvä uudistus!] — Kyllä. Siis olen koko ajan sanonut, että tämä hyvinvointialueuudistus mahdollistaa sen kehittämisen ihan eri tavalla kuin ennen se pirstaleinen malli. — Toki tässä on asioita, mitä varmaan seuraavissa hallitusneuvotteluissa halutaan korjata, mutta en näe tilannetta niin mustavalkoisena tai niin toivottomana kuin mitä tässä esitetään. Mennään eteenpäin ja tehdään yhdessä töitä, ja toivon, että saamme nämä muut EU-maat kiinni mahdollisimman nopeasti. Monissa muissa EU-maissa on omalääkärimalli tai perhelääkärimalli ollut käytössä jo todella pitkään.

Omaishoitajuudesta: Kuten tuossa vastauspuheenvuorossani kerroin, THL on tehnyt selvityksen siitä, millä tavalla omaishoitajuus toimii eri hyvinvointialueilla. Summa summarum: tulos on se, että hyvin eri tavalla, hyvin eri tavalla. Siis siinä, millä perusteella

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

myönnetään korvausta, kuinka monta korvausluokkaa on ja paljonko ne eri korvausluokat ovat, hajonta on todella, todella iso. Tähän on puututtu sillä tavalla vuorovaikutusohjauksella nyt, että jokainen hyvinvointialue on saanut suosituksen siitä, mitä niiden tulisi tehdä, jotta meillä olisi Suomessa yhdenvertainen asema kaikilla omaishoitajilla. Tämä on kaiken ehto ennen kuin lähdetään lainsäädäntöä muuttamaan. Teemme pehmeätä ohjausta ja pyrimme siihen, että meillä olisi yhdenvertainen omaishoidon tukijärjestelmä.

Tulemme myöskin laatimaan erikseen vielä oppaan omaishoidon hyvistä toteuttamistavoista. Se ei vielä ole valmis, mutta se on kylläkin tulossa. Puoliväliriihessä ei ole tulossa mitään omaishoitoon liittyviä uudistuksia. Kaikkiin niihin uudistuksiin, mistä puhutaan, tarvittaisiin lisää rahaa. Tällä hetkellä taloustilanne on niin tiukka, että juuri nyt emme ainakaan pysty [Markku Siposen välihuuto] verovapautta myöntämään, mutta toivon, että kun tämä hallituskausi etenee ja jos taloudellinen tilanne paranee — toivon, että se paranee — niin meillä olisi loppukaudesta jotain rahaa laittaa tähän omaishoitoon, vaikka siihen verovapauteen, tai sitten lainsäädännössä kävisimme nämä yhtenäistämiset läpi. Mutta me tehdään parhaamme niillä resursseilla, mitä meillä tällä hetkellä on. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten ministeri Ikonen. [Aki Lindén: Se olikin hyvä puheenvuoro, kiitos ministerille! — Ben Zyskowicz: Oli hyvä ja erittäin rakentava ja asiantunteva! — Aki Lindén: Hyvä sote-uudistus etenee! — Ben Zyskowicz: Soten uudistaminen oli tärkeätä, mutta oliko tämä malli hyvä, se on eri juttu! — Hälinää]

17.24 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä on jo niin lämmin keskustelutunnelma, että täällä ei saa puheenvuoroa eteenpäin, [Naurua — Välihuutoja] mutta lähden vastaamaan täältä...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt on ministeri Ikonen.

Korjaussarjasta täällä kysyttiin matkan varrella, ja siitä me olemme täällä salissa useampaan kertaan keskustelleet. Hallitus lähti tälle kaudelle sillä ajatuksella, että me emme tee uutta hallinnon uudistusta vaan että nyt on palveluitten uudistamisen vuoro ja että teemme tähän lakikokonaisuuteen korjaussarjan. Siinä ollaan hyvässä matkassa sen kanssa: Rahoitusjärjestelmää ollaan uudistettu — sinne on tähän mennessä tuotu näitä kannustavia elementtejä. Hyvinvointialueitten ohjausta on uudistettu eri keinoin. On haettu keinoja henkilöstön riittävyyteen sillä, että on lisätty koulutuspaikkoja ja on viety eteenpäin Hyvän työn ohjelmaa. Sitten on tehty myöskin paljon työtä ihan tämän palvelulainsäädännön uudistamiseksi.

Mutta niin kuin tänäänkin tässä keskustelussa on ilmennyt, todella tärkeä osa tästä työstä tehdään myöskin siellä hyvinvointialueilla, ja siellä tehdään todella paljon töitä ihmisten palveluitten uudistamiseksi, mikä on tällä hetkellä se ydin. On tosi tärkeätäkin, että me nähdään, että nämä alueet ovat itsehallinnollisia ja ne toimivat yleiskatteellisella rahoituksella ja siellä on paljon sitä asiantuntemusta, eli on myöskin tärkeätä, että meillä on luottamusta siihen, että siellä haetaan niitä parhaita ratkaisuja.

Sitten täällä keskusteltiin tästä jälkikäteistarkistuksesta, että miten ison osan se muodostaa tästä tämän vuoden rahoituksen korjauksesta ylöspäin: tosiaan tänä vuonna tämä rahoitus nousi 2,2 miljardia, ja siitä kokonaisuudesta 1,4 miljardia on tätä jälkikäteistarkistusta.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Vielä isona kokonaisuutena tämä alijäämien kattamiskauden jatkaminen, mitä täällä kai-vattiin:

Joku esitti täällä väitteen, että se olisi arvovaltakysymys. Ei, ei se ole arvovaltakysymys, vaan se on tarkoituksenmukaisuuskysymys. Hallituksen viesti on ollut siinä mielessä sel-keä, että me ei olla valmistelemassa tähän alijäämän kattamiskauteen lainsäädäntömuutok-sia. On hyvä nähdä siinä taustalla se, että alueitten tilassa ja näkymissä on ihan huomatta-via alueellisia eroja. Osa alueista pystyy kattamaan alijäämänsä määräajassa, osa ei, ja täs-sä kuitenkin on tosi tärkeätä, että tämän keskellä pidetään tämä sääntely ennakoitavana. Sitä alueet ovat kuitenkin meiltä toivoneet myöskin, että on näkymää tästä eteenpäin. Me ollaan viitattu myöskin hallituksena siihen, että jos me lähdetäisiin nyt väljentämään tätä kattamisvelvoitetta siinä tilanteessa, jossa osa alueista on pyrkinyt ja pyrkii edelleen katta-maan alijäämänsä määräajassa, niin se lähettäisi kerrassaan vääränlaisen viestin, ja tosiaan siinä huolena on se, että jos tätä lähdetäisiin väljentämään, se johtaisi siihen, että osa alu-eista lykkäisi näitä sopeutustoimiaan, mikä kasvattaisi edelleen kustannuksia ja kahden vuoden viiveellä myöskin tätä jälkikäteistarkistusta. Sen takia meidän viesti alueille on ol-lut se, että on tärkeätä, että jokainen alue tekee kaiken voitavansa talouden tasapainottami-seksi, kuitenkin niin, että pitää huolen samaan aikaan siitä, että palvelut turvataan. Tässä mielessä on tärkeätä, että alueilla on uskottava taloussuunnitelma, jonka avulla voidaan to-deta, että alijäämät saadaan lähivuosina katettua.

Mutta tämä ei tarkoita sitä, että mitään ei tehtäisi, vaan tämän lainsäädännön muuttami-sen sijaan meidän ajatus on edetä tässä aluekohtaisesti, ja tässä me ollaan tultu eri tavoin alueitten tueksi. Tähän mennessä on tällaista muutostukea kuuden alueen kanssa käynnis-tetty, tämän vuoden alusta tämmöiset ennakoivan ohjauksen työkalut ovat tulleet meille käyttöön, ja jos palvelut näyttävät vaarantuvan, silloin on myöskin käytettävissä lisärahoi-tuksen hakuelementti.

Ja viime kädessä laki pitää sisällään myöskin mekanismit siihen tilanteeseen, että alue ei saa alijäämiään katettua määräajassa, ja käytännössä silloin se tulee johtamaan arviointi-menettelyn käynnistämiseen. Tässä meillä on valtiolla harkintavaltaa, mutta koska se on sen verran järeä keino, niin sen täytyy nojata myöskin näitten kriteerien täyttymiseen, ja siinä silloin arvioidaan myöskin, onko alueella tehty kaikki tarvittavat toimet talouden ter-vehdyttämiseksi ja palveluitten turvaamiseksi. Ajattelen, että tällaista välinettä ei kuiten-kaan pidä liian voimakkaasti nähdä ainoastaan rangaistuksena vaan yhtenä keinona, jolla nämä edellytykset voidaan turvata. On totta, että tämä arviointimenettely on siinä määrin raskas väline, että silloin se kaventaa myöskin sitä alueen omaa päätäntävaltaa, ja samoin tässä jatkossa tullaan aina sitten tämän vuoden alusta tulleen lakimuutoksen myötä arvioi-maan myöskin yhdistämisen mahdollisuuksia. Mutta sekin väline meillä sitten on tarvit-taessa käytössä, jos tilanne sitä vaatii, ja sitä arvioidaan kriteerien myötä.

Kun täällä viitattiin tähän arviointineuvoston kantaan, niin arviointineuvoston puheen-johtaja on sosiaalisessa mediassa tarkentanut, että tämä menettely voisi toteutua myöskin arviointimenettelyn puitteissa. Niin että ainakin sosiaalisen median kanavien kautta vai-kuttaisi siltä, että myöskin tällaista kulmaa on tulkittavissa siinä, että se ei välttämättä vaa-di lainsäädännön avaamista vaan voisi olla myöskin tällä tavalla tapauskohtaisesti määri-teltävissä.

Mutta, arvoisa puhemies, kaikkein tärkein viesti hallituksen osalta on se, että palveluita turvataan ja ikäihmisten palveluista pidetään hyvää huolta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Päivärinta.

17.30 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa puhemies! Ikäihmiset ovat huolehtineet meistä, ja nyt meidän tulee huolehtia heistä. Eivät meidän seniorit halua kuulla alituisen siitä, että he ovat Suomelle taloudellinen taakka. Päinvastoin, he ovat kallisarvoinen voimavaramme. Meidän täytyy toimia sen mukaan. Meidän täytyy asettaa sanamme sen mukaan.

Me hallituksessa teemme nyt kaikkemme, jotta vanhukset saavat parasta mahdollista hoivaa. Me kokoomuksessa teemme kaikkemme, jotta vanheneminen on Suomessa arvokasta, ikäihmisten elämä mielekästä ja turvallista. Eivät vanhuspalvelut ole kriisiytyneet tämän hallituksen aikana, vaikka sellaisen kuvan on kyllä saanut, kun on kuunnellut tänään tätä salikeskustelua, päinvastoin.

Haluan kysyä uudestaan, muistaako arvon keskusta, joka välikysymyksen esitti, kolmen vuoden takaista ambulanssirumbaa. Muistatteko te sitä, kun syöpäsairaita vanhuksia, muistisairaita vanhuksia kuljetettiin eestaas kodin ja päivystyksen väliä? Kun kotona ei enää voinut olla, sanottiin, että tilatkaa ambulanssi ja menkää päivystykseen. Päivystyksessä todettiin, että ei täällä ole tilaa, ei hoitopaikassa ole tilaa, menkää takaisin kotiin. Muistatteko te tämän? Minä muistan, ikuisesti.

Tilanne kalliine vuokralääkäreineen ja sote-himmeleineen on ollut juuri niin surkea, kuten, arvon keskusta, sen vasemmistohallituksessa loitte, [Antti Kurvinen: Äskenhän se oli hyvä, päättäkää nyt!] ilman riittävää rahoitusta ja ilman riittävää henkilökuntaa. Mutta ei hätä ole tämän näköinen. Me korjaamme nyt sen, minkä te jätitte tekemättä.

Arvoisa puhemies! Kun keskusta tehtailee välikysymyksiä, niin me hallituksessa nyt todella keskitymme yhdessä hyvinvointialueiden kanssa kehittämään palveluja ja uudistamaan toimintamalleja. Vaikka keskustan vaihtoehto on jumittaa menneessä, meille se ei ole vaihtoehto. Me toimimme nyt, ja tulostakin on tullut.

Me olemme tänään kuulleet paljon hyviä esimerkkejä. Me olemme kuulleet hyviä esimerkkejä myös alueilta — ei kaikki ole niin surkeasti kuin täällä tänään on annettu ymmärtää. Monilla alueilla on saatu säästöpainetta huolimatta positiivista muutosta aikaan. Peräti 16 aluetta on onnistunut lyhentämään jonojaan, eikä tässäkään kaikki: tänään on kuultu myös hienoja esimerkkejä Etelä-Savosta, Suomen ikääntyneimmistä maakunnasta. Siellä on paljon vanhuksia, mutta siellä ei juurikaan ole hoivajonoja. Pappilanrannan palvelukodissa on rohkeasti uudistettu vanhustenhoitoa. Keskusta, huomaatteko: näin voi toimia alueilla. Siellä eri hoivamuodot ovat nyt hyvin lähellä toisiaan ja hoivaa saa juuri sen, minkä tarvitsee. Jokainen vanhus saa olla sellaisessa ympäristössä, mikä kulloiseenkin elämäntilanteeseen parhaiten sopii.

Etelä-Savon hyvinvointialue tuottaa palveluja itse, mutta se myös ostaa niitä yksityisiltä. Sekin on aivan oikein. Alueiden ensisijainen tehtävä on järjestää palvelut, ei tuottaa niitä kaikkia itse. Siellä omalääkäri on kaikilla ikäihmisten palveluiden piirissä olevilla 12 000 asukkaalla, ja nyt myös hallitus työstää tätä omalääkärimallia. Olen itse asunut Italiassa, jossa on vajaa 60 miljoonaa asukasta. Jos se siellä on toiminut monta kymmentä vuotta loistavasti, niin kyllä se 5,5 miljoonan asukkaan Suomessakin saadaan toimimaan. Omalääkärimalli tunnetusti parantaa hoidon jatkuvuutta ja vähentää esimerkiksi päivystyskäyntejä ja näitä ambulanssikyytejä.

Hallituksella on valmistelussa myös kokeilu. Mielestäni tämä on siis aivan erinomainen kokeilu, jossa jokainen 65 vuotta täyttänyt ja sitä iäkkäämpi pääsee yksityiselle yleislääkä-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

rille julkisen hinnalla. Ajatelkaa, maksaa vain 28 euroa, mutta tänäänhän me olemme saaneet kuulla, että keskusta vastustaa tätäkin. Vasemmiston vastustus ei ole tietenkään mitään uutta, hehän vastustavat kaikkea tällaista. Mutta voin kertoa teille sen, että kansalaiset — te puhutte tavallisista kansalaisista — eivät vastusta tätä. Olen saanut niin valtavan viestitulvan tästä, että ihmiset kysyvät, milloin tämä kokeilu alkaa, milloin minäkin pääsen yksityiselle yleislääkärille ja maksan siitä vain 28 euroa. Ja kyllä, siihen kuuluvat myös kuvantamiset ja laboratoriokokeet. Niille on kattohinta, josta omavastuuksi jää 50 prosenttia, mutta se ei ole listahinta. Mutta te vastustatte tätäkin. Me vastustamme sitä, että ideologisista syistä ihmisiä jonotutetaan samojen seinien sisälle.

Arvoisa puhemies! Hallitus tukee nyt alueilla tehtävää työtä turvaamalla rahoituksen kasvun, ratkomalla henkilöstöpulaa, purkamalla normeja ja esteitä järkevälle tekemiselle. Myös omaishoitajien tärkeää työtä on tuettava. Hyvä vanhuus tarkoittaa sitä, että jokainen seniorimme saa elää omannäköistensä elämää, kokee olevansa arvokas ja saa tukea ja hoivaa silloin, kun sitä tarvitsee. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.36 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Sitä sanotaan, että vanhuus ei tule yksin — sanonta ei voisi pitää enempää paikkaansa. Ikäihmisten yleisimpiä toimintakykyyn vaikuttavia sairauksia ovat muun muassa muistisairaudet, diabetes, sydänsairaudet, reumataudit ja masennus. Vanhusten toimintakyvyssä on valtavat erot riippuen siitä, mitä syitä sairastumisen taustalla on, mitkä ovat vanhuksen mahdollisuudet huolehtia toimintakyvyn ylläpidosta, onko vanhuksella ystäviä, perhettä tai lähipiiriä ja pystyykö hän harrastamaan liikuntaa tai valmistamaan itselleen ruokaa. Hyvinvointi itsessään on monien asioiden summa.

Keskustan väläkysymyksessä on kohta, joka kuuluu näin: ”Jokaisella ikääntyvällä ihmisellä on oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä riittäviin, yksilöllisten tarpeiden mukaisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka mahdollistavat turvallisen, arvokkaan ja mielekkään elämän viimeisinä elinvuosina, elämän viimeisiin hetkiin saakka.” Olen tästä täysin samaa mieltä, kuten myös hallitus ja varmasti jokainen tämän salin päättäjä. Haluan kuitenkin nostaa tuosta lainauksesta yhden sanan, ”yksilöllisyyden”. Vanhustenhoidosta puhuttaessa meidän pitäisi aina muistaa, etteivät vanhukset ole mikään yhtenäinen, yksi joukko, vaan jokaisella heistä on oma yksilöllinen tilanteensa, aivan kuten muillakin ihmisillä. Tätä yksilöllisyyttä tulisi vaalia entistä enemmän hoidossa ja palveluissa, mikä tarkoittaa sitä, että tarjoamme joustavasti palveluita. Kun vanhus haluaa ja pystyy asumaan kotona, me viemme kotiin tarvittavat palvelut, ja kun vanhus tarvitsee vaativampaa tukea, hän pääsee ensin yhteisöllisen asumisen kautta palveluasumisen piiriin tai tarvittaessa ympärivuorokautiseen hoivaan. Kaikki lähtee siitä, että mietimme uudella tavalla palveluiden järjestämisen, ettei yhdenkään vanhuksen tarvitse jäädä kotiin, jos hän ei halua tai hän ei siellä pärjää. Ei ole järkevää, että vanhus joutuu hakeutumaan päivystykseen tai soittamaan itselleen ambulanssia vain siksi, etteivät kotiin tarjotut palvelut ole riittäviä tai tulee turvaton olo yksinäisyydestä.

Arvoisa puhemies! Luin eilen uutisen, jossa esiteltiin Juvalla olevaa uudenlaista vanhusten palveluasumisen mallia. Siellä eriasteiset hoivamuodot ovat lähellä toisiaan ja mahdollisuus siirtyä hoivamuodosta toiseen on tehty äärimmäisen helpoksi. Näin sen kuuluisikin olla. Samassa korttelissa on vuokra-asuntoja, joihin asukas saa juuri sen verran kotipalve-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

luita kuin hän tarvitsee. Viereisessä talossa on yhteisöllisen asumisen yksikkö heille, jotka eivät tarvitse yöaikaista hoivaa. Yksiköstä löytyy myös jokaiselle asukkaalle oma asunto, josta pääsee suoraan yhteiseen olohuoneeseen aktiviteettien pariin, ja hoiva on lähellä tarvittaessa. Yksiköistä on myös suora kulku ympärivuorokautisen hoivan yksikköön. Työntekijät ja asukkaat siirtyvät joustavasti tarvittaessa paikasta toiseen, ja terveyskeskukseenkin pääsee tien toiselle puolelle. Etelä-Savossa on siis tehty toimia, joilla vanhustenhoidon tilannetta on parannettu huomattavasti. Yhteisöllistä asumista on rakennettu lisää ja kotiin vietäviä palveluja lisätty. Helmikuun puolessavälissä ympärivuorokautiseen hoivaan oli jonossa vain kuusi ihmistä. Etelä-Savo on oma-aloitteisesti tehnyt myös päätöksiä omalääkärimallista, sillä jokaisella ikäihmisten palveluiden piirissä olevasta 12 000 ihmisestä on nimetty omalääkäri.

Arvoisa puhemies! Hallitus on käynnistänyt ministeri Juuson johdolla omalääkäriohjelman, jotta Suomessa kansalaiset pääsisivät hyötymään tämän mallin tuomista hyödyistä. Omalääkärimallissa on valtavasti etuja: Hoitotulokset paranevat, sairaudet ja ongelmat havaitaan aiemmassa vaiheessa, lääkäri oppii tuntemaan potilaansa, ja pidemmällä aikavälillä sairastuvuus ja kuolleisuus vähenevät merkittävästi. Tämä osaltaan myös laskee terveydenhuollon kustannuksia, mikä on pelkästään tervetullutta tässä taloustilanteessa.

Hallitus myös panostaa sosiaali- ja terveyspalveluissa ennaltaehkäisyyn ja hoidon saatavuuteen. Tulossa on esimerkiksi kokeilu, jossa 65 vuotta täyttäneet pääsevät yksityisen puolen yleislääkärille maksamalla julkisen puolen asiakasmaksun verran eli noin 26 euroa. Tämä täydentää olemassa olevia ja ruuhkautuneita julkisia terveydenhuoltopalveluita.

Arvoisa puhemies! Opposition edustajien on täällä helppo vaatia lisää rahaa hyvinvointialueille, koska he eivät ole vastuussa kokonaisuudesta, jolla Suomen valtiontalous saadaan tasapainoon ja palvelut tuotettua sekä hyvinvointiyhteiskunta pelastettua. Jos keskustaa oikeasti kantaisi vastuuta ja välittäisi Suomen tulevaisuudesta, olisivat he pyrkineet kaikin keinoin mukaan tähän hallituskokoonpanoon aidosti vaikuttamaan asioihin. Keskustassa kyllä tiedetään, että oppositiosta käsin vaikuttaminen on minimaalista, jollei jopa olematonta. Jos olisitte halunneet vaikuttaa vanhustenhoivaan, olisitte voineet kirjata edes siitä jotain hallitusneuvotteluihin tyhjän paperin sijaan. Tästä syystä keskustan välikysymykset eivät nauti luottamustani.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

17.41 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu siitä, onko populismia puhua vanhustenhuollosta vai ei. Olipa kysyjänä tai puhujana kuka tahansa, minusta on syytä havahtua siihen tilanteeseen, jossa me juuri nyt olemme. Kun otetaan huomioon vuosina 21 ja 23 tehdyt lisäykset vanhuspalveluiden rahoitukseen, on merkittävä muutos tapahtunut tämän hallituskauden aikana, ja tämä keskustelu, jossa me ollaan, todistaa hyvin sen, että näyttää siltä, että kansanedustajat hallituspohjassa eivät ole huomanneet, kuinka vakavassa paikassa me olemme. Minusta se on suuri sääli, että tämä keskustelu osoitti sen realismin, että tosiasiaassa tässä tarvittiin välikysymystä, jotta eduskunnassa ymmärrettäisiin, missä tilanteessa ollaan.

Tarkistimme, että uusimmat tilastot toteavat, että tämä viime hallituskaudella tehty päätös vanhustenhuollon ympärivuorokautisen hoivan mitoituksen nostosta 0,7:ään toi vuosien 21–23 aikana 4 000 uutta hoitajaa meidän yksiköihimme. Se on jo toteutunut. No, moni kysyy, kannattiko satojen miljoonien satsaus. Omasta mielestäni se kannatti, koska

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

me elimme nimenomaan viime hallituskauden alussa hoivakriisiä, jossa meillä oli aivan liian vähän hoitajia ja samaan aikaan meillä oli liian vähän tehtäviä, joissa hoidettiin vain hoito- ja hoivatyön tehtäviä. Eli käytännössä moni hoitaja teki myös näitä välillisiä töitä, siivosi, pyykkäsi ja laittoi ruokaa, minkä johdosta henkilökunta ei meinannut riittää hoito- ja hoivatyön ammattilaisten näkökulmasta siihen, että väkeä olisi ollut tarpeeksi juuri näissä hoitotehtävissä. Tämän johdosta lainsäädäntöä muutettiin, ja muistan, että loppuviimeksi kokoomuskin nikotellen joutui sitten painamaan täällä ”jaata”, eli koko eduskunta kiitti siitä, että nämä hoivakriisiin vastatut toimet olivat sellaisia, että ne aidosti saatiin vaikuttamaan. Ja niin kuin nyt nähdään, ne ovat olleet vaikuttavia.

Se ongelma, missä me tällä hetkellä olemme, on se, että tämä hallitus päätyi tekemään lähes yhdeksän miljardin leikkaukset, joista noin neljä miljardia on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, olipa rahoituspaikka sitten hyvinvointialueiden tai STM:n pääluokassa, ja sen lisäksi sosiaaliturva, ja kun nämä säästöt sitten noin neljän miljardin osuutena jyvitetään, niin yksi keskeinen säästökohde on vanhustenhuolto. No, moni tänään on kysynyt, miksi vanhustenhuollosta pitää leikata — tai ainakin ne, jotka tietävät, että siitä on leikattu, ovat sitä tänään täällä kysyneet, ja loput ovat todenneet, että hallitus hoitaa hommaa hienosti ja kaikki vanhustenhuollon ongelmat tulevat nyt kuntoon tällä hallituspohjalla. Viimeksi Päivärinta kävi tässä varmaan viisi minuuttia sitten kertomassa, kuinka tämä hallitus laittaa hommat kuntoon. En ole vielä nähnyt minkäänlaista toivoa siinä, että oltaisiin menossa oikeaan suuntaan. [Antti Kurvinen: Kokoomus elää vaihtoehtoissa todellisuudessa!] — Kyllä, ja pelkään juuri tätä vaihtoehtoista todellisuutta.

Nyt me elämme sellaisessa todellisuudessa, että todellisuutta ei ole se, että me puhuisimme siitä, kuinka vanhuksat pakkautuvat päivystyksiin ja eivät pääse hoitopaikkaan. Meillä on tällä hetkellä, tiedättekö, todella paljon hoitopaikkoja tyhjänä. Ei vain julkisen puolen vaan nimenomaan yksityisten ja myöskin järjestöjen hoitopaikkoja, koska meillä ei niihin hoitopaikkoihin oteta tällä hetkellä ketään. Suhteellisesti meillä on ympärivuorokautisessa hoivassa vähemmän porukkaa kuin koskaan, ja heidän, jotka ovat, elinajanodotteensa siellä hoivapaikassa on noin vuosi enää. Siis tämä porukkahan ei pärjää 0,6:n mitoituksella. Ja sen hallitus tunnustaa itsekkin, kuten ministeri täälläkin sanoi salissa, ettei ollut tarkoituksaan laskea koko Suomen henkilöstömitoitusta 0,6:een, vaan vain osan. Tämän tietävät myöskin valiokunnan jäsenet. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa me pidimme huolta siitä, että se ei mene kategorisesti tässä maassa läpi. Mitä on tapahtunut? Kaikki hyvinvointialueet järjestään näkevät tämän nyt keinona vastata niihin säästöihin, eli käytännössä heiltä on leikattu 120 miljoonaa rahoitusta pelkästään hoitajamitoituksesta, ja tämä tarkoittaa sitä, että he ovat toteuttamassa kategorisesti 0,6:n mitoitusta. Tänään taisin olla ensimmäisiä ja viimeisiä, jotka olivat huolissaan siitä, kestäkö Suomi tällaisen. Tämä on niin vakava juttu, hyvät edustajat, että voidaanko me näin huonokuntoisille ihmisille sanoa, että siinä enää turvataan ikääntyneiden inhimillinen hoito.

Oikeusasiamies on monesti huomauttanut, että ihmisten mahdollisuus sosiaaliin suhteisiin, sosiaaliseen toimintaan, hygieniaan ja monenlaiseen virikkeeseen pitäisi myös taata. Ja me tiedämme, että todellisuus on nyt 0,6:n mitoituksella sitä, että kello 18:n jälkeen ihmiset laitetaan nukkumaan — miettikää, aikuiset ihmiset. Ei edes vauvoja tässä maassa laiteta kuudelta nukkumaan. [Puhemies koputtaa] Minun on pakko kysyä: tämäkö on se todellisuus, jossa me elämme? Siis kun satojen miljoonien leikkaukset vanhustenhuoltoon kaiken kaikkiaan ovat johtaneet siihen tilanteeseen, jossa me nyt ollaan, niin kyllä minusta

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tämä antaa aihetta, ja toteankin, arvoisa puhemies, että kannatan edustaja Aki Lindénin tässä välikysymyskeskustelussa tekemää epäluottamuslausetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

17.47 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! On sanottu, että yhteiskunnan sivistyksen mitta on siinä, miten kohtelemme heikommassa asemassa olevia, ja itse ajattelen, että tämä on kyllä juuri näin. Ikääntyvän Suomen osalta tätä mitataan sillä, miten toteutuu arvokas vanhuus. Moni eläkeläinen on tänä päivänä hyväkuntoinen, aktiivinen ja elinvoimainen — ja samalla muuten iso voimavara ympäröivälle yhteisölleen. Pitkä ikä ja eletyn elämän tuoma kokemus ovatkin myönteinen ja arvokas asia. Samalla on kuitenkin tilastojen valossa selvää, että terveys ja toimintakyky yleensä heikkenevät iän kertyessä, toisilla myöhemmin, toisilla aiemmin. Ehkä jotkut onnekkaat saattavat elää lähes terveisin ja toimintakykyisinä koko pitkän elämänsä. Mutta yhtä kaikki, kukaan meistä ei ennalta voi tietää, miten oma terveys ja toimintakyky kehittyvät ja milloin kenties tarvitsee apua tai tukea arkeensa. Ja hyvä niin, tärkeintä on, että voi luottaa siihen, että jos ja kun apua tarvitsee, niin sitä myös saa. Turvallinen arki, se on jokaisen perusoikeus.

Arvoisa puhemies! Suomen väestökehitystä vasten on enemmän kuin ymmärrettävää, että vaikka tämän päivän ikäihmiset voivat paremmin kuin edelliset sukupolvet, ovat vanhuspalveluiden tarpeet kasvaneet ja kasvavat edelleen vuosi vuodelta. Tätä todellisuutta vasten hallituksen leikkaukset sosiaali- ja terveystalouden palveluista ovat yksiselitteisesti käsittämättömiä. Säästöt nimittäin iskevät kipeästi juuri ikääntyneiden palveluihin. Jo nyt olemme nähneet, kuinka hyvinvointialueet ovat joutuneet supistamaan ja keskittämään niin omia kuin ostopalveluitaan. Tämä on johtanut esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen vähentämiseen ja lähihoitajien irtisanomisiin. Onkin järjenvastaista ja samalla myös omien arvojeni vastaista, että tämä kaikki tapahtuu vielä samanaikaisesti, kun ikääntyneiden määrä ja palveluiden tarve kasvavat. Järjenmukaista ja inhimillistä sen sijaan olisi ymmärtää, että palveluita ei voida ajaa alas, vaan nykyisten hoito- ja hoiva- paikkojen turvaamisen lisäksi meidän kannattaisi nyt panostaa myös ennaltaehkäisevään toimintaan ja tukea ihmisten toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä silloinkin, kun avun tarve ei vielä ole vaativaa tai jatkuvaa.

Arvoisa hallitus, meidän on siis saatava hoito ja hoiva kokonaisvaltaisesti järjestykseen. Leikkausten sijaan nyt tarvitaan johtajuutta edistää aidosti kestäviä ratkaisuja. Terveystalouden puolella tarvitsemme toimivan omalääkäri- ja omahoitajamallin koko maahan — mitä pikemmin, sen parempi. Hoidon jatkuvuuden tarve korostuu erityisesti iäkkäillä ihmisillä, joilla toimintakyvyn alentumisen rinnalla voi olla jo monia sairauksia. Pysyvä hoitosuhde ja molemminpuolinen tuntemus — sekä asiakkaan että oman lääkärin ja oman hoitajan puolelta — ovat kiistattomasti paras tapa edistää terveyttä ja hillitä samalla myös kustannuksia. Kun hoidon lisäksi tarvitaan myös hoivaa, on kotona asuminen edelleen monelle tärkeä toive. Ja kyllä, niin kauan kuin kotona asuminen on turvallista, se pitää mahdollistaa.

Tässä tunnustusta ja tunnustuksen lisäksi myös konkreettista tukea valtavan tärkeässä tehtävässä jaksamiseen on annettava omaishoitajille, omaishoitajille, jotka huolehtivat läheisistään suurella sydämellä, mutta liian usein kovin yksin ja kovin uupuneina. Hallitus onkin luvannut toteuttaa omaishoidon kokonaisuudistuksen, mutta eduskuntaan emme ole vielä saaneet tätä esitystä. Keskusta muistuttaa hallitusta siitä, että puheet pitäisi viimein

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

konkretisoida teoiksi. Omaishoidon parantamisen sijaan hallitus on leikannut paitsi julkisista sote-palveluista myös hoito- ja hoivatyöhön kohdistuvasta kotitalousvähennyksestä. Siis tilanteessa, jossa julkisten sote-palvelujen tuotanto ja rahoitus ovat paineen alla ja ikääntyneet tarvitsisivat palveluja pärjätäkseen pidempään kotonaan, leikattiin yli puolet pois hoitotyön kotitalousvähennyksestä. Tämä oli eittämättä virhe, jonka keskusta vaatii korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtoja Suomen sosiaali- ja terveystaloudelle on. Hallituksen nykylinja käy tälle maalle niin taloudellisesti kuin inhimillisesti kalliiksi. Sitä suuntaa pitää nyt muuttaa. Viime kädessä kyse on siitä, miten yhteiskunta kohtelee ikääntyvää kansaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

17.53 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Seuraavan kymmenen vuoden aikana yli 80-vuotiaan väestömme määrä tosiaan puolitoistakertaistuu. Tämä silmällä pitäen on hyvin huolestuttavaa nähdä, missä tilassa ikäihmisten tarpeisiin vastaaminen on jo tällä hetkellä. Kun hoiva-asumisen paikkaa ei löydy, kuormittuvat ensiapu ja terveyspalvelut. Muistisairaiden määrän kasvaessa myös eksyneiden etsinnästä on tullut arkea.

Tänään saimme hyvinvointialan tuottaman selvityksen, jossa todettiin 2 200 ikääntyneen odottavan ympärivuorokautista hoivapaikkaa. Heistä 640 on terveydenhuollon vuodeosastoilla, osa ei varmaankaan itselleen tarkoituksenmukaisimmassa paikassa vaan vuodeosastolla siksi, että hyvinvointialue ei ole säästösyistä kyennyt tekemään päätöksiä lisäpaikkojen hankinnasta hoiva-asumisesta. Vuodeosasto tulee kuitenkin lopulta kalliimmaksi kuin ajoissa saatu hoivapalvelu. Samalla terveyspalvelu sakkaa monelta, joka juuri sitä tarvitsisi. Tällaisen hoiva- ja terveyspalveluiden välisen osaoptimoinnin välttämiseksi olisi tärkeää siirtyä sellaiseen johtamismalliin, jossa kustannustenhallintaa tehdään yli siilojen asiakaslähtöisesti ja vaihtoehtokustannuksia arvioiden. Tämähän oli yksi sote-uudistuksen tavoitteista. Hyvinvointialan mukaan yritysten ja järjestöjen hoivakodeissa olisi tilaa ja hoivajonoja olisi mahdollista purkaa jo nyt merkittävästi tyhjillään olevien paikkojen kautta. Hyvinvointialueiden toiminnanohjaus ja talouden kiristysnyöri eivät saisi hallituksella olla niin tiukalla, että järkevien ratkaisujen tekeminen ei ole alueilla mahdollista.

Arvoisa puhemies! Ikäihmisten palveluihin panostaminen on mitä suurimmassa määrin yhteiskunnallinen arvokysymys. Ikäihmisistä jopa joka kolmas kokee yksinäisyyttä. Usein ikäihmisten riskiä yksinäisyyteen lisäävät puolison ja ystävien kuolemat ja etäällä asuvat omaiset. Myös heikko liikuntakyky, digilaitteiden ja palveluiden kokeminen vaikeiksi ja muistin haasteet saattavat olla syitä jäädä yhä enemmän yksin kotiin. Tarvitsemme lisää kohtaamista, yhteisöllisyyttä, kotiin tuotavaa apua ja seuraa.

Täällä eduskunnassa yksinäisyyden ja ostrakismin vähentämisen työryhmä on laittanut yhdessä sidosryhmien kanssa liikkeelle Osallistujien Suomi -ohjelman. Sen tarkoituksena ovat laaja osallisuuden vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen ja siihen tehtävä pitkäjänteinen työ. Tavoitteena on vaikuttaa suomalaisten hyvinvointihaasteiden keskeiseen juurisyyhyn ja vahvistaa kuulumisen, nähdyksi tulemisen ja merkityksellisyyden kokemuksia. Yhteisöjen merkitys korostuu, ja tässä järjestöt tekevät äärimmäisen tärkeää ja osaavaa työtä. Järjestöresursseja ei kannattaisi nyt leikata henkijieveriin. Tulemme tulevaisuudessa tarvitsemaan entistä vahvemmin muun muassa vapaaehtoistyön koordinoimista. Tässä ikäihmiset ovat myös valtavan upea resurssi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Hoivatyön henkilöstökapasiteetti ei riitä ilman erilaisia tapoja jakaa ikääntyneiden hoidon vastuita. Omaishoidon tuki on tästä yksi vaihtoehto. On vain niin, että usein omaishoitajana on myös ikääntynyt ihminen, ja ratkaisu ei saa käydä hänelle ja heille ylivoimaiseksi. Myös siksi on oleellista, että hoivapalveluiden piiriin on nopea ja sujuva pääsy. Suomessa on 700 000 työikäistä vanhemmastaan huolehtivaa. Tyypillisesti huolehtija on keski-ikäinen nainen. Kun työikäiset lapset ovat jatkuvasti huolissaan vanhempiensa pärjäämisestä, heidän on vaikea keskittyä työhönsä. Moni 40–60-vuotias yrittää venyä ja hoitaa omien velvollisuuksien lisäksi vanhempien asiat. Tämän ovat myös työnantajat havainneet.

Tarve niin sairaiden kuin terveiden ikääntyneiden kuuntelijoille ja keskusteluseuralle on suuri. Myös yritykset ovat lähteneet etsimään tähän ratkaisuja. Joku tarvitsee apua omalle sairaalle lapselle, joku omalle vanhemmalle. Hallitusohjelmassa on mainittu selvitys siitä, että iäkkään vanhemman seurapalvelun voisi jatkossa lukea verotetuksi henkilöstöeduksi. Eteneeköhän tämä asia?

Arvoisa puhemies! Muistisairaita on Suomessa noin 200 000, ja tämän määrän ennustetaan 30 vuodessa tuplaantuvan. Nyt meillä olisi suuri tarve nopeuttaa diagnoosia ja hoitoonpääsyä. Tämä olisi inhimillisesti ja taloudellisesti kestävä. Hallitus, teidän pitäisi panostaa ennaltaehkäisyyn, varhaiseen hoitoonpääsyyn, hoidon jatkuvuuteen. Hallitus puhuu vastuullisesta taloudenpidosta, mutta leikkaamalla palveluista luotte vain suurempia kustannuksia tulevaisuuteen.

Kannatan edustaja Forsgrénin tekemää epäluottamuslausetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Meriluoto.

17.58 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Keskustelemme nyt yhdestä aikamme keskeisimmistä sosiaalipoliittisista kysymyksistä, arvokkaasta ikääntymisestä ja vanushoidon nykytilasta. Ikäihmisten määrä Suomessa kasvaa nopeasti, ja meillä on velvollisuus varmistaa, että heidän tarpeistaan pidetään huolta.

Olemme kaikki tietoisia siitä, että hoivapalvelut ovat Suomessa rikki. Vanhuspalveluiden heikosta tilasta ovat kyllä vastuussa kaikki tällä vuosituhanella istuneet hallitukset, mutta juuri nyt vastuu ongelmien korjaamisesta on Orpon ja Purran hallituksella. Tätä vastuuta hallitus ei kuitenkaan näytä kantavan. Sen sijaan se on tehnyt käsittämättömän valinnan heikentää ikäihmisten asemaa lukuisin eri tavoin. Pelkästään tänä vuonna vanhuspalveluista säästetään noin 140 miljoonaa euroa, ja tulevana vuosina säästöpainee kasvavat. Hallitus leikkaa hoitajamitoituksesta ja heikentää näin hoidon laatua ja pahentaa työvoimapulaa. Henkilöstömitoituksen alentaminen uhkaa johtaa työhyvinvoinnin heikkenemiseen, ja tämä ei ole mikään ratkaisu työvoimapulaan, vaan pahentaa tilannetta entisestään.

Hallitus leikkaa myös sosiaaliturvasta, ja nämä leikkaukset kohdistuvat rajusti ikäihmisiin. Hallitus on leikannut 200 000 köyhimmän eläkeläisen asumistukea. Samalla se on nostanut lääkkeiden hintoja ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Se heikuttaa digitalisaation tuomia säästöjä samalla, kun monilla alueilla ikäihmisten päivätoiminta ollaan muuttamassa tietokoneen välityksellä tapahtuvaksi. Sekö on ihmisarvoista vanhuutta?

Arvoisa puhemies! Yksityisten palveluiden ostojen lisääntyminen on keskeinen ongelma sote-sektorilla. Vanhuspalveluiden ulkoistaminen ja alan keskittyminen suurille yrityksille on johtanut hintojen nousuun ja palveluiden laadun heikkenemiseen. Kun palvelut

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille, suuret hoiva-alan ketjut irtisanoivat lukuisia sopimuksia voidakseen neuvotella hinnat uusiksi. Näiden ota tai jätä -neuvotteluiden myötä... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu — Ville Merinen: Pahoittelut, sormi osui!] — Okei, just kun olisi ollut hyvä kohta. — No niin. Elikkä näiden ota tai jätä -neuvotteluiden myötä hoivakotien vuorokausihinnat nousivat pahimmillaan 30—40 prosenttia. Nyt hallitus kiihdyttää tätä kehitystä muun muassa valmistelemalla esitystä, jossa hyvinvointialueiden oman palvelutuotannon velvoitetta kevennettäisiin. Hallitusta ei siis hintojen nousu näytä hirvittävän, kunhan käytetyt rahat vain menevät sijoittajien taskuihin.

Ratkaisuja ikäihmisten aseman parantamiseksi tarvitaan nyt. Vanhuspalveluiden alarajo alueilla on pysäytettävä ja ikäihmisten toimeentuloon tehtyt leikkaukset peruttava. Hoitajamitoitus on säädettävä takaisin 0,7:ään, ja tälle on osoitettava riittävä rahoitus. Hoititon ulkoistaminen ja yksityistäminen on lopetettava. Kilpailuviranomaisten on puututtava hoivamarkkinoiden keskittymiseen, ja hyvinvointialueilta on edellytettävä riittävä omaa palvelutuotantoa. Eduskunnan käsittelyssä on lakialoitteeni haitallisen keskittymisen torjumisesta. Toivottavasti tämä aloite saa laajan kannatuksen.

Puhemies! Lopuksi haluan vielä painottaa, että vaikka täällä puhummekin hoivapalveluiden ongelmista, ikäihmiset eivät ole yhteiskunnalle mikään taakka. He ovat arvokkaita yhteisömme jäseniä, jotka ovat ansainneet arvokkaan vanhuuden. Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että jokainen saa tarvitsemansa tuen ja hoivan. Tätä Orpon ja Purran hallitus ei valitettavasti kuitenkaan tee, ja siksi kannatan edustaja Yrttiahon tekemää epäluottamusehdotusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

18.03 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten välikysymyksessä aivan oikein todetaan, suuret ikäluokat ovat saavuttaneet eläkeiän ja ikääntyneiden määrä kasvaa. Palveluiden tarvekin kasvaa samalla väestönmuutoksen mukana, ja tämä vaatii myös palveluiden järjestämistä uusilla tavoilla. Tähän aiheeseen liittyen Hyvinvointiala HALIn sosiaalipalvelujohtaja Laura Lindeberg toteaa osuvasti juuri tänään julkaistussa HALIn tiedotteessa seuraavaa: ”Hyvinvointialueiden ensisijainen tehtävä on järjestää palvelut alueensa asukkaille, ei tuottaa niitä itse. Yritysten ja järjestöjen hoivakodeissa olisi tilaa ympäri Suomea, mutta alueet eivät tällä hetkellä riittävästi hyödynnä tätä mahdollisuutta. Tämä valitettavasti näkyy ikäihmisille pitkinä ja jopa lainvastaisina odotusaikoina.” Hoivajonoja olisi siis mahdollista purkaa esimerkiksi hyödyntämällä näitä yrityksiä ja järjestöjä nykyistä enemmän. Esimerkkejä meillä kuitenkin hyvinvointialueilla on siitä, että alueiden yritysten ja järjestöjen hoivakoteja ei käytetä, ja tärkeintä olisikin, että silloin, kun hoivaa tarvitsee, sitä on saatavilla. Tuottaja lienee siinä toissijainen kysymys.

Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä tänään on esille tullut, tämä hallitus edistää viimein myös sitä omalääkärimallia, jonka avulla kykenemme osaltaan tukemaan ikääntyvien ihmisten jaksamista ja hyvinvointia. Omalääkärimalli ja -järjestelmä parantavat tutkimusten mukaan hoidon jatkuvuutta ja vähentävät niitä ambulanssimatkoja sekä päivystyskäyn-
tejä. Toisaalta myös hallituksen Kela-korvausmalli, josta tänäänkin on paljon jo puhuttu, yli 65-vuotiaille hyödyttää käynnistyessään toista miljoonaa suomalaista joka vuosi, joten merkityksellinen kokeilu se tulee olemaan. Kaikkea ei aina todellakaan ratkaista vain lisäämällä joka puolelle rahaa ja pahimmillaan ilman selkeitä suunnitelmia. Sillä, miten ja kenen tarpeisiin vastaten palvelut on järjestetty, on suuri merkitys. Siksi onkin erityisen ikä-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

vää, että oppositio tuntuu vastustavan täällä hallituksen uudistuksista lähestulkoon jokaista välittämättä siitä, mikä niiden todellinen vaikutus on.

Arvoisa puhemies! Viimeksi välikysymys tehtiin sote-palveluista viime marraskuussa eli vain muutama kuukausi sitten. Mietinkin, että jatkuvan välikysymyksiin vastailun sijaan meidän pitäisi nyt löytää mahdollisimman tehokkaasti niitä ratkaisuja tähän nykyiseen tilanteeseen — eli juurikin nyt esimerkiksi tähän opposition, keskustan, nykyisen mallin sote-palveluiden tilanteeseen ja meidän jättämäämme mallin parantamiseen. Nyt on aika lähteä tukemaan hyvinvointialueiden työtä, kannustaa uusien toimintamallien etsimiseen ja kokeiluihin, ja mallinnetaan niitä sitten valtakunnallisesti. Täälläkin tänään Etelä-Savon malli on puhuttanut paljon, ja siitä hyviä kokemuksia ja mallinnuksia varmasti muille hyvinvointialueille löytyessään on.

Haluaisin painottaa myös vielä tässä lopussa nimenomaan tätä ennakoimattomuutta, joka nousi välikysymyksessäkin rahoituksen osalta esiin. Tämä johtuu tietysti voimakkaasti siitä, että nykyinen malli ei yksinkertaisesti ole vielä ollut loppuun valmis, eikä siinä oltu otettu näitä kaikkia asioita tietenkään tarpeeksi huomioon. Nyt hallitus etsii näihin uusiin raameihin mahdollisimman toimivat ja tehokkaat toimintatavat. Kokeiluja löytyy. Nyt vain ratkaisuja etsimään ja rakentavasti niitä tekemään. Tämä on varmasti meidän kaikkien suomalaisten etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

18.07 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime hallituskaudella me perussuomalaiset jätimme Saarikko—Marinin hallituksen valmistelemaan hyvinvointialueita koskevaan lakiesitykseen vastalauseen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Vastalauseessa totesimme, että lähtökohtaisesti epäoikeudenmukaisuudet rahoituksen määräytymisperusteena voivat vaarantaa palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden maan eri osissa. Lisäksi totesimme, että kasvavat palvelutarpeet yhdistettyinä tavoitteeseen hillitä kustannusten kasvua johtavat käytännössä palveluverkon karsimiseen. Perussuomalaisten ennustamat ongelmat ovat nyt todellisuutta. Keskustapuoluetta ei kiinnostanut hallituksessa korjata näitä valuvikoja, mutta nyt oppositiosta käsin te kysytte meiltä näistä tekemistänne päätöksistä. [Merja Rasinkangas: Oho!] Tämäkö on sitä paljon puhuttua pitkäjänteistä ja vastuullista politiikkaa, arvoisat keskustan välikysymyksiä tehtailevat edustajat? Hyvinvointialueet perivät kokonaisuuden, joka oli keskeisiltä osiltaan rikki. Keskustan valmistelemassa sote-uudistuksessa määriteltiin, että hyvinvointialueiden tulee kattaa alijäämänsä vuoden 2026 loppuun mennessä tai muuten ne voivat joutua arviointimenettelyyn. Tältä pohjalta voi todeta, että hyvinvointialueiden ahdinko syntyi siis jo ennen nykyistä hallitusta. Edellisen hallituksen valtiovarainministeri myönsi Iltalehden haastattelussa syyskuussa 2023, että he veivät läpi lain, joka asetti liian tiukan aikarajan hyvinvointialueiden alijäämien kattamiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden talouden vahvistaminen on meille perussuomalaisille hallituspuolueena tärkeää, ja siksi edistämme rahoitusmallin uudistamisella sekä turhien normien ja velvoitteiden purkamisella kestäväää taloudenhoitoa. Tämä luo edellytykset laadukkaille palveluille. Rahoitusmallin suoraa kannustavuutta kustannusten hillitsemiseksi muutetaan vuodesta 2027 lukien. Hyvinvointialueilla on omistajuus taloudestaan, mutta ohjausrakenteita kehittämällä ja selkeyttämällä hallitus voi tukea hyvinvointialueita vaativassa työssä palveluiden saatavuuden varmistamiseksi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Aluevaalien alla syyskuussa 2021 keskustan vaalitavoitteena oli, että enemmistö uusista hyvinvointialueista tulee olemaan keskustajohtoisia. Toiveenne toteutui, ja saitte eniten paikkoja ollen suurin puolue yhdeksällä hyvinvointialueella. Keskustapuolue on suurin vaikuttaja hyvinvointialueiden operatiivisella tasolla heikentämässä palveluiden saatavuutta. Samaan aikaan te nautitte ryhmärahoista, jotka ovat aivan turhaa puoluetukea — tuolle rahalle olisi hyvinvointialueilla parempaakin käyttöä. Hallitus kuitenkin luo edellytyksiä parempiin palveluihin tulevaisuudessa uudistamalla ohjausta, korjaamalla rahoitusta ja purkamalla turhia velvoitteita. Maltatteko, arvon keskustalaiset, hillitä palveluiden karsimista aluevaltuustoissa niin kauan, että saataisiin rakenteet ensin kuntoon?

Arvoisa rouva puhemies! Olen ollut kuntapäättäjänä kolme kautta ja sitä myöten pariin otteeseen omaishoitajien järjestämässä vaalipaneelissa. Ensimmäisellä kerralla paneelissa kuuntelin mielenkiinnolla, kuinka kokeneet kuntapoliitikot puhuivat päätöksellä omaishoitajien puolesta ja arvostivat heidän tekemäänsä työtä. Toisella kerralla neljän vuoden kulluttua yksi paneelin järjestäjistä lausui pysäyttävät sanat: ”Me omaishoitajat olemme teille tärkeitä neljän vuoden välein, mutta emme vaalien välillä. Te olette luvanneet hoitaa meidän asiaamme, mutta mitään ei ole tehty.”

Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2025 terveyden edistämisen määrärahan yksi sisällöllinen painopiste on iäkkäiden sekä omaishoitajien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistäminen. Vuosille 2024—2027 tätä rahaa on osoitettu yhteensä 27 miljoonaa euroa. Hallituksen toimilla muun muassa edistetään muistisairauksien riskiryhmässä olevien iäkkäiden toimintakykyä, tuetaan iäkkäiden hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä ja uudistamalla toimintakykyä tukevaa ryhmämuotoista toimintaa sekä vahvistetaan iäkkäiden kulttuurista hyvinvointia.

Tässä välikysymyksessä keskusta on huolissaan vanhuksista ja omaishoitajista. Minun kysymykseni onkin, miksi tämä omaishoitajien asia on jäänyt teiltä hoitamatta aiemmilla hallituskausilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

18.13 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme nyt välikysymyksestä arvokkaaseen ikääntymiseen ja vanhushoivaan liittyen. Vanhuspalvelujen saatavuus on heikentynyt kokonaisuudessaan, kertoo THL:n tuore raportti. Hoivaköyhyys kasvaa, ja ikäihmiset jäävät yhä useammin ilman tarvitsemiaan palveluja. Ympäri vuorokautisen hoidon kriteerejä on tiukennettu entisestään, ja vain harva ikäihminen pääsee palveluasumisen piiriin. Hoivakodeissa asutaan yhä lyhyempi aika ja monien kohdalla apua haetaan vasta, kun tilanne on jo kriisiytynyt. Se kertoo myös luottamuksesta yhteiskunnan palveluihin ja pelosta joutua muiden armoille. Tämä ei ole se tapa, jolla haluan kohdella heitä, jotka ovat rakentaneet meidän yhteiskuntamme, maksaneet veronsa ja tehneet vuosikymmenten työuransa. Ikäihmiset ansaitsevat kunnollista palvelua suomen kielellä ja inhimillistä hoivaa, ei vain robotteja.

Tämä aihe ei itse asiassa koske vain ikäihmisiä. Tämä koskee meistä jokaista, perheitämme ja läheisiämme. Jokainen, jonka äiti tai isä, mummo tai pappi ei saa asianmukaista hoivaa, tuntee huolta ja pelkoa. Viikonloppuna kuulin juuri, kuinka iäkkäämpi rouva kertoi lähes kyyneleet silmissä, kuinka häntä pelottaa. Kuka hänestä huolehtii, kun ei voi enää itse valita? Ajatus on suoraan sanottuna karmea, kun sitä miettii omalle kohdalleen. Jokai-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

nen varmasti miettii, miksi rakas läheinen ei saa ihmislähtöistä ja laadukasta hoitoa, kun tilanne on ajankohtainen. Huoli on silloin aito ja valtava.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on romuttanut hoitotakuun ja karsinut ympärivuorokautisia päivystyksiä, kuten Oulaskankaan sairaalasta, heikentäen kiireellisen hoidon saatavuutta. Tämä tarkoittaa, että yhä useammin matkat hädän sattuessa pitenevät ja pahimassa tapauksessa ihminen jää ilman kiireellistä hoitoa, koska resursseja ei yksinkertaisesti ole. Yhä useammin potilas jätetään kotiin, vaikka hän tarvitsisi päivystyksellistä hoitoa.

Samalla hallitus on tehnyt rajut kiristykset hyvinvointialueiden rahoitukseen vaarantaen sote-palveluiden kehittämisen niiden alkuperäisten tavoitteiden mukaisesti. Olemme vaatineet lisää aikaa talouden tasapainottamiseen, mutta hallitus pitää jääräpäisesti kiinni leikkaustavoitteistaan, jotka näkyvät suoraan palveluiden supistumisena, henkilöstön vähentämisenä ja asiakasmaksujen nostoina. Nämä hallituksen leikkaukset eivät lisää luottamusta palveluihin. Samanaikaisesti hallitus esimerkiksi ohjaa lisärahoitusta yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksiin ja löyhentää lainsäädäntöä alkoholin saatavuuden osalta.

Puhemies! Politiikassa on aina kyse arvoista. Kun talous on tiukalla, on arvovalinta, mistä me säästämme. Me uskomme ihmisiin ja yhteiskuntaan, oikeudenmukaisuuteen ja inhimillisyyteen. Meille ikäihmiset eivät ole menoerä vaan hyvinvointiyhteiskunnan mittari. Jokaisella on oltava oikeus inhimilliseen ja arvokkaaseen vanhuuteen. Se ei ole vain iPadeja tai robotteja kotona, vaan aitoa välittämistä ja hoivaa. Inhimillisuus on läsnäoloa ihminen ihmiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Hänninen.

18.16 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vanhustenhoito ja arvokas ikääntyminen ovat yhteiskuntamme ja sivistyksemme mitta. Hallitus ei ole unohtanut ikääntyneiden tarpeita, vaan se tukee hyvinvointialueiden uudistuksia, jotta vanhuspalvelut voidaan turvata pitkällä aikavälillä.

Välikysymyksen luoma kuva tilanteesta on epätarkkaa lietsontaa ja perustuu vahvaan kärjistämiseen. Keskustan välikysymys ei tarjoa ratkaisuja vaan yrittää epärealistisesti väittää, että sote-järjestelmää voidaan kehittää ilman rakenteellisia uudistuksia. Se ei ole mahdollista ilman koko ajan paisuvaa velanottoa, ja siihen meillä ei ole varaa. [Tuomas Kettunen: Meinaatteko keskittää?]

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rakenteellinen muutosprosessi on yhä käynnissä, ja jo nyt nähdään tuloksia palveluiden parantumisesta. Palvelurakenteen monipuolistaminen on avainasemassa, jotta voimme turvata riittävän hoivan kaikille sitä tarvitseville. Terveystenhuollon vaikuttavuutta voidaan parantaa kohdentamalla resurssit suoraan potilastyöhön ja vähentämällä hallinnollisia rakenteita. Lisäksi tarvitaan paremmat tietojärjestelmät, jotka kattavat koko Suomen, ja sitä, että tieto kulkee. Se on välttämättömyys.

Omalääkärimalli on tehokas ja tarpeellinen toimintatapa, johon tulee siirtyä laajassa mittassa koko maassa. Monituottajamallit tehostavat palveluiden saatavuutta. Ennaltaehkäisevä työ on myös avainasemassa terveydenhoidossa ja vanhustenhoivassa parantaen hoidon ja elämän laatua kaikenikäisille. Hyvinvointialueilla on myös edistetty kotihoitoa ja liikkuvia palveluita, jotta ikäihmiset voivat asua kotonaan pitempään ja turvallisesti.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Jokaisella ikääntyneellä on oikeus hyvään hoivaan ja arvokkaaseen vanhuuteen. Se tarkoittaa yksilöllisesti räätälöityjä palveluita, joissa teknologia ja uudet toimintamallit tukevat henkilöstön työtä ja mahdollistavat paremmat palvelut. Hoivatyön arjessa tämä tarkoittaa sitä, että kun vähemmän aikaa kuluu hallintoon, silloin on enemmän aikaa ihmisten kohtaamiseen ja hyvään hoitoon.

Eduskunnan ja tämän hallituksen tehtävänä on tukea hyvinvointialueita ja niiden päättäjiä kehittämään palveluja kestävästi. [Tuomas Kettunen: Miksi alijäämien kattamiseen ei tule lisää aikaa?] Kevään aluevaltuustoon valituilla valtuutetuilla on merkittävä rooli siinä, miten palvelut muotoutuvat tulevaisuudessa. Hallitus on sitoutunut tekemään työtä sen eteen, että hyvinvointialueilla on hyvät edellytykset tehdä päätöksiä, joilla varmistetaan laadukkaat ja kestävät palvelut kaikille ja erityisesti ikääntyville ihmisille, kunniakansalaisille. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

18.20 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Käymme välikysymyskeskustelua arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta. Nyt on kyllä kysyttävä hallitukselta: Oletteko todella sitä mieltä, että vanhustenhoidosta voidaan vielä leikata? Eikö mikään määrä kurjistamista riitä? Suomi ikääntyy vauhdilla, ja juuri tässä tilanteessa hallitus on päättänyt säästää niiltä, jotka eivät enää pysty itse pitämään puoliaan. Hallitus yrittää viertää syyn hyvinvointialueille, mutta totuus on, että leikkaukset ovat tämän hallituksen tietoisia arvovalintoja. Hallitus heikentää lainsäädäntöä, kiristää valtiovarainministeriön ohjausta ja leikkaa suoraan rahoituksesta. Nämä ovat hallituksen käsialaa. Olisi syytä kertoa suomalaisille, miksi juuri ikäihmisten hoivasta tulee leikata.

Hallituksen sote-leikkaukset ovat törkeitä. SDP ei hyväksy näitä palvelutason heikennyksiä. Hallitus on leikannut jo 121 miljoonaa hoitotakuusta, 45 miljoonaa henkilöstömitoituksesta, 150 miljoonaa sote-asiakasmaksuista, 30 miljoonaa sairaaloista, ja tulevat leikkaukset ovat vielä kohtuuttomampia: sosiaalipalveluista 100 miljoonaa, erikoissairaanhoidosta 70 miljoonaa vuodesta 2028. Nämä eivät ole pelkkiä numeroita budjetissa, nämä ovat inhimillisiä tragedioita — yksinään jätettyjä vanhuksia, ylitöihin uupuneita hoitajia ja suljettuja hoivayksiköitä. Erityisen häpeällistä on se, että hallitus pimittää tulevia leikkauksia, 170 miljoonaa euroa leikkauksia. Valmistelu on laitettu jäähyllä juuri sopivasti ennen kunta- ja aluevaaleja. Tekisi mieli kysyä hallitukselta, että eikö teillä ole pokkaa kertoa näitä ennen huhtikuun vaaleja.

Arvoisa puhemies! Vanhuspalvelut ovat kriittisessä tilassa, mutta hallitus siitä viis veisaa, hallitus leikkaa edelleen. Vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen heikentäminen tekee hyvän hoivatyön mahdottomaksi. Hoitajien fyysinen, henkinen ja eettinen kuorma kasvaa koko ajan. Hoitajat uupuvat ja vaihtavat alaa, ja se tarkoittaa, että entistä harvempi hoitaja on siellä kantamassa vastuuta ja hoivaamassa ja hoitamassa meidän iäkkäitä vanhuk-
sia. Missä on inhimillisyys?

Vanhustenhoidon päivätoiminta lakkautetaan ja siirretään etäpalveluksi. Onkohan hallitus todella sitä mieltä, että mummojen ja pappojen kuuluu viettää elämänsä viimeiset vuodet ruutua tuijottaen, ilman ihmiskontaktia? Missä on inhimillisyys? Onko tämä sitä arvokasta vanhenemista hallituksen mielestä?

Moni suomalainen miettii tällä hetkellä, onko politiikka enää reilua. Ihmiset miettivät, voivatko he luottaa, että he itse ja heidän läheisensä saavat tarvitsemansa sote-palvelut

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

ikäntyessään ja ettei kenenkään suomalaisen tarvitse pelätä vanhenemista. Miten voidaan perustella kurjistamistoimia ja leikkauksia näille ihmisille? Me haluamme palauttaa ihmisten luottamuksen siihen, että reilu yhteiskunta on mahdollinen ja ettei kenenkään taakka muodostu kohtuuttomaksi. Me haluamme varmistaa, että jokainen ikääntynyt saa turvallisen ja inhimillisen elämän.

Arvoisa puhemies! THL:n tuore raportti osoittaa karun todellisuuden. Hoivaköyhyys lisääntyy, palveluasumisen kriteerit tiukkenevat, ja ylipäätään vanhukset pääsevät hoivaan yhä harvemmin. Samaan aikaan kotihoito on ajettu äärimmilleen. Hoitajat ehtivät vanhusten luo keskimäärin vain 15 minuutiksi. Siis varttitunti päivässä ihmiselle, joka tarvitsee apua lähes joka hetki.

Aikooko hallitus antaa hyvinvointialueille lisäaikaa alijäämien kattamiseen? No, tuskinpa. Vaihtoehto on kyllä olemassa. Meillä SDP:ssä on selkeä linja: vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen tulee olla 0,7, ja se on minimivaatimus, jotta hoiva on inhimillistä ja laadukasta kaikista tärkeimmille.

Ikäihmisten kuntoutukseen ja yhteisölliseen asumiseen sekä kotiin vietäviin palveluihin on panostettava, mutta niillä ei saa korvata laitoshoidoa silloin, kun sille on tarvetta. Omaishoito on arvokasta työtä, mutta se ei voi tarkoittaa, että vanhukset jätetään omaistensa vastuulle ilman riittäviä tukipalveluita.

Hallituksen linja on selvä. Oikeistohallitus vie Suomea väärään suuntaan. Julkisia palveluita ajetaan alas, mutta samaan aikaan miljoonia pumpataan yksityiseen terveysbisnekseen. Kansalaiset jätetään oman onnensa nojaan, ja vanhustenhoidon kriisin annetaan pahentua entisestään. Tälle kaikelle on vaihtoehto, ja se on sosiaalidemokraattinen politiikka.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski poissa. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.26 Jaana Strandman ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Ikäihmiset ovat tehneet tämän maan, ja he ansaitsevat arvokkaan ikääntymisen ja hoivan. Välikysymyksessä esitetään virheellisesti, että hallitus ei antaisi hyvinvointialueille riittäviä työkaluja, jotka auttaisivat niitä selviytymään ennakoimattomista, kasvaneista kustannuksista. Terveystiedon edistämisen määrärahaa on varattu ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen vuosille 2024—2027 yhteensä 27 miljoonaa euroa. Hallituksen toimilla edistetään muistisairauksien riskiryhmässä olevien iäkkäiden toimintakykyä ja tuetaan iäkkäiden hyvinvointia.

Parhaillaan on myös valmistelussa kokonaisuus, jossa kehitetään kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa käytäntöjä iäkkäiden ihmisten kotona asumisen tueksi ja palveluiden parantamiseksi. Hallitus valmistelee lisäksi Kela-korvauksilla toteutettavaa valtakunnallista valinnanvapauskokeilua. Kokeilussa 65 vuotta täyttäneiden yksityisen yleislääkärin vastaanottokäynnit korvattaisiin niin, että asiakkaan itse maksettava osuus olisi enintään julkisen perusterveydenhuollon lääkärikäynnistä perittävän asiakasmaksun verran eli noin 28 euroa. Hallitus on myös tukenut järjestöjen roolia ikääntyneiden hyvinvoinnissa. Ikävoimaa-avustusohjelmaan on myönnetty yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa. Ohjelmalle on varattu 13 hanketta, ja se hyödyntää etsivää vanhustyötä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi.

Henkilöstöpulan ratkaisemiseksi sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt Hyvän työn ohjelman, joka tukee ikääntyneiden palveluita epäsuorasti. Ohjelma keskittyy sote-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

alan veto- ja pitovoiman parantamiseen esimerkiksi työnjaon kehittämisellä ja valmennuksilla. Vuonna 2025 käynnistyvät työnjakopilotit, joille on myönnetty kaksi miljoonaa euroa valtionavustuksia, jotta hoitajat voivat keskittyä ydintehtäviinsä. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 25—28 hallitus kohdentaa työelämässä olevien täydennyskoulutukseen 10 miljoonaa euroa vuosittain erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin vastaamiseen. Orpon hallitus ja sosiaali- ja terveysministeriö pyrkivät parantamaan ikääntyneiden palveluita keventämällä mitoitusta resurssipulan helpottamiseksi jatkamalla ennaltaehkäisyyn ja asumiseen keskittyviä ohjelmia, tukemalla henkilöstön saatavuutta ja vahvistamalla järjestöjen roolia.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tekee merkittäviä toimia, ja opposition väitteet eivät pidä paikkaansa. Ja jos sote-uudistuksen syyllistä haluaa etsiä, niin sehän löytyy välikysymyksen tekijöistä itsestään. Sote-uudistusta valmisteltaessa tiedettiin, että uudistus hillitsee kustannusten rajua kasvua vasta vuoden 2031 tienoilla. Uudistuksen valmistuttua tiedettiin, että seuraavat kymmenen vuotta kustannukset ovat korkealla pelkän uudistuksen tekemisen vuoksi. Marinin—Saarikon hallituksen ajama sote-uudistus siirsi vastuun palveluista kunnilta hyvinvointialueille, mutta rahoitus ei kaikilla alueilla vastannut todellisia kustannuksia. Kun hoitajamitoitus teki ympärivuorokautisesta hoidosta kalliimpaa ja henkilöstöpula esti sen laajentamisen, monet alueet päätyivät karsimaan paikkoja ja siirtämään vanhuksia kotiin. Tämä näkyi esimerkiksi päivystysten ruuhkautumisena, kun huonokuntoiset vanhukset joutuivat hakemaan apua akuuteissa tilanteissa sen sijaan, että olisivat saaneet jatkuvaa hoivaa. THL:n tutkijat ja asiantuntijat varoittivat, että säästöt vanhustenhoidossa voivat johtaa kustannusten kasvuun muualla, kuten terveydenhuollossa, jos vanhukset eivät saa riittävää tukea ajoissa. Silti Marinin—Saarikon hallitus ei onnistunut tarjoamaan kattavaa suunnitelmaa hoitajapulan ratkaisemiseksi tai kotihoidon vahvistamiseksi, mikä olisi ollut välttämätöntä uudistuksen tueksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

18.30 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltiomme ydintä on heikoimmasta huolehtiminen ja arvokkaan ikääntymisen varmistaminen. Yhteiskunnan on huolehdittava heistä, jotka eivät siihen enää omin voimin pysty. Se, miten hyvä ja arvokas vanhuus toteutuu, on yhteiskuntamme sivistyksen tärkeä mittapuu. Jokainen epäkohta vanhuspalveluissa, jokainen hätähuuto yksinäisyydestä tai laiminlyönneistä, asettaa velvollisuuden toimia. Meidän on pidettävä kaikkina aikoina huolta heistä, jotka ovat tämän maan meille tämän päivän sukupolville rakentaneet. Jokainen ansaitsee Suomessa arvokkaan vanhuuden, ja me voimme sen turvata, jos vain haluamme. Hyvää hoivaa ja palveluita on oltava tarjolla, kun niitä arjessa tarvitaan. Ketään ei tule jättää elämän viimeisinä vuosina yksin, ja kaikista on pidettävä huolta taustasta, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Suomi ikääntyy vauhdilla. Oma hyvinvointialueeni Keski-Uusimaa on yksi Suomen nopeimmin ikääntyvistä alueista, kun yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa alueella prosentuaalisesti eniten koko maassa ensi vuosikymmenelle tultaessa. Onkin muistettava, että Suomi ikääntyy määrällisesti paljon myös siellä, missä väestö samalla kasvaa. Väestön ikääntyminen ja hyvän hoivan varmistaminen yhä kasvavalle määrälle Suomea rakentaneita sukupolvia ovat siten koko Suomen asia.

Ikääntyminen on kaikkien meidän asia, mikä asettaa yhteiskunnalle velvollisuuden reagoida. On selvää, että se, miten arvokas vanhuus maassamme toteutuu, riippuu pitkälti hy-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

vinvointialueista ja niiden resursseista. Hyvinvointialueilla on vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, mukaan lukien vanhustenhoidosta. Se, miten hyvä hoiva ja huolenpito ikäihmiselle toteutuvat, on kiinni laajasta kokonaisuudesta sosiaali- ja terveyspalveluita, joista hyvinvointialueet nyt siis vastaavat. Onko alueilla järjestetty riittävästi ympärivuorokautisen hoivan paikkoja? Entä toimivatko palveluketjut? Miten ikääntynyt pääsee lääkäriin tai kuntoutukseen? Onko kotihoidossa riittävästi aikaa ikääntyneille? Entä miten omaishoito toimii? Avainasemassa on myös henkilöstö, sen riittävyys, jaksaminen ja työssä pysyminen, kun väestön ikääntyminen kiihtyy.

Kukaan ei aikanaan sanonut, että sote-uudistus tulee kerralla valmiiksi ja kuntoon. Hyvinvointialueilla on ollut ensimmäisinä toimintavuosina vaikeutensa, joista monet ovat selittyneet toimintaympäristön muutoksilla. Uudistuksen jälkeen tämän hallituksen olisi pitänyt kulkea alueiden rinnalla niitä tukien ja lainsäädäntöä alueiden kasvukipujen ja paljastuvien kipukohtien osalta korjaten. Valitettavasti hallitus on tehnyt aivan päinvastoin. Näyttääkin siltä, että hallituksen hanskat ovat pudonneet hyvinvointialueiden, siis suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen, suhteen kokonaan. Alueille on tarjoiltu vain uusia heikennyksiä, hoitajamitoitusta on heikennetty, hoitotakuuta pidennetty kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen, asiakasmaksuja on nostettu ja sote-järjestöjen avustuksia on niitakin leikattu. Tähän päälle vielä hallitus on nostanut lääkkeiden hintoja korottamalla arvonlisäveroa ja lääkekorvausten alkuomavastuuta.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueilla palveluita kurjistetaan tällä hetkellä kuitenkin vielä enemmän hallituksen toimimattomuuden vuoksi. Hallitus ei ole suostunut pidentämään alueiden alijäämien kattamisvelvoitteen määräaikaa. Alueet on siten ajettu kohtuuttomaan tilanteeseen ja kohtuuttomiin säästöpäätöksiin, joilla heikennetään lyhytnäköisesti myös ikäihmisten palveluja. Alijäämien kattamisvelvoitteen pidentäminen pitäisi tehdä tässä ja nyt. Sitä ei ole vaatinut vain poliittinen oppositio, vaan myös alueet sekä asiantuntijat, viimeisimpänä talouspolitiikan arviointineuvosto painavassa kannanotossaan.

Uusiakin synkkiä pilviä kasataan sote-palveluiden ylle. Suomalaiset pelkäävät, mitä heidän palveluilleen tehdään kevään kehysriihessä, kun alue- ja kuntavaalit on käyty: mistä leikataan lisää? Tähän emme tänään vastauksia salikeskustelussa saaneet.

Arvoisa puhemies! Kun hyvinvointialueiden tilannetta heikennetään ja palveluja kurjistetaan, kurjistetaan myös ihan tavallisten ikäihmisten palveluja. Tähän on saatava muutos, ja siksi tämä nyt käsillä oleva välikysymys on aiheellinen ja paikallaan. Onneksi meillä on myös vaihtoehtoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

18.36 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Monesti tässä puhujapöntössä puhutaan politiikkaa. Puhutaan rahasta, puhutaan rakenteellisista muutosprosesseista, lakiesityksistä, säädöksistä tai monista, monista poliittisista termeistä, mitkä tuntuvat tuolla ihmisten keskuudessa olevan varsin kaukaisia. Niinpä tänään ajattelinkin puhua ihmisestä ja ihmisistä, sillä itse asiassa sosiaali- ja terveyspalveluissa on kyse enemmän ihmisistä ja ihmisten elämästä. Ajattelin, että jaan täällä kolme yhteydenottoa, mitä olen viime aikoina saanut meidän omasta vaalipiiristä Savo-Karjalasta.

Minulle soitti vähän aikaa sitten eläkeläisrouva. Hän soitti Pohjois-Savon puolelta alueelta, missä on ikääntynyttä väestöä, työttömyyttä ja monia ongelmia. Hän sanoi, että hän rakastaa kotiseutuaan, hän sanoi, että hän rakastaa aluetta, missä hän asuu ja on asunut

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

koko ikänsä, ja hän sanoi, että hän haluaa asua kotona mahdollisimman kauan. Hän oli seurannut tätä keskustelua soten ympärillä ja kuunnellut kaikkia näitä eri skenaarioita ja vaihtoehtoja, mitä on mahdollisesti tulossa, ja sen jälkeen kun tulivat nämä lakkautuspäätökset Iisalmissa ja Varkaudessa, hän soitti minulle ja sanoi, että hänen on pakko soittaa ja kysyä, mitä meille ikäihmisille käy. ”Minne minä joudun lähtemään, jos tulee yöllä hätä? Minne minä lähdän, jos tulee päivällä hätä? Kenelle minä soitan, ja vastaako siellä kukaan puhelimeen?” Tällä rouvalla oli aidosti hätä näistä asioista. Se pääviesti oikeastaan oli siinä, että pitääkö palvelut myös täällä pienemmillä paikkakunnilla ja kaikkialla alueilla. Hän haluaa asua kotona mahdollisimman kauan.

Toinen tapaaminen, ihan henkilökohtainen tapaaminen, oli joku aika sitten tuolla eräissä toritapahtumassa. Minua lähestyi siellä eräs rouva. Hän esitteli itsensä ja kertoi sitten, että hän on omaishoitajana puolisolleen, ja aloitti tosi reippaasti sitä keskustelua käymään siinä ja itse asiassa aloitti ihan sieltä nuoruusmuistoista ja heidän parisuhteestaan ja kertoi sitten niistä kokemuksista, mitä kaikkea he ovat yhdessä kokeneet. Sitten tarina kaartoi pikkuhiljaa siihen, että puoliso oli sairastunut ja hänestä oli tullut tämän puolison omaishoitaja. Hän kertoi minulle, että hän on papin edessä luvannut, että niin myötä- kuin vastamäessä, mutta sitten tuli pitkä hiljaisuus, ja sitten tuli itku. Sitten hän sanoi, että hän ei enää jaksa, että hän pelkää, että hänkin on kohta hoidettavana jossakin. Ja täytyy sanoa, että itku tuli kyllä siinä meille molemmille. Lupasin viedä viestiä eteenpäin ja lupasin puhua myös omaishoitajien asiasta ja siitä, että saataisiin tälläkin vaalikaudella vietyä näitä asioita eteenpäin.

Kolmas oli sitten puhelu 70-vuotiaalta rouvalta, joka asuu yksin kotona. Hän sanoi, että hänellä on monia erilaisia sairauksia, ja myös hän sanoi, että hän haluaisi mahdollisimman kauan pystyä asumaan kotona. Hän kertoi siitä, että hänellä on ollut aina semmoinen periaate, että hän haluaa yrittää pärjätä mahdollisimman hyvin yksin, mutta kun sairaudet ovat nyt lisääntyneet, hän sanoi, että kotiaskareet ovat tulleet vaikeammiksi. Hän sanoi olevansa pienituloinen eläkeläinen ja sanoi, että hän on siinä ja rajalla, että hän ei ihan vielä ole palvelujen piirissä, kun hän on sinnitellyt yksin, mutta hän on pärjännyt. Hän sanoi, että hänelle on ollut yksi keino pärjätä arjessa, kun hän on saanut kerran kuukaudessa käytettyä siivoojaa siellä kotona, niin että siivooja on siivonnut koko sen talon siihen kuntoon, että hän on sitten pärjännyt siellä aina kuukauden eteenpäin. Sen jälkeen kun tuli tämä kotitalousvähennysleikkauspäätös, hän sanoi, hän ei pysty enää sitä siivoojaa käyttämään. Hän oli laskenut aivan paperilla, minkä verran kuussa menee rahaa ja minkä verran sitten säästyy, ja tämä kotitalousvähennysleikkaus oli hänen kohdallaan sitten se viimeinen niitti.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää muistaa tässä salissa, että kaikki ne päätökset, mitä me tehdään, koskettavat ihmisiä. Vanhukset eivät ole keskustalle taakka tai kuluerä. He ovat arvokkaita ihmisiä, jotka ovat rakentaneet tämän yhteiskunnan, ja he todellakin ansaitsevat tulla kuulluiksi ja ansaitsevat inhimillisen hoidon turvallisella kotiseudulla.

Myös omaishoitajilla on oikeus omaan ihmisarvoiseen elämään. Meistä keskustasta omaishoitajilla pitää olla aito oikeus valita, kuinka suuren hoivataakan ja hoivatehtävän he ottavat vastuulleen. Tiedämme ja tahdomme, että myös omaishoitajilla on oltava vapaata ja he voivat esimerkiksi viedä hoidettavia päivähoitoon tai päivätoimintaan omien asioiden tai jopa oman työpäivän ajaksi.

Arvoisa puhemies! Keskusta teki tämän välikysymyksen, koska olemme aidosti huolissamme siitä, mihin tämä maa ja tämä hallitus ovat menossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja.

18.41 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Ikääntyvät kohtalotoverini! Ikääntyminen on viheliäistä, mutta viheliäisyys ei johdu raha-asoiden kehityksestä. Elämän ehto on tänään kahisevin kautta aikain. Jos terveyttä siunaantuu, ikivanhuutta edeltää varhaisvanhuus. Kuusikymppisillä, seitsemänkymppisillä on, millä mällätä. Totisesti.

Eläkepyramidin huipulla ei sijaitse vaivaistaloa, vaan velaton lukaali plus lomamökki. Raajarikon ukon ja akan kerjuukeppi ei enää kopise, aivan toinen on ääni älykellossa. Tekonivelet lonksuvat etelän lämmössä, ja takamukset hytkyvät karaoken tahtiin. Verratkaapa: Lähimenneisyydessä harrastukset olivat särjen ruotiminen ja kutun lypsäminen. Nyt laatuviinakset viipyilevät kurtteisissa kurkuissa ja golflyönnit wusahtavat elinkaaren ihanetulokseen.

Hyvä, hyvä. Kukin kerskakuluttaa omia säästöjään. Vaan kun hulppeaa varhaisvanhuutta seuraa vielä 30 vuotta ikivanhuuden hoivaa, kuka tai mikä sen muka maksaa? Kaikivoipa epeli nimeltä yhteiskunta? Voi taivahan jumala! Varoitin ikäisiäni, yhtä lailla kuin nuorisoa, historiallisesta kiittämättömyydestä. Työeläke, toimeentulotuki, asumistuki, opintotuki ja Kela-korvaus eivät ole perusoikeuksia. Ne ovat meidän aikamme ainutkertaisia ihmisiä. Äkillisiä, hetkellisiä, katoavaisia etuoikeuksia.

Valtiontalous on kanttuvei, Suomi-neito muistuttaa itse ruotuvaivaista. Sen kumaraisille harteille ei kohoa tolkutun taakka. Yhteiskunta kokonaisuutena sortuu huonoon kävveeseen, ja sillä on ruuperä otassa.

Olivatko ennen lasaretit puuta ja miehet ja naiset rautaa? Ei. Minä en kaihoa kurjuutta enkä kiroa etuuksia, ainoastaan rohkaisen aikalaisia. Meissä uinuu sielunvoimia, pärjäämme vähemmällä, jahka on pakko. Esivanhemmilla oli kansanparantaja kiropraktikkona ja kylänmies seksuaaliterapeutina. Silti selvisivät elämästä hengissä, vieläpä siittivät, synnyttivät, uutta elämää enemmän kuin me.

Budjetin alijäämään ei auta mikään, mutta vaatimusten ylijäämää supistaa halpa harrastus. Monet vanhukset ja varhaisvanhukset lukevat historiaa ja Kalle Päätalon kirjoja. Niistä asiat aukeavat takuulla todemmin kuin tiktakin videoista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen. — Oteetaan Suhonen ja sitten muutama debattipuheenvuoro. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Ei tarvitse painaa, minä otan tästä muutaman.

18.45 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kaaoksessa. Henkilömitoituksen laskeminen sekä rahoituksesta leikkaaminen ovat tuhoisa yhdistelmä peruspalveluiden toimivuuden osalta. Meille päättäjille tulee todella paljon huoliviestejä niin äärirajoilla toimivilta hoitoalan ammattilaisilta kuin hoitoa tarvitsevilta kansalaisiltakin.

Viestit sosiaali- ja terveyspalveluiden ääreltä esimerkiksi Pohjois-Savosta kuulostavat seuraavanlaisilta: Lääkkeet annettu asiakkaalle kiireessä. Aamulääkkeet annettu asiakkaalle vasta kello 12—13, kun ei ole aikaisemmin keretty. Asiakaskäyntejä on jäänyt tekemättä. Etähoivat lisääntyvät koko ajan, koska hoitajia on liian vähän, ja monet muistisairaat ovat etähoivan varassa. Jatkuvasti alitetaan asiakaskäyntejä, ei keretä olla sitä aikaa, mikä pitäisi. Ikäihmiset kokevat olevansa yhteiskunnan ongelmajätettä, josta on päästävä eroon. Aamuvuoro joutuu jättämään asiakaskäyntejä iltavuorolle, kun eivät ennätkä hoitaa. Sitten

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

iltavuoro on kuormittunut, tämä vaikuttaa yhteishenkeen. Hoitajat kokevat ahdistuneisuutta, mitä ennen ei ole ollut, eivät saa nukuttua, heijastuu jo omaan perhe-elämään. Omaiset tuottavat huolta omaisistaan, heidän kotona pärjäämisestään, hoitoonpääsystä ja hoidon laadusta.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä olleet viestit ovat raadollista kuultavaa. Ei ole ihme, että apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta tutkii omasta aloitteestaan Pohjois-Savon vanhustenhuollon tilaa. Hän on lähettänyt asiasta lausunto- ja selvityspyynnön Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Sakslin haluaa selvittää, millä tavoin Pohjois-Savossa turvataan ikääntyneille lain edellyttämät tarvetta vastaavat palvelut sekä kotiin että asumisyksiköihin.

Esimerkiksi jono ikääntyneiden ympärivuorokautiseen asumiseen on ollut Pohjois-Savossa Suomen pisin. Lisäksi hoitajien määrää vähennetään ympärivuorokautisesta asumisesta viime vuoden puolella päättyneiden yt-neuvottelujen myötä, sillä eduskunnan päätöksellä henkilöstömitoitus laski 0,65:stä 0,6:een tämän vuoden alussa.

Apulaisoikeusasiamiehen kysymykset koskevat myös kotiin annettavia palveluita. Hän haluaa tietää myös sen, kuinka paljon henkilöstöä on tarkoitus vähentää esimerkiksi kotihoidosta.

Tiedossa on siis se, että hallituksen toimet, jotka heikentävät sosiaali- ja terveyspalveluiden saamista, uhkaavat jo henkeä ja terveyttä. Onko todella niin, että tulevassa puoliväliriihessä kuulemme vielä lisäleikkauksista, kun suunnan tulisi olla täysin toinen? Ei ole todellakaan reilua, että hallitus romuttaa hoitotakuun ja lakkauttaa sairaaloiden yöpäävystyksiä, kuten esimerkiksi Varkaudessa ja Iisalmissa, mutta syyttää satoja miljoonia euroja yksityiseen terveysbisnekseen. Yhteiset varat tulisi käyttää julkisen terveydenhuollon vahvistamiseen ja hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, otetaan tässä vaiheessa nyt sitten lyhyt debatti. Voitte painaa sitä V-painiketta. — Sieltä edustaja Kurvinen aloittaa, olkaa hyvä. — Ja sitten edustaja Lindén.

18.48 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan kovasti edustaja Keskisarjan ironian ja sarkasmin tajua — ne ovat aina viihteellisiä ja hyviä ja taitavia puheenvuoroja, ja olihan siinä moni asia, mistä voi olla samaakin mieltä. Ikäihmisille yksi vaarallisimpia asioita on yksinäisyys, ja on hyvä, jos siellä sitten bailataan ja on niitä kontakteja ja hyvää sosiaalista elämää, ja myöskin liikunta on tärkeää, kun se golffi tuli mainittua. Kyllä kuitenkin, arvoisa puhemies, haluan sen asian huomauttaa perussuomalaisille, että kyllähän meillä vuosikymmeniä on Suomessa ollut sellainen yhteiskuntasopimus, että meillä on talouskasvua ja me emme vain näivety — niin kuin tässä tuli sellainen käsitys Keskisarjan puheenvuorosta, että Suomi vain köyhtyy ja pitää hyväksyä, että palaamme sinne Päätalon lapsuuden aikoihin — ja me teemme töitä, yritämme ja maksamme veroja, ja sitten yhteisvastuullisesti pidetään huolta jokaisesta. Perhettäkin tarvitaan, mutta viime kädessä yhteiskunta pitää huolta, että kukaan ei vaikkapa muistisairautta jää heitteille.

Ja, rouva puhemies, sanon vain sen, että meidän on myös hyväksyttävä, että kun maa ikääntyy, [Puhemies koputtaa] on jonkun verran allokoitava lisää määrärahoja ikäihmisten palveluihin. Hoitopaikkoja tarvitaan, että mummoralli pysähtyy.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

18.49 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kuunteleen mielelläni täällä edustaja Keskisarjan puheenvuoroja. Ne ovat värikkäitä, ja niissä on historian havinaa. Itse olen toki vain harrastelija historiassa, mutta olen myös kirjoittanut muutamia artikkeleita erityisesti terveydenhuollon historiasta. Täytyyhän meidän pitää meidän nykyaikaamme tietyllä tavalla ihmiskunnan laajassa historiassa eräänlaisena onnen aikana, koska pelkästään minun elinaikanani elinajanodote on pidentynyt 30 vuodella. Kun synnyin vuonna 1952, niin imeväiskuolleisuus, siis alle vuoden ikäisenä kuolleiden määrä, oli neljä prosenttia — tuhannesta lapsesta 40 kuoli. Nyt se on kaksi ja puoli promillea. Eli me olemme ihan eri luvuissa, mutta ei tästä seuraa se, etteikö meidän pitä tehdä edelleen kaikki mahdollinen, että vanhuksista pidetään huolta nykyoloissa, joissa yhteiskunta on monella tavalla kovin erilainen kuin se oli ennen agraariyhteisöissä, joissa elettiin tiiviissä perheyhteisössä. Meillä on nykyajan teknologia ja avunannot ja kaikki muut tässä käytössä, ja käytämme myös rahaa tähän. Se on ihan kohtuullinen eettinen linja jakaa koko eliniälle näitä tuloja, mitä meidän kansantalous tuottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Strandman.

18.51 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyisessä hallitusohjelmassa on useita kirjauksia, joilla tuetaan omaishoitajia ja heidän yhdenvertaisuuttaan ja jaksamistaan. Yhteiskunnan näkökulmasta omaishoidon tukeminen on kannattavaa. Omaishoidolla saavutetaan merkittävä säästö julkisissa menoissa, ja siksi ilman omaishoitajia yhteiskuntamme sosiaali- ja terveydenhoito kaatuisi.

Hyvinvointialueiden välillä on eroavaisuuksia muun muassa omaishoidon myöntämisen perusteissa. Kaikki nämä tulee saattaa kansalliseksi tasoksi. Tavoitteena on vahvistaa omaishoitajien yksilöllistä tukea erilaisissa tilanteissa. Tarvitaan uusia käytänteitä varsinkin työssäkäyvien omaishoitajien tukemiseen. Omaishoitajien ja heidän arkensa tulee olla koko ajan esillä. Järjestöjen ja yhdistysten yhdessä hyvinvointialueiden kanssa tulee keskittyä vahvaan ja vaikuttavaan toimintaan omaishoitajien hyvän elämän tukemiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.52 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on paljon hyviä kirjauksia. Sain juuri siskoltani viestin. Hän on väitellyt vanhusten kuntouttamisesta. Viestissä lukee, että meidän kansanedustajienkin vanhuus tulee olemaan seuraavanlainen: kolmannes meistä on muistisairaita, kolmannes yksinäisiä tai muuten elämäänsä kyllästyneitä — minä alan olla jo nyt — ja viimeinen kolmannes näiden kahden ryhmän omaishoitajia. Meillä on vanhuus menossa kaikilla tämmöisenä oireettomana, oireettomassa vaiheessa, juuri tälläkin hetkellä.

Se, mikä tässä hämmentää — en nyt sano nimeltä ketään edustajaa täällä — on, että kokoomusedustajat ajavat tämmöistä elitististä sote-politiikkaa ja sitten toisen päähallituspuolueen edustaja syyttää, että tällä hetkellä vanhukset ovat tämmöinen elitistinen ryhmä. Niin että on hieman vaikeaa tässä vaiheessa iltaa pysyä mukana, mutta tätä kyllästyneisyyttä se ehkä hieman lieventää omalla kohdallani.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

18.53 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omaishoidossa puhutaan monesti vain ikäihmisistä. Toki meillä on nyt täällä tänään teemana ikäihmiset, mutta omaishoitajia on muillakin kuin ikäihmisillä. Tiedän tuttavapiiristäkin henkilöitä, jotka ovat lastensa omaishoitajia, ja monista eri syistä saattavat ihmiset sairastua tai vammautua jo ennen eläkeikääkin. Hienoa, että hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia, mutta omaishoidon tilanteesta ja kehittämisestä on tehty useita erilaisia selvityksiä ja monenlaisia tutkimusraportteja ja kehittämisohjelmia. Ja kyllä nyt katson sinne hallituspuolueitten suuntaan, että kun täällä tänäänkin on omaishoidosta puhuttu kauniita sanoja, niin olisi kyllä suotavaa, että niitä lähdettäisiin viemään eteenpäin. Teillä on vaalikausi nyt puolivälissä, ja voin kertoa sen, että kaksi vuotta on tosi lyhyt aika, mitä on jäljellä. Eli hopi hopi, tekoja nytten vaan tällä vaalikaudella, niin saatte vähän katetta sanoillenne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä on vielä neljä pyydettyä vastauspuheenvuoroa, ne vielä myönnän, ja sitten mennään takaisin listalle. Eli edustajat Lyly, Oinas-Panuma, Siponen ja Wallinheimo. — Edustaja Lyly.

18.54 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä omaishoitajakysymys on sillä tavalla iso kysymys, että pystytään pitämään ihmisiä pitempään kotona, mutta se ei ole ihan ongelmaton, kun siinä on kolme ulottuvuutta: ensinnäkin, minkälainen omaishoitajan tuki on, minkälaiset palvelut siihen saadaan ympärille, että pystytään näin tekemään, ja kolmantena sitten vielä se omaishoitajan oma jaksaminen. Näiden kolmen alueen pitää olla kunnossa, että yleensä tätä omaishoitopuolta pystytään kehittämään, ja toivon, että hallitus laittaa niihin panoksia. Sen lisäksi vielä tulee sellaisissa tilanteissa, kun moni omaishoitaja on myöskin omassa ansiotyössään, se kysymys, miten siitä ansiotyöstä pääsee omaishoitotyötä tekemään ja miten pärjätään sitten, kun toimeentulo pienenee sen seurauksena, että ollaan omaishoitopuolella. Toivoisinkin, että nyt kun hallitus miettii tätä, niin myöskin tätä ulottuvuutta mietitään, koska lapset hoitavat omia vanhempiaan, ja tämäntyypisissä asioissa tämä näkökulma pitäisi miettiä silloin, kun niitä ehdotuksia tehdään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Oinas-Panuma, vastauspuheenvuoro.

18.55 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olisin halunnut vähän muistutella hallituspuolueita ja erityisesti perussuomalaisia siitä, minkälaisia lupauksia silloin vaalien alla tehtiin, mutta valitettavasti hallituspuolueita kiinnostaa tämä välikysymys niin paljon, että paikalla on peräti kaksi kansanedustajaa hallituspuolueista. Hienoa kuitenkin, että olette.

Mutta minä muistutan sitten meitä siitä, mitä ne perussuomalaiset lupasivatkaan. Oma lempparilainaukseni on tämä, että ”perussuomalaiset ei koskisi myöskään esimerkiksi soteen, poliiseihin tai koulutukseen”, mikä on siis suora lainaus meidän nykyiseltä valtiovarainministeri Riikka Purralta. Nyt kuitenkin hallituksen isoimmat leikkauksethan — siitä yhdeksän miljardin paketista se kaksi miljardia — tehdään nimenomaan sote-puolelle. Että

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

käviköhän tässä sitten kuitenkin taas niin, että kokoomus vei ja perussuomalaiset vikisi? [Antti Kurvinen: Näin kävi!] — Voi olla, että näin kävi.

Kyllä minä toivoisin, että seuraavien vaalien alla tällainen bluffi ei ainakaan uudetaan menisi läpi. Kyllähän me nyt nähdään, mihin suuntaan tämä tilanne on menossa. — Mutta asiasta lisää myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. — Seuraavaksi edustaja Siponen, ja sitten vielä Wallinheimo.

18.56 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Strandman ehti jo poistua, hänen puheenvuorojaan kommentoin tässä.

Ensinnäkin hän tässä toi aivan oikein esille, että omaishoitoon liittyen hallitusohjelmassa on todella hyviä kirjauksia. Mutta tänään on täällä kuultu oikeastaan yksi iso uutinen: sitä omaishoidon kokonaisuudistusta ei ole tulossa puoliväliriiheen, niin kuin hallitusohjelmassa luvataan. Siihenhän liittyy niitä uudistuksia ja parannuksia omaishoitajien tilanteeseen, mutta siitä ei ole mitään tietoa. Tämä on yksi esimerkki siitä, paljastus siitä, että on paljon kaunista tekstiä hallitusohjelmassa, mutta ilmeisesti ei ole aikomustakaan näitä toteuttaa.

Toinen asia: Strandman puheenvuorossaan ensin monta minuuttia kehui, kuinka asiat ovat hyvin, monella tavalla palvelut pelaavat, mutta sitten hän jatkoi, että ”mutta jos tästä jotakin voi syyttää, niin tästä voi syyttää keskustaa”. Eli on todella ristiriitaista. Hän kehui, miten asiat toimivat hyvin, mutta sitten hän sanoi, että tästä uudistuksesta täytyy syyttää keskustaa. Kyllähän me täällä yhdessä tiedämme, että tämä uudistus piti tehdä, mutta tällä hetkellä nämä säästöt ja tämä palveluiden paremminkin alasajaminen on se linja, ei niinkään se, että lähdetään kehittämään ja tekemään palveluista parempia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Wallinheimo.

18.58 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässä vaiheessa iltaa voi nostaa jo hiukan lentokorkeutta. — Selvää on, että varmasti vanhustenhoidossa tälläkin hallituskaudella on haasteita, niitä oli edellisellä ja sitä edelliselläkin. Mutta pelkäänpä, että tämä on vain jäävuoren huippu: Meillä on tällä hetkellä noin 150 000—160 000 yli 85-vuotiasta. Niitä tulee pikkuisen reilun kymmenen vuoden päästä olemaan tuplat eli yli 300 000. Tämä taas tarkoittaa sitä, että tarvitsemme yksin vanhustenhoivaan 30 000—40 000 uutta hoitajaa ja useita miljardeja rahaa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä, kun tänään tässä ja nyt sotesta miekkaillaan, tällainen lentokorkeuden nosto voisi tehdä kaikille meille ehkä hyvää, koska tämä tulee olemaan yksi meidän Suomen historian suurimpia haasteita ja se tulee meille käsiin aika nopeasti. Tätä voisi ehkä jokainen puolue ruveta pikkuhiljaa miettimään, ehkä jopa parlamentarisesti, koska tämä tulee olemaan yksi meidän Suomen historian suurimpia ongelmia tässä seuraavan 15 vuoden aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistalle, ja sieltä edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.59 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos edustaja Wallinheimolle, kun hän mainitsi tästä parlamentaarisesta työstä. Sitä näin ensimmäisen kauden edustajana on monta kertaa ihmetellyt, että täällä pitäisi tehdä paljon enemmänkin.

Sitten tästä yli 65-vuotiaiden Kela-korvauksesta. Siinä toivoisi, niin kuin itse asiassa aika monessa muussakin asiassa täällä, että hieman nähtäisiin tätä Suomenmaata, miten erilainen tämä on eri puolilla. Siellä Espoossa ehkä sen Teslan ohjauspyörän takaa se näyttää hyvin erilaiselta kuin Enonkoskella tai Kerimäen Toroppalassa sen talvivarman mutta ehkä hieman vanhemman diesel-Toyotan ohjauspyörän takaa. Se on meillä päin 50, 100 tai 150 kilometriä, jos sattuu olemaan se yksityinen lääkäri, kun se täällä kaupunkiseudulla on kävelymatkan päässä tai sinne voi mennä taksilla tai vaikka vähän pienemmälläkin akulla varustetulla sähköautolla. Yhden politiikan malli ei vain toimi, ja jos otetaan huomioon tämä muu Suomi, niin ei se ole pois täältä muulta alueelta.

Arvoisa puhemies! Totta kai sote-alan työntekijöiden määrä on vuosien varrella kasvanut, koska ihmiset vanhenevat ja voivat huonosti, on tarvittu hoitajia. Totta kai tarvitaan teknologisia ratkaisuja, niitä pitää edistää, mutta ei niilläkään kaikkea ratkaista. Ja totta kai tuottavuus on laskenut, kun 15 vuotta kentällä odotettiin sote-uudistusta — niitä uudistuksen jarruhenkilöitä istuu tässäkin salissa tälläkin vaalikaudella. Jos se kaikki jarrutusenergia olisi otettu talteen, niin meillä palaisivat varmaan kellon ympäri koko vuoden kaikissa sairaaloissa valot, niissäkin, jotka hallitus on sulkenut yöajoiksi.

Moni hallituksen vastaus hoituisi lakeja ja normeja muuttamalla, mutta kummastuttaa, miksi se ei kykene tekemään niitä. Ei se, että syytetään edellistä hallitusta... Nyt on mahdollisuus korjata. Sitä korjausliikettä jää odottamaan, mutta jotenkin se asian vierestä puhuminen tuntuu olevan monelle kovin rakas aihe.

Ja sitten tämä, että on kaksi asiaa: hoitoonpääsy ja se hoivapaikan saaminen. Iso ongelma on ylipäätään, että ensin pääset siihen hoivajonoon. Kun arviointi koko ajan kiristyy ja kiristyy, aina vain huonommassa kunnossa pitää olla, jotta pääsisit edes siihen jonon päähän. Kyllä tässä on vähän semmoinen olo ollut, että onko niin, että vanhuksia ei ole varaa hoitaa mutta heitä on varaa jättää hoitamatta. Se on aika karu tilanne.

Arvoisa puhemies! Vanhusasiavaltuutetun kertomuksen alussa, mikä tuorein on olemassa, lukee seuraavaa: ”Vanhusasiavaltuutetun työn koskettavimmat hetket ovat liittyneet tilanteisiin, joissa iäkkäiden vaikeasti sairaiden ja toimintakyvyltään hyvin hauraiden henkilöiden mahdollisuudet ihmisarvoiseen elämään ovat olleet vakavasti uhattuina.” Tämä sitaatti kuvaa liian hyvin liian monen vanhuksen tilannetta. Yhdenkään vanhuksen ei tule pelätä illalla nukkumaan menemistä sen takia, ettei hänellä ole yön aikana apua tai ettei hän pääse pesulle tai vessaan. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä, ettei hänellä ole varaa ruokaan tai lääkkeisiin. Yhdenkään vanhuksen ei tulisi pelätä, että hän joutuu hoidettavaksi niin kauas, ettei hänen ole mahdollista nähdä puolisoaan tai muita läheisiä. Ja tästä tullaan tähän rahoituskysymykseen: miten hallitus varmistaa hyvinvointialueille riittävän rahoituksen, jotta yksikään näistä peloista ei toteudu missään päin Suomea? Tähän ei ole vastausta tänään kuultu.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lopuksi sitaatti saamastani viestistä: ”Erikoissairaanhoidon paisuu, ja muut terveydenhuollon alueet näivettyvät. Omin silmin näen kotihoidon asiakkaiden lohduttoman tilanteen, yksinäisyyden, pelot, apatian ja muistisairauden aiheuttamat riskit. Jotkut odottavat hoivapaikkaa kuukausia, koska palvelujärjestelmä ei toimi, vaikka moni vanhus tarvitsee paikan viime viikolla. He, joiden pitäisi päivittäin tehdä arviota ihmisen pärjäämisestä, kirjaavat vain, että tiskit tiskattu ja roskat viety, vaikka van-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

hus on täysin pysähtynyt ja toimintakyvytön. Ja tämä tilanne tippuu vastuusairaanhoidajan ja lääkärin syliin täysin varoittamatta. Kun raskasta laitoshoidoa aikoinaan ruvettiin vähentämään, intoiltiin, että resursseja ohjataan kotihoitoon. Ihan huijausta sekin. Terveisin vanhuslääkäri.”

Olisiko meillä mahdollisuus löytää läpi tämän salin yhteinen tahtotila, jolla saisimme vanhustenhuoltomme tilan korjattua? Vai jatkammeko vain riitelyä ja annamme vanhusemme kuolla arvottomalla tavalla pois? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

19.04 Merja Rasinkangas ps: Kunnioitettu arvoisa rouva puhemies! Suomen ikääntyvä väestö tarvitsee inhimillistä ja järkevää politiikkaa. Ikäihmiset ansaitsevat arvokkaan vanhuuden. Hallitus on sitoutunut pitämään huolta ikäihmisten palveluista ja heidän mahdollisuuksistaan asua kotona mahdollisimman pitkään. Tämä hallitus katsoo myös samalla tulevaisuuteen ja laittaa hyvinvointiyhteiskuntaa kestävämmälle pohjalle. Taloutta laitetaan kuntoon ja kasvun eväät kaivetaan vielä esiin.

Alkuun on myös hyvä muistuttaa, että tänä vuonna hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa 2,2 miljardilla eurolla.

On sanottava myös suoraan, että hoitajapula on todellinen. Siksi hallitus on päättänyt keventää ympärivuorokautisen hoivan mitoitusta, jotta henkilöstöä voidaan kohdentaa sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Tämä ei tarkoita heitteillejättöä vaan järkevää resurssien käyttöä. Kun hyvinvointialueilla on enemmän liikkumavaraa, hoitoa voidaan järjestää tarpeen mukaan eikä jäykkiä kiintiöitä tuijottaen. Tällä on myös saatu alas kalliin vuokratyövoiman kustannuksia.

Meillä on huippuosaamista myös ensihoitoyksiköissä. Sitä voitaneenkin kutsua liikkuvaksi sairaalaksi. Ensihoitoyksiköissä on mahdollisuus ottaa suora yhteys lääkäriin, ja niissä on EKG-laitteet, ja niillä pystytään aloittamaan lääkinnällinen hoito. Hyvinvointialueiden tehtävä on huolehtia tarpeellisesta kohdentamisesta. Ensihoito parhaassa tapauksessa saattaa olla potilaan kannalta jopa hengenpelastus.

Hallitus on myös panostanut ikäihmisten kotona pärjäämiseen ja yksinäisyyden ehkäisyyn. Seurakunnilla ja kolmannella sektorilla on tässä suuri rooli. Paljon tehdään ja rahallisesti myös panostetaan. Avustusohjelmaan yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi vuosille 2025—2027 myönnettiin yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa. Terveystien edistämisen määrärahaa on varattu ikäihmisten toimintakykyyn, kotona pärjäämiseen ja omaishoitajien tukemiseen vuosille 2024—2027 yhteensä 27 miljoonaa euroa.

Kehittyvä teknologia ja digitalisaatio auttavat palveluiden saatavuudessa, mutta ne eivät saa syrjäyttää ihmiskontaktia. Kaikki vanhukset eivät osaa käyttää tai pysty käyttämään digipalveluita. Siksi alueilla on huolehdittava digipalveluiden parantamisesta, liikkuvista palveluista ja siitä, että apua ja tukea saatavilla on myös kasvokkain.

Arvoisa rouva puhemies! Marinin—Saarikon hallitus sysäsi sote-sektorille kestäättömiä velvoitteita ilman riittäviä resursseja ja uuden hallintohimmelin ryhmärahoineen. Nykyinen hallitus pyrkii korjaamaan tilannetta ministeri Kaisa Juuson johdolla, mutta semmoinen työ, mikä jälkeensä on jätetty, ei päivässä valmistu.

Muistuttaisin keskustaa myös siitä, että hyvinvointialueilla on iso valta siihen, miten saamme palvelumme toimimaan ja kehittymään. Keskustalla on ylivoimaisesti suurin ryhmä alueellani Pohjois-Pohjanmaalla eli Pohteella. Välillä kuitenkin kuulostaa siltä kuin

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

keskustalla ei olisi osaa eikä arpaa siihen, miten Pohteella palveluja kehitetään paremmiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Yksinäisyys on yksi suurimmista ikäihmisten hyvinvointia uhkaavista ongelmista. Meidän jokaisen vastuulla on muistaa läheisiämme, soittaa mummulle, käydä katsomassa naapuria, kysyä kuulumisia vanhemmilta. Yhteiskunnan tukea tarvitaan ja sitä myös annetaan, mutta lähimmäisen rakkaus on korvaamatonta.

Hallitus puolustaa toiminnallaan suomalaisia ikäihmisiä. He ovat rakentaneet tämän maan ja ansaitsevat arvokkaan vanhuuden ja hoitoa Suomessa suomen kielellä. Jokainen ihminen on hoidon arvoinen, ja vastuu on meillä jokaisella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

19.08 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Alla ska ha rätt till en värdig och trygg ålderdom, det är alla här säkert eniga om. Det är budskapet som hörs i festtal och som syns i partiernas program, men i den förda politiken ser vi dock skillnader i hur olika vi prioriterar och försöker förverkliga den här målsättningen.

För att trygga en värdig ålderdom krävs att vi värnar om vårt välfärdssystem. Det innebär konkret tillräckligt med personal inom äldreomsorgen. Det betyder att egenvårdarnas ställning blir jämlik, på en god nivå i hela landet och ersättningen tillräcklig. Det betyder att sådan service som behövs regelbundet finns som närservice. Det betyder att vård och service på ens eget modersmål garanteras, och det är något som är väldigt viktigt för äldre. Allt detta förutsätter tillräcklig finansiering.

Arvoisa puhemies! Arvokkaan vanhuuden turvaamiseksi on huolehdittava hyvinvointijärjestelmästämmä. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi riittävää henkilöstöä vanhustenhuollossa, omaishoitajien aseman yhdenvertaisuutta hyvällä tasolla koko maassa ja riittävää korvausta. Tämä tarkoittaa säännöllisesti tarvittavien palveluiden saatavuutta lähipalveluina sekä hoitoa ja palvelua omalla äidinkielellä, mikä on erityisen tärkeää ikääntyneille. Iäkkäillä ihmisillä ei yleensä ole työterveyshuoltoa, ja siksi he ovat enemmän riippuvaisia julkisesta terveydenhuollosta. He kärsivät siis erityisen paljon siitä, että hallitus pidentää hoitotakuun kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Kun ihmiset saavat hoitoa ajoissa, se vähentää painetta huomattavasti kalliimmalta erikoissairaanhoidolta.

Arvoisa puhemies! Sote-sektorin alirahoitus vaikuttaa myös vanhustenhoitoon. Tämä johtaa liialliseen keskittämiseen, mikä vaikeuttaa omaisten mahdollisuuksia vierailla ja pitää yhteyttä iäkkäisiin läheisiinsä. Tämä puolestaan lisää sosiaalisen eristytymisen ja yksinäisyyden riskiä.

Vanhat ihmiset kärsivät myös sairaalaverkoston heikentymisestä leikkausten seurauksena. Kotikaupungissani Raaseporissa monet, jotka nykyisin käyvät sairaalassa laboratoriotesteissä, saattavat saada kuulla, että osa testeistä on otettava isommassa sairaalassa. Tämä on raskasta ja käytännössä hankalaa monille ikääntyneille. Keskeinen kysymys onkin: olemmeko valmiita priorisoimaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa myös taloudellisesti haastavina aikoina? SDP:n vastaus on, että olemme. Tällä hallituskaudella kokonaiskuva on valitettavasti se, että julkinen terveydenhuolto kärsii, kun taas yksityinen hoitobisnes vahvistuu ja laajenee. Hallitus ohjaa kehitystä suuntaan, jossa hoitoonpääsy riippuu yhä enemmän ihmisen taloudellisesta tilanteesta. Yhdenvertainen oikeus hoitoon heikkenee.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Ärade talman! Regeringen utreder ytterligare nedskärningar på 100 miljoner euro från socialtjänsterna och därtill nya nedskärningar från specialistvården. Det vore rättvist att innan vårens val berätta om hur dessa nedskärningar ska riktas och förverkligas. Det är bra att utreda och bereda saker ordentligt, men att ta en timeout strax innan valet är inte direkt förtroendeingivande.

Arvoisa puhemies! Hallitus selvittää sosiaalipalveluihin kohdistuvia lisäleikkauksia, joiden suuruus on 100 miljoonaa euroa. Olisi reilua kertoa jo ennen kevään vaaleja, miten nämä leikkaukset aiotaan kohdentaa ja toteuttaa. On hyvä, että asioita selvitetään ja valmistellaan huolellisesti, mutta aikalisän ottaminen juuri ennen vaaleja ei herätä luottamusta.

Arvoisa puhemies! Emme saa unohtaa, miksi lakiin sidottu henkilöstömitoitus alun perin säädettiin. Sekä henkilöstön hätähuudot että hoivaskandaalit osoittivat, miksi lakimuutos oli välttämätön. Lain vaatimusten on myös oltava riittäviä. Hallituksen nyt valitsema mitoitus ei sitä ole. Henkilöstöpulaan vetoaminen ei ole kestävä perustelu. Monet, jotka voisivat työskennellä hoitoalalla, valitsevat toisen alan, koska työ on liian kuormittavaa tai koska he kokevat, että he eivät voi tehdä työtään eettisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla.

Riittävä henkilöstömitoitus vanhustenhoidossa parantaa työssä viihtymistä ja auttaa siten alan työntekijöitä pysymään pidempään työssään. Aluehallintoviraston mukaan ”vähimmäishenkilöstömitoituksen alentaminen 0,6:n tasolle ei riitä vastaamaan asiakkaiden toimintakyvyn edellyttämää palvelujen tarvetta. Lisäksi mitoituksen alentaminen tulee mitä todennäköisemmin aiheuttamaan puutteita asiakkaiden oikeudessa saada hyvää sosiaalihuoltoa ja laadukasta palvelua, minkä lisäksi se voi vaarantaa asiakasturvallisuuden”.

Ärade talman! Regeringen styr utvecklingen i en riktning där tillgången till vård blir mer beroende av ens ekonomiska möjligheter. Den jämlika rätten till vård försvagas. Så ska vi inte ha det. Vi behöver en ny riktning, en mer rättvis sådan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa. [Olga Oinas-Panuma: Täällä!] — Siellä oli, anteeksi. Ei näkynyt. Olkaa hyvä.

19.13 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mukavaa, että hallituspuolueita tosiaan kiinnostaa niin paljon, että täällä ei ole paikalla yhtään kansanedustajaa, mutta toivottavasti he sitten katsovat näitä puheita vaikkapa tallenteelta. — ”Se on aivan kauhiAA, että mitoitus on taas laskettu ja meilläkin yksi hoitaja monessa vuorossa vähemmän. Siinä ei ehi kuin häthätää välttämättömät asiat ihmisen hyväksi tehdä, eli vaihtaa vaiipan ja antaa ruuan. Tuntuu niin väärälle heitä kohtaan. Pitäs olla enemmän hoitajia, että olis aikaa antaa enemmän heille eikä joutuisi tekemään hommia vähän niin kuin sieltä, mistä aita on matalin.” Näin kommentoi lähihoitajakaverini. Täällä salissa on puhuttu tänään paljon kauniita sanoja sotesta, ikäihmisistä ja hoivasta, mutta valitettavasti tuntuu, että nuo kauniit sanat eivät ole konkretisoituneet varsinaisesti lakiesityksiksi tai teoiksi. Hyvinvointialueitten työn helpottaminen on vähän niin kuin jumitilassa, ja se pitäisi saada purettua.

Olen saanut seurata sote-palveluita suhteellisen läheltä: ensiksi omaisen roolissa oman pappani kohdalla ja sen jälkeen sitten aluevaltuutettuna, kun Pohteen toimintaa käynnistettiin ja sain olla siellä lautakunnassa. Näin hyvin konkreettisesti, mitä se oli ja minkälaista

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

on se työ siellä hyvinvointialueella, ja kyllähän siellä töitä tehdään niska limassa. Se, konkretisoituuko se sitten enemmän hoidoksi vai euroiksi taulukossa, on eri kysymys. En syytä tästä tilanteesta siis sekuntiakaan meidän alueella olevia päättäjiä ja virkamiehiä. He tekevät niillä resursseilla ja osaamisella kaiken, minkä pystyvät, mutta ongelma tulee minusta siinä, että ne resurssit ovat vähissä, niin kuin me ollaan tänään koko päivä täällä puhuttu.

Suomalaiset ovat huolissaan sosiaali- ja terveyspalveluista. Hyvinvointialueilla päättäjät ovat tosiaan joutuneet hallituksen paksunahkaisuuden vuoksi tekemään järjestettömän työn sen eteen, että päästään näihin taloustavoitteisiin, mutta se, että päästään taloustavoitteisiin ja täällä salissa sitten kehutaan, miten hienosti joillain alueilla menee, ei tarkoita sitä, että sitä hoitoa tulisi välttämättä oikeaan aikaan ja lähelle. Itse asiassa päinvastoin monesti.

Oman haasteensa luovat myös meidän pitkät välimatkat. Kun ikäihmisen hoitoyksikkö napataan kiinni Pohjois-Pohjanmaalla, niin matka seuraavaan kasvaa helposti monta kymmentä kilometriä, jopa yli sata kilometriä. Kotihoitoa on aika hankala antaa riittävän kattavasti, jos matka terveyskeskuksesta kotiin on 40 tai 50 kilometriä. Se on meillä aivan tavallinen matka.

Arvoisa puhemies! Meidän kulttuuri on lyhyessä ajassa muuttunut paljon. Me ollaan paljon itsenäisempiä kuin ennen, ja meidän perhemalli on kutistunut. Jos mietitään vaikkapa vanhemmuutta, niin ennen oli vallalla koko kylä kasvattaa ja samassa pihapiirissä eli useampi sukupolvi. Olennainen kysymys on, mikä on yksilön ja mikä on yhteisön vastuu. Muutos on ollut nopea. Minä esimerkiksi olen kasvanut oman pappani kanssa samassa pihassa — pappi oli syntynyt 23 — ja olen elänyt myös sen, kun pappi eli uudestaan sodan kauhut. Se on semmoista sukupolvien välistä yhteyttä. Mutta yhä harvempi pystyy asumaan lähellä omia isovanhempiaan, eikä ole automaatio, että ikäihmisestä, lähimmäisestä tai isovanhemmasta, voitaisiin tai haluttaisiin pitää huolta itse tai pystyttäisiin siihen. Meidän kulttuurissa kysytään ensimmäisenä uudelta tutulta, mitä teet työksi, ei että minkälainen perhe sinulla on, ja se kertoo aika paljon.

Ihmisellä pitää olla oikeus päättää, miten vanhuutensa viettää. Kotona pitää voida asua mahdollisimman pitkään, mutta tarvitaan myös tuettua asumista ja ympärivuorokautista hoitoa. Kyse on turvallisuudesta. Jos paikkoja vähennetään samaan aikaan, kun meillä on yhä enemmän ikäihmisiä, suunta on väärä. Ikäihmisten kanssa hyvinvointialueella työskentelevä ihminen kirjoittaa paikkojen vähydestä: ”Ihminen on täysin muistamaton, poistuu kotoaan tietämättä, minne on menossa, kaatuilee. Näistä turvallisuusriskeistä huolimatta kokeillaan kuitenkin tehostaa kotihoitoa, laitetaan ovihälyttimiä ja tarjotaan perhehoitoa, joka ei ratkaise sitä kotona pärjäämättömyyttä. Ja kuinka paljon sitten maksaisi se kotihoito, joka otettaisiin yksityiseltä palveluntuottajalta?”

Kaiken tämän keskellä, mistä olen tässäkin puheessa puhunut, täällä salissa on käytetty tänään valtavan paljon aikaa siihen, että on huudeltu näistä tyhjästä papereista ja ryhmärahoista. Se todellinen the ykköstyhjöpaperi on persujen sote-malli — perussuomalaisen, pahoittelut — jota ei siis oikeastaan ollut. [Antti Kurvinen: Ylimielisyyttä!] Ja se ryhmäraha esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla on 0,15 promillea, jolla muun muassa käydään tutustumassa erilaisiin toimijoihin, pidetään työntekijää, joka hoitaa hyvinvointialueeseen liittyviä asioita, ja kohdataan alueen asukkaita. Ja mitä käy sille loppurahalle? No, se palautetaan.

Hyvinvointialueilla on rautaiset ammattilaiset, ja moni saa sieltä hyvää hoitoa, mutta tosiasiassa on se, että tämä hallitus sopeuttaa yhdeksän miljardia ja niistä kaksi miljardia tulee

hyvinvointialueilta. Se on sopeutuksista aivan ehdottomasti isoin ja ennen muuta tyhmin toimi. Alueilla on vähemmän rahaa ja resursseja ja enemmän hoitoa tarvitsevia ihmisiä, ja se on aika huono yhtälö. Nämä ovat arvovalintoja, ja keskustan arvovalinta olisi, että ikäihmisistä ei leikattaisi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

19.18 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ikääntyminen ei ole ongelma — minä tiedän sen, ja me tiedämme sen muutenkin. Olin pari viikkoa sitten kuuntelemassa Oxfordin yliopiston taloustieteen professori Ian Goldinia Helsingin yliopiston tulevaisuusfoorumissa, ja hänkin totesi, että alkää puhuko ikääntymisestä ongelmana, ja tämä on se, mitä on tavoiteltu yhteiskunnassa, että meillä olisi parempi lääketiede ja myös parempi hyvinvointi. Ja niin kuin täällä on moni edustaja eri sanoin todennut, meillä moni kuusi- ja seitsemänkymppinen elää täyttä elämää, jopa täydempää elämää kuin nuorempana työelämässä ollessaan. Eivät he ole tutisevia kävelykepin kanssa liikkujia. Tämä pitää heti alkuun todeta. Mutta silti on varmaan tilanne suurimmalla osalla ihmisistä se, että viimeistään elämän viimeisinä vuosina tarvitsee sitä hoitoa ja hoivaa ja tukea, ja silloin pitää myös viimeisten vuosien ja viimeisten kuukausien olla ihmisarvoisia.

Ja kyllä, rouva puhemies, tilanne on se — ja myönnän tässä omatkin virheet ja omanikin puolueen virheet — että me ollaan käsitelty liikaa vanhuspolitiikkaa, ikäihmisasioita, pelkästään budjettien ja rahojen kautta. Kyse on myös siitä, mikä on meidän yhteiskunnan sivistyksen taso, kunnioitammeko me ikääntyneitä ihmisiä, pidämmekö me huolta myös ihmisistä, jotka eivät enää ole niitä tuottavimpia meidän talouden rattaissa. Kyse on myös tietynlaisesta yhteiskuntasopimuksesta, siitä, että kun me maksamme veroja ja me uuras-tamme omissa yrityksissä työpaikoillamme, niin sen jälkeen me saamme sitten riittävää palvelua niinä viimeisinä vuosina, on se sitten erikoissairaanhoitoa tai on se vanhusten hoivapalveluita.

Rouva puhemies! On hyvä ymmärtää, että aina kun leikataan sotesta, niin kuin Orpon hallitus on tehnyt sen valinnan, että säästetään sotesta, hyvinvointialueilta voimakkaasti, silloin säästetään ikäihmisiltä. 39 prosenttia perusterveydenhuollon lääkärikäynneistä on yli 65-vuotiaitten tekemiä, ja sosiaalipalveluista vanhan säännön mukaan yksi kolmasosa menee vanhusten palveluihin. Eliikä, arvoisa hallitus, kun te leikkaatte sotesta, te leikkaatte käytännössä vanhuksilta.

Rouva puhemies! Minusta meidän on hyvä ymmärtää Suomessa ja katsoa totuutta silmiin, että kun nyt ikäännyimme ja suuret ikäluokat alkavat tulla siihen raskaan hoivan vaiheeseen, meidän on allokoitava enemmän määrärahoja hyvinvointialueille ja sote-palveluihin. Kotihoito on mahtavaa, kotisairaanhoito, kotisairaalat ovat kehittyneet, mutta kyllä niitä hoitopaikkoja tarvitaan. On aivan järkyttävää, että meillä on 2 200 ihmistä jonossa pitkäaikaisen hoivan paikoille. Siis he eivät pärjää enää kotona, ovat jossakin odottamassa sitä paikkaa. Näin ei pidä olla.

Rouva puhemies! Kaksi tärkeää asiaa on keskustalla, mitkä me haluamme laittaa hyvinvointialueille kuntoon:

Ensimmäinen on se, että tämä ikäihmisten maakuntamatkailu, jossa pompotellaan elämän viimeisinä vuosina ja kuukausina hoitopaikasta toiseen, pitää saada muutettua ja ihmiset pitää hoitaa lähellä heidän kotejaan.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Toiseksi, viimeisenä, arvoisa rouva puhemies, meidän mielestämme tarvitaan perhelääkärimalli Suomeen, väestövastuullinen perhelääkäri jokaiselle ihmiselle julkisella puolella. Tässä me voidaan käyttää myös yksityisiä yrityksiä ja ammatinharjoittajia. Ja ei nyt anneta potkuja meidän hoitajille. On aivan järkyttävää, että muutosneuvotteluita käydään hyvinvointialueilla. Jos näitä ammattilaisia ei juuri nyt tarvita, heitä tarvitaan vuoden ja kahden ja [Puhemies koputtaa] viiden vuoden päästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

19.22 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän tästä tärkeästä välikysymyksen aiheesta. Minulla on tässä kaksi puhetta — täällä on tullut paljon hyviä puheenvuoroja, kuten tässä edelläkin oli — ja ajattelin nyt pitää ensin tämän vähän henkilökohtaisemman ja sen toisen sitten myöhemmin.

Kävin eilen pian 90 vuotta täyttävän isovanhempani luona. Hän jäi syksyllä leskeksi 70:n yhdessä vietetyn vuoden jälkeen, kun pappani menehtyi sairauden uuvuttamana. Isovanhempani ovat aina olleet minulle esikuvia. Pappa on tullut Karjalan Kaukolasta kaksi kertaa ja mummu menettänyt oman äitinsä neljävuotiaana tuberkuloosille — tai keuhkotaudille, kuten silloin sanottiin. 12-lapsisessa perheessä ilman äitiä kasvanut mummini ja Karjalasta pikkupoikana lähtemään joutunut pappani loivat kovalla työllä hyvän elämän ja kasvattivat itse kolme tytärtä ja vaikuttavat nyt jo 14 lapsenlapsenlapsenkin elämään. Eilen mummulle mennessäni aika pysähtyi ja kiire lakkasi. Asunto oli hiljainen ja vähän hämärä. Juteltiin, katsottiin vanhoja kuvia ja välillä oltiin hiljaa. Välillä mummu vähän itki. Kun tein lähtöä, muistisairautta sairastava mummini totesi, kuten aina sieltä lähtiessäni: ”Tule taas käymään.” Kun lähdin, jäin miettimään tämänpäiväistä välikysymystä. Jäin pohtimaan, miten pitkiä päivät voivatkaan yksin olla. Pohdin, miten mummu pärjää surun kanssa, kun pappa on poissa ja ympäriltäkin omanikäiset ja nuoremmatkin yksitellen lähtevät. Mietin, miten väärin on, että sellaiset vanhukset, joilla ei ole lapsia ja lapsenlapsia huolehtimassa ja vierailemassa, ovat ihan yksin eivätkä pääse palveluiden piiriin, miten häpeällistä on jättää yhtäkään ikääntynyttä ilman tarvitsemaansa tukea, apua ja hoivaa, miten päivätoiminnastakin nipistetään — se mahdollisesti ainut sosiaalinen kontakti muihin ihmisiin pitkään viikkoon voi mennä siinä.

Meidän on turvattava kaikille tämän maan rakentaneille arvokas vanhuus. Hyvinvointialueet tarvitsevat tässä nyt tukea, ja katson tiukasti nyt maan hallituksen suuntaan — tai sen ainoan hallituksen edustajan suuntaan, joka täällä salissa nyt on.

Monesti vanhemmat ihmiset voivat meidän nuorempienkin mukaan haikailla mennyttä ja sanoa, että ennen oli paremmin. Mummu kuitenkin aina sanoi, että ennen ei mikään ollut paremmin. Hän arvosti sitä, mihin he papan kanssa olivat päässeet ja mihin yhteiskuntana olimme ja olemme päässeet. Se sukupolvi, joka nyt kaipaa hoivaa ja huolenpitoa, ei paljoa vaadi tai toivo ja on joskus liiankin vähään tyytyväinen. On kuitenkin niin, että jokainen heistä ansaitsee riittävän tuen, kun aika on, oli se sitten kotihoitoa, yhteisöllistä asumista, päivätoimintaa, terveyspalveluita tai ympärivuorokautisen hoivan paikka. Meidän tehtävämme on nyt varmistaa se, että nämä yhteiskuntamme rakentaneet saavat arvokkaan vanhuuden ja riittävän hoivan maallisen elämän loppuun asti.

Hallituksen täytyy nyt ryhtyä toimiin varmistakseen hyvinvointialueille riittävän rahoituksen, jolloin ikääntyneiden palveluista ei tarvitse heikentää peittävyyskysymyksiä, kuten monesti

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

kuulee sanottavan. Kukaan ei halua olla vaipoissa tai tulla syötetyksi. Hoivapaikkaa ei joneteta turhaan, vaan silloin sitä paikkaa jo todella tarvitaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

19.26 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tänään olemme kuulleet paljon puheen-
vuoroja, joista suurin osa on asiaan liittyen, mutta myös useita asian vierestä. Tulin poli-
tiikkaan niin sanotusti suoraan politiikan ulkopuolelta, ja on asioita, jotka ovat yllättäneet.
Kenties vastenmielisintä on ollut huomata se, miten paljon asioita tahallisesti vääristellään
tai kerrotaan osatotuuksia.

Hyvä hallitus, teidän toimestanne on useaan kertaan sanottu seuraavaa: ”Sote-uudistus
on epäonnistunut”. Jopa niinkin pahoin kuvattiin, että ”tämä sote-uudistus on sysipaska”.
”Emme leikkaa sotesta”, ja nyt sitten ”sotestakin on pakko leikata”. Jokainen ymmärtää,
että nämä väitteet eivät ole totta, ja lisäksi ne ovat sisällöllisesti ristiriitaisia.

Arvoisa puhemies! Kerrataanpa, kun tuntuu unohtuneen, mitä sote-uudistus piti sisäl-
lään:

Ensinnäkin on hyvä muistaa, että kyse on sotien jälkeen suurimmasta hallinnollisesta
uudistuksesta. Se tehtiin kaikkien puolueiden yhteisellä tahdolla — siis kaikkien puoluei-
den yhteisellä tahdolla. Uudistusta valmisteltiin 15 vuotta. Siis jokainen puolue oli sitä
mieltä, että vanha kuntapohjainen malli oli tullut tiensä päähän, ja viime vaalikaudella sil-
loisilla oppositiopuolueilla, perussuomalaiset ja kokoomus, ei ollut esittää mitään muuta
kuin tyhjä paperi valiokunnassa tälle uudistukselle.

Toiseksi, kuten täällä on jo hyvin avattu, nyt nähty kustannusten nousu ei johdu uudis-
tuksesta, niin kuin talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut. Ja saman totesivat myös
valtiovarainvaliokunnassa kuultavana olleet asiantuntijat, että näiden sote-kustannusten
nousu ei ole uudistuksen syytä.

Kolmanneksi nyt, kun sote-rahoitus tulee suoraan valtion budjetista ja rakenne on yksin-
kertainen, me kaikki näemme sote-sektoriin käytetyt rahat. Aiemmin ne ovat jääneet kun-
tien budjettiin piiloon.

Neljänneksi hallituksen päätös olla pidentämättä alijäämien kattamisvelvoitetta on kä-
sittämätön. Kyse ei ole lisärahan antamisesta vaan siitä, että hyvinvointialueille annetaan
lisäaikaa vuosien 23 ja 24 alijäämien kattamiseen. Luvan epääminen kertoo ainoastaan sii-
tä, että kyseessä on ideologinen päätös.

Ja viidenneksi, kuten jo todettiin, mittava hallinnon uudistus tarvitsee aikaa, ja asiantun-
tijat ovat todenneet, että tällainen uudistus vaatisi viisi vuotta toteutukseen.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikan arviointineuvosto sanoo suoraan: hallituksen sote-
linja ei ole taloudellisesti kestävä. Palvelut rapautuvat, mutta säästöjä syntyy lähinnä ih-
misten hyvinvoinnin kustannuksella — siis säästöjä syntyy ihmisten hyvinvoinnin kustan-
nuksella. Ja mikä pahinta, nyt näyttää siltä, että uusia leikkauksia valmistellaan kaikessa
hiljaisuudessa, paljastetaan vasta vaalien jälkeen, mistä tällä kertaa nipistetään.

Hyvä hallitus, suomalaisilla on oikeus tietää ennen vaaleja, mitä hallitus suunnittelee.
Teillä on velvollisuus kertoa, mistä leikataan ja ketkä joutuvat jälleen maksajiksi. Vai pel-
kättekö, että kansa ei hyväksyisi linjaanne, siis kansa ei hyväksyisi linjaanne?

Arvoisa puhemies! Kolme vuotta sitten silloiset oppositiopuolueet kokoomus ja perus-
suomalaiset tekivät välikysymyksen juuri samasta asiasta, vanhustenhoidosta. Silloin vaa-
dittiin seuraavaa: Vanhuksille pitää saada enemmän hoitopaikkoja. Toiseksi hoivatyönte-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

kijöitä pitää saada enemmän. Ja kolmanneksi omaishoitajien asemaa pitää parantaa. Varsinkin perussuomalaiset lupailivat omaishoidon tuen verovapautta. Vaalikausi on nyt jo puolivälissä, eikä hallitus ole tehnyt mitään näiden asioiden suhteen. Ainoa asia, mitä on tehty, on se, että olette leikanneet sote-rahoista.

Arvoisa puhemies! Miten voi olla mahdollista, että kahdessa vuodessa aikaan on saatu näin vähän? Herää kysymys, onko teidän tarkoituksenne saada hyvinvointialueet kriisiin ja maakunnista valot pois. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.31 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että eduskunta käy keskustelun tästä tärkeästä asiasta, koska ympärivuorokautisesta hoidosta tai hoivakodin sängystä ei päästä barrikadeille ja tekemään näitä asioita, vaan se pitää tehdä täällä, ja me täällä tehdään niitä raameja, taloudellisia ja muita raameja, jotta hyvinvointialueet ja muut toimijat sitten pystyvät sitä palvelua tuottamaan. On hyvä myös käydä sitä keskustelua, mitä kukin hallitus on tehnyt tai jättänyt tekemättä, ja sekin tässä on päivän mittaan tullut kyllä hyvin esille, ja enempi on ollut syytöksiä kuin niitä ratkaisuja. Sen vuoksi arvostan edustaja Wallinheimon huomautusta tässä, että ehkä meidän pitäisi enemmän katsoa näitä kysymyksiä parlamentaarisesti, kun näin isoista asioista on kyse. Ehkä joskus pääsemme siihen tilanteeseen.

No, valtionohjaus on kahtalainen. Toinen on tämä taloudellinen ohjaus, jossa budjetin kautta ja alijäämän kattamisaikataululla ohjataan sitä talouden raamitusta, ja toinen on sisällöllinen vaatimus, minimiehdot, mitä vähintään pitää palveluissa saada toteutettua ja mihin aikaan niitä pitää saada tehtyä. Nämä ovat niitä meidän ohjauskeinojamme ja täältä käytettävissä, ja ne aina unohtuvat tässä, että näiden pitäisi olla tasapainossa. Nyt on taloudellista ruuvia kiristetty todella kovaa, ja sitten näitä ehtoja on lievennetty, jotta talous riittäisi, ja tämä yhtälö on aika kummallinen, kun katsoo tätä tilannetta. Me ollaan täällä kuultu monta, monta kertaa siitä, kuinka iso asia on se, että 2 200 miljoonaa on tälle vuodelle tullut lisää rahaa. Tosiasia on, että 1 400 miljoonaa siitä on vuoden 2023 alijäämän kattamista ja vajaa 800 miljoonaa on tullut hyvinvointialueindeksin kautta pääosin tälle vuodelle. Mitään uutta rahaa ei ole tullut palveluihin. Tällä noin kolmen prosentin osuudella, tällä vajaalla 800 miljoonalla, pitää hoidon tarpeen kasvu hoitaa, palkkaratkaisut pitää hoitaa ja kohoavat hinnat. Että siinä mielessä aina unohdetaan tämä kokonaisuus.

Toinen kokonaisuus liittyy siihen, että erilaiset mitoitukset, kuten palveluun pääsyyn määritellyt minimiajat, ovat olleet näitä tärkeitä. Siksi hallituksen mitoitus ja rahoituksen poistaminen esimerkiksi hoitajamitoituksen osalta 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen kertoo aika paljon siitä hallituksen linjasta, eli yhä pitempi on se aika, että palveluihin pääsee, ja se kertoo vain siitä arvovalinnasta, kuinka tässä tehdään. Hyvinvointialueet ovat tässä puun ja kuoren välissä, kun kukaan ei parane jonoissa. Hoitajamitoituksen laskeminen tästä 0,65:stä, mihin päästiin, pudotti senkin 0,6:een, ja tämä tarkoittaa sitä, että ikäihmisten ympärivuorokautisessa hoidossa on vähemmän ihmisiä hoitamassa niitä ikäihmisiä — vähemmän, ei enemmän. Eli nämä molemmat, hitaammin hoitoon ja sitten vähemmän hoitajia, kertovat siitä tilanteesta, että tätäkin ruuvia on käytetty. Me tarvittaisiin sellaisia uudistuksia, että nämä molemmat kulkisivat vähän käsi kädessä — että jos sisällöllistä uudistusta tehdään, niin sille myöskin tuotettaisiin resursseja ja pystyttäisiin tekemään niitä asioita hyvin kokonaisvaltaisesti.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Se, että kaikkia asioita ei tehdä siellä oikeassa vaiheessa, missä pitäisi tehdä, tarkoittaa, että mitä enemmän me pystytään kotiin tekemään hoivapalveluja, niin se siirtää raskaampiin palveluihin siirtoa, ja sen vuoksi tämä kotona hoitaminen on niin isossa roolissa. Omaishoitajat eivät yksin ratkaise tätä ongelmaa. Sillä pystytään osaratkaisu tekemään, mutta ne tarvitsevat niitä täälläkin tänään monta kertaa puhuttuja asioita, eli siellä tarvitaan tukea omaishoitajille. Sitten heidän pitää saada palvelurakenne siihen ympärille, ja kolmanneksi vielä sitten, että heidän omasta jaksamisestaan huolehditaan, ja sitten tämä työssäkäyvien omaishoitajien asema pitää myös huomioida, että he voivat hoitaa omia vanhempiaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

19.37 Mika Riipi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on käyty aika arvokasta keskustelua meidän ikäihmisten palvelujen tilasta, ja vaikka välissä näissä keskusteluissa ja puheenvuoroissa on kyllä eksytty sinne lillukanvarsille, ryhmärahoihin ynnä muihin, niin paljon hyviä puheenvuoroja on kuultu. Ehkä erityisen iloinen olen siitä, että ensimmäistä kertaa, ihan aidosti, ministerin ja hallituksen suusta olen ainakin ollut kuulevinani, että enää ei haukuttu sote-uudistusta, vaan se todettiin hyväksi. Se on jo arvo sinällään, silloin me ollaan sillä viivalla, että niitä palveluita oikeasti voidaan kehittää, eikä aina palata sinne menneeseen, katsotaan tulevaisuuteen.

Mutta sote-uudistus, sen myönnän, epäonnistui yhdessä ratkaisevassa asiassa alkuvaiheessansa. Alueille ei pystytty luomaan riittävää itsehallinnon pohjaa, vaan niiden toiminta ja erityisesti rahoitus jätettiin kulloisenkin vallassa olevan hallituksen täydellisen mielvallan alle. Samalla sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset tuotiin näkyviin ja kauhisteltaviksi valtiovarainministerin pöydälle. Aiemminhan ne ovat olleet piilossa, vuosikymmeniä piilossa kuntataloudessa, jossa on joustettu, sopeutettu ja korotettu tarvittaessa veroja, jotta on selviydytty, mutta samalla myöskin on niitä palveluja kehitetty. Tämän virheen seurauksia olemme nähneet nyt, kun hallitus on ottanut hyvinvointialueet ja niiden palvelut leikkuupöydälle. Samalla se on kätevästi jo kohta kaksi vuotta harhauttanut ihmisiä siirtämällä vastuun sote-palveluiden tilasta edellisen hallituksen luoman sote-mallin syyksi, vaikka kaikki asiantuntijat ovat todenneet, että mallilla ei ole mitään tekemistä nykyisen tilanteen kanssa. Siis kiitos, että tästä ollaan nyt päästy yli.

Olemme usein kuulleet tuolta ministeriaitiosta, että mitään kriisiä ei ole ja opposition pitäisi vielä lopettaa tällainen paniikin lietsonta. Kun kuitenkin kuulee ihmisiä tuolla maakunnassa ja hoito- ja hoiva-alan ammattilaisia, niin viesti on kyllä toinen. Pahin virhe hallitukselta on se, ettei se asiantuntijoiden viesteistä välittämättä halua puuttua hyvinvointialueiden alijäämän kattamisajan pituuteen. Tosiasia on kuitenkin se, että riittämätön rahoitus suhteessa palvelutarpeisiin on jo johtanut hyvinvointialueilla epätarkoituksenmukaisiin ja lyhytnäköisiin toimenpiteisiin talouden sopeuttamiseksi sen sijaan, että nämä sopeuttamistoimet toteutettaisiin vaikuttavuustietoon perustuen pitkäjänteisesti ja vastuullisesti.

Ikäihmisten osalta tämä on jo johtanut palveluiden karsimiseen esimerkiksi Lapissa. Alueen päättäjät ovat säästösyistä olleet pakotettuja vähentämään yli 13 prosenttia ikäihmisten ympärivuorokautisen hoidon paikoista, vaikka samaan aikaan seuraavan kymmenen vuoden aikana yli 75-vuotiaiden määrä Lapissa kasvaa yli 35 prosenttia, 22 000:sta yli 30 000:een.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Viime vuoden lopulla, kun hallitus ei ole kantanut vastuutaan hyvinvointialueiden tilanteesta, ovat alueiden päättäjät joutuneet tekemään sen, ja useat alueet ovatkin tehneet vastoin lakia alijäämäisiä budjetteja tulevalle suunnitelmakaudelle. Samaan aikaan hyvinvointialueiden ahdinkoon ajamisen kanssa monet hallituksen julkisen talouden suunnitelman sopeuttamistoimet, kuten hoitoonpääsyn määräaikojen pidentäminen, lääkkeiden omavastuuosuuksien ja asiakasmaksujen korotukset sekä eläkkeensaajan asumistuen määräytymisen muutokset, kohdistuvat rajusti erityisesti pienituloisiin iäkkäisiin henkilöihin.

Arvoisa puhemies! Julkista taloutta on sopeutettava — sitä rahaa ei tietenkään ole — mutta ei niin kuin hallitus nyt tekee aiheuttaen osin jopa peruuttamatonta vahinkoa juuri yhteiskunnassamme heikoimmassa asemassa oleville, kuten ikäihmisille. Tämä on todella epäluottamuksen arvoista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Merinen.

19.41 Ville Merinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä välikysymys tuli, niin mietin, miten voisin tässä puhua. Minähän olen erikoistunut nuorten asioihin. Mutta sitten yksi some-seuraaja ehdotti, että voisinko lukea ihan tämmöisiä raakarehellisiä terveisiä ihmisiltä ympäri Suomea, ja näitähän tuli paljon. Tässä on omaisten, vanhusten ja hoitoalan työntekijöiden terveisiä. Näitä lyhyesti kävin läpi äsken, ja kyllähän näissä on hurjan koskettavia ja kauhistuttavia kertomuksia. Minäpä aloitan:

”Läheinen oli eräässä yksityisessä vanhainkodissa vuoden verran, kunnes valitettavasti menehtyi viime vuoden toukokuussa. Tämä vuosi oli meille läheisille raskasta aikaa. Kyseisessä hoitolaitoksessa tuli se olo, ettei vanhuksista oikeasti välitetä. He saattavat maata useita tunteja omissa eritteissään, ja läheiset joutuivat tekemään tosi paljon töitä sen eteen, että kyseinen henkilö sai tarvitsemansa hoidon. Ihmisiä, eli vanhuksia, turrutettiin mielialälääkkeillä, koska heidän vaivojaan ei otettu todesta. Katetri laitettiin väärin, mikä aiheutti pahan tulehduksen ja sairaalareissuja. Ainakin kyseisessä paikassa oli vaikea luottaa siihen, että henkilökunta oli osaavaa ja että sitä oli tarpeeksi.”

”Hei! Haluaisin kertoa oman kokemuksen. Työskentelen tällä hetkellä kaupungin palvelutalossa muistisairaiden vanhusten kanssa. Asiat, mitä näin päivittäin, ovat järkyttäneet minua todella. Se, mitä koulussa opetettiin, ei näy kentällä. Laitan seuraavaan viestiin kokemukseni ja saat julkaista sen nimettömänä.”

”Asukkaiden päivittäinen elinympäristö oli epäinhimillinen siivouksen ja hygienian puutteiden vuoksi. Haju oli niin voimakas, että edes kahden maskin käyttö ei peitä sitä. Osa asukkaista makaa sängyissä omissa eritteissään tuntikausia, koska eivät pysty itse nousemaan sängystä peseytymään eikä heille tarjota tarvittavaa apua. Henkilökunnan käsihygienia on puutteellista. Osa käyttää käsidesiä väärin, mikä levittää bakteereita ja viruksia huoneesta toiseen. Työvoiman vaihtuvuus on suurta, sillä monet vakituiset työntekijät ovat uupumuksen vuoksi sairauslomalla. Tämä johtaa siihen, että asukkaista huolehtivat usein heille ennestään tuntemattomat keikkatyöntekijät. Olen nähnyt, kun hoitajat kohtelevat asukkaita epäasiallisesti. He syöttävät väkisin, käyttäytyvät töykeästi, kiroilevat ja osoittavat turhautumisensa. Taukuhuoneessa käydään kamppailua siitä, kuka joutuu pesemään asukkaat. Koska tehtävää vältellään, saatetaan pestä asukkaat esim. kylmällä vedellä omassa sängyssä.”

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Tässä on siis, sanon välikommenttina, työntekijöiden kokemuksia — minä ymmärrän tämän kiireen — ja sitten myös omaisten.

”Seuraavat esimerkit eivät ole suoraan vanhustenhoidosta, vaan kertomuksia siitä, kuinka iäkkäitä 85—92-vuotiaita, yksin ilman kotihoitoa pärjääviä vanhuksia kohdellaan terveydenhuollossa. Surullisinta tässä on se, että resurssimme eivät tällä hetkellä riitä edes kotihoidon tuen tai vanhusten hoidon tarpeen ehkäisemiseen.”

”Sukulaismieheni, 91 vuotta, meni hetki sitten terveyskeskukseen akuuttien keuhko-oireiden myötä, ja hänet käännytettiin sanoen, että lääkäriä on mahdollista päästä tapaamaan vasta aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua. Samaisessa terveyskeskuksessa vanhuksille on sanottu, että turha tulla hakemaan hoitoa, jos voi omin jaloin kävellä terveyskeskukseen, sekä soittaessani lääkärille aikaa 87-vuotiaalle isoäidille terveyskeskuksen asiakaspalvelu kertoi minulle lohduttomana olevansa uupunut siihen, että heillä ei ole henkilökuntaa eikä resursseja tai aikoja lainkaan lääkärille eikä myöskään sairaanhoitajalle.”

”Hei, Ville! Äiti jäi juuri leskeksi 89-vuotiaana. Samalla todettiin sydänperäisiä sairauksia ja lääkitys aloitettiin. Asuu nyt yksin omakotitalossa. Silti katsotaan, että niin hyväkuntoinen, että ei saa edes etäpalvelua. Nyt me lapset asutaan vuoroviikoin 400 kilometrin päässä omista kodeistamme äidin luona. Miten heikko ja huono pitää olla, että saa edes etäpalveluja?”

”Hei, Ville! Olin töissä terveyskeskuksen vuodeosastolla lääkärinä, ja siellä oli kaatuileva, muistisairas vanhus, joka tuli osastolle kaatuilujen vuoksi. Osastolla asiat sujuivat hyvin, mutta heti kotiin päästyään alkoi taas yölliset kaatuilut ja potilas palasi osastolle. Kävi ilmi, että potilas tarvitsee selvästi ympärivuorokautista hoitoa ja tukea. Kuitenkin alueen käytännöstä johtuen häntä ei voitu suoraan laittaa ympärivuorokautista tukea vaativien potilaiden yksikköön, koska ensin täytyy olla kotihoito maksimoituna. Oli siis ilmeistä, että vanhus ei pärjää kotona ja kaatuu heti yöllä yksin, mihin päivällä käyvä kotihoito ei auta. Sitten hänet piti laittaa silti kotiin ja testata ensin maksimaalinen kotihoito, vaikka oli hyvin todennäköistä, että hän kaatuu heti yöllä, jotta hän pääsee lopulta sinne arviointijaksolle, josta ehkä pääsee vanhainkotiin.” — Kiitos. Jatkan kohta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Eskelinen.

19.47 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Arvokasta keskustelua on tänään täällä salissa käyty, mutta aika lailla erilaiset näkemykset, missä mennään vanhustenhuollon tilassa, ovat oppositiolla ja hallituksella — se harmi. Tosiasioita kyllä tunnustetaan, ja niin kuin edustaja Riipi totesi, onhan täällä kumminkin yhteinen sävel siitä ollut, että tämä uudistus tarvitaan.

Koko tätä uudistusta ohjataan liikaa euroilla ja taloudella, ja kun rahoitusmalliin jäivät ne murheet, mitä jäivät, tiettyjen alueitten osalta, niin joillakin alueilla se toteuttaminen ilman lisää aikaa sopeutua näihin on aika mahdoton yhtälö. Harmittaa, että siihen ei nyten hallituksella ole halua.

Ongelmahan tässä ovat rahoitusresurssit ja hoitopaikat. Kun itselläni on kaksi läheistä omaista kotipalvelujen ja täysien palvelujen piirissä, 94- ja 88-vuotiaita, ja heitä avittavien henkilöitten, kotihoitohenkilöitten, osalta olen paljonkin keskustellut, niin he suoraan sanovat, että meillä on tällä hetkellä kotona aivan liian heikkokuntoisia vanhuksia. Heidän paikkansa ei ole kotona. Ja kun tiedetään kotihoidon resurssit ja se ajankäyttö, mitä he pys-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tyvät käyttämään, niin he tällä hetkellä kokevat itse huonoa omaatuntoa, kun eivät pysty aikaa antamaan kuin sen 15 minuuttia. Siinä ei paljon muuta kuin lääkkeitä ja roskapussit ja sanotaan huomenta ja päivää näille vanhuksille.

Seuraan tosiaan läheltä kahden läheisen arkea sisarusteni kanssa, ja toinen vielä on muistisairas. Olen läheltä nähnyt, mikä hoitopalvelujen tilanne on. Suuri huoleni onkin, pystytäänkö nykyresursseilla turvaamaan turvallinen ja inhimillinen vanhuus läheisilleni. Molemmat ovat olleet pitkään jonossa palveluasumiseen tai ympärivuorokautiseen hoitoon. Joka päivä me työssäkäyvät läheiset ja lapsenlapset jännitämme, milloin rollaattorien, turvapuhelimien, kotihoidon, ruokapalvelun, omaisten avun ja siivouksen varassa olevat vanhukset kaatuvat niin pahasti, että joutuvat suoraan sitten erikoissairaanhoidon ja vuodeosastolle.

Kuin kohtalon ivaa, tänään iltapäivällä sitten erikoissairaanhoidosta soitettiin, ja 94-vuotias anoppini oli kaatunut pahasti ja lyönyt päänsä ja murtanut kätensä, ja mitä muuta liekään sitten siinä tapahtunut, ja löytyi aamulla, kun kodinhoitaja tuli, sitten kotoa. Tätä olemme viestittäneet ja pelänneet pitkään. No, hän on erikoissairaanhoidossa, ja sieltä sitten todennäköisesti siirretään terveyskeskuksen vuodeosastolle petipotilaaksi. Itse uskon, että jos hän olisi palveluasumiseen päässyt ja sinne viriketoimintaan ja kuntouttavaan toimintaan ja sosiaaliseen ympäristöön, niin hänellä olisi vielä ollut energiaa ja vireyttä niissä ympäristöissä toimia. Nyt sitten odotamme äitimme osalta seuraavaksi, mitä tapahtuu.

Prosessi on ollut pitkä palvelutarvearvioinneista. Kuukausia ne kestivät, ja nyt sitten on oltu reilut puoli vuotta jo odottamassa näitä hoitopaikkoja, mutta toisen tarve loppui, niin kuin epäilimmekin. Kotihoidolta vahvasti, kun heidän kanssaan on viikonloppuisin ollut aikaa jutella, tulee erityisesti se, että heillä ei ole aikaa antaa vanhuksille sitä, mitä tarvitsisivat, ja hyvin nopeasti vain puolivillaisesti sitten käydään siellä paikan päällä.

Olisikin erityisesti nyt panostettava omaishoitoon, palveluasumispaikkoihin ja kotihoidon resursseihin. Nämä panokset olisivat taloudellisesti ja inhimillisesti vanhuksille sekä omaisille arjessa jaksamisen ja arvokkaan vanhuuden turvaamiseksi todellakin välttämättömiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

19.52 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut hämmentyneenä tätä keskustelua täällä salissa. Keskusta syyttää nykyhallitusta aivan kaikesta, myös kaikesta sellaisesta, mistä he olivat itse viime kaudella päättämässä. Keskusta on esittänyt varsin tiheään välikysymyksiä nimenomaan sote-asioihin liittyen. Tämän päivän välikysymys koskettaa arvokasta ikääntymistä ja vanhushoivan tilannetta. Olen aivan samaa mieltä, että ikääntyneet ovat velvoitteensa yhteiskuntaa kohtaan hoitaneet ja heille on suotava arvokas ikääntyminen. Tämä hallitus työskentelee hartiavoimin tämän asian mahdollistamiseksi.

Tiedän, mitä vanhushoiva on. Isäni oli pitkään kotona muistisairaudesta takia, äiti hoiti häntä kotona. Kun isäni joutui palvelutaloon, äiti kävi häntä siellä syöttämässä, juottamassa ja ajamassa joka päivä hänen partansa, koska henkilökuntaa ei ollut riittävästi. Nyt äitini itse on tässä samassa tilanteessa. Tiedän myöskin omaishoitajien tuskan, kun haet intervallijaksoa hoidettavalle etkä saa sitä, ja kun viimein saat sen, se tulee sellaiseen aikaan, että et itse pysty sitä vapaata siitä hyödyntämään.

Mutta jos tarkastellaan hieman näitä välikysymyksiä, niin keskustan edellinen sote-välikysymys on päivätty 12. marraskuuta 24 ja se kosketteli sosiaali- ja terveyspalvelujen pe-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

lastamista. Sitä edellinen keskustan sote-välikysymys oli päivätty 26.4.24, ja siinä kyseenalaistettiin hallituksen Suomea näivettävää talouspolitiikkaa sote-asioiden näkökulmasta. Sitä edellinen sote-välikysymys keskustan toimesta oli päivätty 6.3.24, ja sen aihe oli hallituksen alueellisesti syrjivä sote-politiikka. Sitten oli tämän hallituskauden ensimmäinen välikysymys, joka on päivätty 28.9.23 eli aikaan, jolloin uusi hallitus oli ollut kasassa viisi kuukautta, jossa siinäkin oli kesän istuntotauko välissä, ja tässä välikysymyksessä keskustaa kysyi muun muassa: Kuinka hallitus varmistaa, että kaikki suomalaiset saavat perustuslain mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut? Kuinka hallitus aikoo ohjata ja kannustaa hyvinvointialueita sote-peruspalveluiden vahvistamisessa? Kuinka hallitus aikoo turvata hyvinvointialueiden riittävän rahoituksen? Kuinka hallitus aikoo vahvistaa sote-lähipalveluita? Onko hallitus aikeissa antaa hyvinvointialueille joustoa alijäämän kattamiseen? Kuinka hallitus varmistaa, että hallitusohjelmaan kirjatun asiakasmaksukorotuksen jälkeen sosiaali- ja terveyshuollon palvelut ovat turvatut myös pienituloisille? Aikooko hallitus siirtää matkakustannusten korvaukset Kelalta hyvinvointialueiden vastuulle? Miten ja milloin hallitus aikoo toteuttaa ammatinharjoittajamallin? Mitä hallitus aikoo tehdä kohtuuttomasti kasvaville vuokratyövoimakustannuksille? Kuinka hallitus aikoo turvata jatkossa ammattitaitoisten sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden saatavuuden? [Tuomas Ketunen: Erinomaisia kysymyksiä!]

Arvoisa rouva puhemies! Nämä keskustan välikysymykset ja etenkin tämän kauden ensimmäinen välikysymys paljastavat sen, että te, hyvät keskustan edustajat, tiesitte jo viime kaudella tätä sote-uudistusta tehdessänne, että tästä oli tulossa täydellinen katastrofi. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] Tuossa teidän tämän kauden ensimmäisessä välikysymyksessänne nostitte esille valtaosan itse säättämänne sote-uudistuksen ongelmista. Te ajoitte tätä läpi kuin käärmettä pyssyyn. [Vesa Kallio: Taas se käärme!] Teille ei tullut mieleenkään, että olisitte edes hetkeksi pysähtyneet miettimään, millä tämä rahoitetaan. Jopa teidän entinen puoluesihteerinne on todennut, että tämä on ollut pelkkä hallinnollinen uudistus, jolla ei ole mitään tekemistä terveydenhuollon kanssa. Oliko sote-uudistus teidän harjittu aikapomminne, jonka pudotitte nykyhallituksen niskaan huomattessanne gallupien povaavan itsellenne vaisua menestystä kevään 23 eduskuntavaaleissa? [Välihuutoja keskustan ryhmästä] On aivan uskomatonta, että keskusta esittää kerta toisensa jälkeen välikysymyksiä asioista, jotka ovat teidän omaa kädenjälkeänne, [Välihuutoja — Vesa Kallio: Te ette vastaa niihin!] 21 valtavaa organisaatiota hallintoineen, luottamushenkilöineen. [Hanna-Leena Mattilan välihuuto — Anne Kalmarin välihuuto]

Arvoisa rouva puhemies! [Puhemies koputtaa] Näin ensimmäisen kauden edustajana tämä keskustan harjoittama politiikka vaikuttaa siltä, että keskusta aliarvioi äänestäjiään. [Puhemies: Aika! — Hanna-Leena Mattila: Ja te olette ylimielisiä!] Hallituksessa olette ajaneet vallanhimoissanne sote-järjestelmää, jossa kaappasitte vallan maakunnissa. [Puhemies koputtaa] Siellä päätätte hyvinvointialueiden taloudesta ja toimenpiteistä, joilla hoito järjestetään. [Puhemies koputtaa] Ja nyt, arvoisa keskustaa, te syytätte tästä kaikesta nykyhallitusta [Puhemies koputtaa] ja samaan hengenvetoon hämmästelette sitä, [Puhemies: Aika!] että hallituspuolueiden jäsenet vastaavat arvosteluun. Hyvän aika, [Puhemies koputtaa] te itse ette edes uskaltaneet lähteä hallitukseen, kun tiesitte, minkä sopan olette keittäneet. [Hanna-Leena Mattila: Kantakaa vastuu ja pärjätäkää ilman meitä! — Puhemies: Aika!] — Kiitos, päätän tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten täällä on kaikille teille, jotka vastauspuheenvuoroa pyysitte, täältä tulossa puheenvuoro, elikkä lähdetään liikkeelle. Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.59 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Täytyy edelliseen puheenvuoroon vastata edustaja Piisiselle, kun totesitte, että keskusta aliarvioi äänestäjiään, että täytyy kyllä muistaa edelliset aluevaalit, missä perussuomalaiset lähtivät ykkössloganillaan liikenteeseen aluevaaleihin, missä puhuttiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuslaitoksen palveluista. Heidän sloganinsa oli, että laitetaan bensan hinnan korottajat kuriin. [Hanna-Leena Mattila: Sitä se sote-osaaminen on persuissa!] — Juuri. — Täytyy kysyä, onko tämä sitten äänestäjien aliarvioimista.

Rouva puhemies! Käymme keskustelua, arvokasta keskustelua, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja ikäihmisten palveluista. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta mitataan siinä, kuinka pidämme huolta kaikista heikoimmistammekin, myös vanhuksista, jotka ovat rakentaneet tämän maan. Tämä hallitus on kuitenkin nyt ottanut suuntaa, joka vie meitä pois tästä periaatteesta, että pidämme huolta kaikista ja pidämme huolta heikoimmistammekin. Vanhustenhoidon resurssipula on todellisuutta jo nyt. Omassa kotimaakunnassani Kainuussa kotihoidon henkilöstöä on liian vähän, mikä tarkoittaa, että monet vanhukset eivät saa tarvitsemiaan palveluita ajoissa. Hoitajat joutuvat tekemään työtä jaksamisensa äärrirajoilla. Tämä ei ole kestävää, eikä tämä ole inhimillistä, ei hoitajille eikä hoidettaville.

Keskusta ei voi hyväksyä sitä, että hallitus leikkaa hoivapalveluista, vaikka tilanne on jo valmiiksi vaikea. Esimerkiksi vanhuspalveluitten toteuttaminen on jo nyt kriisissä, koska hallitus ei turvaa riittäviä resursseja. Miten hallitus aikoo varmistaa, että kainuulainen vanhus saa asianmukaista hoitoa, kun palveluverkosto harvenee ja hoitopaikkoja vähennetään? Nyt monesta kunnasta myös Kainuussa vuodeosastotoimintojakin on laitettu pois.

Puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan valinnanvapautta ja kotihoidon kehittämistä, mutta käytännössä päätökset vievät täysin päinvastaiseen suuntaan. Kotihoidon ja omaishoidon tukia ei kehitetä, vaan päinvastoin vaikeutetaan vanhusten mahdollisuuksia saada laadukasta hoivaa omassa kodissaan. Moni kainuulainen ikäihminen joutuu miettimään, miten selviää arjessaan, kun palvelut heikkenevät.

Herra puhemies! Keskusta esittää selkeän vaatimuksen hallitukselle. Vanhusten hoito ei saa olla säästökohde. On varmistettava riittävä henkilöstömäärä, palveluiden saavutettavuus myös harvaan asutuilla alueilla ja arvokas vanhuus meille kaikille. Kainuussa ei voida hyväksyä sitä, että hallitus sivuuttaa maaseudun vanhustenhoidon tarpeet ja keskittyy vain suurten kaupunkien ratkaisuihin. Jotenka vetoankin: älkää romuttako suomalaista vanhustenhoitoa. Teillä on vielä mahdollisuus nimittäin korjata tätä suuntaa ja varmistaa, että jokainen suomalainen vanhus saa tarvitsemansa hoidon, asuipa hän Helsingissä tai Kainuun perukoilla. Keskusta seisoo vanhusten puolella. Nyt tarvitaan tekoja, ei leikkauksia.

Puhemies! Tämän päivän keskustelun myötä on tullut itselleni nyt se selväksi, ja meille kaikille, että lisää aikaa hyvinvointialueiden alijäämien kattamiseen ei tule, ja se on minun mielestäni ihmeellinen päätös jo tässä vaiheessa, koska kyllä nyt olisi asianmukaista ja taroituksenmukaista hallituspuolueitten istua viisaasti puoliväliriihineuvotteluissa ja käydä vielä kertaalleen lävitse tämä, että hyvinvointialueille annettaisiin lisää aikaa alijäämien kat-

tamiseen. Tätä myötä tuurille mahdollisuus ja sitä kautta innostus kehittää ja viedä meidän hyvinvointialueitten palveluita asianmukaisesti eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

20.04 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on suomalaisessa yhteiskunnassa ollut semmoinen, voi sanoa, hiljainen yhteiskuntalupaus, että kun teet työuran ja tätä yhteiskuntaa palvelet, sinusta pidetään huolta sitten, kun ikäännyt. Ja voit luottaa siihen, että jos omat voimat hiipuvat, niin meillä yhteiskunnan turvaverkko tulee apuun. Totta kai meillä on samaan aikaan ollut ja on edelleen Suomessa valtavan tärkeä — sitä ei voi liikaa korostaa — meidän omaishoitajien rooli. Nimenomaan tällaisen läheishoivan merkitys on todella suuri, mutta olemme siirtyneet yhteiskunnassa myös siihen tilanteeseen, että me emme voi ajatella, että tämä läheishoiva tulee vastaamaan siihen, jos hyvinvointialueella joku prakaa. Meillä on paljon ihmisiä, meillä on paljon ikääntyviä ihmisiä, joilla ei ole lapsia tai muita läheisiä, jotka voisivat tulla apuun siinä tilanteessa, tai nämä läheiset asuvat kaukana näistä ikääntyvistä ihmisistä, ja se ei ole käytännössä mahdollista.

Meillä hyvinvointialueilla, kuten tuossa debatissa totesinkin, moni asia toimii nyt paremmin kuin ennen tätä uudistusta. Tämä uudistus on mainettaan paljon parempi, mutta samaan aikaan täytyy sanoa, että rahoituksen suhteen meillä on hyvinvointialueilla kriisi. Ja se kriisihän on syventynyt sen takia, että me emme tässä rahoituslaissa kyenneet arvioimaan etukäteen sitä, että jos tulee semmoinen inflaatiopiikki ja palkkojen nousupiikki, mikä tuli vuonna 2023, niin mitä se tarkoittaa sitten rahoituksen suhteen. Tämän takia me olemme oppositiosta vaatineet ja pyytäneet hallitusta, että katsokaa tosiasioiden näitä tappioita ei kyetä kattamaan lain vaatimassa ajassa, vaan tarvitaan parin vuoden lisäaika tähän. Nyt pääministeri ja valtiovarainministeri täältä ministeriainiostakin ovat todenneet, että tänä vuonnahan tehdään parempia tuloksia. Totta kai tehdään, kun maksetaan jälkikäteistarkistus, 1,4 miljardia euroa sieltä vuodelta 23, mutta se ei tarkoita, jos tänä vuonna menee paremmin, että vielä pystyttäisiin vuonna 26 sitten kattamaan nuo kertyneet alijäämät, joita on syntymässä kuitenkin 2,6 miljardia euroa vuosilta 23 ja 24.

Sen haluan kuitenkin, arvoisa puhemies, todeta, että eivät yhteiskunnan rahat tule koskaan riittämään, jos emme pysty rohkaisemaan suomalaisia ihmisiä myös kantamaan omaa vastuuta omasta hyvinvoinnista ja terveydestä. Ja tässä tullaan tärkeään teemaan, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, joka on hankala kysymys tuolla hyvinvointialueilla: millä konkreettisilla teoilla me voitaisiin tätä edistää?

Mutta sitten on olemassa se joukko, jonka äsken jo mainitsin, suomalaisia, jotka huolehtivat paitsi omasta jaksamisestaan ja hyvinvoinnistaan myös läheisistään, ja he ovat suomalaiset omaishoitajat. Heidän arvokasta työtään yhteiskunnan pitää tukea, mutta kysymys ei ole pelkästään rahasta. Kysymys on myös arvostuksesta, ja sen arvostuksen pitää näkyä siinä, että paitsi että siellä hyvinvointialueilla eri puolilla Suomea maksetaan tietenkin omaishoidon tukea, pitää myös huolehtia siitä, ettei kävisi niin, että tämä henkilö, joka ei niinkään rahasta vaan rakkaudesta huolehtii siitä läheisestään, ei jaksaisi, ja että olisi niitä vapaapäiviä ja tukea sille omaishoitajalle, että hän siinä tärkeässä työssä kokisi, että hänestäkin pidetään huolta, eikä hän uuvu siinä auttaessaan läheistään. Tämä on valtavan tärkeää meille yhteiskunnassa, eikä siitä voi kyllin kiittää niitä henkilöitä, jotka tekevät tätä työtään, ja he tekevät sitä pyyteettömästi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa puhemies! Haluan vielä muutaman sanan sanoa tuosta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, joka on samaan aikaan paitsi tärkeä kysymys myös kysymys, joka on vaikea. Millä tavalla me kykenisimme sekä kunnissa että hyvinvointialueilla sitä työtä tekemään? Miksi sanon, että molemmissa? Sen takia, että kun tämä hyvinvointialueuudistus eli sosiaali- ja terveystuudistus tehtiin, oli yksi tehtäväkenttä, jossa jätettiin vielä vastuuta molemmille, sekä hyvinvointialueille että kunnille, ja se on nimenomaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Otan tähän yhden esimerkin ulkomailta, miten siellä on lähdetty edistämään ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, koska ikäihmisten osalta tämä on valtavan tärkeää: miten kykenemme auttamaan heitä terveellisissä elämäntavoissa, ravinnossa, liikunnassa, jotta säilyisi hyvä kunto mahdollisimman pitkään. Jos lihaskunto on hyvä, ei tapahdu kaatumisia, lonkka ei murru samalla tavalla niin herkästi, kun pystytään toimimaan, eikä tule sitten vakavampia sairauksia. Sain vierailla työmatkallani Singaporessa ihan vastikään, noin vuosi sitten, [Puhemies koputtaa] ja siellä oli otettu sellainen kännykkäsovellus käyttöön, että jos yli 65-vuotiaalle tuli 10 000 askelta päivässä [Puhemies koputtaa] tai 70 000 askelta viikossa, hän sai 25 euron arvoisen setelin, voucherin, joka kävi ruokakauppaan tai julkiseen liikenteeseen. Tällä äpillä he olivat saaneet ikäihmiset valtavasti liikkumaan. Nämä alkoivat keräämään niitä pisteitä aika pienellä rahalla, ja siellä oli [Puhemies koputtaa] liikuntapuistoja ympäri Singaporea — siis tällä tavalla pitivät itseään kunnossa. Tämä on kysymys, jota meidän pitää yhteiskuntana pystyä yhä enemmän miettimään: miten me kannustamme ihmisiä [Puhemies koputtaa] pitämään huolta myös itsestään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

20.11 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Huomaan, että on jälleen syytä kiittää edustaja Wallinheimoa: hän edustaa kunniakkaasti täällä hallituspuoluetta, jaksaa kuunnella meidän opposition edustajien puheita. Täällä oli teitä äsken vähän vähemmän, nyt teitä on jo yksi.

Arvoisa puhemies! Ennusteiden mukaan, kuten täällä on tänään tuotu jo monta kertaa esille, yli 85-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu Suomessa vuoteen 2040 mennessä. Ikäluokan määrä on silloin noussut 175 000:sta noin 340 000:een. Samaan aikaan hoitajien määrä vähenee, varsinkin mikäli ei saada rekrytoitua ulkomailta uusia hoitajia. Yksinkertaisesti tämä yhtälö vain on tällainen. Kaiken tämän seurauksena vastuuta ikääntyneistä ihmisistä ja heidän hoivastaan siirtyy enenevässä määrin heidän läheisilleen. Kaikki heistä eivät kuitenkaan jaksakaan eivätkä pysty hoitamaan hoidon tarpeessa olevaa ikääntyneitä läheistään. Kaikilla ikääntyneillä ei myöskään ole läheistä, joka voisi kantaa hoivavastuuta. Yleensä puoliset ovat varsin samanikäisiä, jolloin molemmat kohtaavat ikääntymiseen liittyviä sairauksia ja yleistä kunnon heikkenemistä. Voiko yhteiskunta laskea ja laskeeko hallitus sen varaan, että entistä useammin vähemmän sairaita hoitaa vakavammin sairasta, hoidon tarpeessa olevaa läheistään?

Arvoisa puhemies! Omaishoitajien määrän lisäksi omaishoitoon liittyy monia muita akuutteja ongelmia. Nämä liittyvät usein hallinnollisiin kysymyksiin, raskaaseen byrokraattiaan ja hallinnollisiin raja-aitoihin, kysymyksiin, joilla ei hoidon tarpeen kannalta ole merkitystä. Mitkään hallinnolliset rajat eivät saa olla esteenä sille, että kansalainen saa tarvitsemaansa palvelua ja hoitoa. Kansalaisilta tulevasta palautteesta omaishoitoon liittyen voi-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

daan nostaa esille kaksi erityiskysymystä, toki monia muitakin, mutta tässä yhteydessä kaksi: byrokratia ja niin sanottu kaksipaikkaisuus.

Ihmisten erilaisista elämäntilanteista johtuen heidän kotikuntansa ei aina ole sama, missä omaishoitajan tehtävää suoritetaan. Tämä voi johtua niin omaishoitajasta kuin hoidettavasta. Käytännössä tilanne voi olla, että sekä omaishoitaja että hoidettava ovat kirjoilla eri kunnassa ja eri hyvinvointialueella kuin missä varsinainen omaishoito tapahtuu. Kotikunta on tällaisen käytännön usein myös hyväksynyt ja maksaa omaishoidon tuen sovitulla tavalla, ja myös lääkäri on kirjoittanut todistuksen, jossa omaishoidon paikkakunnaksi on merkitty muu kuin kotikunta.

Käytännön ongelmaksi voi muodostua omaishoitajan tai hoidettavan sairastuminen tai tapaturma paikkakunnalla, missä hoito tapahtuu mutta mikä ei ole kyseessä olevan henkilön kotikunta. Tällöin Kela voi evätä matkakorvauksen todellisten kulujen mukaan vedoten siihen, että kyseessä ei ole omaishoitoon liittyvä tapahtuma vaan niin sanottu mökki-matka, eikä korvausta sillä perusteella makseta. Vaikka julkisessa terveydenhuollossa on todettu akuutti hoidon tarve, kieltäytyy Kela edellä mainituin perustein maksamasta matkakorvauksia todellisten kustannusten mukaisesti. Myöskään lääkärin kirjoittama lausunto omaishoidon sijainnista ei vaikuta Kelan päätökseen. Käytännössä tämä kuvattu tilanne johtaa siihen, että vaikka julkinen terveydenhuolto tarjoaa akuuttihoitoa oleskelupaikkakunnalla, sinne ei voi mennä, jos ei ole itsellä autoa tai ei pysty kustantamaan itse taksia. Kelan kielteisten korvauspäätösten myötä ihmiset voivat jäädä kokonaan vaille hoitoa tai joutuvat pahimmillaan ulosottokierteeseen maksamattomien taksimaksujen takia.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajien kohtaamasta byrokratiasta voidaan nostaa esille myös hyvinvointialueiden, Kelan ja Verohallinnon välinen tiedonkulku. Nykyisessä mallissa omaishoitajalta pyydetään tulokset selvitys sekä omista että hoidettavan tuloista, vaikka tiedot olisivat saatavissa jo olemassa olevista järjestelmistä. Tämä ei kuitenkaan käytännössä toimi, kun hyvinvointialue ei saa kaikkia lainsäädännön edellyttämiä tietoja Kelalta. Omaishoitajat ovat usein myös itse ikääntyneitä, eikä heidän kykynsä vastata erilaisiin selvityspyyntöihin aina riitä. Kaikilla ei myöskään ole läheisiä, jotka hoitaisivat näitä asioita heidän puolestaan. Tilanteen ongelmallisuutta korostaa se, että omaishoitaja ja hoidettava ovat lopulta aina vastuussa kaikista tiedoista, joiden perusteella heitä koskevia viranomaispäätöksiä tehdään. Kaiken tämän perusteella on vähintäänkin ymmärrettävää, että tilanne koetaan erittäin sekavana ja byrokraattisena omaishoitajien osalta, pahimmillaan jopa pelottavana.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee varmistaa, että omaishoitajien ja hoidettavien oikeudet toteutuvat kaikissa tilanteissa riippumatta heidän asuinpaikastaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

20.16 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän hyvistä puheenvuoroista, joita täällä on käytetty useita. On tuotu esiin ongelmia ja epäkohtia. Ehkä joissain puheenvuoroissa on myös kyseenalaistettu tai kiistetty, josko tällaisia ongelmia todella on olemassa, mutta kyllä täällä on kuultu myös sydäntäsärkeviä esimerkkejä todellisista tilanteista, joita meillä valitettavasti ikäihmisten tilanteessa ja todellisuudessa on.

Haluan myös kiittää edustaja Piisistä — joka ei nyt enää valitettavasti ole täällä salissa — siitä, että hän muistutti kuulijoita siitä, että tämä ei todella ole ensimmäinen kerta, kun keskusta vaatii hallitukselta suunnanmuutosta terveys- ja vanhuspalveluihin liittyen.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Olemme todella toistaneet tämän huolestamme jo moneen otteeseen, ensimmäisellä välikysmyksellä itse asiassa jo syksyllä 2023 eli hetimiten sen jälkeen, kun Orpon hallituksen ohjelma oli julkaistu. Kyllähän siitä nimittäin heti ilmeni se, että kauniista kirjauksista huolimatta sote- ja pelastuspalvelut, mukaan lukien vanhuspalvelut, joista tänään keskustelemme, olivat hallituksen alkuperäisen kuuden miljardin euron sopeutusohjelman suurin yksittäinen säästökohde. Tämä on muuten suurin ero keskustan ja hallituksen politiikan välillä, ja se on todella käynyt selväksi.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme ikäihmisten tarpeista ja tilanteesta, puhumme valitettavasti usein myös yksinäisyydestä — yksinäisyydestä, joka iskee lujaa niin yksinäiseen vanhukseen kuin hänen kauempana asuvien läheistensä mieleen. Moni ikäihminen saattaa yksinäisyyden ohella kokea myös yksinolon aiheuttamaa turvattomuutta, vaikka fyysinen toimintakyky olisikin vielä suhteellisen hyvä ja itsenäinen asuminen siten vielä mahdollista. Yksinäisyyden tunnistaminen ja vähentäminen olisikin tärkeää. Se vahvistaisi ikäihmisten hyvinvointia ja turvallisuudentunnetta ja tukisi toimintakyvyn ylläpitämistä ja vastaavasti ennaltaehkäisisi näin ongelmia ja niiden pahenemista. Meidän pitäisikin kääntää kaikki kivet yksinäisyyden helpottamiseksi. Yhteisöllinen asuminen voi tarjota tähän ratkaisuja, mutta samalla pitää muistaa, että yhteisöllinen asuminen ei voi korvata tehostettua palveluasumista vaan soveltuu ihmisille, jotka eivät vielä tarvitse vaativampia palveluita. Valitettavan usein kuulee nimittäin tapauksista, joissa yhteisölliseen asumiseen on sijoitettu ihmisiä, joiden todellinen palvelutarve edellyttäisi jo ympärivuorokautista hoivaa. Jopa näin, ja näin ei tietenkään pitäisi olla. Kyllä ihmisen pitäisi aina saada tarpeidensa mukaiset palvelut.

Monelle ikäihmiselle perhehoito olisi hyvä ja turvallinen ratkaisu. Se voisi nykyistä useammin mahdollistaa osaltaan myös omaishoitajien parempaa jaksamista, tarjoten hoidettavalle tutun, kodinomaisen hoitopaikan siksi aikaa, kun omaishoitaja voisi hetken hengähtää ja hoitaa muita asioita. Hyvinvointialueiden pitäisikin päästä nykyistä laajemmin hyödyntämään myös perhehoitoa ja tarjoamaan omaishoitajille muitakin tarvittavia tukipalveluita nykyistä laajemmin.

Mutta palatakseni vielä yksinäisyyden vähentämiseen ja vielä kotona asuviin ikäihmiin, koska kaikki kivet yksinäisyyden vähentämiseksi on todella käännettävä: Olisi esimerkiksi enemmän kuin tarpeen, että Suomessa selvitetäisiin mahdollisuus hankkia seuraava omalle ikääntyvälle vanhemmalleen tai isovanhemmalleen. Tällaista palvelua onkin jo itse asiassa olemassa, ja palaute siitä on vakuuttavaa, jopa koskettavaa. Esimerkiksi muistisairaana arjessa kiireettömän, läsnä olevan ja aina saman tutun ihmisen seuran merkitys on todella iso. Ihmisten välistä kasvokkaista kohtaamista eivät digipalvelut pysty korvaamaan, vaikka digipalveluillekin varmasti joissain tapauksissa on paikkansa. Tämänkaltaisen palvelu tarjoaa muuten samalla työmahdollisuuksia eläkeläisille, joilla olisi vielä intoa osallistua yhteisen hyvinvoinnin rakentamiseen — aikamoinen win-win-tilanne, johon todella pitäisi kannustaa. Nyt täällä ei ole ministereitä vastaamassa, mutta loppuun vielä muistutan: Orpon hallituksen ohjelmassa onkin nimittäin kirjaus tällaisesta iäkkään vanhemman seurapalvelun lisäämisestä verotuetuksi henkilöstöetuudeksi sairaan lapsen hoidon tapaan, ja toivoisin, että tämä asia viimein etenisi. Se olisi erittäin toivottu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

20.21 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edellisessä puheenvuorossa jäi vielä muutama asia sanomatta, joten pieniä täydennyksiä. — Mielestäni on ongelmallista, että hallitus sanoo, että te ette huonona palveluita. Esimerkiksi hoitajamitoitus on tästä mielestäni oikein mainio esimerkki, että sitä muutettiin löysempään suuntaan ja sitten sanottiin, että no, ei sen tarvitse näkyä siellä alueilla käytännön elämässä välttämättä. Kuitenkin samaan aikaan säästöjä vaaditaan saman verran kuin mitä rahaa on mennyt siihen hoitajamitoitukseen, joten mitä silloin tehdään alueilla? No, luonnollisesti monella alueella mennään nimenomaan siihen löysempään hoitajamitoitukseen. Te siis itse niin kuin puratte normeja ja säädöksiä ja sitten samaan aikaan imuroitte niistä säästävät rahat valtiolle. Se tuntuu mielestäni epäloogiselta. Mikä järki siinä on? Sitä olisin halunnut kysyä, jos vaikka ministeri olisi ollut paikalla.

Toinen asia, josta halusin puhua, on henkilöstön saatavuus. Sen suhteen tulee ongelmia, ja on jo. Ensinnäkin meidän väestörakenne on kieroutunut, eikä meidän syntyvyys ota noustakseen. Se on oikeasti iso ongelma. Meillä ei riitä tälläkään hetkellä ammattilaisia hoitamaan meidän ikääntyvää väestöä, ja siihen, mitä se tulee olemaan sitten tulevaisuudessa, täytyy oikeasti löytää ratkaisuita. No, mikä tämän hallituksen ratkaisu tähän on, sitä odotan kyllä mielenkiinnolla, koska toistaiseksi se on minulle näyttäytynyt täällä lähinnä niin, että työperäistä maahanmuuttoa ei helpoteta sillä tavalla kuin pitäisi ja uudelleenkouluttautumismahdollisuus on poistettu antamatta tilalle oikeastaan yhtään mitään. Se on valitettavaa.

Ongelmien luettelon sijaan tarvitaan tietenkin myös niitä konkreettisia keinoja, millä hyvinvointialueita voitaisiin auttaa, ja niitä keskusta on listannut. Haluan nostaa muutamia omia lemppareita tähän:

Syyttelyn sijaan olisi aika muuttaa niitä lakeja. Eli täällä on aika pitkään käyty sitä keskustelua, että onko tämä nyt sote-uudistuksen vika vai minkä vika tämä on, mutta ehkä sen sijaan pitäisi miettiä, mitä lakeja pitää muuttaa, että hyvinvointialueilla se työ olisi helpompaa.

Kela-taksiralli pitää saada kuriin. Se ei nykyisellään toimi sillä tavalla kuin pitäisi ja on älyttömän kallista.

Sitten asiantuntijoitte vinkit kannattaisi ottaa toteutukseen. Me tiedetään esimerkiksi, että asiantuntijat kannattavat tätä alijäämän kattamisajan pidentämistä, ja niin myös keskusta.

Sairaanhoitajat ja lähihoitajat pitäisi saada tekemään niitä töitä, jotka heille kuuluvat. Mielestäni 20 prosenttia on liian paljon aikaa kirjaamiseen, ja tällä hetkellä siis lähihoitajilta menee keskimäärin se 20 pinnaa ajasta näitten eri juttujen kirjaamiseen. Eikä lähihoitajan tai sairaanhoitajan pitäisi tehdä myöskään laitoshoitajan töitä tai laitoshuoltajan töitä, mitä he valitettavasti monessa paikassa joutuvat normaalin työnsä ohella tekemään. Toivon, että esimerkiksi tekoälystä voisi saada tähän kirjaamisasiaan apua.

Sitten tarvitaan erilaisia tapoja hoitaa meidän ikäihmisiä. Sain tutustua Savukoskella Korvatunturin Kotikontu -nimiseen perhekotiin, ja täytyy kyllä sanoa, että jos johonkin omat vanhempani laittaisin, niin johonkin sen kaltaiseen paikkaan mielelläni sitten joskus tulevaisuudessa. Se oli ihana paikka.

Sitten ehkä viimeisimpänä: Miten lisätään sitä aitoa monituottajuutta niin, että ei jäisi semmoinen rahan pumppaamisen maku, eli miten me saataisiin yksityinen mukaan sillä tavalla, että se olisi myös taloudellisesti järkevää joka puolelle? Tällä hetkellä se ei toimi alueilla niin kuin pitäisi.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Ja viimeisenä: olisi aika ottaa käyttöön opintolainahyvitys niille sote-puolen asiantuntijoille ja osaajille, jotka lähtevät haja-asutusalueille töihin. [Puhemies koputtaa]

Tämmöisiä voisi minun puolestani toteuttaa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

20.25 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Olemme jo pitkään tienneet, että Suomen väestörakenne muuttuu. Alueelliset erot väestökehityksessä voimistuvat entisestään. Hyvinvointierot ikääntyneiden kesken ovat suuret. Yli 75-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä. Muistisairaiden määrä on aiemmin arvioitu alakanttiin. Ilman toimenpiteitä määrä tulee varmuudella nousemaan merkittävästi.

THL:n mukaan vuonna 2040 muistisairausdiagnoosin saaneita arvioidaan olevan Suomessa jo lähes neljännesmiljoona. Hyvinvointialueiden välillä tässä on eroja, ja sairastumisen riskiä voidaan onneksi vähentää. Yli 40 prosenttia muistisairauksista johtuu muokatavissa olevista riskitekijöistä. Lisäksi terveellisten elintapojen tukeminen myös myöhen-tää säännöllistä palveluntarvetta. En voi korostaa tarpeeksi: Kun tämä tiedetään, meidän todellakin kannattaisi satsata tähän säästöjen saamiseksi kuin myös arvokkaan vanhuuden tukemiseksi. Meidän tehtävämme on varmistaa, että jokainen suomalainen voi ikääntyä arvokkaasti ja turvallisesti riippumatta sosioekonomisesta asemasta, asuinpaikasta, varallisuudesta ja toimintakyvystä. Muistisairauksien lisääntymisen lisäksi sote-palveluiden heikentäminen osaltaan vaarantaa arvokasta ikääntymistä.

Arvokas vanhuus on sitä, että jokaisella on oikeus hyvään hoivaan, osallisuuteen ja turvalliseen elinympäristöön myös elämän loppupäässä. Se tarkoittaa, että kotihoito toimii, omais- ja läheishoitajia tuetaan riittävin resurssein ja palveluin ja ympärivuorokautinen hoito on laadukasta. Valitettavasti näin ei tällä hetkellä aina ole. Vanhusasiavaltuutetun mukaan sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen hoidon saatavuus on heikentynyt, eikä niitä ole riittävästi. SDP:n mielestä vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen tulee olla 0,7. Tämä on tärkeää, jotta hoivan laatu ei heikkene ja jotta työntekijöiden kuormitus ei kasva.

Puhemies! Nyt puhutaan paljon myös siitä, että hoivavastuu ikääntyneistä vanhemmista kuuluisi aikuisille työssä käyville lapsille. Tämä ei kuulu hyvinvointivaltion toimintaperiaatteisiin, vaan turvallinen vanhuus on voitava turvata palveluilla eikä sysättävä sitä yksilöiden hoidettavaksi. Moni huolehtii iäkkäistä omaisistaan jo tälläkin hetkellä, ja usein hoivavastuu ja palkaton hoivatyö myös tässä kasaantuu naisille. Tämä ei ole kestävä, ja silti totta kai läheisillä on iso merkitys.

Arvoisa puhemies! Säästöt osuvat kipeästi ikäihmisiin. Emmekö todella ymmärrä, että ennalta ehkäisevät palvelut ovat investointi enemmän kuin menoerä? Pirkanmaan hyvinvointialue aikoo heikentää kuntouttavan päivätoiminnan nykymuodossaan tämän kevään jälkeen.

Vaikka teknologian kehittyminen tarjoaa hyvän lisän, kaikkea sillä ei kuitenkaan kannata korvata. Ikäihmisten kasvokkaisella päivätoiminnalla voidaan ennaltaehkäistä yksinäisyyttä, edistää toimintakykyä ja tukea omaishoitajien jaksamista. Kun päivätoiminta suljetaan, ikäihmiset jäävät kotiinsa ilman virikkeitä ja sosiaalisia kontakteja, mikä heikentää heidän hyvinvointiaan ja lisää palvelutarpeita pitkällä aikavälillä. Tämä ei ole säästöä vaan ongelman siirtämistä kalliimpien hoitomuotojen piiriin.

Puhemies! Tänään on kuultu paljon hyviä puheenvuoroja. Meillä täällä on vastuu huolehtia siitä, että vanhustenhoito toteutuu käytännössä eikä vain paperilla. Tarvitsemme riit-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

tävät resurssit kotihoitoon, yhteisölliseen asumiseen, ympärivuorokautiseen hoivaan ja omaishoidon tukemiseen. Me sosiaalidemokraatit haluamme, että Suomessa jokainen voi ikääntyä arvokkaasti ja turvallisesti. Ikäihmiset ovat olleet antajapuolella läpi ikänsä. Emme voi jättää heitä heitteille, kun on heidän vuoronsa saada takaisin. Ja kyllä, loppupeleissä tämän laadukkaan hoivan antaminen on myös arvovalinta, josta aiheutuu toki myös kustannuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.29 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Muutama huomio vielä tähän keskusteluun.

Niin kuin täällä on hyvin todettu, ongelmana on, että ympärivuorokautisia palveluja on vähemmän ja hoitoon päästään liian hitaasti sekä liian huonokuntoisena. Tämä on se ydinongelma, ja siinä mielessä täällä on tullut niihin monia ehdotuksia.

On tietenkin sanottava, että myös hyvinvointialueet ovat onnistuneet joissain asioissa erittäin hyvin ja tuloksia on saatu hyvinvointialueilla aikaiseksi. Otin Pirkanmaan hyvinvointialueelta pari esimerkkiä sen osalta.

Esimerkiksi perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsy 14 vuorokauteen parani viime vuonna viidellä prosenttiyksiköllä, nousi 87 prosenttiin. Eli Pirkanmaalla pidetään 14 vuorokauden hoitotakuusta aika hyvin kiinni ja se on koettu erittäin tärkeäksi. Se, että siitä vietiin 12 miljoonaa rahoitusta, tarkoitti sitä, että jostain muualta piti säästää.

Sitten tämmöinen digiklinikka: helmikuuhun 25 mennessä 160 000 keskustelua on käyty, 115 000 käyttäjää, eli hyvin on digipuolella lähtenyt liikkeelle.

Myös ikäihmisten osalta voi sanoa, että siellä on vähennetty vuokratyövoiman käyttöä merkittävästi ja ostopalveluiden käyttöä. Ollaan päästy lähemmäs sitä, mitä on tavoiteltu.

Sitten mielenkiintoista on ollut se, että kun meillä on ollut tämmöinen lähitoriverkko, niin se on nyt laitettu koskemaan koko Pirkanmaata.

Kaikki ei ole ihan synkkää ja menty huonompaan suuntaan, vaan joitain asioita on saatu parannettua. Myös sellainen asia, joka on ollut pitkään aika huonossa tilanteessa Pirkanmaalla: ennen Pirkan käynnistymistä kolmessa kuukaudessa pääsi asumispalveluihin kiinni 80 prosenttia, nyt se on 96 prosenttia. Siinäkin pientä parannusta on tapahtunut.

Kun tässä on nyt maalailtu synkäksi tätä kuvaa, niin minä ajattelin myös niitä tuoda tässä esiin.

Se, mikä tässä rahoituksen osalta minua itseäni harmittaa erityisesti, on se, että kun täällä ovat nämä sosiaalipalveluiden 100 miljoonan ja erikoissairaanhoidon 70 miljoonan säästöt tulossa, niin niistä me ei tiedetä, mitä ne ovat. Olisi ollut kyllä paikallaan, että ne olisivat ennen vaaleja olleet käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Vielä sellainen asia, joka vaikuttaa siihen asiakasvirtaan, mitä hyvinvointialueelle tulee: Se liittyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, se ennaltaehkäisevä työ, mitä sillä alueella tehdään. Ikäihmistenkin osalta siellä on paljon sellaisia asioita, joista kunnat ovat erityisen isossa vastuussa. Se tarkoittaa sitten, kuinka mahdollistetaan liikkuminen, yhteisöllisyys, sosiaaliset kanssakäymiset ja niin poispäin. Nämä ovat niitä asioita, joissa kunnilla on iso rooli olemassa. Itse toivoisin myös, että niissä huomioitaisiin asuminen, julkinen liikenne, harrastusmahdollisuudet ja tämäntyyppiset asiat nykyistä enemmän.

Ja nyt kun ollaan täällä pohtimassa sitä, miten pitäisi huomioida tätä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, arvoisa puhemies, toivoisin, että nyt kun hallitus suunnittelee VOS-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

järjestelmän eli valtionosuusjärjestelmän uudistamista, niin myös sitten miettivät tämän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen roolia siinä kuntien rahoitusmekanismeissa, koska tämä on sellainen osakokonaisuus, jolla vaikutetaan osittain siihen, miten paljon meillä on toimintakykyisiä ikäihmisiä. Sitten jos me saadaan siellä tuloksia aikaiseksi, me helpotetaan painetta myöskin täällä palveluiden puolella. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

20.33 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Jatkan näistä ihmisten terveisistä.

”Olen ollut hoitotyössä 20 vuotta marraskuussa 2024 ja edelliset 18 vuotta akuutissa/vaativassa sairaanhoidossa, 2000-luvun alkupuolella vanhustyössä. Nyt olen muutaman kuukauden työskennellyt kotihoidossa Varsinais-Suomessa sairaanhoitajana, ja olen järkyttynyt. Tavoitteena laitospaikkojen vähentäminen ja kotona vielä pidempään. Millä hel... piip? Lähi- ja kodinhoitajien käyntiajat ovat niin naurettavia. 10 minuuttia — siinä ajassa annetaan lääkkeitä, lämmitetään aamupuuro ja kirjataan käynti. Hoitajalla voi kahdeksan tunnin työvuoron aikana olla 18 asiakaskäyntiä, ja jos mitään poikkeavaa on asiakkaan luona, niin omat eväät syödään matkalla. Rakastan vanhuksia, mutta en pysty itse katsomaan vierestä, miten hoitajat kärsivät, joten mieluummin palaan akuuttityöhön takaisin töihin. Varsinais-Suomessa vielä ikääntyneiden yt:t menossa. Kohta ei ole enää kerta kaikkiaan hoitajia, eikä ne vanhuksetkaan pysty kotona olemaan.”

”Moi Ville! Eräässä kesätyöpaikassa tehostetun palveluasumisen yksikössä iltahommat aloitettiin tekemään klo 17, että ehditään kolmen hoitajan voimin kiertämään noin 15 huonetta. Huomiona, että suurin osa oli kahden autettavaa eli vuodepotilaita, jolloin suurin osa asukkaista tarvitsi kahden työntekijän panoksen. Mielestäni on kohtuutonta ja järkyttävää, että illalla ennen kello 18 laitetaan yökuntoon sänkyyn makaamaan, kun myöhemmin ei enää ehdittäisi esim. pyörätuolista siirtämään sänkyyn. Tämä taisteli jo silloin ja taistelee edelleen omaa etiikkaa vastaan. Mutta ei vain ole muuta vaihtoehtoa, sillä vaikka aloitimme noin aikaisin, saimme kierroksen juuri ja juuri tehtyä, että ehdimme jakamaan ja syöttämään iltapalaa. Siitä voi jokainen pohtia, haluaisiko itse maata sängyssä omassa huoneessa 14 tunnin ajan. Toivon, että tähän joskus tulee muutos. Osaltan tämän takia olen vaihtanut erilaiseen työhön, jossa en joudu toimimaan eettisesti väärin.”

”Halusin kertoa oman kokemuksen vanhustenhoidosta. Todella usein kuulen läheisten kertovan, kuinka heidän papat ja mummit voivat huonosti vanhainkodeissa. Karuin tarina, mitä tuttuni kertoi, oli, kun hänen läheinen vanhainkodissa oli jätetty hoitamatta ja hänet löydettiin täysin ulosteen peitossa. Entisen työni puolesta olen monesti myös kuullut asiakkailta, kuinka esim. kotihoidossa aikataulut ovat liian tiukat eikä niissä oteta huomioon siirtymäaikaa, joten potilaat saavat vähemmän aikaa. Tämä on johtanut esim. virtsaongelmiin, koska kukaan ei tyhjennä pussia. Itse näen asian niin, että vanhuksista ei välitetä tässä maassa ja heitä ei hoideta, niin kuin ihmisiä pitäisi.”

”Hei Ville! Hoivakodissa iso osa työntekijöistä ei osaa kunnolla suomen kieltä eli ovat ulkomaalaistaustaisia. Läheskään kaikki eivät osanneet suomea, muistisairaat eivät taas muuta puhukaan kuin suomea, jos sitäkään hyvin. Joten hoitajat hoiti mitään puhumatta kovalla kiireellä. Usein vanhukset huusivat kauhusta, kun tultiin ja ruvettiin tekemään toimenpiteitä. Se oli niin sydäntäsärkevää. Jos on hoitajia ulkomailta, pitäisi olla kielitaitovaatimus. Vaikka kuinka olisi hyvä tahto ja ammattitaito, mutta jos ei ole yhteistä kieltä muistisairaana kanssa, eikä edes kunnan elekieltä, ei se ole eettisesti oikein. Ja toinen asia

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

juurikin se ainainen kiire ja liian niukka hoitajamitoitus. Itse en voi mennä enää koskaan vastaaviin töihin. Se oli superuuvuttavaa ja stressaavaa.”

”Muistisairas isän äiti, rakas mummu, ei pärjää enää yksin, mutta laitokseen ei pääse. Olen ollut töissä vanhuspuolella. Sydän särkee tehdä vaan työtä liukuhihnalta, ja välillä saat virtsa-astiat päällesi tai sinua lyödään ja nimitellään. Se on jotain niin järkyttävän raastavaa hoitaa vuoteeseen ikkunasta ulos tuijottavaa, puhumatonta vanhusta, joka kieltäytyy syömästä ja juomasta ja kuihtuu pois. Ja kun muistisairas vanhus pääsee laitoshoidoon, hän on jo niin pihalla elämästä ja kaikesta, että kaikenlainen viriketoiminta ja puuhastelu on yhtä tyhjän kanssa.”

”Hei Ville! Olen nuori Pohjois-Pohjanmaalta ja toimin viime kesänä kesätyössä viihdyttämässä vanhuksia kotikunnassani. Oli surullista huomata, kuinka yksinäisiä vanhukset ovat. En tiedä paljon vanhustenhoidosta, mutta osaan kertoa, että vanhustenhoitola, jossa ei ole yhden yhtäkään työntekijää, ei ole vanhalle ihmiselle mukava. Kaikki vanhukset olivat niin ilahtuneita, kun vartin pituinen ohjelma, minkä pidin, sillä kaiken muun ajan he olivat yksin keskenään. Lisäksi muistisairas mummoni on vanhainkodissa, ja aina hänet tavatesani hän kertoo, miten yksinäistä ja turhauttavaa on olla vanhainkodissa.”

Minä jatkan kohta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

20.39 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Ainakin meille keskustan kansanedustajille tulee jatkuvasti huolestunutta viestiä sosiaali- ja terveysjärjestöiltä ja kansalaisilta, että vuosia kestänyttä valmistelu- ja kehittämistyötä ollaan nyt hukkaamassa uusilla hyvinvointialueilla kohtuuttomien säästöjen vuoksi. Toivottavasti viestiä laitetaan myös hallituspuolueiden kansanedustajille, joilla on tällä hetkellä valta ja mahti muuttaa asioita.

Pahalta näyttää erityisesti asenne, jolla hallituksen leikkauspolitiikkaa tehdään. Perussuomalainen valtiovarainministeri on kertonut, ettei politiikkaan kuulu empatia, siksi järjestöjen tai kansalaisten vetoamukset kaikkuvat todennäköisesti kuuroille korville. Ennaltaehkäisyyn kehitetyt uudet toimintamallit ikääntyvien hoidossa on romutettu, vaikka juuri tehokkaan ennalta ehkäisevän työn kautta olisi mahdollista saada aikaiseksi säästöjä — tähän oli koko sote-uudistuksen tavoitteena. Panostaminen ennalta ehkäisevään työhön ei luonnollisesti tuo heti säästöjä, vaan vasta vuosien viiveellä. Nyt kuitenkin leikataan heti ja kerralla joka paikasta, ympärivuorokautisesta hoivasta, kotihoivasta, omaishoitajuudesta ja ennaltaehkäisystä.

Arvoisa puhemies! Ei auta hyssyttellä, vaan sanoa asia niin kuin se on: nyt ollaan matkalla kohti hoidollista katastrofia. Omaishoidon tukipäätökset venyvät. Läheisiään ympäri vuorokauden hoitavat usein iäkkäät, ja itsekin iäkkäät ihmiset uupuvat. Omaishoidon vapaita ei saa, kun ei ole päätöstä omaishoitajuudesta. Yhä useammalle päätöksen viimeinkin saaneelle paljastuu kirjekuoresta hylkäyspäätös.

Kuitenkin juuri omaishoitajuuden vahvistaminen ja heidän tukemisensa tietäisi säästöjä ja vähentäisi ympärivuorokautisen hoivan tarvetta. Nyt ilmeisesti lasketaan sen varaan, että omaishoitajat hoitavat ilman yhteiskunnan tukeakin. Omaishoitajien yhteydenotot kertovat karusta tilanteesta, jossa omaishoitajan oma terveys menee rankan hoitotyön päälle tulevan byrokraattisen rumban myötä. Uupumus tulee, kun on joutunut tappelemaan jokaisesta etuudesta eikä omaishoidon tukea ole edelleenkään myönnetty, vaikka edellytykset

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

täyttyisivät selkeästi. Omaishoitajilla on paljon sairauslomia, mikä sekin tulee kalliiksi yhteiskunnalle.

Iso kuva on myös murheellinen. Päivystykset täyttyvät muistisairauteen sairastuneista ihmisistä, joille ei löydy oikeaa hoitopaikkaa. Pahimmillaan nämä ihmiset makaavat erikoissairaanhoidon kalliilla osastoilla ja vievät paikan sitä oikeasti tarvitsevilta. Heitä voidaan myös heitellä paikasta toiseen jopa niin, että lyhyen ajan sisällä asiakas on ollut sijoitettuna kahdeksaan eri osoitteeseen. Entä mitä tarkoittaa, kun muistisairas ihminen viruu yli sadan kilometrin päässä kotoaan eikä ikääntynyt läheinen pääse häntä katsomaan?

Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, ettei empatia kuulu politiikkaan perussuomalaisen ministerin mielestä, kysyn häneltä ja muuta hallitukselta: miten hyvinvointialueiden säästöjä ohjataan niin, että inhimillisyys säilyy hoitokäytänteissä? Ennen kaikkea: miten omaishoitajien tilannetta aiotaan parantaa, jotta voitaisiin välttyä hoidolliselta katastrofilta?

Keskusta jakaa täysin tilannekuvan tarpeesta saattaa valtiontalous tasapainoon, mutta sen pitää tapahtua oikeudenmukaisesti eikä pilaamalla sote-uudistuksen tavoitteet heti alkuunsa leikkaamalla rahoitusta kestävämmällä tavalla. Tällä menolla sosiaali- ja terveyspalveluiden kriisi syvenee vääjäämättömästi ja saamme jättää hyvästit sille hyvinvointivaltiolle, joka kerran piti huolta etenkin ikääntyvistä jäsenistään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.43 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on pidetty täällä 154 puhetta asiaan liittyen. Kaikkien näiden puheenvuorojen jälkeen herää kysymys, mitä hallitus on saanut aikaan ihmisten sote-palveluissa. Varsinkin sosiaali- ja terveyspalveluissa hallitus tuntuu elävän vääristyneessä todellisuudessa. Pääministeri Orpo lupasi vaalikauden alussa hallituksen tekevän niin sanotun korjaussarjan sote-uudistukseen. Mitään tällaista ei ole tuotu eduskuntaan.

Vaalikausi on jo puolivälissä, mutta mitä hallitus on tehnyt? Hallitus on leikannut sote-palvelujen rahoituksesta noin kaksi miljardia. — Näin yrittäjänä ajattelen, että leikkaaminen muuten on lahjattomien hommaa, siihen ei tarvitse oikeastaan mitään taitoja. — No, tämä on pakottanut hyvinvointialueet ensinnäkin karsimaan paniikinomaisesti sote-lähipalveluista, toiseksi käynnistämään muutosneuvotteluja toisensa perään ja kolmanneksi irtisanomaan henkilöstöä, mikä heikentää taas sitten palveluitten saantia ja pidentää hoitojonoja.

Arvoisa puhemies! Hallitus on lainsäädännöllä pakottanut hyvinvointialueet lakkauttamaan sairaaloiden yöpäivystyksiä. Hallitus on korottanut rajusti asiakasmaksuja, jotka heikentävät ihmisten mahdollisuutta hakeutua välttämättömään hoitoon. Hyvinvointialueitten ohjausvalta on siirretty sosiaali- ja terveysministeriöltä valtiovarainministeriölle. Samaan aikaan hallitus on pumpanut ja pumppaamassa yksityisille terveysjäteille lisää rahaa noin puoli miljardia euroa käynnistämällä lyhytaikaisia kokeiluja, jotka eivät ole lisänneet uusien asiakkaiden käyntejä yksityisillä lääkäriasemilla eivätkä laskeneet asiakkaiden käynnistään maksamia hintoja.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan hallitus ei ole tehnyt mitään muun muassa keikkalääkäri-firmojen häikäilemättömän rahastuksen kuriin saamiseksi, toiseksi sote-työntekijäpulan helpottamiseksi, kolmanneksi lyhentääkseen hoitojonoja, neljänneksi tukeakseen hyvinvointialueita uudistamistyössä antamalla niille työrauhan. Lopuksi rujon politiikkansa seu-

rauksena hallitus ei ole kyennyt kertomaan hyvinvointialueille, mitä lakia niiden kannattaisi rikkoa: hyvinvointialuelakia alijäämien kattamisvelvollisuudesta vai perustuslakia, jolla turvataan ihmisten sote-palvelut.

Olisiko hallituksella aika ottaa arkijärki, terve maalaisjärki käyttöön hyvinvointialueitten kohdalla? Se ratkaisisi monta ongelmaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.46 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tosiaan keskustelussa on keskustan ja Liike Nytin tekemä välikysymys arvokkaasta ikääntymisestä ja vanhushoivan tilanteesta. Edustaja Mehtälä käytti todella hyvän puheenvuoron. Nyt on käytetty tämän päivän aikana jo yli 150 puheenvuoroa, mutta tämän keskustelun alkupuolella, kun eduskuntaryhmät käyttivät ryhmäpuheenvuoroja, kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron mukaisesti tämä keskustan välikysymys on vain perusteetonta pelottelua ja kriisipuhetta. Jo aikaisemmassa keskustelussa toin esille, että kun tällainen ryhmäpuheenvuoro käytetään, niin kysymys kuuluu, että missä todellisuudessa kokoomus ja hallituspuolueet elävät, kun vanhus- ja terveystalvet ovat kriisissä. Hallitus on moukaroinut toden teolla suomalaisia palveluita, ja mikä on hallituksen lääke tähän? Se on sitä, että tehdään lisäleikkauksia. Hallituksen saksat ovat jo iskeneet rajusti vanhustalveihin. Vanhushoivan nykytuenta on haastava. Ikäihmiset, heidän läheisensä ja hoitajat eivät enää kestä uusia leikkauksia.

Puhemies! Hallituksen päätti viime kevään kehysriihessä säästää sata miljoonaa euroa rajaamalla sosiaalihuollon palveluvalikoimaa ensi vuodesta alkaen. Hallitus on jäärapaisella linjallaan ajanut hyvinvointialueet todella ahtaalle. Nämä säästösummat ovat liian kovia, sillä talvet ovat jo nyt riittämättömät. Hyvä hallitus, digitalisaatio ei mummua tai pappaa vessaan vie.

Kun ministeri Juuso jo veti käsijarrusta yhdessä vaiheessa lisäleikkausten suhteen hyvinvointialueitten suuntaan, niin kysyn vieläkin kerran hallitukselta: voisiko hallitus peruuttaa näitä leikkauksia, koska nämä aiheuttavat inhimillistä kärsimystä vanhustalveitten suuntaan?

Puhemies! Tässä keskustelussa olemme myös tuoneet esille sitä, että kun puhutaan lisäajan antamisesta hyvinvointialueille näitten alijäämien kattamiseen, niin tämä olisi todella tärkeä toimenpide puoliväliriihessä suorittaa ja toimittaa, että näille hyvinvointialueille annetaan muutama vuosi lisäaikaa. Tai olisiko jopa niin, että tämä lainsäädäntö otettaisiin siitä pohjalta pois, että näitä alijäämiä ei katettaisi vaan hyvinvointialueille annettaisiin vieläkin paremmat mahdollisuudet kehittää toimintaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

20.50 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tulin kiireen vilkkaa tuolta Kööpenhaminasta Pohjoismaiden neuvoston kokouksesta, kun kuulin, minkälaisia puheenvuoroja täällä istunnossa on pidetty suomalaisia sosiaali- ja terveystalveita ja niiden tulevaisuutta koskien. Ehkä kaikista hämmäntävintä oli kuitenkin ministeri Juuson vastaus, jossa hän vieritti vastuuta hyvinvointialueille hallituksen tekemistä huonoista päätöksistä. Kuten täällä on esitetty, alijäämien kattamisvelvollisuus on se, mitä keskusta on sanonut, ja se, mitä talouden asiantuntijat ovat vaatineet hallitukselta. Mutta kuuntelematta sanaakaan

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

hallitus on vain voimakkaasti päättänyt viedä eteenpäin näitä uudistuksia sillä tavalla, että suomalaisten, erityisesti ikäihmisten — erityisesti ikäihmisten — palvelut tulevat heikentyään.

Otetaan esimerkki Pirkanmaalta. Siellähän kokoomuksen, sosiaalidemokraattien ja perussuomalaisten päätöksellä Pirkanmaan hyvinvointialueella ollaan lakkauttamassa ikäihmisten päivätoiminta. Yrityksistä huolimatta emme ole onnistuneet vakuuttamaan näiden ryhmien jäseniä puolustamaan palvelua, jonka avulla voidaan tukea ja edistää asiakkaan osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä, terveyttä ja hyvinvointia. Tämä päivätoimintahan on tällaista ryhmämuotoista toimintaa ensisijaisesti kotihoidon asiakkaille ja omaishoidon tuen asiakkaille. Päivätoiminnassa on voinut päästä myös pesulle saunaan ja ruokailla. Moni ikäihminen, joka ei itse pääse kulkemaan, on saanut kyydin päivätoimintaan paikalle.

Tämä lopettamispäätös on ennen kaikkea, arvoisa puhemies, surullinen, mutta se on myös kohtuuton. Pirkanmaan hyvinvointialueen budjettihan on lähes 2,9 miljardia euroa, ja tähän ikäihmisten päivätoimintaan käytetään noin seitsemän miljoonaa euroa vuodessa. Arvoisat kollegat, se on siis 0,0024 prosenttia budjetista. Pelkonahan on, että nyt tehtävä leikkaus tulee maksamaan perus- ja erikoissairaanhoidon kuluina moninkertaisesti. Tämä uutinen on surullinen ennen kaikkea palveluita käyttävien ikäihmisten mutta myös heidän läheistensä kannalta. Monen ikääntyneen omainen, joka asuu kaukana, voi olla huojentunut, kun oma isä tai äiti pääsee edes kerran viikossa yhteisölliseen toimintaan tai vaikkapa pesulle saunaan.

On irvokasta, että Pirhastaa on esitetty päivätoiminnan korvaamista tableteilla ja etäyhteyksillä. Samaan aikaan, kun pyrimme vähentämään täällä eduskunnassa lainsäädännön avulla lasten ja nuorten mobiililaitteiden käyttöä, hyvinvointialue tekee juuri päinvastoin kokoomuksen, perussuomalaisten ja SDP:n tuella. Etäyhteydet eivät korvaa yhdessäoloa, sauna ei lämpene mobiililaitteilla. Toisin kuin Pirkanmaalla, moni muu hyvinvointialue on katsonut, että juuri yhteisöllistä toimintaa tarvitaan lisää.

Kuten todettu, arvoisa puhemies, hyvinvointialueet on laitettu liian tiukoille. Valtion yhdeksän miljardin euron säästöistä noin kaksi miljardia on osoitettu sosiaali- ja terveystalveluihin. Näistä suursäästöistä moni kohdistuu juuri ikääntyneisiin, jotka tarvitsevat julkisia palveluita.

Kuten sanoin, vastataan edes tähän talouspolitiikan arviointineuvoston esitykseen ja annetaan hyvinvointialueille lisää aikaa talouden sopeuttamiseen ja alijäämän kattamiseen. Uskoisin, että tämä kelpaa myös hallitukselle, koska nyt kun olemme nostaneet tämän päivätoiminnan esiin, niin jopa kokoomuksesta, täällä olen kuullut jopa SDP:stä, on nyt sanottukin, että päivätoiminta pitää säilyttää. No, jos he ovat valmiita perumaan näitä päätöksiä maakunnassa, miksi he eivät ole valmiita perumaan niitä täällä eduskunnassa, koska Pirkanmaan hyvinvointialue ei ole ainoa, joka näiden ongelmien ja vaikeuksien kanssa painii. Hallituksen pitää tulla alueita vastaan.

On valitettavaa, että hallitus puhuu palveluiden uudistamisesta, mutta monella alueella se tarkoittaa palveluiden alasajoa. Matkat hoitoon pitenevät. Pääministeri Petteri Orpohan on sanonut julkisuudessa, että Suomessa ei ole vakavaa sosiaali- ja terveystoimen kriisiä. Kuitenkin nämä viestit suomalaisilta kertovat aivan jotain muuta. Toivon todella, että hallitus tulee järkiinsä ja se antaa hyvinvointialueille aikaa laittaa asiat kuntoon ilman järjetömiä leikkauspäätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.55 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun tuossa vajaa pari vuotta sitten tätä Orpon hallituksen hallitusohjelmaa sorvattiin ja kun se julkaistiin, niin kyllähän me keskustalaiset jo silloin tunnustimme, että se hallitusohjelma monelta osin oli erittäin hyvä. Siellä oli hyviä tavoitteita, niin kuin tässäkin salissa on kuultu, hyviä kirjauksia, mutta kyllähän jo silloin meistä monelle varmasti hiipi mieleen, oliko siinä hallitusohjelman teossa sen pari kuukautta, mitä se kesti, tarkoitus vain saada kaunista tekstiä ja kauniita tavoitteita mahdollisimman paljon paperille, mutta siinä kohtaa ei mietitty sitä, aiotaanko nämä tavoitteet todella konkreettisesti toteuttaa.

Tänä iltana täällä on ollut monta asiaa tähän ikäihmisten hoivaan liittyen, monta esimerkkiä siitä, että esimerkiksi tähän vanhustenhoitoon liittyen moni asia on jäänyt tässä vaiheessa ihan kuolleeksi kirjaimeksi. Yksi esimerkki tästä tälle iltaa: Ministeri Juusolta kysyttiin omaishoitoon liittyen. Tarkistin tuossa itsekkin sen, että siellä hallitusohjelmassa on tosiaan selkeä kirjaus siitä, että puoliväliriiheen mennessä toteutetaan tämä omaishoidon tarkastelu, kokonaisuudistus, lakiuudistus valmistellaan. Ja tänään täällä kuulumme — kiitos ministerille rehellisyydestä, kun hän tästä kertoi — että sellaista ei ole tulossa. Selitys oli tuttu, ei ole rahaa, mutta tämä tilannehan on ollut tiedossa koko ajan. Ja toisaalta — niin kuin me keskustalaisetkin ollaan salissa esitetty oma vaihtoehtomme — jos siinä tekee hieman erilaisia arvovalintoja, niin kuin keskusta on linjannut, että sosiaali- ja terveyspalveluista ei leikata, niin kyllä silloin myöskin siihen omaishoitoon on mahdollista panostaa.

No, arvoisa puhemies, mitä tämän omaishoidon kehittämiseksi on sitten ehdotettu? Omaishoitoon tulisi laatia valtakunnalliset arviointikriteerit, arvioida valtakunnalliset palkkioiden tasot ja arvioida palkkioiden maksatusten siirto Kelalle. Tätä ilmeisesti on jonkin verran jo tehty. Sen lisäksi omaishoitajan taloudellinen asema ja palvelut tulee turvata ennen valtakunnallisten kriteerien ja palkkioiden voimaantuloa. Ja sitten todella tärkeä asia: omaishoidon ja työelämän yhteensovittamisen kysymykset tulee ratkaista pikaisesti. Paljon on tälläkin hetkellä omaishoitajia, jotka ovat joko kokonaan tai osittain työelämässä, ja tähän liittyen on todella tärkeää tehdä tätä työelämän yhteensovittamista. Tämä työ on nyt jäänyt ainakin toistaiseksi tekemättä.

Keskusta on ehdottanut myöskin omaishoidon kustannusten korvauksia ja verovähennyksiä epävirallisen omaishoidon vastuunkantajien tukemiseksi. Kyllä meidän linjamme on se, että omaishoitajilla on myös oikeus omaan elämään. On oltava aito oikeus valita, kuinka suuren osan hoitotehtävästä ottaa vastuulleen, ja tärkeää on myöskin se, että omaishoitaja voi viedä hoidettavan esimerkiksi ikäihmisten päivätoimintaan asioidensa tai työpäivänsä ajaksi.

Arvoisa herra puhemies! Omaishoitajien asemasta ja omaishoitajien tärkeydestä on tänään täällä paljon puhuttu, ja sitä ei voi kyllä kylliksi alleviivata. Kyllä me keskustassa edelleen toivomme... Hallituspuolueet, esimerkiksi perussuomalaiset, ovat tässäkin salissa, lehtikirjoituksissa ja muissa paljon puhuneet tästä omaishoitajien tilanteesta ja siitä, että nyt laitetaan tämä omaishoitajien tilanne kuntoon, mutta valitettavasti tekemättä on jäänyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

20.59 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä yhden terveislistan luen, ja haluan kiittää keskustapuoluetta tästä välikysymyksestä, vaikka saitte vähän kritiikkiäkin tuossa äsken välikysymyksistä. Tämä välikysymys ainakin minulle on ollut tosi tärkeä, koska tämä on avannut silmäni tälle tilanteelle. En ole koskaan saanut näin paljon viestejä tähän asiaan liittyen. Olen niin paljon keskittynyt siihen omaan asiaan, mikä on ne nuoret, että tämä on jotenkin ollut tosi avartavaa, ja on tajunnut, että tilanne on tosi huono. Mutta jatketaan:

”Hei, Ville! Vanhusten yksikössä olin harjoittelussa muistisairaiden osastolla. Yhdellä työntekijällä oli kahdeksan senioria vastuullaan ja minä harjoittelijana. Surullisin juttu oli, että vanhuksille ei annettu tarpeeksi vettä. Kysyin, että miksi. Että ei tarvitse viedä koko ajan vessaan. Jos hoitajien määrää leikataan, niin kuka meidän vanhuksia oikeasti hoitaa ja mikä on se hoidon taso?”

”Ennen koronaa työpaikalla hoitajamitoitus oli 0,6. Uuvuin täysin, ja vaikka rakastin työtäni vanhusten hoivakodissa, niin otin lopputilin. Korona tuli, ja palasin lastensuojelun yksiköstä takaisin vanhaan työhöni. Esimies oli vaihtunut, ja hoitajamitoitus oli nyt 0,7. Ja nyt kuitenkin mitoitusta taas laskee. Asukkaat ovat todella huonokuntoisia, sekä fyysisesti että psyykkisesti haasteellisia. Pelottaa nykyisellä systeemillä, kauanko jaksan. Eläkkeelle pääsisin kahden vuoden kuluttua. Rakkaus työhön on pysynyt. Olen kouluttautunut ja pysyn hyvin työssä kartalla. Luopuminen ei ole helppoa, mutta jos uupuminen tulee vastaan, on vain yksi vaihtoehto: pois lähteminen.”

”Hei, Ville! Toimin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen pienessä yksikössä pääsääntöisesti muistisairaiden kanssa. Yksikkö on pieni, mutta silti raskas, mihin vaikuttaa henkilömitoitus. On alkanut pelottaa niiden vanhusten ja hoitajien puolesta. Viime viikolla muistisairas henkilö peloissaan nipisti, tukisti ja yritti potkia hoitajaa. Hoitaja lähti pois töistä itkien ja pelkäsi tulla seuraavaan vuoroon töihin. Itse mietin ainoana hoitajana, miten jaat kaikki lääkkeet koko taloon samalla hoitaen viittä yksin. Keität kahvit, jaat ruuat, peset pyykki jne.”

”Olen saanut itse hyvääkin hoitoa, koska minusta on hyötyä yhteiskunnalle. Ikää on 44, ja työvuosia pitäisi olla vielä reilusti. Mutta kun joskus työt on tehty, ei minulla ole mitään arvoa, kuten ei nykyisillä vanhuksillakaan. Joku viisas on joskus tainnut sanoa, että yhteiskunnan viisaus mitataan sillä, kuinka vanhuksia ja lapsia kohdellaan.”

”Hei, Ville! Olen sairaanhoitajana tehostetussa palveluasumisessa. Kiire on kova, ja koko ajan hirvittää tämä hoitajamitoitus. Mietimme koko ajan, miten saamme työt tehtyä. Lääkkeitä annetaan, ruokaa annetaan, pesuja tehdään. Erilaisia kirjauksia, kuten RAI, kun asukas tulee, ja vähintään puolen vuoden välein se päivitetään, ja aikaa menee siihen todella paljon, plus jokapäiväiset kirjaamiset aamu-, ilta- ja yövuorossa. Lääketilaukset, haavanhoidot, konsultoinnin avut, omaisyhteistyöpalaverit sun muut. Jos jo nyt hoitajat ovat uupuneita, niin kuinka kauan ihmiset jaksaa tällaista työtä? Hyvä esimerkki on eräs juuri valmistunut lähihoitaja — valmistui viime syksynä lähihoitajaksi, ja nyt hän on uupumuksen vuoksi sairaalomalla.” Tämä teema muuten toistuu koko ajan.

”Miehelläni on 95-vuotias täti, jonka ainoat asioista huolehtivat omaiset me olemme. Hän kaatui kodissaan ja satutti päänsä. Paikallisella terveysasemalla ei ollut vuodepaikkoja. Niinpä meille soitettiin, että käyvät läpi muut sairaanhoitopiirin paikat ja ilmoittavat sitten, mihin täti viedään jatkohoitoon. Muutaman tunnin päästä meille soitettiin, että ei ole paikkoja. 95-vuotias juuri kaatunut, päänsä lyönyt, hutera vanhus laitettiin siis takaisin kotiin. Minun mielestä tämä on heitteillejätto.”

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

”Hei, Ville! Olen sairaanhoitajana palvelutalossa tehostetun palveluasumisen yksikössä, jossa asuu hauraita, apua arjen kaikissa toiminnoissa tarvitsevia, arvokkaita yhteiskunnan jäseniä, vanhuksia. Ajatella, että ihmisen tulisi saada elää arvokasta ja kaunista elämää omilla ehdoillaan, mutta kun et pysty itse itsestäsi huolehtimaan, jäät muiden armoille. Tällöin muutut ihmisestä numeroksi. 0,5 — tämä määrittää sen, kuinka paljon saat apua arkeesi. Pääset kerran viikossa suihkuun ja heräät silloin, kun sinut herätetään, koska aikaa ei ole myöhemmin. Mihinkään et juurikaan voi vaikuttaa enää itse. Hoitajamitoitusresurssit sen määrittää. Saatikka vanhus, joka on saattohoidossa ja jonka kanssa ei pitäisi olla kiirettä. Pitäisi olla läsnä, varmistaa loppuun asti arvokas elämä ja tuonpuoleiseen siirtyminen.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

21.05 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Jokainen ansaitsee arvokkaan ikääntymisen ja tarvitsemansa hoivan ja hoidon elämänsä viimeisille vuosille. Hallitus on ajanut hyvinvointialueet tiukoille, ja tämä on johtanut hyvinvointialueet tekemään kovia säästöjä palveluihin. Vastoin asiantuntijoiden suosituksia hallitus kuitenkin pitää kiinni hyvinvointialueiden alijäämän kattamisen tiukasta aikataulusta. Tämä pakottaa hyvinvointialueet tekemään uusia leikkauksia, ja tähän asti tehdyt ja tulevat leikkaukset näkyvät jo nyt ja tulevat näkymään lisääntyvissä määrin ikäihmisten palveluissa: terveyskeskuksissa, erikoissairaanhoidossa, kotihoidossa ja ympärivuorokautisessa hoidossa. Hyvinvointialueiden leikkaukset näkyvät terveyskeskusten sulkemisena, kotihoidon laadun heikkenemisenä ja ympärivuorokautisen hoidon paikkojen vähenemisenä. Ympäri Suomen on suljettu suuri määrä pienempien kuntien terveyskeskuksia siirtäen palveluita yhä kauemmas hoidon tarvitsijasta.

Lähipalvelut ovat erittäin tärkeitä juuri ikääntyneille. Samalla digipalveluiden käytössä on eniten haasteita juurikin ikääntyneillä henkilöillä. Kotihoidon laadussa on monin paikoin haasteita riittämättömän henkilöstön vuoksi, ja kotihoidon saatavuus on heikentynyt, vaikka tarve vain kasvaa entisestään. Samoin ympärivuorokautisen hoidon saavutettavuus on vähentynyt, ja hoitopaikkoja ei ole riittävästi. Tämä lisää ikäihmisten läheisten antaman hoivan määrää. Samalla kuitenkin myös omaishoitajien tukia on heikennetty monilla alueilla.

Hallitus on myös itse suoraan heikentänyt ympärivuorokautisen hoivan laatua henkilöstömitoitusta alentamalla. Riittävän mitoituksen tarkoituksena on taata ikäihmisille laadukasta hoitoa ja hoitajille hallittavaa työmäärää. Nyt hallitus on kuitenkin heikentänyt hoitajamitoitusta ja samalla leikannut hyvinvointialueiden rahoitusta. Samalla ympärivuorokautisen hoivan kriteereitä tiukennetaan jatkuvasti ja palvelun piiriin pääsevät ovat yhä huonokuntoisempia. Siis samaan aikaan hoitajien määrää ja rahoitusta lasketaan, kun palvelun asiakkaat tarvitsevat entistä enemmän apua. Tällainen politiikka tulee kalliiksi ja varsinkin inhimillisesti. Kyse on ihmisistä.

Kuten myös talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut, alijäämien kattamisvelvollisuutta tulisikin pidentää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

21.08 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelen niin, että terveys- ja vanhuspalveluissa ja laajemminkin suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluissa onnistumista ei mitata ensisijaisesti ministeriön budjettilaskimella, vaan sillä, luottavatko suomalaiset siihen, että apua saa, luottavatko ihmiset julkisiin palveluihin, siis siihen, että apua saa silloin, kun tarvitsee, ja hoitoon pääsee sujuvasti silloin, kun tarvitsee, että tukea ja apua saa silloin, kun rohkenee pyytää.

Tiedossahan on, että varsin moni suomalainen sinnittelee todella pitkään yksin, sinnittelee todella pitkään kotonaan silloinkin, kun se ei ehkä enää olisi se paras ja turvallisin paikka. Siksikin on erittäin ongelmallista, että sitten kun viimein tulee se hetki, että ikäihminen rohkenee pyytää apua, niin saattaakin tilanne olla sellainen, että hän ei sitä heti saa tai että siitä vasta käynnistyy prosessi, joka kestää kohtuuttoman pitkään ja on raskas ja vaativa. Siksikin on ymmärrettävää, että tämä luottamus julkisiin palveluihin, joka meidän pitäisi nyt yhdessä pystyä palauttamaan, on nyt horjumassa. Se meidän todella yhdessä pitäisi pystyä palauttamaan.

Sen luottamuksen horjumisen ymmärtää näistäkin esimerkeistä, joita täällä puheenvuoroissa on kuultu lukuisia — osa esimerkeistä on ollut varsin karujakin — ja sen ymmärtää myös sitä vasten, kun katsoo hyvinvointialueiden hyväksytyjä taloussuunnitelmia, joissa on erittäin rajut säästövaatimukset. Satakunnan osalta voin antaa esimerkin, että meidän taloussuunnitelmassamme pitäisi tehdä ensi vuoden loppuun mennessä 130 miljoonan euron säästöt, ja vaikka tuo summa tuosta nyt vähän tarkentuisi alaspäin, joka tapauksessa on aivan kohtuuttoman suuret säästövaatimukset edessä. Tuota summaa vasten, jota muuten keskusta vastusti, on ymmärrettävä, että ihmisten luottamus näihin palveluihin horjuu.

Haluan kuitenkin, samalla kun kiitän osaltani kaikkia tähän keskusteluun osallistuneita, päättää rohkaisevasti toteamalla, että me voimme halutessamme muuttaa tätä suuntaa. Me voimme muuttaa sote-politiikan suuntaa. Me voimme muuttaa vanhuspalveluiden suuntaa. Me pystymme yhdessä parempaan, jos niin vain päätämme. Toivon todella, että tästä löytyisi viimein yhteinen näkemys ja ymmärrys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.11 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin tuossa edustaja Merinen toi esille, tämä on kyllä aihe, joka todellakin laittaa ihmiset antamaan palautetta, laittaa ihmiset kertomaan tarinoita, laittaa ihmiset kertomaan omia parannusehdotuksiaan. Ajattelin itsekini tuoda tähän vielä muutaman tarinan, muutaman ehdotuksen, joita minulle on kerrottu tilanteen parantamiseksi, ja käytän tämän puheenvuoron nyt näiden lukemiseen.

Ensimmäinen ehdotus kuuluu näin: ”Toivoisin kotihoidon arvon nostamista sekä kotihoitoa hoitomitoituksen piiriin, käsipareja lisää hoitotyöhön. Nyt on kotihoidossa nostettu asiakkaiden kotikuntoutusta esille. Niin sanottua kotikuntoutusta on kyllä tehty vuosia. Nyt vain se tehdään näkyväksi kirjaamisen myötä. Kuntoutus ei taida siinä määrin onnistua kuin olisi tarkoitus, kun ei ole riittävästi aikaa asiakaskäynnille sekä myös kirjaamiseen asiakkaan kunnosta ei ole riittävästi aikaa. RAI-arvioita asiakkaista tehdään, mutta sekin ei tuo käsipareja lisää hoitotyöhön. Asiakkaat ovat yhä enenevässä määrin toimintakyvyltään huonompia, kun tulevat kotihoidon asiakkaaksi. Kotihoidossa hoitajan pitää huomioida asiakkaan toimintakykyä ja vointia joka käyntikerralla, koska tilanteet muuttuvat äkkiä. Tämä lisää hoitajan kykyä havainnoida asiakasta ja hänen tilaansa kotona. Tie-

tysti se, miten halutaan vanhukset hoitaa tämän päivän yhteiskunnassa, jää päättäjien tehtäväksi. Toivon hyviä päätöksiä päättäjiltä.”

Arvoisa puhemies! Toinen viesti kuuluu näin: ”Jo olemassa olevia palveluita ei pidä lakkauttaa/leikata. Esimerkiksi vanhusten päivätoiminta ei onnistu Teamsin kautta, järjetön ajatuskin. Olikohan Tampereella suunnitelmassa? On matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, joita kunnat aikovat säästötoimien takia lakkauttaa. Säästö jää saamatta, kun henkinen pahoinvointi ja yksinäisyys lisääntyvät. Laitoshoidon epätasainen laatu huolestuttaa niin vanhuksia kuin läheisiä. Miksi hoitajien määrää vähennetään, vaikka hoivan tarve vain kasvaa? Raha ei ole mikään peruste silloin, kun kyseessä on todellakin ihmisryhmä, jossa useat eivät enää pysty pitämään puoliaan. Omaisten ja läheisten hoitovastuuseen vetoaminen hoitovajeen ratkaisemiseksi ei ole kestävällä pohjalla. Vanhuksilla on oikeus päättää itse, missä haluaa asua. Esim. pielavetinen vanhus siirretään Juankoskelle tai muuhun sellaiseen, minne eivät läheisetkään pääse käymään kuin taksilla, jos ei pysty autoilemaan.”

Arvoisa puhemies! Vielä yksi parannusehdotus: geriatriin palvelut ennaltaehkäisevästi saataville. ”Tällä hetkellä geriatrien ja muutenkin lääkärien palvelut huonosti saatavilla. Ennaltaehkäisevä työ on vähäistä. Säännölliset terveystarkastukset eläkkeelle jäännin jälkeen. Onko niitä? Eipä taida. Pyöröovisysteemi eli koti—päivystys—osasto—koti huonossa kunnossa olevien vanhusten kohdalla on yleistä. Päivystys ei ole oikea paikka vanhuksille. Ensihoito on geriatriasta osaamista. Omaishoidon arvostaminen. Ikäihmiset tekevät kotona arvokasta työtä.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

21.15 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt, kun olemme puhuneet ikäihmisistä ja heidän myötänsä myös omaishoitajista, ajattelin tähän illan loppuun tuoda vielä yhden näkökannan, ja haluan sen myötä myös tuoda esiin arvostuksen isovanhemmille ja ikääntyneille ihmisille.

Näemme usein pelikenttien laidalla isovanhempia odottelemassa lapsenlapsiaan. Tämä heidän tarjoamansa apu mahdollistaa monissa lapsiperheissä useita arjen asioita. Isovanhempien rooli ei rajoitu vain käytännön apuun, vaan he tarjoavat myös tunneperäistä tukea lapsenlapsilleen. Heidän panoksensa on yhteiskunnallisesti suuri, mutta sen arvon mittaaminen rahassa on vaikeaa. Kun lapset kasvavat ja isovanhemmat ikääntyvät, vaihtuu avun tarve monesti toisinpäin ja keskusteluun nousee omaishoidon tarve.

Työssäkäyvien rooli ikääntyneiden vanhempiensa tai muiden läheistensä auttamisessa on yhteiskunnassamme arvokas mutta usein aliarvostettu voimavara. Kun puhumme omaishoitajuudesta, mieleen tulevat usein viralliset omaishoitajat, jotka saavat pientä omaishoidon tukea. Todellisuudessa monet tekevät omaishoitotyötä ilman virallista status-ta. Tästä muodostuu valtava määrä näkymättömiä työtunteja, joiden arvo on yhteiskunnalle suuri, ja ilman tätä läheisten antamaa apua julkinen sektori joutuisi huomattavasti suurempaan kuormitukseen.

Tämä ei ole ainoastaan taloudellinen kysymys vaan ennen kaikkea inhimillinen. Usein tämä apu ei ole vain käytännöllistä tukea, vaan se on myös henkistä tukea. Kyse on välittämisestä, joka on tärkeä osa yhteisöllisyyttä. On tärkeää, että yhteiskuntana tunnistamme ja tunnustamme näiden näkymättömien auttajien työn arvon. Meidän on puhuttava enemmän omaishoitajuuden monimuotoisuudesta ja siitä, miten voimme parantaa heidän asemaansa. Jokainen meistä voi tehdä osansa. Voimme tukea läheisiämme ja ystäviämme, jot-

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

ka kantavat tätä vastuuta. Meidän tulee vaikuttaa myös työpaikoilla ja yhteiskunnassa siihen, että heidän työnsä saa ansaitsemansa arvostuksen.

Joten kiitos kaikille isovanhemmille sekä kaikille teille, jotka hoidatte läheisiänne työn ohessa. Te olette tämän yhteiskunnan hiljaisia sankareita, jotka kovin harvoin saavat siitä erillistä huomiota. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.18 Markku Siponen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tässä on nyt tänä iltana käyty todellakin pitkä, hyvä keskustelu vanhustenhoivan tilanteesta ja arvokkaasta ikääntymisestä, ja haluan omalta osaltanikin, ja koko keskustan puolesta, kiittää kaikkia keskusteluun osallistuneita.

Ehkä sen haluan tässä vielä alleviivata, mitä ei koskaan riittävästi tuoda esille, kun näitä ongelmakohtia ikäihmisten hoivasta käydään läpi, että kyllä me varmasti kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että hoitajat — omaishoitajat, lähihoitajat, sairaanhoitajat — läheiset, kaikki varmasti tekevät parhaansa siellä kodeissa, hoivakodeissa, osastoilla niillä resursseilla, sillä ajalla, mikä käytettävissä on.

Arvoisa puhemies! Minulla oma 97-vuotias mummu asuu edelleen kotona siellä toisessa päässä taloa. Kodinhoitaja käy kolme kertaa päivässä siellä hoitamassa, mutta ei hänkään siellä pystyisi asumaan, jos ei sitten löytyisi läheinen, joka sitten käy vielä aamuisin ja iltaisin aamu- ja iltatoimia tekemässä. Tämä varmasti kuvaa hyvin sitä tilannetta, että vaikka kotihoito tekee arvokasta työtä, niin usein siihen tarvitaan muita läheisiä vielä tueksi, että viimeisinä elinvuosinakin se kotona asuminen onnistuu.

Mutta vielä meidän kaikkien puolesta kiitos keskustelusta ja kiitos kaikille arvokasta hoivatyötä tekeville ympäri Suomen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja sen väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Tilapäisen suojelun järjestelmän on toimittava johdonmukaisesti ja ennakoitavasti, jotta voimme varmistaa oikeudenmukaisen kohtelun ja tehokkaan hallinnon. Hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta vastaa tähän tarpeeseen ja tuo selkeyttä tilapäisen suojelun jatkamiseen. Kannatan hallintovaliokunnan mietintöä, jonka mukaan esitys on perusteltu ja tarkoituksenmukainen.

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiuudistus varmistaa, että tilapäistä suojelua saavien oleskeluluvat pysyvät voimassa suoraan lain nojalla niin kauan kuin valtioneuvoston päätös suojelun jatkamisesta on voimassa. Näin vältymme tarpeettomalta hallinnolliselta työltä ja varmistamme, että ne, jotka tarvitsevat suojelua, saavat sitä ilman katkoksia. Samalla laki poistaa kolmen vuoden enimmäiskeston, mikä on linjassa EU-tason päätösten kanssa ja mahdollistaa joustavamman reagoinnin tuleviin kriisitilanteisiin. Tämä osoittaa Suomen sitoutumista Ukrainan auttamiseen ja varmistaa, että voimme jatkaa humanitääristä tukea tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan mietinnössä korostetaan myös sitä, että lainsäädännön on oltava selkeää ja sen toimeenpanon sujuvaa. Siksi pidän välttämättömänä, että viranomaisviestintä toimii tehokkaasti ja selkeästi. Vain siten kaikki osalliset henkilöt tietävät oikeutensa ja velvollisuutensa. Hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti tämä laki varmistaa, että Suomen tuki sotaa pakeneville on pitkäjänteistä ja hallittua.

Kannatan valiokunnan mietintöä ja hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

21.23 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käytin varsin pitkän puheenvuoron lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä. Valitettavasti äänestyksessä meidän keskustan esitykset eivät täällä menestyneet, joten teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää hallitusta tuomaan eduskunnalle esityksen, jolla sujuvoitetaan hyvin Suomeen kotoutuneiden (asunto, työpaikka, opiskelu sekä suomen tai ruotsin kielen taito) Ukrainan sotaa paenneiden ukrainalaisten mahdollisuuksia saada pysyvä oleskelulupa Suomessa.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen on poissa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.23 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kannatan tätä Savo-Karjalan kansanedustaja Hanna Räsänen tekemää hyvää vastalause-esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 211/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1972 tehdyn yleissopimuksen vuoden

Pöytäkirja PTK 12/2025 vp

1996 pöytäkirjaan vuonna 2009 tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 4/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäymiskaaren ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.2.2025 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 26.2.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi: